

ΑΝΤΙ

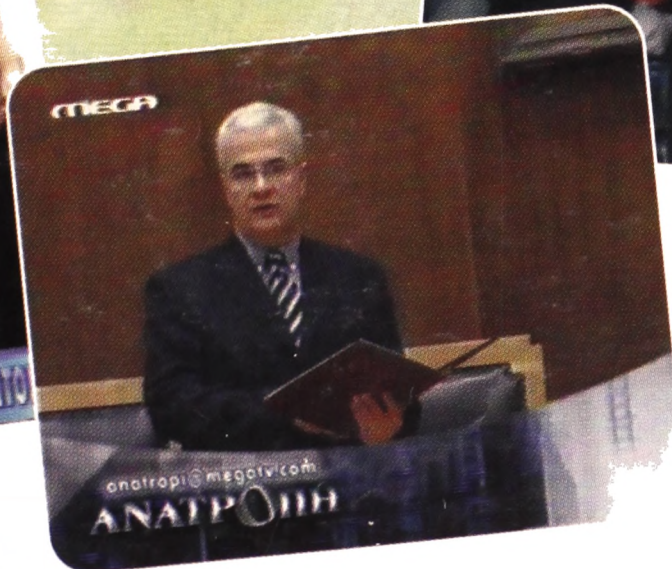
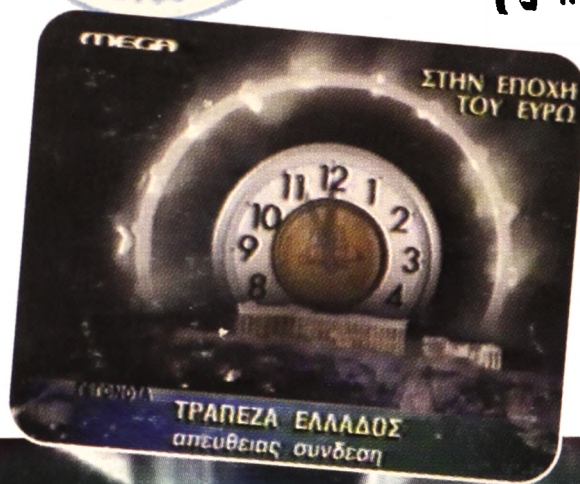

Περίοδος Β'
Τεύχος 758
Παρασκευή
8 Μαρτίου 2002
Τιμή: 4 Ευρώ

βαλος

13 ΙΑΝ. 2003

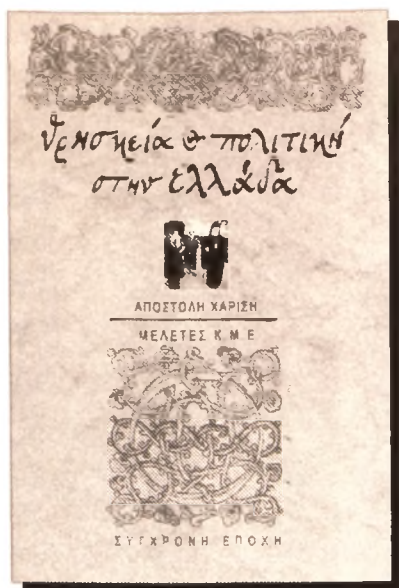
Πολυσέλιδο
ένθετο με
τηλεοπτικά
σκουπίδια

ISSN 1108-9822

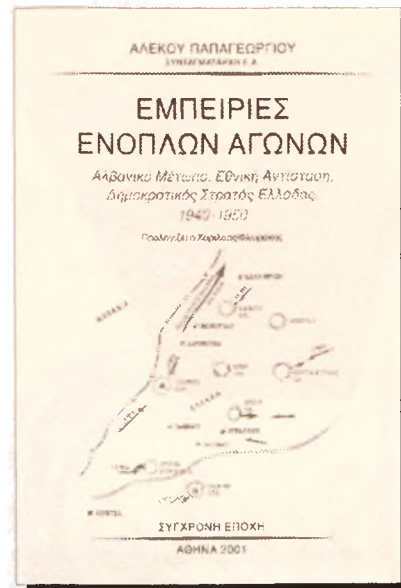
9 771408 082000

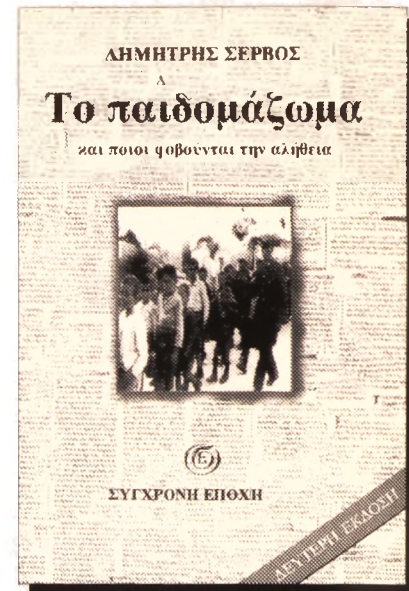
Α. Χαρίσης
Θρησκεία και πολιτική
στην Ελλάδα

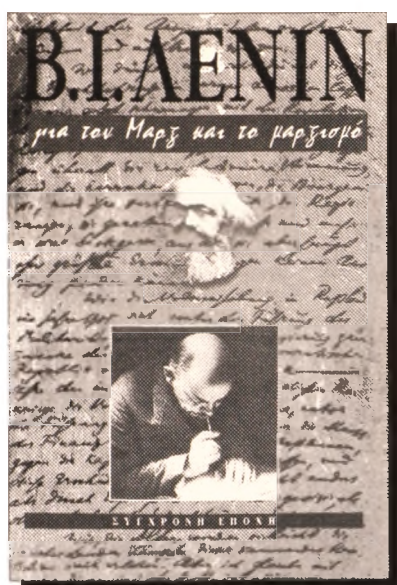
Αρ. Καμαρινός
Ο Εμφύλιος Πόλεμος
στην Πελοπόννησο. 1946-1949

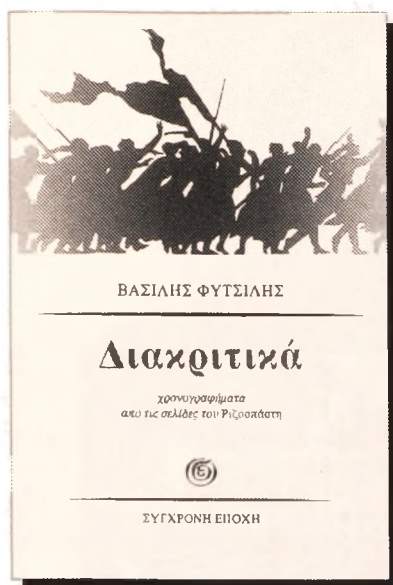
Α. Παπαγεωργίου
Εμπειρίες ένοπλων αγώνων
1940-1950

Δ. Σέρβος
Το Παιδομάζωμα και ποιοι
φοβούνται την αλήθεια

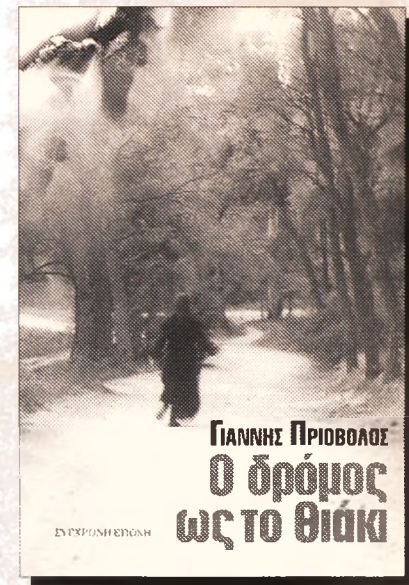
Β.Ι. Λένιν
Για τον Μαρξ και το μαρξισμό

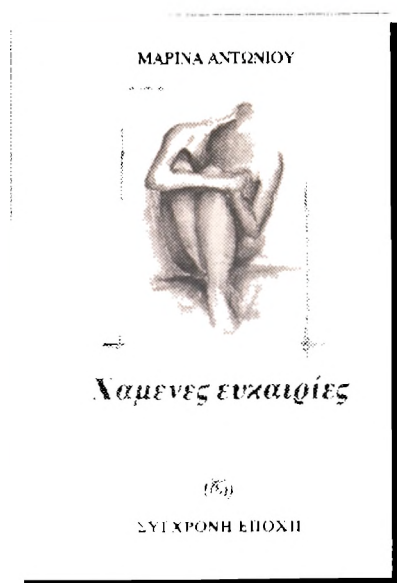
Β. Φυτσίλης
Διακριτικά
χρονογραφήματα από το Ριζοσπάστη

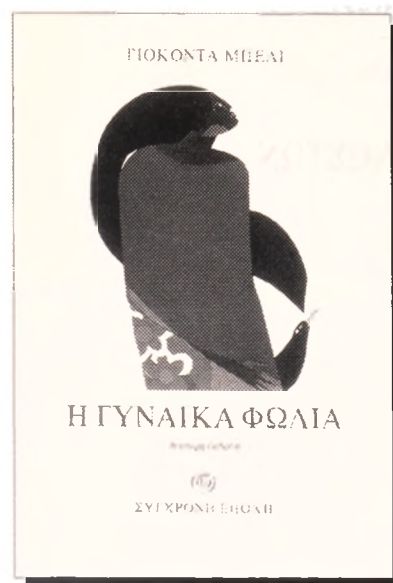
Α. Παπάκου-Λάγου
Ανδρόνικος Α' Κομνηνός
ο «Φιλόλαος»

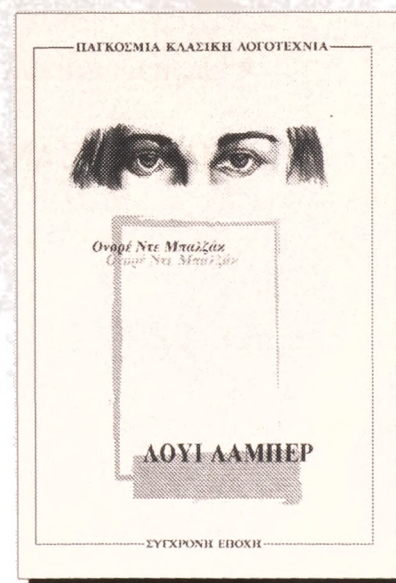
Γ. Προύβολος
Ο δρόμος ως το Θιάκι

Μ. Αντωνίου
Χαμένες Ευκαιρίες

Γ. Μπέλι
Η γυναίκα φωλιά

Ο. Μπαλζάκ
Λουί Λαμπέρ

Ο. Μπαλζάκ
Οι Προγραμμαμένοι

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Σόλωνος 130, 106 81 Αθήνα. Τηλ.: 0103820835, 0103823649, Fax: 0103813354. <http://www.sep.gr>, e-mail: info@sep.gr

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Μαυροκορδάτου 3, Τηλ.: 0103829835, 0103808132, Fax: 0103829814

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ: 1. Αθήνα, Μαυροκορδάτου 3, Τηλ.: 0103829835, 0103808132. 2. Θεσσαλονίκη, Μπακατσέλου 3 & Εγνατία 65, Τηλ.: 0310283810. 3. Γιάννενα, 28ης Οκτωβρίου 19, Τηλ.: 0651038090.

Περίοδος Β' • Έτος 29ο • Τεύχος 758

Παρασκευή 8 Μαρτίου 2002

Τιμή τεύχους: 4 ευρώ

**ANTI - ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ**

Δημογράους 60, 115 21 Αθήνα

Τηλ. 010 7232713 - 010 7232819

Fax: 010 7226107

ANTI-ON-LINE: <http://www.anti.gr>

e-mail: chrapou@otenet.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Γ. Παπουτσάκης

ΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Παναγιώτης Τσάρας

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Νεφέλη Παπουτσάκη

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ: Εύη Ζήση

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

Λεύκης 134, Κρυονέρι, τηλ. 010 6297600

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

Ετήσια συνδρομή: **26 τεύχη, Εξάμηνη: 13 τεύχη**

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 39 ευρώ, Ετήσια 78 ευρώ,

Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 200 ευρώ

Φοιτητική ετήσια: 70 ευρώ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:

Εξαμ.: 74 ευρώ, Ετήσια: 148 ευρώ,

ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:

Εξαμ. 65 δολ. ΗΠΑ, ετήσια 130 δολ. ΗΠΑ

ΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

Δημογράους 60, 115 21 Αθήνα

ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: 6 ευρώ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Για τα βιβλιοπωλεία

της Αθήνας: Περιοδικό ANTI,

για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:

Κέντρο του βιβλίου - Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.

Λασσάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. 0310 237463

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- **ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ:** Τηλεόραση: Άξια για τον Καρνάβαλο 4
- Κώστας Κουφογιώργος: Γελοιογραφία 5
- **ΑΝΤΗΝΩΡ:** Τι είδους εκλογικός νόμος; 6
- **ANTI-ΘΕΣΕΙΣ** 8
- **E-mail** από τον Απόστολο Διαμαντή 13
- **Αντί:** Συνέντευξη με τον Μιχάλη Παπαγιαννάκη 14
- Βασίλης Ζήσης: «Επιχείρηση Παράτολμος»: Στόχος ο έλληνας πρωθυπουργός 16
- Δ.Α. Παπαδόπουλος: Ο πιο κατάλληλος κρίκος 21
- Σ.Π. Καφαντάρης: Ο βασιλιάς Κόκκαλης είναι γυμνός; 22
- **Αντί:** Χρονικό δημοσιευμάτων για την υπόθεση Κόκκαλη 24
- Β. Μαρουλάς: Η tv τιμή δεν έχει και χαρά στον που την έχει (κλειστή) 29
- **-: Ο ΚΑΡΝΑΒΑΛΟΣ ΤΗΣ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ** 30
- Μάνος Στεφανίδης: Γυάλινη Ελλάδα 42
- Μανόλης Καρέλλης: Όταν οι πολιτικοί λησμονούν τα λόγια τους 44
- Όλγα Φωτακοπούλου: Όσα ο Τσίλερ ονειρεύτηκε... 46
- **ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ** 48
- **ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ** 49
- Γιώργος Κυριακάκης: «Αχός» 51
- Έρη Κασίμη: Συνεντεύξη με τον Αλέξανδρο Κοσματόπουλο 52
- Μαρία Αρώνη: Η ζωγραφική της γενιάς του '70 54
- Ειρήνη Μουντράκη: Συνέντευξη με τον Μάρτιν Κριμπ 56
- Γρηγόρης Ιωαννίδης: Χάρολντ Πίντερ: Η επέτειός μας στο Απλό Θέατρο 58
- Ειρήνη Μουντράκη: Το Νησί των Σκλάβων στον Τεχνοχώρο υπό Σκιάν 59
- Δήμητρα Κονδυλάκη: Μ. Μαρμαρινός: Εθνικός Ύμνος 60
- Δημήτρης Χαρίτος: Ρ. Άλτμαν: Έγκλημα στο Γκόσφορντ Παρκ 62
- **BIBΛΙΟ** 63

ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ: ΑΞΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΡΝΑΒΑΛΟ

ΠΙΑΣΑΜΕ ΠΑΤΟ; Μάλλον ναι! Όταν στην πολιτική(;) εκπομπή του κ. Χατζηνικολάου ο οικοδεσπότης συνεντευξιάζεται άλλοτε με τον Τόλη και τον ρωτά «για τον τοκετό που αναμένει όλη η Ελλάδα», άλλοτε με τη Δέσποινα και διαπορεί περί του «πότε την πρωτοάγγιξε η χρυσόσκονη της διασημότητας», και εσχάτως με τη Βάνα, οπότε και υποβάλλει το κρίσιμο ερώτημα «πού έγκειται η ισχύς σας;»· και την ίδια στιγμή η κ. Στάη συνομιλεί με τον Βασίλη της Θεσσαλονίκης ή την Καιτούλα της Αθήνας και ο κ. Καψής σχολιάζει σοβαρά απ' το κεντρικό του –αναβαθμισμένο– δελτίο τις βαρυσήμαντες δηλώσεις της Άντζελας... Δεν μας ενοχλεί τόσο η trash tv, γιατί δεν υποκρίνεται τίποτε διαφορετικό απ' αυτό που πραγματικά είναι. Αντίθετα μας δαιμονίζουν οι σοβαροφανείς και οι δήθεν εκπομπές οι οποίες περνάνε μέσα από πολυτελές περιτύλιγμα το μήνυμα της ευτέλειας και της γελοιότητας.

ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ χρόνια το ξεσάλωμα της διαφημιστικής αγοράς, το άνευ όρων και ορίων κυνήγι του κέρδους, η χωρίς κανόνες και δεοντολογία δημοσιογραφία που καθημερινά υφιστάμεθα, έχουν οδηγήσει την ιδιωτική –κυρίως– τηλεόραση και τους συντελεστές της στο τελευταίο σκαλοπάτι της αναξιοπιστίας και του εκπεσμού.

ΟΤΑΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΕΙ κανείς δελτία ειδήσεων πρέπει ταυτόχρονα να σκεφτεί ποια σκοπιμότητα υποκρύπτεται πίσω από κάθε βαρύγδουπη «αποκλειστικότητα» και κάθε «αναλυτική» παρουσίαση. Κατ' ουσίαν τα δελτία ειδήσεων θα έπρεπε να ονομάζονται δελτία αποκρύψεων ή παρέλαση ασημαντοτήτων ή show της συμφοράς ή πώς το ανύπαρκτο αποκτά υπόσταση.

ΓΙΑ ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ των ιδιωτικών δυναστών μας δεν υπάρχουν ντοκιμαντέρ, πειραματικός κινηματογράφος, επιμορφωτικές σειρές, εκπομπές λόγου για τον λόγο και όχι για την προγλωσσική μπαλαφάρα, εικόνες που να εξυπηρετούν την αισθητική της εικόνας κι όχι τις κανιβαλικές διαθέσεις των ιδιοκτητών και των φωτογενών υπαλλήλων τους. Από την ελληνική τηλεόραση, φευ, σταδιακά εξαφανίζεται η ανεπηρέαστη δημοσιογραφική έρευνα, η δεοντολογία, η γνώση, η άποψη, η ευαισθησία, η αισθητική. Την ίδια στιγμή το σκάνδαλο Κόκκαλη πνίγει με τις αναθυμιάσεις του την κοινωνία ολόκληρη· η Τράπεζα Πίστωσης αντιμετωπίζει πρόβλημα, αφού το συγκρότημα της Intracom της χρωστά 800 δισ.(!); η κατρακύλα και οι κομπίνες του Χρηματιστηρίου συνεχίζονται· πληθαίνουν –αλλά αποσιωπώνται– οι θάνατοι στα αποικιοκρατικού τύπου εργοτάξια του 2004· η ΔΟΕ άλλοτε περιγελά κι άλλοτε απειλεί την πολιτεία η οποία αρνείται να πραγματοποιήσει τα όσα υπέγραψε· το γαϊτανάκι της Ολυμπιακής συνεχίζεται –μετά το φιάσκο της Αχοπ· Οι κ.κ. Μπόμπολας και Λαμπράκης συγκινημένοι, απ' την άλλη, προσφέρουν στο έθνος τη νέα τους προσφορά: το BAR.

ΥΠΑΡΧΕΙ ΑΝΑΤΑΣΗ απ' αυτή τη ζοφερότατη καταβύθιση; Φαίνεται πως όχι. Η τηλεόραση σήμερα απλώς εκφράζει το ιδεολογικό και αισθητικό μοντέλο που κυριαρχεί στον τόπο τις τελευταίες δεκαετίες και οι ερμηνείες του οποίου ανήκουν μάλλον στον χώρο της ψυχανάλυσης. Η αναγόρευση του σκυλάδικου σε αισθητική αξία –απ' τον Γιωργάκη έως τον Γιαννόπουλο–, η εξαχρείωση της εικόνας και η απαξίωση του λόγου· αυτές είναι οι αξίες που κυριαρχούν στην ελληνική τηλεόραση.

ΚΥΡΙΕΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΙ καναλάρχες, δημοσιογράφοι, πολιτικοί και λοιποί εμπλεκόμενοι, ιδού η τηλεόρασή σας: Σκέτος καρνάβαλος που είναι δύσκολο να αναπαρασταθεί.

Οι Έκου γχρονισται

ΔΕΝ ΞΕΡΩ
ΤΙΠΟΤΑ...

ΑΝΕΡΓΙΑ

ΦΡΟΙΤΑΚΙΑ

ΕΝΤΙΜΟΤΑΤΟΙ
ΦΙΛΟΙ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ

ΑΡΤΕΣ

ΧΑΑ

ΧΑΡΝΤ
ΡΟΚ

ΕΓΩ ΑΠΛΟΣ
ΝΙΑΟΥ-ΝΙΑΟΥ
ΣΤΑ ΚΕΡΑΜΙΔΙΑ
ΚΑΝΩ...

20

04

1993

ΕΚΑΤΑ

Τι είδους εκλογικός νόμος;

ΣΕ ΔΥΣΚΟΛΟΥΣ καιρούς για την κυβέρνηση (αλλά και για τη χώρα, γενικότερα...), ο υπουργός Εργασίας Δημ. Ρέππας άνοιξε, την περασμένη Τρίτη, τον διάλογο για το Ασφαλιστικό. Την ίδια περίπου ώρα, στο Τόκιο, ο πρωθυπουργός Κ. Σημίτης ανέπτυξε στον ιάπωνα ομόλογό του, Γιουνίτσιρο Κοϊζούμι, τα «αγαθά της ελληνοϊαπωνικής συνεργασίας», η οποία, σε ό,τι αφορά, τουλάχιστον, το εμπορικό ισοζύγιο, εκφράζεται με τη θαυμάσια αναλογία 11:1. [Οι εισαγωγές μας από την Ιαπωνία ανέρχονται, αυτή τη στιγμή, στα 825 εκατομμύρια δολάρια, ενώ οι ελληνικές εξαγωγές φθάνουν μόλις τα 72 εκατομμύρια δολάρια. Και η ζωή προχωρεί!]

ΠΑΝΤΩΣ, άνθρωποι που συνόδευαν τον πρωθυπουργό στη Χώρα του Ανατέλλοντος Ηλίου, επιμένουν ότι η επίσκεψη αυτή υπήρξε, για τον Κ. Σημίτη, κάτι σαν «εφήμερη λύτρωση» – πέρα και έξω από το κλίμα της «διαδοχολογίας», της «διαπλοκής», των «συγκρουόμενων συμφερόντων» ή των «παράκμιακών φαινομένων»... Πλην, το κλίμα παραμένει. Ο Γεράσιμος Αρσένης, λόγου χάρι, σε συγκέντρωση «πολιτικών φίλων του», στο «Ρεξ» (στην οποία παραβρέθηκαν, μεταξύ άλλων, οι Αντρίκος Παπανδρέου, Χ. Παπουτσή, Μ. Παπαϊωάννου, Γ. Χααραλαμπόπουλος, Ν. Κατσέλη, κ.ά.) κάλεσε τον πρωθυπουργό να συνειδητοποιήσει ότι «το σκληρό ροκ δεν χορεύεται σε σάπια σαινίδα» και ότι το προέχον, σήμερα, είναι η προώθηση του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, που έχει εμπλακεί «στα γρανάζια των διαπλεκομένων». Όπως είναι γνωστό, το Πλαίσιο αυτό, σύμφωνα με τις κυβερνητικές ανακοινώσεις, υπολογίζεται να καλύψει, στην προσεχή εξαετία, δαπάνες ύψους περίπου 17 τρισ. δρχ., το μεγαλύτερο μέρος των οποίων, περίπου 4,7 τρισ. δρχ., θα κα-

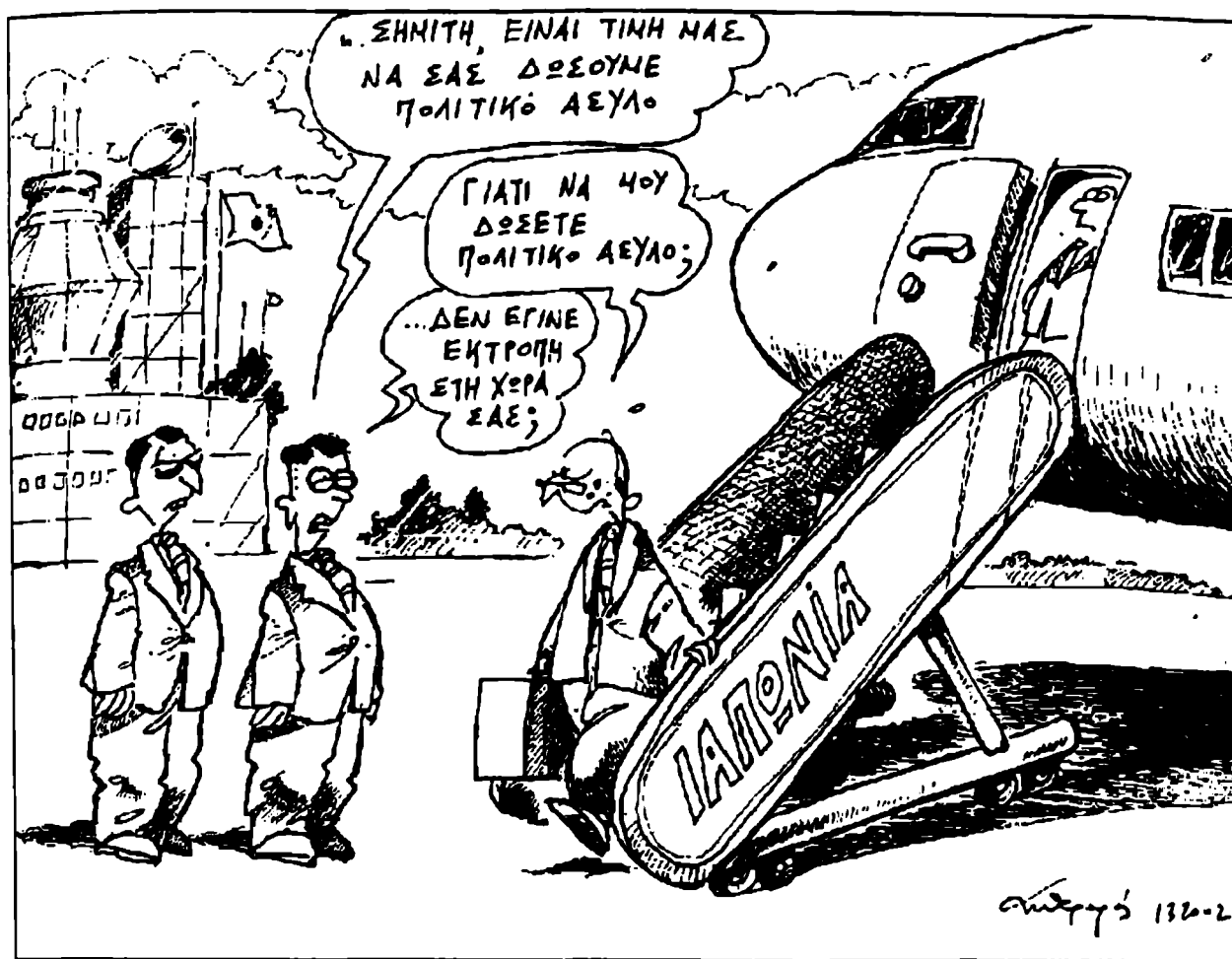
λύψει έργα του τομέα των μεταφορών. Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ, όμως, επικρίνεται και για την συλλήβδην απόρριψη όλων των προτάσεων του Συνασπισμού, που απέβλεπαν στην ενίσχυση του έργου της Επιτροπής του άρθρου 7 του νόμου 2331/1995 (γνωστότερης ως «Επιτροπή κατά του Βρόμικου Χρήματος»). Ο υβριστικός, ειδικότερα, τρόπος με τον οποίο ο Κ. Σημίτης αντιμετώπισε τα επιχειρήματα του προέδρου του ΣΥΝ, Νίκου Κωνσταντόπουλου («δαιμονολογείτε», «επιδιώκετε να ηρωοποιηθείτε», «θέλετε την Ελλάδα του περιπτέρου» – κάτι σαν την Ελλάδα της Μελούνας, κ.λπ), κατέπληξε πολλούς βουλευτές, οι οποίοι εύλογα «διηρωτώντο» για τα αίτια «αυτού του εκνευρισμού» και «αυτής της αήθους αντικοινοβουλευτικής συμπεριφοράς».

ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΜΑΪΟΥ 2004 ΚΑΙ ΤΑ ΣΕΝΑΡΙΑ ΕΚΛΟΓΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ, ΠΑΣΟΚ και Νέα Δημοκρατία, άρχισαν να μελετούν, από τώρα, όλα τα σενάρια αλλαγής του εκλογικού νόμου, αλλά και τις επιπτώσεις που θα είχε η αλλαγή αυτή, εν όψει των βουλευτικών εκλογών Μαΐου 2004 ή των προεδρικών Φεβρουαρίου 2005. ΕΞΥΠΑΚΟΥΕΤΑΙ ότι, στο παρόν στάδιο, η όποια αλλαγή του εκλογικού νόμου είναι υπόθεση του κυβερνώντος κόμματος. Και όλες οι πληροφορίες λένε ότι με το θέμα αυτό θα ασχοληθεί το Εκτελεστικό Γραφείο του ΠΑΣΟΚ, στο πρώτο δεκαπενθήμερο του Μαρτίου. Ήδη έχουν διαμορφωθεί δυο βασικές απόψεις. Εκφραστής της πρώτης είναι ο γραμματέας της ΚΕ Κώστας Λάλιωτης, ο οποίος υποστηρίζει ότι η διαδικασία αλλαγής του εκλογικού νόμου πρέπει ν' αρχίσει πολύ νωρίτερα, ώστε να συνδεθεί «με την προοπτική οικοδόμησης μιας ευρύτερης Κεντροαριστεράς και όχι με το αποτέλεσμα των

δημοτικών εκλογών». Εκφραστής της δεύτερης άποψης είναι ο υπουργός Εσωτερικών Κ. Σκανδαλίδης, ο οποίος υποστηρίζει ότι «η σπουδή κάνει κακό» και ότι «έτσι είτε αλλιώς, δεν είμαστε έτοιμοι για την εκπόνηση ενός νέου εκλογικού νόμου, πριν από τις δημοτικές εκλογές». Την άποψη Σκανδαλίδη συμμερίζονται και τα περισσότερα στελέχη του Εκτελεστικού Γραφείου, τα οποία, επικαλούμενα την οξύτατη αντιπαράθεση Σημίτη-Κωνσταντόπουλου, στη Βουλή, έχουν πεισθεί ότι «πράγματι δεν είμαστε έτοιμοι για την οικοδόμηση μιας ευρύτερης κεντροαριστεράς»... [Άλλωστε, πέρα από τις τοποθετήσεις των στελεχών του Εκτελεστικού Γραφείου, υπάρχει το ερώτημα που θέτουν κεντρικά, περιφερειακά ή απλά μέλη του ΠΑΣΟΚ: «Πώς θα συνεργαστούμε με τον Συνασπισμό, όταν ο πρόεδρος μας συμπεριφέρεται τόσο ανάρμοστα απέναντι στον Κωνσταντόπουλο;»]

ΚΑΤΑ ΤΑ ΑΛΛΑ, οι επιτελείς του ΠΑΣΟΚ επιδιώκουν: Πρώτον, να κερδίσουν τις εκλογές Μαΐου 2004. (Στόχος μάλλον ανέφικτος, με βάση την συνεχιζόμενη πτωτική πορεία του κυβερνώντος κόμματος.) Δεύτερο, να τροποποιήσουν κατά τέτοιο τρόπο τον εκλογικό νόμο, ώστε να μη μπορεί η Βουλή που θα προέλθει από τις προσεχείς εκλογές ν' αναδείξει νέο Πρόεδρο της Δημοκρατίας. (Στην περίπτωση αυτή, διαλύεται η Βουλή και η Νέα Δημοκρατία εξαναγκάζεται σε νέα εκλογική αναμέτρηση, σε διάστημα έξι μηνών...) Τρίτο, να πραγματώσουν, πολύ πριν από τις εκλογές του 2004, τον «πολυκομματικό συνασπισμό γύρω από το ΠΑΣΟΚ», με τη σύμπραξη του ΣΥΝ, του ΔΗΚΚΙ και του Κινήματος Ελευθέρων Πολιτών του Δημ. Αβραμόπουλου. ΤΟΥΤΩΝ δοθέντων, οι επιτελείς του ΠΑΣΟΚ πιστεύουν ότι και αν απολέσουν την εξουσία στις βουλευτικές

Σκίτσο του Ανδρέα Πετρουλάκη από την Καθημερινή (Κυριακή, 3/3/02).

εκλογές του 2004, η απώλεια αυτή θα είναι εφήμερη («προσωρινή διακοπή διακυβέρνησης» — έτσι την αποκαλούν...), εφόσον ο ενιαίος «πολυκομματικός συνασπισμός» θα πρέπει να κερδίσει τις εκλογές Φεβρουαρίου 2005. Το μόνο που δεν λένε είναι βάσει ποιου προγράμματος «προοδευτικής διακυβέρνησης» (ή, έστω, έναντι ποιων ανταλλαγμάτων), θα γίνει πράξη ο πολυκομματικός αυτός συνασπισμός.

ΤΙ ΕΙΔΟΥΣ εκλογικό νόμο, όμως, έχει κατά νου το ΠΑΣΟΚ, ώστε να γίνει πράξη ο «Κεντροαριστερός πόλος», κατά τη διατύπωση του Κ. Λαλιώτη; Υποτίθεται ότι, μέχρι στιγμής, το ΠΑΣΟΚ δεν έχει ξεκάθαρες ιδέες και ότι τα όσα δημοσιεύθηκαν περί «γερμανικού μοντέλου» (εκλογή 100 βουλευτών από λίστα με απλή αναλογική και 200 από μονοεδρικές περιφέρειες...) δεν ευσταθούν... Η αλήθεια, ωστόσο, είναι διαφορετική. Το ΠΑΣΟΚ είχε κατά νου το «γερμανικό μοντέλο» και επεδίωξε να σφυγμομετρήσει διαθέσεις. Ό,τι εξέπληξε, ήταν αυτή η «κατακόρυφη αντίδραση» όχι μόνο της Νέας Δημοκρατίας και των κομμάτων της αριστεράς, αλλά και σειράς κυβερνητικών βουλευτών. Χαρακτηριστική, από την πλευρά αυτή, είναι η δήλωση του αντιπροέδρου της Βουλής Κ. Γείτονα

(«είναι ένα σύστημα που θα οδηγήσει σε βουλευτές δυο κατηγοριών, στη Βουλή των Λόρδων και στη Βουλή των Κοινοταρχών»), ενώ άλλοι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ θεωρούν υποτιμητικό το ότι θα «ορίζονται» από τον αρχηγό του κόμματος! Τέλος υπάρχει μια μερίδα κυβερνητικών βουλευτών που θεωρεί «ξεφτίλα» τα σενάρια που προβλέπουν «επάνοδο του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία, ύστερα από μια παρένθεση έξι μηνών», χάρις στα «μαγειρέματα» του εκλογικού νόμου... Επί 20 χρόνια — δηλώνουν — βιώναμε χάρις στον δικομματισμό, που προέβλεπε, εναλλαγή των δυο μεγάλων κομμάτων στην εξουσία. Συνεπώς είναι ανέντιμο να επιδιώκουμε, σήμερα, την ανατροπή του δικομματισμού, όχι με την υιοθέτηση της απλής αναλογικής (που είναι, επιτέλους, το αντιπροσωπευτικότερο εκλογικό σύστημα...) αλλά με την αναζήτηση «θολών εκλογικών συστημάτων». [Η μερίδα αυτή των κυβερνητικών βουλευτών υποστηρίζει την μη αλλαγή του σημερινού εκλογικού νόμου.]

Ο «ΑΞΟΝΑΣ ΤΟΥ ΚΑΚΟΥ»

ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΠΛΗΡΩΣ ΟΡΙΟΘΕΤΗΘΕΙ...

ΚΑΙ ΕΝΩ ΕΜΕΙΣ όλοι βιώνουμε τον μικρόκοσμό μας (με τον πρωθυπουργό ν' ανακαλύπτει πότε κινδύνους «εκτρο-

πής» και πότε νοοτροπίες... «περιπτερου»), στη γειτονική μας Παλαιστίνη τα ποτάμια αίματος διαδέχονται το ένα το άλλο. Ποιος θα σταματήσει αυτόν τον φαύλο κύκλο βίας και αντεκδίκησης μεταξύ Ισραηλινών και Παλαιστινίων; Ορισμένοι αναλυτές υποστηρίζουν ότι η πλάστιγγα άρχισε να γέρνει εις βάρος του ισραηλινού πρωθυπουργού Αριέλ Σαρόν, καθώς εξέχοντα μέλη της ισραηλινής κυβέρνησης, όπως ο υπουργός Μεταφορών Εφρέμ Σνεχ, ο υπουργός Εξωτερικών Σιμόν Πέρες ή ο υπουργός Άμυνας Μπεν Ελιέζερ δηλώνουν ότι «δεν μπορεί να υπάρξει λύση παρά μόνο στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων». Από την άλλη, όμως, πώς να μην καταγράψει κανείς δηλώσεις, όπως αυτές του υπουργού Δικαιοσύνης Μείρ Σεετρίτ, που ζητεί συνέχιση της ίδιας στρατηγικής «μέχρι τη στιγμή που οι Παλαιστίνιοι θα μας εκλιπαρούν για την κατάπαυση του πυρός».

ΚΑΙ, ΞΑΦΝΙΚΑ, μέσα στο Δεκαπενθήμερο που επισκοπούμε, «επέπρωτο, να πληροφορηθούμε ότι ο πόλεμος στο Αφγανιστάν δεν τελείωσε ακόμα (ίσως «γιατί κανένας πόλεμος δεν τελείωσε ποτέ», καταπώς θα έλεγε ο Μανόλης Αναγνωστάκης...), άρα δικαίως, ο βρετανός πρωθυπουργός Τόνι Μπλερ έσπευσε να διαδηλώσει τη συμπαράταξή του στην ειλημμένη απόφαση των Ηνωμένων Πολιτειών για την, παντί τρόπω, ανατροπή του Σαντάμ Χουσεΐν! Και, φυσικά, μετά το Ιράκ, πρέπει κάποια άλλη χώρα να έχει σειρά, το Ιράν, η Β. Κορέα ή η Γη του Πυρός, εφόσον ο «άξονας του κακού» δεν έχει πλήρως οριοθετηθεί!

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πότε υποχρεώνεσαι, από τον νόμο, ν' αλλάξεις τα ονόματα των παιδιών σου; Απάντηση: Αν είσαι Κούρδος, ζεις στην Τουρκία και επιλέγεις κουρδικά ονόματα απαγορευμένα, εφόσον ανακυκλώνουν οχληρές μνήμες. Συνέβη στην πόλη Ντίκλε της νοτιοανατολικής Τουρκίας, όπου η εισαγγελία της πόλης άσκησε δίωξη εναντίον επτά οικογενειών, που είχαν δώσει στα παιδιά τους «απαγορευμένα ονόματα», όπως Σερχάτ, Ζελάλ, Ρόιντα, κ.ά. Για την Τουρκία, it is a long way όχι για το Τιπερέρι, αλλά για το κράτος δικαίου ή την Ευρώπη...

ANTHΝΩΡ

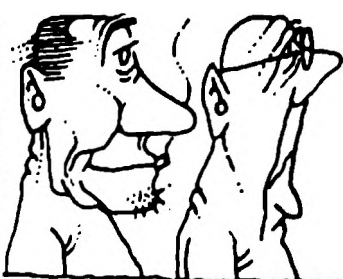
Ο ΛΑΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ: ...Το άνοιγμα των τραπεζικών λογαριασμών του Σωκράτη Κόκκαλη ζήτησε ο Νίκος Κωνσταντόπουλος... ΑΚΡΟΑΤΗΣ ΟΔΗΓΟΣ ΤΑΞΙ σχολιάζει: Κατάλαβες τι έγινε τώρα; Ο Κόκκαλης «έχωσε» λεφτά από την Ανατολική Γερμανία στο ΠΑΣΟΚ, στη Ν.Δ. και στο Κ.Κ.Ε. Δεν μπόρεσε να τα «χώσει» και στον ΣΥΝ, οπότε σου λέει ο Κωνσταντόπουλος: «ανοίξτε τους λογαριασμούς». Αφού δεν θα τον βρουν μέσα αυτόν και θα βρουν το Κ.Κ.Ε. Κατάλαβες; **ΌΦΙΣ**

ΦΑΣΟΥΛΙ Ο ΦΑΣΟΥΛΑΣ

Ο Φασούλας είναι πλέον βουλευτής του εκσυγχρονισμού. Μ' αυτή του λοιπόν την ιδιότητα βγήκε κι έριξε το δικό του φασούλι στο σακούλι των δηλώσεων υπέρ Κόκκαλη. Τι δήλωσε το φασούλι; (μπαρντόν, ο Φασούλας): «Γρήγορα η λάσπη θα καταπέσει κι αυτά είναι ντροπής πράγματα κ.λπ.». Και μεις ντρεπόμαστε, κ. Φασούλη μου.

Σία Τσαχπινόγλου

ΤΟ ΜΑΓΕΡΙΚΟ ΤΩΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

Σ' αυτό το μαγέρικο δεν υπάρχει σεφ. Ούτε μενού, ούτε τιμοκατάλογος. Τα πιάτα δεν είναι ζεστά, αλλά πάντα κρύα. Όπως η εκδήλωση. Το μαγέρικο αυτό είναι βρόμικο, τρισάθλιο και ανθυγιεινό. Κι όμως, από αυτό τρώει όλη η Ελλάδα. Ειδήσεις μαγειρεμένες με τα χειρότερα υλικά. Έτσι έγινε και με το δελτίο ειδήσεων του STAR τις ημέρες της παραίτησης του αντιναύαρχου Θεοδωρουλάκη από τη θέση του αρχηγού του ΓΕΝ. Τα δελτία ειδήσεων όλων των τηλεοπτικών σταθμών το είχαν πρώτη είδηση. Το δελτίο του STAR όμως είχε και πάθος. Πολύ πάθος. Τόσο πάθος που ο ρεπόρτερ χαράκτηρισε πραξικόπημα την κίνηση ενός πολιτικού να δώσει λίστα σε έναν στρατιωτικό. Πραξικόπημα. Βαριά λέξη. Συνήθως βέβαια τα πραξικοπήματα γίνονται όταν οι στρατιωτικοί δίνουν λίστες στους πολιτικούς αλλά πάλι, τι να πω, όπως το αντιλαμβάνεται ο καθένας.

Το STAR επίσης ήταν αυτό που πρώτο ανακοίνωσε τη δίωξη του εισαγγελέα εναντίον του Κόκκαλη. Το STAR είναι ιδιοκτησίας Βαρδινογιάννη. Ο δικτυακός τόπος Flash.gr είναι ιδιοκτησίας Κόκκαλη. Με την πρώτη ευκαιρία λοιπόν ο Flash.gr δημοσίευσε τις αποκλειστικές πληροφορίες σχετικά με το παρασκήνιο της παραίτησης Θεοδωρουλάκη. Ανάμεσα σε αυτές και οι εξής: «Ασφαλείς πληροφορίες του Flash.gr αναφέρουν ότι ο επιχειρηματίας Β. Βαρδινογιάννης επέδειξε έντονο ενδιαφέρον για τους κ.κ. Θεοδωρουλάκη και Μανουσogiαν-

νάκη. Σε προγραμματισμένη συνάντηση του επιχειρηματία με τον πρωθυπουργό, το πρωί της Πέμπτης, αλλά και σε τηλεφωνική επικοινωνία που είχε με τον Κ. Σημίτη, ο κ. Βαρδινογιάννης ζήτησε από τον πρωθυπουργό να μεσολαβήσει, ώστε να παραμείνει στη θέση του ο υποναύαρχος Μανουσogiαννάκης και επίσης να παρέμβει προκειμένου να μην υλοποιηθούν οι απειλές του κ. Θεοδωρουλάκη περί παραιτήσεώς του από την ηγεσία του ΓΕΝ. Ο πρωθυπουργός, κατά τις ίδιες πηγές, τόνισε στον κ. Βαρδινογιάννη ότι δεν παρεμβαίνει σε θέματα αρμοδιότητας των υπουργών.»

Κι αφού δεν παρενέβη ο πρωθυπουργός, παρενέβη το STAR να ανακοινώσει το πραξικόπημα.

Λεπτομέρειες, θα μου πείτε, μέσα στο μπάχαλο του καβγά των βουβαλιών στο βάλτο. Αυτές οι λεπτομέρειες είναι όμως που ίσως κάποτε μας ανοίξουν τα μάτια κι αντιληφθούμε πως είδηση είναι ό,τι βολεύει κι ό,τι δεν βολεύει τους επιχειρηματίες.

Λεπτομέρειες που θα μας κάνουν κάποτε να αντιληφθούμε ότι έχουμε μετατραπεί σε ένα θίασο κομπάρσων-ψηφοφόρων που σαν αγέλες ψηφίζουμε την τελική απόφαση των καναλαρχών-εμπόρων. Αυτοί κάνουν τους πλειστηρισμούς τους με την εξουσία κι εμείς πληρώνουμε το τίμημα των εξαγορών. Μεταξύ τους εκβιάζονται, ρουφιανεύονται, ξεκατινιάζονται, αλλά ποτέ δεν αλληλοεξοντώνονται. Είναι ο νόμος του Μαμμωνά, που προφυλάσσει το είδος.

ΑΡΓΗΣΑΤΕ, ΑΡΧΗΓΕ, ΑΡΓΗΣΑΤΕ...

Εκείνο που μας κάνει εντύπωση με την πρόσφατη Παραίτηση του τέως Αρχηγού του Πολεμικού Ναυτικού, Γ. Θεοδωρουλάκη, είναι ο χρόνος που έγινε και όχι ο λόγος για τον οποίο αυτή έγινε.

Λοιπόν, ο κ. Θεοδωρουλάκης παραιτήθηκε διότι, λέει, ο υπουργός Εθνικής Άμυνας, έκανε παρέμβαση στις ετήσιες κρίσεις!!!

Φοβερό! Μα που ζούσε μέχρι σήμερα ο τέως Αρχηγός; Πρώτη φορά είναι που υπουργός κάνει τέτοιου είδους επεμβάσεις; Εμείς και το σύνολο των πολιτών αυτής της χώρας το θεωρούμε περίπου δεδομέ-

νο κάτι τέτοιο. Ο κομματισμός και η αναξιοκρατικές παρεμβάσεις -πάσης φύσης, και όχι μόνο στις ένοπλες δυνάμεις- σαν γεγονότα δεν ξαφνιάζουν

πια κανένα.

Απεναντίας όλοι μας γνωρίζουμε πολλούς που επιδόθηκαν με πάθος κατά καιρούς σ' αυτόν τον αγώνα δρόμου παράκαμψης των υπολοίπων και διορισμού ή προαγωγής στον

δημόσιο τομέα, χρησιμοποιώντας κάποιον υπουργό ή βουλευτή. Από τις κατώτερες βαθμίδες της δημόσιας διοίκησης, μέχρι τις ανώτατες.

Φυσικά αυτό δεν δίνει άφεση αμαρτιών στον κ. Παπαντωνίου για να κάνει ό,τι κάνει. Ή δεν υπονοεί ότι αυτός δεν είναι σοβαρός λόγος παραίτησης για έναν Αρχηγό.

Απλά λέμε ότι αυτή η παραίτηση άργησε κάποιες δεκαετίες. Δεν αφορά βέβαια μόνο τον κ. Θεοδωρουλάκη κάτι τέτοιο. Αφορά όλους όσους διέτελεσαν Αρχηγοί.

Και πάρα πολλούς υπόλοιπους επίσης.

ΌΦΙΣ.

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ

Ανοίγει το ασφαλιστικό με την κυβέρνηση να διατηρεί την ελπίδα ότι δεν θα προκληθεί η περσινή αναστάτωση που οδήγησε την ίδια να μαζέψει άρον-άρον τις προτάσεις. Τώρα λοιπόν που... ανοίγει και ο καιρός, σκέφθηκε το υπουργείο Εργασίας να παρουσιάσει νέες, πιο ελκυστικές προτάσεις προς τους ενδιαφερόμενους φορείς. Για την κυβέρνηση αποτελεί ίσως την τελευταία ευκαιρία για να εξωραΐσει το φθαρμένο κοινωνικό της πρόσωπο. Πιθανή αποτυχία θα παραπέμψει τη λύση του προβλήματος για μετά το 2004, αναβολή που θα δημιουργήσει ακόμη μεγαλύτερα προβλήματα. Η πρόβλεψη είναι ότι το ασφαλιστικό σύστημα αντέχει έως το 2010. Και εάν δεν υπήρχαν οι πιέσεις από την Ε.Ε. για επίσπευση των διαδικασιών, πολλοί στο ΠΑΣΟΚ και τη Ν.Δ. θα βολεύονταν με τη μέθοδο της αναβλητικότητας, που δεν επιφέρει κανένα πολιτικό κόστος.

Σ.Λ.

Σ.Λ.

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟ

Ο υποψήφιος για την δημαρχία της Αθήνας κ. Χρήστος Παπουτσής θα επισκεφθεί αύριο Σάββατο τα γραφεία του Αντί. Έτσι κλείνει ο πρώτος κύκλος των επισκέψεών του.

ΌΦΙς.

ΑΝΑΡΩΤΙΟΜΑΣΤΕ...

Η εικόνα ήταν συγκλονιστική. Ο σαρανταπεντάχρονος συμβασιούχος στον Δήμο Ταύρου, μετά την αποτυχία αντιπροσωπείας εργαζομένων να συναντηθούν καν με τον υπουργό ή τον υφυπουργό Εσωτερικών για να του εκθέσουν το πρόβλημά τους, απελπισμένος επέστρεψε στον Δήμο, και υπό τις κάμερες που ήταν παρούσες, κάρφωσε την ελληνική σημαία στο στήθος του.

Πρόκειται βεβαίως για μια ακραία πράξη. Η οποία όμως έρχεται να προστεθεί σε μια σειρά από αντίστοιχες ακραίες πράξεις που συμβαίνουν όλο και πιο συχνά τον τελευταίο καιρό.

Να το σκεφθούμε για λίγο. Πρόκειται για ανθρώπους μπροστά στο φάσμα της ανεργίας,

σε ηλικίες που δεν προτιμούνται εύκολα από εργοδότες. Ειδικά σ' αυτούς τους χαλεπούς καιρούς, με την Ελλάδα να είναι πρώτη σε ποσοστά ανεργίας στην Ε.Ε. στους νέους ανθρώπους.

Μπορούμε να φανταστούμε τι γίνεται με τους μεγαλύτερους σε ηλικία, στους οποίους και τριετίες συνυπολογίζονται και επιδόματα γάμου και παιδιών κ.λπ., κ.λπ.

Και αναρωτιόμαστε... Αν εικόνες ανθρώπων που αυτοπυρπολούνται ή απειλούν να πέσουν από κάποιο μπαλκόνι αρμόζουν σε μια δημοκρατία.

Ρητορικά αναρωτιόμαστε βεβαίως, διότι προφανώς δεν αρμόζουν.

Αφού λοιπόν δεν αρμόζουν και έχουμε δημοκρατία, γιατί

συμβαίνει αυτή η τρέλα: ανθρώπων που λυγίζουν κάτω από το βάρος του αγώνα για επιβίωση από τη μια και από την άλλη κανείς να μην ενδιαφέρεται;

Χρειάζεται μεγάλη κουβέντα βέβαια.

Όμως αυτή την ιστορία με το «παντεσπάνι» της Μαρίας Αντουανέτας για πόσο καιρό ακόμα θα την βρίσκουμε μπροστά μας;

Και η σύγχρονη Αριστερά πότε θα μπορέσει να ξανασταθεί απέναντι σε τέτοιου είδους προβλήματα, να κατανοήσει την καινούργια πραγματικότητα που διαμορφώνεται και από θέση όχι μόνο άρνησης, να ξαναδώσει όραμα και κατευθύνσεις;

ΚΟΤΕΣ

Ιστορία καταπληκτική! Ο Σπύρος Καρατσαφέρης αποκάλυψε στην εκπομπή του Νίκου Μαστοράκη «Αργά» -η οποία έβγαινε στο Alter- τους υπουργούς του ΠΑΣΟΚ «κότες». Το ωραίο είναι πως ενώ το κανάλι διαφήμιζε με τρέιλερ την ατάκα αυτή, μόλις βγήκε στον αέρα η εκπομπή, κάλεσε τον Μαστοράκη και του ανακοίνωσε πως σταματάει το «Αργά». Τι συνέβη; Έλα μου ντε! Όποιος το βρει κερδίζει μαντολάτο. Να υποθέσουμε πως έπεσαν τα οργισμένα τηλέφωνα από τη Ζαλοκώστα; Μέσα θα είμαστε. Διότι η επίσημη δικαιολογία του σταθμού ήταν πως ο παραγωγός «παρέβη τη συμφωνία και μίλησε πολιτικά». Πού ζούμε; - που θα λεγε κι ο μακαρίτης ο Αυλωνίτης. Να σας πω αμέσως: Ζούμε δυστυχώς στην μοναδική χώρα της Ευρώπης όπου υπάρχει «Υπουργείο Τύπου και Πληροφοριών»! Μήπως θυμάστε πότε εμφανίστηκε αυτό το Ίδρυμα;

«Τηλεβόας»

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΑΡΛΜΑΡΞΙΣΜΟ ΣΤΟΝ ΚΑΡΛΣΜΙΤΙΑΝΙΣΜΟ

Διαβάσαμε: «Τούτη η ερωτοτροπία με το Καρλσμιττιανό -και κατά μία έννοια και νιτσεικό- φανταστικό της αδυσώπητης σύγκρουσης, του ασφυκτικού υπερπροσδιορισμού του πολιτικού από την αγωνία της απώλειας, της έκ-πτωσης, του θανάτου (του έθνους) καταδικάζει το πολιτικό, ως τριτοβάθμια συναίρεση συμφερόντων και παθών, σε μία άτακτη υποχώρηση, εξαναγκάζοντάς το να παραχωρήσει τη θέση του σε μία αρχαϊκή αναθεολογικοποίησή του, αλλά ταυτόχρονα και στην τόσο σύγχρονη, μεταμοντέρνα, τελικά, συνθήκη μιας διαρκούς άμεσης συγκίνησης, αφού η διεκδικούμενη ριζοσπαστικότητα δεν είναι τίποτα άλλο από μία τρομακτική επιχείρηση αποπραγμάτωσης του κόσμου όπως αυτός είναι. Τούτη η υποχώρηση, αυτή η τάση της οριακά

αντινεωτερικής φυγής δεν μπορεί παρά στο πέραςμά της να κατασκευάζει υπερβάσεις, αποδομώντας όλες τις καταστατικές συμβάσεις του πολιτικού πεδίου, το ίδιο το πολιτικό πεδίο καθαυτό, την ίδια στιγμή που με απατηλό τρόπο φαίνεται ότι το επανακοινωνιολογικοποιεί, πάντα εντός της αντιστασιακής εθνικής κοινότητας ως σύνοψης του κόσμου. Αυτός ο νέος εκκοινωνισμός του πολιτικού δεν είναι τίποτα άλλο παρά η βύθισή του, η εξάντλησή του, η εξαφάνισή του μέσα στη βιωμένη κοινότητα των εθνικο-λαϊκών παθών και των εθνικιστικών μύθων που τα συνοδεύουν».

Δεν είναι χάρμα αναγνώσεως; Πάντως δεν το έγραψε ο Βέλτσος. Όποιος αναγνωρίσει το απόσπασμα κερδίζει το βιβλίο Επικοινωνήστε με τα γραφεία μας.

ΠΕΡΙΜΕΝΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ

Οι προτάσεις που κατέθεσε το ΕΣΡ στη δημόσια διαβούλευση για τα δελτία ειδήσεων στο Ζάππειο με στόχο τον αναπροσανατολισμό των λεγόμενων δελτίων ειδήσεων από το αστυνομικό ρεπορτάζ (40% του χρόνου καταλαμβάνουν πληροφορίες για εγκλήματα, αυτοκτονίες και τυχερά παιγνίδια) στην ενημέρωση για τα σημαντικά γεγονότα που συμβαίνουν στην εθνική και την παγκόσμια σκηνή, στο καθ' εαυτό αντικείμενό τους δηλαδή, συνάντησε ως συνήθως την αδιαφορία της συντριπτικής πλειοψηφίας των υπευθύνων των καναλιών οι οποίοι περί άλλα τυρβάζουν. Με εξαίρεση τον διευθυντή των ειδήσεων του ANTENNA Γιάννη Παπουτσάνη, έκρουσαν επιδεικτικά τον κώδωνα του κινδύνου της κρατικής παρέμβασης και δήλωσαν απρόθυμοι σε οποιαδήποτε αλλαγή του περιεχομένου αλλά και στον περιορισμό της διάρκειας των δελτίων. Δεν θα κάνουμε ελιτίστικα δελτία και η διάρκειά τους θα είναι όση χρειάζεται για την ενημέρωση των πολιτών, είπε χαρακτηριστικά ο Α. Σκυλάκος από το ALPHA, μπερδεύοντας μάλλον την λέξη πολίτης με την λέξη πελάτης.

Καλά, τόσο δύσκολο είναι να κατοχυρωθούν και στη χώρα μας, στον τομέα της ενημέρωσης, κάποια στοιχειώδη κριτήρια όπως και αλλού στην Ευρώπη και να θεσμοθετηθούν οι κυρώσεις για τους παραβάτες τους;

Πώς είναι δυνατόν κάποιοι υπεύθυνοι καναλιών να επιδεικνύουν ανενόχλητοι μια τέτοια προκλητική στάση, να ομιλούν για τα δελτία των ειδήσεων λες και πρόκειται για το χωράφι του παππού τους, τα οποία και διαμορφώνουν κατά το δοκούν απευθυνόμενοι σ' ένα κοινό που ούτως ή άλλως έχει σημασία μόνον ως μέγεθος στις μετρήσεις τηλεθέασης;

Τι σημαίνει τελικά η άρνηση δέσμευσής τους; Τι σχέση έχει με την ελευθερία του τύπου, με τον ασύδοτο ευτελισμό ανθρώπινων υπάρξεων, την προβολή ή τον καταποντισμό συγκεκριμένων κομματικών ομάδων και στελεχών;

Η κυβέρνηση δηλώνει όπως πάντα τις καλές της προθέσεις να συμβάλλει στη διαμόρφωση του κώδικα δεοντολογίας.

Όσον αφορά το νόμο για τον βασικό μέτοχο, αυτός προωθείται ακόμη. Και ντουβάρι να ήταν, τόσο σπρώξιμο δε θα χρειαζόταν.

Α.Κ.

ΠΡΩΙΜΗ ΕΓΕΡΣΙΣ ΛΑΖΑΡΟΥ

Υπάρχει υφυπουργός Εθνικής Άμυνας ονόματι Λάζαρος. (Κάπως σε -ίδης)! Αυτός λοιπόν ο κ. Λάζαρος Κάπως βγήκε στην πρόσφατη κρίση με τις αποστρατείες και τις παραιτήσεις στο Π.Ν. και έκανε δηλώσεις. Δεν χρειάζεται βέβαια να πούμε ότι ήταν υπέρ του Γιάννου και εναντίον του παραιτηθέντος Αρχηγού. Ο ίδιος κ. Λάζαρος (Χολίδης;) ηγείται, όπως μαθαίνω, μιας πλειάδας γιάπηδων συμβούλων του κ. Γιάννου οι οποίοι μετακόμισαν συμπούρμπουλοι από το Εθνικής Οικονομίας στο Εθνικής Αμύνης. Προς χάριν τους μάλιστα εκκενώθηκε ένας ολόκληρος όροφος στο Πεντάγωνο και τα γραφεία των στρατιωτικών μεταφέρθηκαν στην ΑΣΔΕΝ. Τέτοια κοσμογονία ο στρατάρχης Γιάννος και ο ανθυποστρατάρχης του κ. Λάζαρος (Χινίδης;). Εν προκειμένω έχουμε βεβαίως την πρώιμη εξέγερση του Λαζάρου του εκσυγχρονισμού.

Σία Τσαπινόγλου

ΤΟ ΚΑΖΙΝΟ ΤΗΣ ΠΑΡΝΗΘΑΣ

Πολύ «θορυβήθηκε» η κυβέρνηση από τις αποκαλύψεις σχετικά με τα φρουτάκια. Τόσο πολύ μάλιστα, που αποφάσισε να ενισχύσει τον νόμιμο ιδιωτικό τζόγο, για να αποδείξει ίσως με αυτό τον τρόπο στους πολίτες ότι «έπιασε» το... ηθικό μήνυμα που απορρέει απ' όλα αυτά...

Έτσι... αποφασιστικά και με... σθένος προτίθεται να αυξήσει τα κέρδη των -νόμιμων πάντα- «Νικολετάτων», που είναι τα καζίνα με άδεια, και στο ευρύτερο πλαίσιο καταπολέμησης και απονομιμοποίησης του τζόγου αποφασίστηκε να ιδιωτικοποιηθεί το καζίνο της Πάρνηθας, ο τζίρος του οποίου αντιπροσωπεύει σχεδόν το 50% του νόμιμου τζόγου. Συγκεκριμένα, το καζίνο της Πάρνηθας έβγαλε κέρδη 523 δισ. το 2000, ενώ το καζίνο Hayatt Regency στη Θεσσαλονίκη έβγαλε κέρδη 7,07 δισ. δρχ. στο πρώτο εξάμηνο του 2001...

Σύμφωνα με τις ερωτήσεις του βουλευτή του ΣΥΝ Π. Λαφαζάνη στη Βουλή στις 12.7.01 και 23.8.01, η κυβέρνηση σκοπεύει να πουλήσει από το 19,5% έως το 51% του καζίνο, παραχωρώντας ταυτόχρονα στους επενδυτές και το μάνατζμεντ. Το ποσοστό 19,5% δεν είναι καθόλου τυχαίο, καθώς βάσει της αμερικάνικης νομοθεσίας αποτελεί το κατώτατο

όριο συμμετοχής αμερικανικών εταιρειών καζίνο σε αντίστοιχους διαγωνισμούς. Μεταξύ άλλων επίκειται διπλασιασμός των μηχανημάτων και των τραπεζιών. Μάλλον έτσι λύνεται το πρόβλημα: το κράτος (μέσω του ΕΟΤ στον οποίο ανήκει από το 1960) αποφασίζει να διακόψει τις σχέσεις του με το έως σήμερα δημόσιο καζίνο-τζόγο.

ΜΕ ΤΗΝ... «ΕΥΚΑΙΡΙΑ», ΠΑΕΙ ΚΑΙ ΤΟ ΔΑΣΟΣ...

Και μέσα σ' όλα αυτά συντελείται άλλο ένα οικολογικό έγκλημα: μαζί με το καζίνο παραχωρούνται στους ιδιώτες αγοραστές 3.100 στρεμμάτα του ελατοδάσους (μέρος του Εθνικού Δρυμού) που περιβάλλουν το καζίνο, για την οικοδόμηση βοηθητικών εγκαταστάσεων (ξενώνες, εστιατόρια, γήπεδα, χώροι υδροθεραπείας, ινστιτούτα αισθητικής...). Εκτός των άλλων, υπάρχει πρόθεση διάνοιξης νέου δρόμου, διαπλάτυνσης του ήδη υπάρχοντος και δημιουργία οδοντωτού σιδηροδρόμου στη θέση του τελεφερίκ.

Τους ιθύνοντες δεν φαίνεται να ενοχλεί το ότι παραβιάζεται το Σύνταγμα και η ελληνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία, βάσει των οποίων απαγορεύεται κάθε είδους επέμβαση στους εθνικούς δρυμούς, και μάλιστα στον πυρήνα τους, πράγμα που καθιστά παράνομο και τα ήδη υπάρχοντα κτίσματα (Καζίνο, Μον Παρνές, Ξενία).

Τις ενέργειες της εταιρείας Ελληνικά Τουριστικά Ακίνητα (ΕΤΑ Α.Ε.), που διαχειρίζεται την περιουσία του ΕΟΤ, προσπαθεί να σταματήσει η Συντονιστική Επιτροπή για τη Σωτηρία της Πάρνηθας και σειρά άλλων οργανώσεων με προσφυγή στα αρμόδια όργανα και κινητοποιήσεις. Η Επιτροπή οργάνωσε την Κυριακή 3 Μαρτίου πεζοπορία διαμαρτυρίας ως το καζίνο της Πάρνηθας με πολλά χάπενινγκ και συνεχίζει τον αγώνα της. Πληροφορίες για όσους ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν στις κινητοποιήσεις στους: Σταύρου Μάκη 0977-990887, Μπάκα Πόπη 0973-204840 και Πιλάλη Χρήστο 010-3378439.

Ε. Α.

Ο ΜΑΡΞΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΚΟΣΜΟΥ

Εάν στη νεότητά του ο κ. Κόκκαλης και άλλοι νεαροί «κάρφωναν», αυτό ήταν κάτι το συνηθισμένο σε ένα καθεστώς που λειτουργούσε με βάση τους καταδότες. Ως εκ τούτου δεν αποτελεί θέμα.

Θεόδωρος Πάγκαλος

Αυτός είναι πράγματι μαρξισμός. Να ευθύνο-νται εξ ολοκλήρου οι συνθήκες και καθόλου τα άτομα. Ήμουν επομένως άδικος απέναντι στον κ. Πάγκαλο που διατεινόμουν πάντα ότι απουσιάζει από τις τοποθετήσεις του η συνέπεια της μαρξιστικής οπτικής και πως ενεργεί με βάση τους κανό-

νες του οπορτουνισμού. Όταν η μαρξιστική του σκέψη αγγίζει τέτοια ύψη, όπως η παραπάνω δήλωσή του, ποια μπορεί να είναι η χρησιμότητά της συνέπειας;

Πράγματι ένας γνήσιος μαρξιστής έτσι πρέπει να ερμηνεύει τον τυχοδιωκτισμό, μαρξιστικά, και να απαλλάσσει το άτομο από κάθε ευθύνη ακόμη κι όταν αυτό προσφεύγει για την επιβίωση ή την ανάδειξή του στην κατάδοση.

Για την προκείμενη όμως δήλωση αναρωτιέμαι για ένα πράγμα: Την έκανε ο κ. Πάγκαλος για να απαλλάξει τον κ. Κόκκαλη από τις ευθύνες της «ρουφιανιάς» ή τον εαυτό

του από τις ευθύνες του πολιτικού τυχοδιωκτισμού του. Ότι οι συνθήκες που διαμόρφωσε το ΠΑΣΟΚ στους κόλπους του εκτρέφουν τον οπορτουνισμό το γνωρίζαμε όλοι μας, όμως κανενός μας ο μαρξισμός δεν έφτανε σε τέτοια ύψη, ώστε να μην εντοπίζουμε ατομική ευθύνη σε κανέναν ούτε και στον κ. Πάγκαλο, που λόγω του κυκλοθυμισμού του έκρυβε λιγότερο από τους άλλους τον καιροσκοπισμό του. Τώρα με τη δήλωσή του καταλάβαμε ότι οι υποκοσμικές αλληλοκαλύψεις ή και «αυτοκαλύψεις» έχουνε μαρξιστικό υπόβαθρο.

Αλέκος Τζιόλας

«ΔΕΞΙΟΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΗΣ»;

Το παλιό -ολίγον ρατσιστικό, όντως- προ του 1990, ανέκδοτο «Αλβανός τουρίστας», το θυμάστε;

Τι θα λέγατε -περίπου τότε- αν ακούγατε ότι η Ν.Δ. μπορεί να ηγηθεί και να κινητοποιήσει μεγάλες κοινωνικές ομάδες, να τις κατεβάσει για να διαδηλώσουν και στην προσπάθειά τους αυτή να φάνε «σοσιαλιστικό» ξύλο από τα ΜΑΤ; Ανέκδοτο ε;

...Και όμως «κατηγορήθηκε» η Ν.Δ. ότι κατέβασε τους αγρότες στο Σύνταγμα να διαδηλώσουν για την επιβίωσή τους. Αυτό το... κατόρθωμα όντως οφείλεται στην αγροτική πολιτική και στους γενικότερους χειρισμούς της κυβέρνησης...

Ας αναλογισθούν Τι κάνουν...

Όφης

ΤΑ ΤΕΚΤΑΙΝΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑΛΙΔΗ

Από την τεκτερίδεια περιπέτεια του Πασχαλίου αποκομίσουμε και ένα αναπάντεχο στοιχείο της υποδομής του πολιτικού του γραφείου. Καθ' ομολογίαν του (Ελευθεροτυπία, 26/2/2002) έχει φακελώσει (καταχωρίσει ήταν ο ευφημισμός του) 80.000 συμπολίτες μας του νομού Πέλλας. Φανταζόμαστε την μεθοδικότητα και αποτελεσματικότητα του υπουργού Βορείου Ελλάδος στην αποστολή 80.000 συγχαρητηρίων, ευχετηρίων, συλλυπητηρίων και εγκυκλίων ενημερωτικών του έργου, ή προτροπών και επικλήσεων για ψήφο. Όλα αυτά με ιδιόγραφες λεκτικές βινιέτες φιλότιμης ομάδας συνεργατών που μιμούμενοι επαρκώς τον γραφικό χαρακτήρα του υπουργού μεταλλάσσουν το μπιλιέτο επί το προσωπικότερον.

Έχει πολύ ενδιαφέρον η αντιστροφή, από τη μια να υποκρίνεται ο πολιτευτής ότι γνωρίζει και απευθύνεται προς τον καθένα εκ των 80.000 ψηφοφόρων του ως δικός τους άνθρωπος και από την άλλη, όταν έρθει η στιγμή της αλήθειας, να προσποιείται άγνοια για τον προεξάρχοντα, τον έναν και μοναδικό.

Σ. Καφαντάρης

ΚΑΝΤΙΩΤΗΣ

Αλλη απίστευτη επιτυχία του Βήματος. Στο φύλλο της Κυριακής δημοσιεύεται φαριδιά-πλατιά η είδηση ότι ο Μόραλης δίνει συνέντευξη χωρίς να δίνει! Πρόκειται για καινούριο εντυπωσιακό τρίκ του δαιμόνιου Αυγουστίνου του νεότερου. Επί δύο σελίδες -σαλόκι, δη-

λαδή, στη γλώσσα των επιπλοποιών- παίζει η συνέντευξη του Μόραλη, ο οποίος σθεναρά επιμένει ότι «δεν δίνει συνεντεύξεις».

Έτσι λοιπόν κυλάει η σελίδα με την Πέγκυ Ζουμπουλάκη από κοντά να λέει ότι «ο Γιάννης δεν μιλάει» και ο ιερός Αυγουστίνος των εικαστικών να έχει καταφέρει μ' αυτά και μ' αυτά, έναν ακόμη δημοσιογραφικό άθλο. Εμείς του ευχόμαστε να πάρει συνέντευξη κι απ' τον Παρθένη.

Στ. Προτεστάκις

ΚΙΤΡΙΝΙΑΡΗΔΕΣ

Ο Μάνος Χατζηδάκις συνήθιζε να λέει τους ταξιτζήδες «κίτρινους αλίητες». Σήμερα Τετάρτη απεργούν οι εργαζόμενοι στα ΜΜΕ, στο άντρο δηλαδή του κιτρινισμού. Οι συνειρμοί αβίαστοι. Όταν πριν από λίγο καιρό απεργούσαν οι ταξιτζήδες, η Αθήνα φάνταζε σχεδόν ειδυλλιακή με την αραιή κυκλοφορία και την έλλειψη εκνευρισμού. Αυτή τη στιγμή απολαμβάνω ραδιόφωνο με συνεχή μουσική και τηλεόραση χωρίς ειδησεογραφική κιτρινίλα. Ένα άρωμα αθωότητας αναδύεται από τα ερτζιανά και μου θυμίζει την Αθήνα χωρίς ταξί. Το συμπέρασμα προφανές: Όσο λιγότερο κίτρινο, τόσο περισσότερο λευκό· δηλαδή τόσο καλύτερα!

Τζιμ Μπούρης

Ο κ. Μανόλης Λεοντάρης, που στο προηγούμενο τεύχος υπογράφει το κριτικό κείμενο «σε τί βοηθάει λοιπόν»: Η ποίηση του Μανόλη Αναγνωστάκη, είναι ο γνωστός διανοητής και κριτικός Μανόλης Λαμπρίδης. Το κείμενό του διαβάστηκε στο βιβλιοπωλείο Πατάκη το Δεκέμβριο του 2001 σε παρουσίαση του ομότιτλου βιβλίου του Ξ.Α. Κοκόλη των εκδόσεων «Νεφέλη».

Η ΧΥΤΡΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Ώρες ώρες αισθάνομαι να ασφυκτιώ εδώ στην Αθήνα. Ανα-

ρωτιέμαι κάθε τόσο τι γίνεται σε άλλες γωνιές του τόπου μας. Και φυλλομετρώοντας τον επαρχιακό τύπο, καταλαβαίνω πόσο πιο ασφυκτικά νιώθουν οι άνθρωποι στην επαρχιακή Ελλάδα. Θα σας πω τι εννοώ. Μιλάμε για το φιάσκο με τις προτάσεις Λαλιώτη στην Αριστερά για συμμαχία. Ε, λοιπόν, νά τι συμβαίνει στο Αίγιο σύμφωνα με το Βήμα της Αιγιάλειας. Στο Αίγιο λοιπόν συγκροτήθηκε η ΕΔΗΠ, η οποία σε προκήρυξη της μας πληροφορεί ότι «έχει ενταχθεί η συντριπτική στελεχιακή πλειοψηφία του ΠΑΣΟΚ, ολόκληρος ο Συνασπισμός, ανέκταχτες προσωπικότητες της Κεντροδεξιάς και της Κεντροαριστεράς. Με το νέο ύφος και ήθος, με συνέπεια και θέσεις, νέοι άνθρωποι, άφθαρτοι και ταυτόχρονα έμπειροι και γνώστες ζητούν την εμπιστοσύνη των πολιτών του δήμου Αιγίου». Σε προηγούμενο φύλλο η εφημερίδα σχολίαζε: «Ο ΣΥΝ έχασε ακόμα μια ευκαιρία να παίξει καθοριστικό ρόλο στις τοπικές εξελίξεις και να μην ξαναγίνει “ναυαγοσώστης” ή “τσόντα” της παραπαίουσας κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ... Το πώς, είναι πλέον γνωστό και δείχνει ότι οι άνθρωποι του ΣΥΝ αρέσκονται στα μεγάλα και ωραία λόγια και δεν είναι ικανοί να “παίξουν” με τους σύγχρονους τρόπους άσκησης της πολιτικής που προϋποθέτει συγκρούσεις, ελιγμούς και αντιπαραθέσεις... Με λίγα λόγια έχουν κόμπλεξ στην άσκηση της εξουσίας... Έτσι για μια

φορά ακόμα πέφτουν στις παγίδες που τόσο εύστοφα ξέρει να στήνει, χρόνια τώρα, ο Λαλιώτης και... γελοιοποιούνται. Κρίμα». Πολλά είπαμε αλλά μου άρεσε η σαφήνεια και τα καθαρά λόγια της εφημερίδας. Να τα διαβάσουν άραγε αυτά στην Κουμουνδούρου:

Ο Φρες είναι ένα χωριό του Αποκόρωνα στα ανατολικά του νομού Χανίων. Πάντα αναρωτιόμουν από πού βγαίνει το όνομα. Και όμως είναι απλό: Από το γαλλικό frêre, μοναχός δηλαδή. Στα χρόνια της Ενετοκρατίας υπήρχε στο χωριό Φέγγη ή Πομόνια Τζουλιάνη (οι παλιότερες ονομασίες) σχολή καθολικών μοναχών που δίδασκαν το δυτικό δόγμα.

Αυτά μας πληροφορεί ο κ. Μανώλης Μακρινάκης που έκαμε τα γενεαλογικά δέντρα των οικογενειών του χωριού. Ο κ. Μακρινάκης ερεύνησε και την προέλευση των Φρεδιανών επιθέτων (που άλλαξαν στην εποχή της Τουρκοκρατίας) και υποστήριξε ότι έχουν βάση την εμφάνιση, το επάγγελμα, την καταγωγή, την συμεριφορά κ.λπ.

Ο Φρες εποικίστηκε από το Ρέθυμνο, το Ηράκλειο, τα Σφακιά, τα Κύθηρα.

«Η Ύδρα είναι ένα νησί γνωστό για την αγάπη του στα ζώα. Στο λιμάνι μας οι γάτες, τα περιστέρια και τα γαϊδουράκια αποτελούν το μεγαλύτερο αξιοθέατο.

Ο Δήμος μας φροντίζει τα αδέσποτα ζώα και έχει συσταθεί ειδική επιτροπή η οποία έχει αναλάβει την προστασία τους.»

Αυτά γράφει σε επιστολή του προς τον Φιλοξενικό Σύλλογο Λέσβου ο δήμαρχος Ύδρας κ. Κ. Αναστόπουλος.

Για τον Φιλοξενικό Σύλλογο Λέσβου, θα γράψουμε άλλη φορά εκτενέστερα.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

Μέσα στη γενική αναστά-
τωση ας δούμε τα πράγ-
ματα ψύχραιμα. Δια της
κοινής λογικής. Χωρίς
αστεία.

1ον

Η κυβέρνηση, εδώ και μή-
νες, δεν έχει κάνει απο-
λύτως τίποτα. Τίποτα!
Δεν προχώρησε καμιά
αλλαγή στην οικονομία.
Δεν μπορεί να αντιδρά-
σει στην κατάρρευση του
χρηματιστηρίου. Έχει
αποτύχει πλήρως στα
ολυμπιακά έργα, διότι τα
περισσότερα τα ακύρω-
σε και τριπλασίασε το
κόστος. Δεν μπορεί να
λύσει το πρόβλημα της
Ολυμπιακής. Δεν μπορεί
να λύσει το ασφαλιστικό.
Δεν γίνεται καμιά επέν-
δυση πουθενά. Δεν μπο-
ρεί να αντιμετωπίσει τον
αυξανόμενο πληθωρισμό
– είναι η μόνη χώρα της
ΕΕ με τέτοιο πρόβλημα.
Δεν μπορεί. Έχει μπλο-
κάρει.

2ον

Οι αγρότες βλέποντας ότι
δεν υπάρχει κυβέρνηση,
πήγαν σπίτι τους, διότι

δεν έχει νόημα να ζητάνε
τίποτα. Τους είπαν το
εξής περίφημο: «Είναι
πολιτική της ΕΕ. Η κυ-
βέρνηση δεν μπορεί να
κάνει κάτι». Τα νοσοκο-
μεία δεν βλέπονται, η
παιδεία είναι για κλάμα-
τα... αφού δεν δίνουν δε-
κάρα. Ταυτοχρόνως έξω
από το ΙΚΑ χιλιάδες αλ-
λοδαποί, προσπαθούν
να καταλάβουν αν βρί-
σκονται στην Αθήνα ή
στην Καμπούλ.

3ον

Η εξωτερική πολιτική βρί-
σκεται σε πλήρες αδιέξο-
δο. Οι Τούρκοι πέτυχαν
οριστικά την αποδοχή
των γκρίζων ζωνών στο
Αιγαίο, την κατάργηση
του ελληνικού βέτο, την
ευρωπαϊκή τους πορεία
και την επέμβασή τους σε
όλα τα θέματα που αφο-
ρούν το Αιγαίο. Το κυ-
πριακό πάει για συνομο-
σπονδία – μια οριστική
εθνική ήττα μεγάλης ση-
μисίας.

4ον

Στις ένοπλες δυνάμεις επι-
κρατεί χάος. Ο Υπουρ-
γός έδωσε χαρτάκι για
προαγωγές –που εκ του
νόμου κάνει ο αρχηγός–,
μια πράξη που ταιριάζει
στο Μπάαθ της Συρίας
και όχι σε ευρωπαϊκή δη-
μοκρατία. Ακόμη και πα-
σόκοι αρχηγοί έχουν
τρελαθεί με την πλήρη
αναξιοκρατία και τον
κομματισμό και παραι-
τούνται. Τα εξοπλιστικά
προγράμματα έχουν
αναβληθεί τραγικά και
έχουν συρρικνωθεί, ενώ
καθημερινά χιλιάδες πα-
ραβιάσεις του εναερίου

χώρου δείχνουν πως ου-
σιαστικά δεν υπάρχει
πολιτική άμυνας. Τα δε
θέματα αυτά, αντί να συ-
ζητούνται στο υπουργι-
κό συμβούλιο, αποφασί-
ζονται στο Εκτελεστικό!
Λες και είμαστε η Σοβιε-
τική Ένωση!

5ον

Η κυβέρνηση αρνείται να
λύσει θεσμικά ζητήματα
που η ίδια ψηφίζει. Δεν
φτιάχνει Ραδιοτηλεοπτι-
κό. Δεν υλοποιεί αποφά-
σεις στα πλαίσια του νέ-
ου Συντάγματος. Κάνει
επίθεση στη Δικαιοσύνη
όταν οι εισαγγελείς δια-
βιβάζουν φακέλους στη
βουλή. Το Κτηματολόγιο
κατέρρευσε, με πολλά
εκατομμύρια χαμένα –
άγνωστο πού. Τα πρόστι-
μα από την ΕΕ πέφτουν
βροχή. Τα μεγάλα έργα
καθυστερούν όταν δεν
ματαιώνονται, όπως το
Μετρό Θεσσαλονίκης, η
ζεύξη του Μαλιακού, ο
προαστικός σιδηρόδρο-
μος κοκ.

6ον

Σοβαρές υποθέσεις πραγ-
ματικής θεσμικής εκτρο-
πής, από την ίδια όμως
την κυβέρνηση του
ΠΑΣΟΚ, έρχονται στο
φως. Στις εκλογές του
2000 ψήφισαν παρανό-
μως χιλιάδες αλλοδα-
ποί! Στο χρηματιστήριο
διαπιστώθηκαν ποινικές
ευθύνες υπουργών. Ο κ.
Λαμπράκης κατηγορεί-
ται από εισαγγελέα, πως
προμηθεύει το δημόσιο
με κάλυψη υπουργών.
Υπουργοί έχουν συναλ-
λαγές με νονούς της νύ-
χτας, ενώ βουλευτής

του ΠΑΣΟΚ, αρμόδιος
για θέματα τυχερών παι-
χνιδιών, παίζει ο ίδιος! Ο
μεγαλύτερος προμηθευ-
τής του δημοσίου, ο κ.
Κόκκαλης, κατηγορείται
για κατασκοπία και δω-
ροδοκία, για στήριξη οι-
κονομική του ΠΑΣΟΚ επί
πολλά χρόνια και ακόμη
η κυβέρνηση του δίνει
προμήθειες! Συμβάσεις
που έκανε η κυβέρνηση
με τον κ. Κόκκαλη ελέγ-
χονται ως παράνομες,
ενώ το ίδιο συμβαίνει και
με τον κ. Αλαφούζο!

7ον

Έχουμε να κάνουμε με την
πλέον επικίνδυνη και
αποτυχημένη κυβέρνηση
της μεταπολίτευσης. Διό-
τι είναι βουτηγμένη μέσα
στη συναλλαγή, η οποία
και την έφερε στην εξου-
σία. Όταν έχεις υποχρε-
ώσεις να βγάλεις, δεν
μπορείς να κυβερνήσεις.
Το μόνο που κατάφερε
ήταν να βάλει την Ελλά-
δα στην ΟΝΕ, με αλχη-
μείες και με την στήριξη
της ίδιας της ΕΕ, η οποία
έκανε τα στραβά μάτια.
Και ταυτοχρόνως να δια-
λύσει το σύμπαν και η
Ελλάδα να χάσει σωρεία
μεγάλων ευκαιριών από
τα κονδύλια της ΕΕ και
να μην έχει ολοκληρώσει
κανέναν «εξσυγχροني-
σμό» πουθενά.

8ον

Η Ελλάδα χρειάζεται μια
νέα μεταπολίτευση. Ο
απίθανος κ. Σημίτης
πρέπει να πάει τη χώρα
σε εκλογές. Και αν αρνη-
θεί, να του το επιβάλει
κάποιος. Ο Πρόεδρος;
Το κόμμα του; Η βουλή;
Ας αποφασίσουν. 🗳️

Συναντήσαμε τον ευρωβουλευτή Μιχάλη Παπαγιαννάκη, το μεσημέρι του Σαββάτου στο γραφείο του στον Συνασπισμό. Είχαμε το ενδιαφέρον να πληροφορηθούμε από τον ίδιο τις απόψεις του που συνήθως μεταφέρονται μέσα από παραμορφωτικούς φακούς. Όσα εκθέτει στη συνέχεια, ο ευρωβουλευτής του ΣΥΝ δίνουν το στίγμα των θέσεων της ομάδας της «ανανεωτικής συσπείρωσης»

Θεωρώ λανθασμένη την άποψη που θέλει την αριστερά στην αντιπολίτευση

Συνέντευξη του Μιχάλη Παπαγιαννάκη στο Αντί

• Διαπιστώνω ότι σε όλα τα κόμματα υπάρχει μια οριζόντια διασύνδεση προσώπων: Υπάρχει δηλαδή μια συνάφεια και μια οικειότητα των πολιτικών στελεχών με στελέχη ενός αντίθετου κόμματος, που είναι μεγαλύτερη από εκείνη που έχουν με τους συναδέλφους τους στο ίδιο τους το κόμμα. Κι αυτό είναι εμφανές κυρίως στον Συνασπισμό αλλά και στο ΠΑΣΟΚ και στη ΝΔ... Θα ήθελα την άποψή σου γι' αυτό...

—Τις διαπιστώσεις αυτές τις κάνω κι εγώ, αλλά δεν τις παίρνω στα σοβαρά. Σε ενημερώνω ότι δεν βρισκόμαστε σε εμφύλιο πόλεμο και επομένως δεν υπάρχει κάποιο πάθος των αντιτιθέμενων παρατάξεων.

• Παραλίγο όμως να γίνει δικτατορία...

—Αυτά είναι σαχλαμάρες, ας μιλήσουμε σοβαρά. Για μας είναι σοβαρό επειδή διαμορφώθηκαν σε συνθήκες εμφυλίου πολέμου. Για άλλες ευρωπαϊκές χώρες δε θεωρείται κάτι ιδιαίτερο η ανάπτυξη σχέσεων ανάμεσα σε διαφορετικά κόμματα.

Η εξέλιξη των πραγμάτων σε πολλές χώρες οδήγησε στο να διαμορφώνονται κοινές αντιλήψεις σε πολλά επιμέρους ζητήματα ανεξάρτητα απ' το σε ποιο κόμμα ανήκει κάποιος. Πράγμα το οποίο είναι δύσκολο να φανεί στο επίπεδο των κομμάτων –κακώς, κατά τη γνώμη μου– επειδή τα κόμματα θέλουν να δηλώνουν ότι είναι αντίθετα σε όλα τα ζητήματα με τα υπόλοιπα κόμματα. Αυτό είναι λάθος. Π.χ. για τα μεγάλα έργα το ερώτημα είναι: Πού θα

βάλουμε τα χρήματα; Στο περιβάλλον ή στις μεταφορές, να γίνει υπόγειος ή εναέριος ο αυτοκινητόδρομος... Είναι πολύ πιθανόν να συμφωνήσουν –άσχετα με το ποιος θα είναι στην κυβέρνηση– άνθρωποι που ανήκουν σε διαφορετικά κόμματα, και ενδεχομένως να διαφωνήσουν με ανθρώπους στο ίδιο τους το κόμμα.

• Είπες για μεγάλα έργα και θυμήθηκα τους Ολυμπιακούς αγώνες. Εσύ είχες διαφωνήσει με τους αγώνες...

—Και εξακολουθώ να είμαι αντίθετος... Οι κακές επιλογές πρέπει να μας κάνουν να προσέχουμε, διότι οδηγούν σε άσχημα αποτελέσματα, για τα οποία μετά κάνουμε ότι δεν ξέρουμε από πού προήλθαν.

• Από μεγαλομανία δεν προήλθε αυτή η επιθυμία για ανάληψη των αγώνων;

—...Ναι, από μεγαλομανία και διάθεση για έργα, από πεποιθήσεις... Ακόμη-ακόμη και από ιδεολογήματα όπως εθνική επιβεβαίωση...

• Ποιο είναι το σχόλιό σου για την Μαρία Δαμανάκη που έγινε πρέσβειρα των Ολυμπιακών αγώνων;

—Θεωρώ ότι είναι εντελώς κακόπιστη η κριτική προς το πρόσωπό της. Δεν έγινε μόνο η Μαρία Δαμανάκη πρέσβειρα. Έγιναν πρέσβεις –γι' αυτή την ανούσια υπόθεση της ολυμπιακής εκχειρίδας– βουλευτές απ' όλα τα κόμματα. Ειλικρινά δε βρίσκω καθόλου δίκαιη αυτή την επίθεση που της έγινε. Γιατί ειδικά να πληγεί η Μαρία;

• Επειδή ανήκει στον Συνασπισμό...

—Μια στιγμή. Όταν όλα τα κόμματα συμφωνούν σε μια κοινή δράση –και

στον Συνασπισμό δεν φέρνει κανείς αντίρρηση– δεν βρίσκω ότι υπάρχει πρόβλημα. Στο ευρωπαϊκό κοινοβούλιο πόσες φορές έχω συνεννοηθεί με βουλευτές άλλων κομμάτων για κοινή δράση;

• Όσον αφορά στην υπόθεση Κόκκαλη, δεν είδα ούτε εσένα, ούτε κάποιον άλλον απ' την «ανανεωτική συσπείρωση» –την τάση που έχετε διαμορφώσει– να υψώνει κάποια φωνή και να συντάσσεται με τον Κωνσταντόπουλο. Και κατά τη γνώμη μου, όπως και άλλων ανθρώπων, σωστά πήρε έστω και καθυστερημένα ο Συνασπισμός μια θέση γύρω από το θέμα...

—Κατ' αρχήν ο Κωνσταντόπουλος δεν παίρνει μόνο προσωπική θέση. Μιλώντας πρόεδρος του κόμματος, έχει μαζί του τα όργανα του κόμματος... Γι' αυτό το θέμα εκφράζω την αμηχανία μου, διαβάζω και φρτίττω με τις αποκαλύψεις που δημοσιεύονται. Δεν γνωρίζω το βάθος της ιστορίας και η αμηχανία μου είναι παρόμοια με των υπολοίπων πολιτών, οι οποίοι δεν ξέρουν τι ακριβώς συμβαίνει όχι μόνο με τον Κόκκαλη αλλά και με τον Αλαφούζο και με άλλους σχετιζόμενους με την διαπλοκή. Δεν έχω καταλάβει ποιος κινεί εναντίον κάποιου κάτι και δεν έχω καμία διάθεση να παίξω το ρόλο του φερέφωνου του ενός εναντίον του άλλου. Σ' αυτές τις περιπτώσεις η αριστερά οφείλει να παραμείνει στις γενικές αρχές: να ζητά τη διαφάνεια, να προχωρήσει η δικαιοσύνη όπου πρέπει, και αυτά μόνο... Αυτά είχα πει και για την περίπτωση του 1989. Σε καμιά περίπτωση δεν θεωρώ ότι οι δικαστές ή οι αστυνομικοί είναι στην υπηρεσία κάποιου εναντίον κάποιου άλλου. Όχι, με κανέναν τρόπο δεν καλλιεργώ τέτοιες συνωμοτικές αντιλήψεις. Και στο κάτω κάτω τι με ενδιαφέρει εμένα να προσπαθήσω να συνθέσω αυτό το παζλ; Η εικόνα που δίνεται για την πολιτική ζωή του τόπου και το πολιτικό σύστημα, αλλά και τις προοπτικές να πάει αυτός ο τόπος μπροστά, είναι απαραίτητη. Επομένως, όσα μέσα υπάρχουν, είτε είναι δικαστικά, πολιτικά, ακόμη και αστυνομικά, να χρησιμοποιηθούν. Και εάν δεν χρησιμοποιηθούν, είναι απαράδεκτο...

• Εγώ εκτιμώ ότι η υπόθεση Κόκκαλη έφτασε εδώ μέσα από μια πορεία ανεξάρτητης έρευνας που έγινε από τη

δικαιοσύνη και «έσκασε» τώρα. Το Αντί είχε δημοσιεύσει τα στοιχεία αυτά πριν από δύο χρόνια και η δικαστική έρευνα έφτασε στο σημείο που έφτασε. Ο πολιτικός κόσμος όμως δεν έχει χρέος να προωθήσει και να βοηθήσει να γίνει αυτή η έρευνα;

— Ο πολιτικός δεν πρέπει και δεν μπορεί να κάνει έρευνες. Οφείλει να ελέγχει τους υπεύθυνους για την έρευνα, δηλαδή την κυβέρνηση...

• **Ο κ. Πάγκαλος με το να δηλώσει ότι αυτό που έκανε ο κ. Κόκκαλης δεν ήταν δα και κανένα κακό, δεν προχώρησε σε κάποια παρέμβαση;**

— ... Συνιστά μια παρέμβαση, είναι μια τοποθέτηση ενός πολιτικού ανδρός, ο οποίος δεν ανήκει στην κυβέρνηση, και δεν έχω κανένα λόγο να κάνω στόχο μου το τι λέει κάθε φορά τόσο ο ίδιος όσο και όποιο άλλο στέλεχος απ' τα υπόλοιπα κόμματα. Δεν θέλω να εμπλέκεται η πολιτική σε αυτού του τύπου τα παιχνίδια. Οφείλει η πολιτική να παραμείνει σε επίπεδο πολύ συγκεκριμένων αρχών και να διατηρήσει την σοβαρότητά της. Στο σημείο που αφορά την άσκηση ή την παρεμπόδιση της πολιτικής εξουσίας οφείλουμε να παρέμβουμε.

• **Θα ήθελα να σε ρωτήσω για ένα περιστατικό που αφορά τον Μίμη Ανδρουλάκη. Νομίζω ότι είχε τεθεί εκτός Συνασπισμού με μια δήλωση της Μαρίας Δαμανάκη—όταν ήταν πρόεδρος—επειδή διαφώνησε με τη θέση του Συνασπισμού για τον Κόκκαλη.**

— Δεν θυμάμαι κάτι τέτοιο. Εκείνο που θυμάμαι είναι μια ανακοίνωση που έλεγε ότι ο κ. Ανδρουλάκης δεν εκπροσωπεί το κόμμα, όταν είχε πάρει θέση στον Πειραιά υπέρ του να ψηφισθεί το ΠΑΣΟΚ. Θυμάμαι καβγάδες για τα χρέη του Ολυμπιακού, αλλά όχι διαγραφή...

• **Ψιθυρίζεται σε ορισμένους δημοσιογραφικούς κύκλους ότι**

υπάρχει πολλή κινητικότητα στο εσωτερικό του Συνασπισμού και ετοιμάζεται μια αναταραχή ίσως στην περίοδο των δημοτικών ή πιο μετά...

— Δεν γνωρίζω κάτι τέτοιο και αυτό το λέω χωρίς καμία αναστολή και χωρίς να κρύβομαι. Εάν εννοείς αναστάτωση το ότι μπορεί να υπάρξει συζήτηση, αυτό υπάρχει ήδη...

• **Νομίζω ότι είσαι καθεστωτικός με την έννοια ότι πιστεύεις στη συμμετοχή της αριστεράς στην διακυβέρνηση...**

— Η αριστερά δικαιούται να συμμετέχει με όρους που δεν θα την αναγκάζουν να συναινεί στην εφαρμογή ενός προγράμματος για το οποίο διαφωνεί. Αυτός θα ήταν ο έσχατος ομορτισμός. Υπό ορισμένους όμως όρους δικαιούται και υποχρεούται να το επιδιώκει, να επιβάλει τους όρους εκείνους με τους οποίους θα ήθελε να συμμετέχει στη διακυβέρνηση της χώρας. Αλλιώς τι ανακατεύεται με την πολιτική; Ας πάει να ανακατευτεί με τα κατηχητικά σχολεία...

• **Εγώ προτιμώ η αριστερά να μένει απ' έξω και να επισημαίνει, κρατώντας τον ρόλο μιας υγιούς αντιπολίτευσης. Πολλά πρώην στελέχη του Συνασπισμού έχουν γίνει σήμερα γραμματείς υπουργείων, πρόεδροι επιτροπών, υπουργοί...**

— Και είναι πρωτοφανές αυτό; Πάντα γινόταν αυτό. Τις ατομικές επιλογές του καθενός θα ήθελα να τις κρίνω καθαυτά ξεχωριστά. Αυτές τις μετακινήσεις όμως δεν πρέπει να τις χρεώνεις στην αντίληψη ενός κόμματος για το τι είναι πολιτική. Είναι τελείως διαφορετικά πράγματα. Σέβομαι την άποψη για παραμονή της αριστεράς στην αντιπολίτευση, την σέβομαι αλλά την θεωρώ λανθασμένη. Έτσι παίζεις το παιχνίδι του καθεστώτος, το καθεστώς έχει ανάγκη από μια σχετική αναταραχή η οποία του επιτρέπει να ανανεώνεται, αρκεί να μην το υποχρεώνει να παίρνει και τις αποφάσεις που δεν θέλει. Σ' όλη

την Ευρώπη οι δυνάμεις της αριστεράς επιδιώκουν επίσημα και με όρους τη συμμετοχή τους στην εξουσία. Ανεξάρτητα βέβαια εάν ο λόγος αυτοί διαψεύσθουν και αποδειχθούν λανθασμένοι αργότερα.

• **Θεωρείς θετική την πορεία της αριστεράς στην Ιταλία;**

— Η προσπάθεια στην Ιταλία προφανώς απέτυχε. Όπως απέτυχε και στην Ισπανία η «Ενωμένη Αριστερά», που δοκίμασε ένα μήνα πριν τις εκλογές να κάνει μέτωπο με τους σοσιαλιστές και τους πήραν με τις πέτρες... Ουδμία όμως αριστερά στην Ευρώπη δεν έχει τη θέση εκ πεποιθήσεως ότι «εγώ μένω εκτός...». Δεν το επικαλούμαι ως θετικό επιχείρημα, μπορεί όλοι να γελιούνται. Είναι μια ένδειξη... Η αριστερά μπορεί να πάρει το ρίσκο να επεξεργαστεί προτάσεις και κατόπιν να κριθεί και όχι να κάθεται εκ του ασφαλούς.

• **Ποιους απ' το ΠΑΣΟΚ θεωρείς οικείους και θα μπορούσες να συμπορευθείς;**

— Δεν κάνω πολιτική με οικείους μου· αυτό που κατηγορήσαμε ότι πήγε να κάνει το ΠΑΣΟΚ με οικεία στελέχη της αριστεράς, δεν θα το κάνω εγώ. Να μου πεις ότι στη σημερινή συγκυρία αυτή η συγκεκριμένη πολιτική κατεύθυνση δεν είναι δυνατόν να εφαρμοσθεί, αυτό θέλω να το κουβεντιάσω... Εξαρτάται από πολιτικές επιλογές και όχι από πρόσωπα. Μέσα από πολιτικές αποτυχίες και αντιθέσεις είναι πιθανόν να προκύψουν σωστά πράγματα. Σ' ένα κόμμα όλα αυτά πρέπει ν' απαντηθούν, επειδή διαφορετικά θα καλλιεργήσει την απάθεια, τον μικρομεγαλισμό, την απραξία... Την αίσθηση ότι δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα παρά μόνο να κάνουμε κριτική για να περνάει η ώρα... Η αριστερά δεν δημιουργεί έτσι την αίσθηση ότι μπορεί να κερδίσει. Άρα τότε μειώνεται η χρησιμότητά της στην πολιτική ζωή και βρίσκεται συρρικνωμένη εκεί που βρίσκεται.

ΤΖΟΥΣ ΜΑΚ ΝΤΟΥΓΚΑΛ

Τα χίλια και ένα
πρόσωπα του έρωτα

Τζούς Μακ Ντούγκαλ ΤΑ ΧΙΛΙΑ ΚΑΙ ΕΝΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΕΡΩΤΑ

Μια σημαντική μελέτη για
την ανθρώπινη σεξουαλικότητα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

7

ΛΑΚΗΣ ΠΑΠΑΣΤΑΘΗΣ

Η Νυχτερίδα πέταξε

Λάκης Παπαστάθης Η ΝΥΧΤΕΡΙΔΑ ΠΕΤΑΞΕ

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Μόλις κυκλοφόρησε

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

«Επιχείρηση Παράτολμος»: Στόχος ο έλληνας πρωθυπουργός

του Βασίλη Ζήση

Το έγγραφο της Στάζι της 27.1.1986 που υπογράφεται από τον στρατηγό Prosetzky. Ανάμεσα σε άλλα αναφέρει: Τμήμα HVA. Βερολίνο, 27 Ιανουαρίου 1986, Υπαρχηγός.

Χρήση της επιχειρησιακής επαφής Κόκκαλης Σωκράτης ("Krokus"), ιδιοκτήτη της εταιρείας Integra και μετόχου της εταιρείας Intracom, από το τμήμα HVA.

Σύμφωνα με την επιστολή σας από 26.6.1985, εξετάσαμε την επιχειρησιακή επαφή του συντρόφου "Πήτερ Σούμαν"¹ (Σ.Σ. δηλαδή με τον Κόκκαλη) από το 1985, με σκοπό την επιχειρησιακή χρήση του στην πολιτική κατασκοπία, με την υποστήριξη του τμήματος HVA XVIII/8. Τα αποτελέσματα επιβεβαιώνουν ότι ο "Krokus" μπορεί να αποτελέσει ένα αποτελεσματικό όργανο για το Τμήμα HVA (Σ.Σ. δηλαδή την διεύθυνση επιχειρήσεων της Στάζι). Οι πρώτες πληροφορίες (που έδωσε) το καθιστούν αυτό πολύ σαφές...

Προς όφελος της αποτελεσματικής επεξεργασίας των επιχειρησιακών στόχων και την εγγύηση των απαιτήσεων ασφαλείας, συνιστώ να συνεχιστεί η συνεργασία των δύο τμημάτων μας... Prosetzky, Υποστράτηγος

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

1. "Σούμαν" ήταν η κωδική ονομασία του Ronald Winckler.

Όταν τον Φεβρουάριο του 2000 το Αντί ξεκίνησε να αποκαλύπτει τη σκοτεινή σταδιοδρομία του Σωκράτη Κόκκαλη στον «γκρίζο κόσμο» της κατασκοπίας, κανείς δεν μπορούσε να φανταστεί ότι η απήχηση των αποκαλύψεων στον δημόσιο βίο θα έφτανε στο σημείο

που βρίσκεται σήμερα, σε μια μείζονα πολιτική κρίση. Δεν ήταν άλλωστε λίγοι οι «φίλοι» του περιοδικού που έσπευσαν τότε να μας «συμβουλευθούν»: «Τι τα γράφετε τώρα αυτά, ποιος ενδιαφέρεται γι' αυτές τις παλιές ιστορίες;»

Hauptverwaltung A Stellvertreter	- Berlin, BSIU 000001	A/III/309/28/86
Hauptabteilung XVIII Gen. Generalmajor Kloino	MfS - 336 - 27. JAN 1986 Tgb. Nr. 2575/86 Weiter: 000...	108 28.1.86 Pol. - S. 100 Fälligkeit Abteilungsleiter CP, Volksw. T. 30.1.86
Nutzung des operativen Kontakte <u>Kokkalis</u> , <u>Sokrates</u> ("Krokus"), Geschäftsinhaber der Fa. Integra und Teilhaber der Fa. Intracom, für die Hauptverwaltung A		
Auf der Grundlage Ihres Schreibens vom 26. 6. 1985 wurde mit Unterstützung der HA XVIII/8 seit Oktober 1985 der operative Kontakt des IM "Peter Schumann", "Krokus", zielgerichtet auf seine Potenzen für die politische Aufklärung geprüft. Die gemeinsam durchgeführten Maßnahmen haben bestätigt, daß "Krokus" für die Hauptverwaltung A operativ perspektivreich ist. Die ersten informativen Ergebnisse machen das sichtbar. Aus diesem Grunde bitte ich Sie zu veranlassen, daß das bestehende Erfassungsverhältnis zugunsten der Hauptverwaltung A, Abteilung III geändert wird. Im Interesse einer wirksamen Bearbeitung im Sinne der operativen Zielstellung sowie zur Gewährleistung der Sicherheitsanforderungen im Vorgang wäre auch weiterhin ein gemeinsames abgestimmtes und koordiniertes Vorgehen empfehlenswert. Die weitere operative Bearbeitung des K. erfolgt dabei unter Berücksichtigung der vom IM "Peter Schumann" zu lösenden spezifischen Aufgaben im kommerziellen Bereich.		
Prosetzky Generalmajor		

Παρ' όλες τις «υποδείξεις» εμείς επιμένουμε. Όχι μόνο επειδή, όπως αποδείχθηκε, η υπόθεση είναι λίαν επίκαιρη, αλλά κυρίως επειδή, όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε από την πολύμηνη έρευνα, όταν η αλήθεια αποκαλυφθεί πλήρως, η νεότερη πολιτική ιστορία της Ελλάδας θ' αρχίσει να ξαναγράφεται, ιδιαίτερα αυτή που αφορά στα όσα ακολούθησαν τις εκλογές του Οκτωβρίου 1981 και την εγκαθίδρυση του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία.

«Μεγάλες κουβέντες», μπορεί να πει κάποιος. Κάθε άλλο. Περιμένετε να ολοκληρωθούν οι δικαστικές έρευνες. Και θυμηθείτε ότι πριν από λίγους μόνο μήνες, όταν αυτά που καλύπτουν σήμερα τις πρώτες σελίδες των περισσότερων εφημερίδων, είχαν ήδη αποκαλυφθεί από το *Αντί*, αλλά όλοι σιγοσφύριζαν αδιάφοροι. Αν μάθαμε κάτι από την βασανιστική ενασχόλησή μας με τη δυστυχία του ρεπορτάζ, είναι η υπομονή. Έχει ο καιρός γυρίσματα...

Επί του προκειμένου τώρα. Το *Αντί* έχει στη διάθεσή του νέα έγγραφα της Στάζι που αποσαφηνίζουν πλήρως τους στόχους της επιχείρησής της με την κωδική ονομασία «Kaskade», κεντρικό πρόσωπο της οποίας ήταν ο Σωκράτης Κόκκαλης, και καθιστούν πλέον αδιαμφισβήτητο ότι ο πρόεδρος της Ιντρακόμ και του Ολυμπιακού δέχθηκε να γίνει όργανο της ανατολικογερμανικής κατασκοπίας προκειμένου να αντλήσει επιχειρηματικά οφέλη.

Συγκεκριμένα: Στόχοι της «Ο.Υ. Kaskade», ή «Επιχείρηση Παράτολμος» ήταν:

- Η αξιοποίηση του «τριτοκοσμικού» και «αντινατοϊκού» βερμπαλισμού του ΠΑΣΟΚ και η διείσδυση στο περιβάλλον του τότε πρωθυπουργού Ανδρέα Παπανδρέου, με σκοπό την άντληση πολιτικών και στρατιωτικών πληροφοριών για την Ελλάδα και το ΝΑΤΟ.

- Την διείσδυση στην τότε ΚΥΠ, για να πληροφορούνται η Στάζι και η ΚGB τις κινήσεις της αμερικανικής CIA και της γερμανικής μυστικής υπηρεσίας πληροφοριών (BND).

- Την άλωση του ΟΤΕ και την ανάπτυξη της Ιντρακόμ προκειμένου αφενός να αποκτήσουν πρόσβαση στις τηλεπικοινωνίες του ΝΑΤΟ, και αφετέρου, μέσω των δωροδοκιών, να εξαγο-

Οδηγίες προς ναυτιλομένους στα άδυτα της κοκκαλικής αβύσσου

Στο διαδίκτυο, σε πολλά sites κυκλοφορούν οι πληροφορίες για τις δραστηριότητες του Σωκράτη Κόκκαλη. Ερευνήσατε...

Cryptome

20 January 2002. Thanks to PP.

These two articles were provided in response to request for information on Socrates Kokkalis in this file:

<http://cryptome.org/kokkalis-rfi.htm>

Author and date of the English articles not provided.

Original .DOC format document: <http://cryptome.org/kokkalis-stasi.doc> (1.6MB)

705

ANTI

ANTI - ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Διευθυντής: 60.115.21 Αθήνα
Τηλ: 72.32.713 72.32.819 FAX: 72.26.137
ANTIONLINE: <http://www.antinet.gr/>
e-mail: thorou@antinet.gr
ΕΚΔΟΤΗΣ: Ήρως Πανουράκης

A Cold War-era mystery, that surrounding the life of the prominent Greek businessman Socrates Kokkalis, president of *Intracom S.A.* (a leading telecommunications and electronics firm in the Mediterranean) and soccer team *Olympiakos*, has been solved by the reliable news magazine *Anti*.

Anti shows in its two last issues (Nr 705 of 4 February 2000 and Nr 706 of 18 February 2000) secret documents from former East German (DDR) secret service MfS or "Stasi", which confirm that Socrates Kokkalis was a Stasi secret agent. The "Glauek Service", or "BstU", the German Federal Bureau, which is entrusted by the government with the preservation and indexing of Stasi files, ascertained the authenticity of the facts concerning the Kokkalis activities as a Stasi secret agent.

Το Cryptome είναι το site όσων αγωνίζονται για την ελευθερία της πληροφόρησης στις ΗΠΑ.

The State Department web site below is a permanent disclosure of information released prior to January 20, 2001. Please be aware that material released since President George W. Bush took office is not updated on external links may no longer be available. If you have any questions about finding information, please contact the State Department.

NOTE: External links to other Internet sites should not be construed as endorsement of the views contained therein.

Thomas H. Pickering, Under Secretary of State for Political Affairs
Addressed to a conference sponsored by the Institute for Foreign Policy Analysis and the Kokkalis Foundation

As presented by the Institute

Enabling Southeastern Europe:
Challenge and Opportunity for the Transatlantic Community

It is a very great pleasure for me to be here tonight with such distinguished public servants and citizens. This may be one of the best talks in the history of the Western world. I suspect that I cannot do better and countless others tonight with some city in their pocket - or rather, at the time they left - during the course of this week end.

A special thanks to the Institute for Foreign Policy Analysis and the Kokkalis Foundation for sponsoring this seminar, and to the Kokkalis Foundation for its regional scholarship program in Southeast Europe. That is just the sort of program that can help build new relationships within the region.

Χρηματοδότης και σεμιναρίων του Σταίητ Ντιπάρτμεντ ο Rocco, alias Krokus, πιο γνωστός και ως Σωκράτης Κόκκαλης.

Για όσους θέλουν να μάθουν τι έκανε η CIA τα αρχεία της Στάζι, μπορούν να αναζητήσουν περισσότερες πληροφορίες στο ακόλουθο site.

Return to CIA 1998 Table of Contents
Return to CIA 1999 Table of Contents
Return to CIA 2000 Table of Contents
Return to Spy Cases - U.S. - SquidGate
Return to East Germany
Return to Germany Table of Contents
Return to Germany - Post-Cold War - Files
Return to Main Table of Contents

Kokkalis Program

Σελίδα 1 από 2

Kokkalis

Εducational Opportunity

The Kokkalis Leadership Mission Overview

Who Should Attend

Eligible to participate are citizens of Bulgaria, Greece, Hungary, the Republic of Macedonia, Moldova, Turkey and the former Yugoslav Republic of Macedonia.

Είπαμε. Οι καλοί πράκτορες δεν χάνονται ποτέ. Επειδή γνωρίζουν ότι για να τους «συγχωρήσουν» οι πρώην εχθροί τους, πρέπει να αρχίσουν από το ακαδημαϊκό κατεστημένο των χωρών τους, το Harvard, παραδείγματιος χάριν. Και με μια γενναία χορηγία, όπως για παράδειγμα αυτή του «Kokkalis Program on Southeastern and East-Central Europe». Αν τώρα οι εν λόγω πράκτορες συναντήσουν στο δρόμο τους, ή στο σπίτι κάποιου «επίτιμου» προέδρου της ΝΔ, όλως τυχαίως πάντα, κάποια κα Τζαβέλλα, τότε είναι εκ των προτέρων βέβαιο ότι η CIA έχει δώσει άφεση...

Η πρώτη σελίδα του εγγράφου της 19.10.1984 που υπογράφεται από τον ταγματάρχη Willy Koch. Μεταξύ άλλων αναφέρει:

Τμήμα HA XVIII/8/1, Βερολίνο
19/10/1984

Αναφορά για την έναρξη της επιχειρησιακής διαδικασίας «Κασκάντε»

Η επιχείρηση προσωπικού ελέγχου «Κασκάντε» αποσκοπεί στην εξέταση στοιχείων για τον έλληνα υπήκοο Σωκράτη Κόκκαλη (...)

Αναφορικά με την πιθανή διάπραξη εγκλημάτων σύμφωνα με τα άρθρα 248, 159 και 162 του Ποινικού Κώδικα της ΛΔΓ (Ανατολικής Γερμανίας).

Τα στοιχεία που βρήκαμε κατά τη διάρκεια των επιχειρήσεων «Kaskadeur» και «Kaskade» μάς έδωσαν τη δυνατότητα να «πιάσουμε» τον Κ.

Δεν θα πρέπει να ξεχαστεί η δουλειά του ως μυστικού συνεργάτη του τμήματος HA XX/5 μεταξύ των ετών 1962 και 1965. (Σ.Σ. εννοεί την ικανοποίηση της Στάζι από τον «Ρόκο», βλέπε και σχετικά δημοσιεύματα στο Αντλ).

Εκείνη την εποχή εκτιμήθηκε ότι ο Κ. δεν έδειξε κανένα στοιχείο ανεντιμότητας και σταθερά έκανε ό,τι μπορούσε για να εκπληρώσει τα καθήκοντα που του εμπιστευθήκαμε. Κατά τη διάρκεια της τότε συνεργασίας υπέβαλε σειρά πολύτιμων πληροφοριών.

Περαιτέρω, σήμερα έχει πολλές επαφές με αξιωματούχους στον ελληνικό ΟΤΕ, καθώς επίσης και σε άλλα όργανα του ΠΑΣΟΚ. Ο Κ. κατάφερε να πείσει τον ΟΤΕ να χρησιμοποιήσει τηλεπικοινωνιακό υλικό της ΛΔΓ, παρά τον σκληρό ανταγωνισμό από καπιταλιστικές επιχειρήσεις και το γεγονός ότι το υλικό της ΛΔΓ δεν ανταποκρίνεται πάντα στις τελευταίες τεχνολογικές εξελίξεις.

Οι προμήθειες που πληρώθηκαν από την (ανατολικογερμανική) Elektrotechnik προς την Ιντέγκρα, ήταν τόσο υψηλές έτσι ώστε να εξελιχθεί από μια μικρή εμπορική αντιπρόσωπο, σε μια ανδούσα καπιταλιστική εταιρεία, κυρίαρχη στο χώρο της (Σ.Σ. εννοεί ότι ουσιαστικά αυτοί χρηματοδότησαν την εξέλιξη της Ιντέγκρα και της Ιντρακόμ. Ο «δαιμόνιος επιχειρηματίας» δεν ήταν

ράσουν και να ποδηγετήσουν στελέχη της τότε κυβέρνησης.

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ Σ. ΚΟΚΚΑΛΗ

Στο πρώτο από τα έγγραφα που αποκαλύπτουμε σήμερα, μια επιστολή του υπαρχηγού της Στάζι, στρατηγού Proselzkzy, προς τον επικεφαλής της δι-

εύθυνσης XVIII, στρατηγό Kleine, με τίτλο «Χρήση της επιχειρησιακής επαφής Σωκράτη Κόκκαλη («Krokus»), ιδιοκτήτη της εταιρείας Ιντέγκρα και μετόχου της εταιρείας Ιντρακόμ, από το τμήμα HVA» αναφέρεται ότι, ύστερα από πολλές δοκιμασίες στις οποίες τον υπέβαλε για την αξιοπιστία του απέναν-

ντί της, η Στάζι ήθελε τον Κόκκαλη για «συστηματική χρήση στον τομέα της πολιτικής πληροφόρησης» και την ανάθεση «ειδικών καθηκόντων» στον τομέα αυτό της κατασκοπίας.

Σημειώνουμε ότι η διεύθυνση XVIII ήταν αρμόδια για την βιομηχανική κατασκοπία και σ' αυτήν υπήγετο ήδη ο

4735
16. 11. 84
16

Hauptabteilung XVIII/8/1
Berlin; 19. Oktober 1984
ko-th

bestätigt: ZPDB erledigt

Eröffnungsbericht zum OV "Kaskade"

In der OPK "Kaskade" wurden operative Anhaltspunkte zum griechischen Staatsbürger

Kokkalis, S. Kaskalis
geb. am: 27. 5. 1939 in Athen
wh.:

Tätigkeit: Inhaber der Firma Integra
Erfassungsverhältnis: HA XVIII/8

hinsichtlich möglicher strafbarer Handlungen gemäß §§ 248 und 159 in Verbindung mit 162 StGB geprüft.

Gegenstand der operativen Prüfungshandlungen waren Hinweise, wonach

1. durch K. gegenüber leitenden Mitarbeitern des Kombines Nachrichtenelektronik und des VE AHB Elektrotechnik Export-Import Korruptions- und Bestechungsversuche durch die Übergabe erheblicher Sachgeschenke und die Bezahlung von Hotelkosten unternommen wurden.
2. durch K. unter Mißbrauch seines Vertreterstatus aus den Geschäftsbeziehungen mit dem AHB Elektrotechnik erhebliche finanzielle Vorteile erlangt wurden.
3. durch K. die Schaffung begünstigender Bedingungen für mögliche Straftaten des im OV "Kaskadeur" bearbeiteten DDR-Bürgers erfolgte.

παρά ενεργούμενο).

[...]

Στόχοι μας κατά την επεξεργασία των μέχρι στιγμής δεδομένων είναι:

[...]

Η δημιουργία των συνθηκών για την στρατολόγηση του Κ. σε συνεργασία με το τμήμα HVA. Στόχος της χρησιμοποίησης του Κ. πρέπει να είναι η απόκτηση μυστικών πληροφοριών για τις επιχειρήσεις της αμερικανικής μυστικής υπηρεσίας (CIA) και της δυτικογερμανικής μυστικής υπηρεσίας (BND) εναντίον των απεσταλμένων της ΛΔΓ στην Ελλάδα. Έχει τη σωστή πληροφόρηση γι' αυτό το στόχο).

Κόκκαλης από τη δεκαετία του '70 (βλέπε τεύχη 705-721 του *Αντί*). Η σημασία όμως που απέκτησε για την Στάζι η διείσδυση σε μια χώρα που αποτελούσε τον «ακρογωνιαίο λίθο της άμυνας της Βορειοατλαντικής Συμμαχίας» οδήγησε στην αναβάθμιση του Κόκκαλη. Ο βερμπαλισμός του Α. Παπανδρέου απέναντι στο ΝΑΤΟ, τις ΗΠΑ και την ΕΟΚ (αποκλειστικός στόχος του οποίου ήταν η υφαρπαγή των ψηφοφόρων της αριστεράς) προκάλεσε, όπως ήταν φυσικό, το ενδιαφέρον των κυβερνήσεων του Συμφώνου Βαρσοβίας και η εντολή στις μυστικές υπηρεσίες τους ήταν σαφής: «Διείσδυση». Η Στάζι, η πιο... επιμελής μυστική υπηρεσία βρέθηκε φυσικά σε καλύτερη θέση από την ΚGB, επειδή είχε ήδη στις τάξεις της κάποιον που είχε ήδη καταφέρει να διεισδύσει στο στενό περιβάλλον του Ανδρέα Παπανδρέου: Τον Σωκράτη Κόκκαλη, που μέχρι τότε η Στάζι τον ήθελε για... υποδεέστερες επιχειρησιακές απα-

σχολήσεις, να κλέβει δηλαδή τεχνολογικά μυστικά από τη Δύση.

Έτσι, ύστερα από πολλούς ελέγχους, η ηγεσία της Στάζι αποφάσισε να χρησιμοποιήσει τον Κόκκαλη για «κλασική» κατασκοπία και προϊόν αυτής της απόφασης ήταν η επιστολή του υποστράτηγου Prosetzkzy που δημοσιεύουμε σήμερα. Στη συνέχεια ο Σ. Κόκκαλης πέρασε από την διεύθυνση XVIII στην αρμοδιότητα της περιβόητης HV-A του Markus Wolf (Μαρκους Βολφ), φόβου και τρόμου της CIA, της MI-6 και της BND.

Στο σημείο αυτό οφείλουμε μια επανόρθωση στους αναγνώστες του *Αντί*. Όπως φαίνεται από το έγγραφο ο Κόκκαλης δρούσε τελικά στην Ελλάδα με την κωδική ονομασία Krokus και όχι Kaskadeur. Kaskade ήταν τελικά η κωδική ονομασία της επιχείρησης που έκανε η Στάζι για να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την επιτυχία της αποστολής του.

Σε άλλο έγγραφο με ημερομηνία 19

Οκτωβρίου 1984 και τίτλο «Αναφορά για την έναρξη της επιχείρησης Κασκάντε» που υπογράφεται από τον επικεφαλής του τμήματος «8» της διεύθυνσης XVIII, ταγματάρχη Willy Koch, αναφέρεται ότι οι κύριοι στόχοι της αποστολής Κόκκαλη ήταν, επί λέξει:

«Στόχοι μας κατά την επεξεργασία των μέχρι στιγμής δεδομένων είναι: η δημιουργία των συνθηκών για την στρατολόγηση του Κ. σε συνεργασία με το τμήμα HVA. Στόχος της χρησιμοποίησης του Κ. πρέπει να είναι η απόκτηση μυστικών πληροφοριών για τις επιχειρήσεις της αμερικανικής μυστικής υπηρεσίας (CIA) και της δυτικογερμανικής μυστικής υπηρεσίας (BND) εναντίον των απεσταλμένων της ΛΔΓ στην Ελλάδα. Έχει την σωστή πληροφόρηση γι' αυτό το στόχο».

Το έγγραφο αυτό είναι σημαντικότατο, όχι μόνο επειδή ο Willy Koch ήταν μέχρι τότε ο άμεσος «χειριστής» του Κόκκαλη και ύστερα από μερικά χρόνια έγινε ο σημαντικότερος μάρτυρας

Οι μεθοδεύσεις της Στάζι

Για να γίνει καλύτερα αντιληπτή η όλη μεθόδευση της Στάζι, ένα παλαιότερο άρθρο στο τεύχος 718 του περιοδικού *Αντί*:

«Πρώην στέλεχος της γερμανικής Υπηρεσίας Πληροφοριών BND μας πληροφόρησε ότι η Βόννη γνώριζε πολύ πριν την κατάρρευση της Ανατολικής Γερμανίας τη δράση του Σωκράτη Κόκκαλη ως πράκτορα της Στάζι, αλλά δεν τον αποκάλυψε στις ελληνικές αρχές ή στις υπηρεσίες του ΝΑΤΟ, επειδή είχαν διεισδύσει στις επιχειρήσεις του και μέσω αυτού παρακολουθούσαν τις κινήσεις της Στάζι και κυρίως της ΚGB. "Αν τον αποκαλύπταμε, τότε η Στάζι θα έβρισκε κάποιον άλλον που πιθανόν να μην τον ανακαλύπταμε ποτέ", εξήγησε, και με παρέπεμψε σε μια απόρρητη έκθεση που αποτέλεσε αργότερα υλικό των ερευνών του γερμανικού περιοδικού *CAPITAL* αλλά και της Εξεταστικής Επιτροπής της γερμανικής βουλής.

Όταν ο Παπανδρέου, στενός φίλος της οικογένειας Κόκκαλη, εκλέχθηκε το 1981 ως ο πρώτος σοσιαλιστής πρωθυπουργός στην Ελλάδα, οι μυστικές υπηρεσίες του ανατολικού μπλοκ δεν θα έχαναν καμία ευκαιρία και γνώριζαν ότι η ένταξη της Ελλάδας στο ΝΑΤΟ και την ΕΟΚ δεν θα αποτελούσε εμπόδιο κατ' ουδένα τρόπο. Μέσω του Κόκκαλη, ενός στελέχους δηλαδή της MfS, θα οργανωνόταν στην Ελλάδα μια από τις σημαντικότερες επιχειρήσεις κατασκοπείας του ανατολικού μπλοκ στην εποχή του Ψυχρού Πολέμου.

Με βάση το γεγονός ότι στην Ελλάδα υπήρχαν οι σπου-

δαιότερες στρατιωτικές βάσεις των ΗΠΑ στο ΝΑΤΟ, οι οποίες το Σεπτέμβριο του 1983 εξασφάλισαν από τον Παπανδρέου την παραμονή τους για άλλα πέντε χρόνια στην Ελλάδα, η αναβάθμιση των ραδιο-επικοινωνιών της ΚGB στο Αιγαίο έλαβε πρώτη προτεραιότητα. Επιπροσθέτως ο Σ. Κόκκαλης ανέλαβε το έργο να υποστηρίξει την κυβέρνηση μέσω του Τύπου δια της ιδρυθείσας από τον ίδιο αριστερής εφημερίδας *Επικαιρότητα* και δια του κατά τον ίδιο τρόπο συσταθέντος ραδιοφωνικού σταθμού. Αυτά τα μέσα εξυπηρετούσαν επίσης την αποστολή μυστικών (κατασκοπευτικών) πληροφοριών στους πράκτορες του Συμφώνου της Βαρσοβίας που υρούσαν στη Δύση.

Η ίδρυση από τον Σ. Κόκκαλη με εντολή και χρήματα της Στάζι της εταιρείας Intracom A.E. δεν διευκόλυνε μόνο την επιχείρηση κατασκοπίας. Η Ιντρακόμ έγινε και η σημαντικότερη πηγή τεχνολογίας από τη Δύση. Για την ΚGB ιδιαίτερα (όπως επίσης και για τη σημερινή SWR²) ο Σ. Κόκκαλης έγινε αναντικατάστατος. Όπως έχει ειπωθεί χαρακτηριστικά, η σημασία του Κόκκαλη τεκμηριώνεται από το γεγονός ότι αν και αλλοδαπός, πήρε την άδεια, επί ΕΣΣΔ ακόμα, να εγκαταστήσει εκεί το κρατικό Lotto/Toto».

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Το *CAPITAL* ως γνωστόν αποκάλυψε πρώτο το καλοκαίρι του 1992 τις σχέσεις του Κόκκαλη με την Στάζι.
2. Τα αρχικά της ρωσικής μυστικής υπηρεσίας που διαδέχθηκε την ΚGB.

της Εξεταστικής Επιτροπής της γερμανικής βουλής που ερεύνησε την υπόθεση. Αλλά κυρίως επειδή αποκαλύπτει ότι ο στενός φίλος και σύμμαχος σήμερα των Ηνωμένων Πολιτειών Σωκράτης Κόκκαλης άρχισε τη σταδιοδρομία του στον «γκρίζο κόσμο» των κατασκοπών ως mole («τυφλοπόντικας», για τους μη ενημερωμένους) εναντίον της CIA. Πολύ θα θέλαμε τη γνώμη επ' αυτού όχι μόνο του στενού φίλου του και προηγούμενου πρεσβευτή της Ουάσινγκτον στην Αθήνα κ. Μπερνς, αλλά και του αμερικανικού Πενταγώνου που του επέτρεψε να προμηθεύει με αμερικανικά οπλικά συστήματα την Ελλάδα.

Στη συνέχεια του ίδιου εγγράφου, ο Koch «συστήνει» ανεπιφύλακτα τον Κόκκαλη στη διεύθυνση κατασκοπίας της Στάζι λέγοντας μεταξύ άλλων ότι: «Δεν θα πρέπει να ξεχαστεί η δουλειά του ως μυστικού συνεργάτη του τμήματος HA XX/5 μεταξύ των ετών 1962 και 1965» και προσθέτει: «Εκείνη την επο-

χή εκτιμήθηκε ότι ο Κ. δεν έδειξε κανένα στοιχείο ανεντιμότητας και σταθερά έκανε ότι μπορούσε για να εκπληρώσει τα καθήκοντα που του εμπιστευθήκαμε. Κατά τη διάρκεια της τότε συνεργασίας υπέβαλε σειρά πολύτιμων πληροφοριών».

Για όσους δεν έχουν διαβάσει τα σχετικά με το σημείο αυτό παλαιότερα τεύχη του *Αντί* (κυρίως τα 705-710), σημειώνουμε ότι αυτές οι «πολύτιμες πληροφορίες» αφορούσαν κυρίως πολιτικούς αντιφρονούντες στο τότε καθεστώς, τους οποίους ο Κόκκαλης κατέδωσε στυγνά και ανενδοίαστα. Κατά τα άλλα αφιερώνουμε το έγγραφο αυτό στην ηγεσία του ΚΚΕ και ιδίως στον Χαρίλαο Φλωράκη που, επί οικουμενικής κυβέρνησης και όταν ο Κόκκαλης πίεζε να του δώσουν τη βρόμικη σύμβαση των 470.000 ψηφιακών παροχών, είπε στους άλλους συγκυβερνήτες της Ελλάδος: «πρέπει να βοηθήσουμε το γιο του Πέτρου». Και όντως τον βοήθησαν τόσο πολύ ώστε το ΚΚΕ μπορεί σήμερα

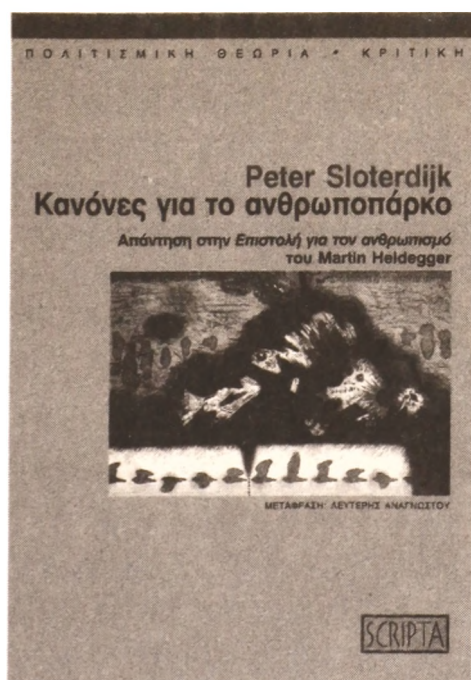
να υπερηφανεύεται ότι συνέβαλε στην εγκαθίδρυση της διαπλοκής. Γιατί να το κρύψει άλλωστε, αφού μαζί με τον Κύρτσο του *Ελεύθερου Τύπου* και τον Κακακουνάκη είναι οι μόνοι μάρτυρες υπεράσπισης που απέμειναν στον Κόκκαλη. Η δυστυχία του να είσαι μόνος. Αλλά ας δώσουμε καλύτερα τον λόγο σε έναν πιο αρμόδιο από εμάς, τον Willy Koch, που στη συνέχεια του εγγράφου αναφέρει:

«Επιπλέον, ο Κ. έχει σήμερα πολλές επαφές με αξιωματούχους στον ελληνικό ΟΤΕ, καθώς επίσης και σε άλλα όργανα του ΠΑΣΟΚ. Ο Κ. κατάφερε να πείσει τον ΟΤΕ να χρησιμοποιήσει τηλεπικοινωνιακό υλικό της ΛΔΓ, παρά τον σκληρό ανταγωνισμό από καπιταλιστικές επιχειρήσεις και το γεγονός ότι το υλικό της ΛΔΓ δεν ανταποκρίνεται πάντα στις τελευταίες τεχνολογικές εξελίξεις».

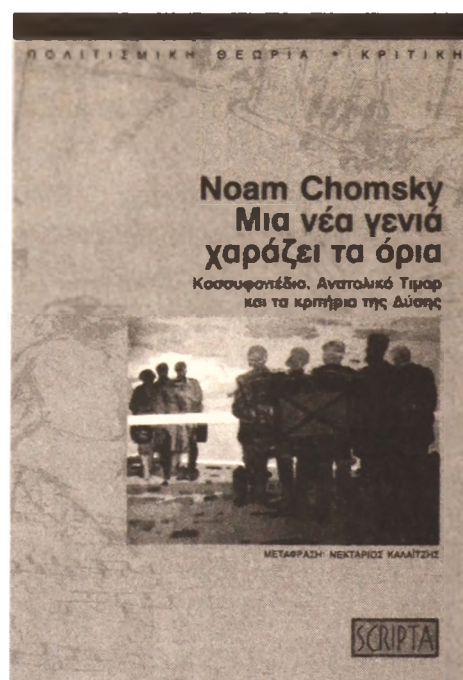
Πώς τους «έπεισε»; Με τα δισεκατομμύρια των γνωστών λογαριασμών που όπου να 'ναι ανοίγουν κι αυτοί. 📡

ΕΚΔΟΣΕΙΣ SCRIPTA

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ - ΚΡΙΤΙΚΗ

PETER SLOTERDIJK
ΚΑΝΟΝΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΟΠΑΡΚΟ
ISBN 960-7909-36-4

NOAM CHOMSKY
ΜΙΑ ΝΕΑ ΓΕΝΙΑ ΧΑΡΑΖΕΙ ΤΑ ΟΡΙΑ
ISBN 960-7909-35-6

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 10 • ΑΘΗΝΑ 10680 • ΤΗΛ.: 3616 528 • FAX: 3616 529 • email: scripta@hellasnet.gr

Ο πιο κατάλληλος κρίκος

του Δ. Α. Παπαδόπουλου

Μόλις μάθαμε τις νέες εξελίξεις γύρω από το δίκτυο Κόκκαλη, αναρωτηθήκαμε προς τι τόσος πανικός. Πολιτική θύελλα και όργιο φημών, αμηχανία στη βουλή, κατακύλισμα των μετοχών του ομίλου Intracom, απίστευτη παραθυρολογία στα κανάλια, καθολική επιστράτευση των δημοσιογράφων-υφισταμένων του στον Flash 96,1, προσκλητήριο στο πολεμικό μέτωπο για τους οπαδούς του Ολυμπιακού, αυτοσυγκράτηση με το ζόρι στους κόλπους της Ν.Δ. για να μην ξηλώσουν τα πατώματα απ' τη χαρά τους κ.ο.κ. Είναι γνωστό ότι ο συγκεκριμένος επιχειρηματίας έχει δεχθεί πληθώρα καταγγελιών και έχει παραστεί, συνήθως δι' αντιπροσώπων, σε ουκ ολίγες ακροαματικές διαδικασίες ενώπιον των εισαγγελικών και ανακριτικών αρχών. Παλιά караβάνα ο κ. Σωκράτης... Τι μεσολάβησε για να πάρει φωτιά το σκηνικό; Πρόκειται άραγε για μια ακόμη απόδειξη της ελληνικής υπερβολής; «Περσινά ξινά σταφύλια» σχολίασε αστεγαστά ο κ. Ευ. Γιαννόπουλος, παρασυρόμενος από το ένστικτο της πολιτικής επιβίωσής του. Αμ' δε:

Και ξαφνικά, τέσσερα χρόνια μετά, ο εισαγγελέας κ. Δ. Παπαγγελόπουλος, έκανε ό,τι δεν έκαναν πολλοί άλλοι. Έφτασε στη Γερμανία και απέκτησε τους φακέλους εκείνους που στοιχειοθετούν την κατηγορία της κατασκοπείας εις βάρος της Ελλάδος, από τον κ. Σ. Κόκκαλη. Συνάδελφοί του, χθες, έκαναν λόγο για σπάνια γενναιότητα και άφη-

ναν να εννοηθεί ότι το τελευταίο διάστημα, ο εν λόγω εισαγγελέας είχε δεχθεί ομαδόν απειλές, διαβάζουμε σε άρθρο της Α. Μπουγάτσου στην Καθημερινή (20.02.2002). Ανεξάρτητα από την έκβαση της υπόθεσης, αυτό που μένει, για την ώρα, είναι Τό Γεγονός –εκεί φτάσαμε...– ότι ένας δημόσιος λειτουργός, αίφνης, αποφάσισε, άκουσον άκουσον, να κάνει τη δουλειά του. Δουλειά που 'χαν αφήσει έρμη κι ορφανή οι προκάτοχοί του. Ο κ. Γιαννόπουλος κάτι θα ξέρει παραπάνω γι' αυτή την αδράνεια. Υπουργός Δικαιοσύνης ήταν τον καιρό που οι υφιστάμενοι ανακριτές ανηφόρισαν για Γερμανία, «έφαγαν πόρτα» απ' τις αρμόδιες δικαστικές αρχές και επέστρεψαν άπρακτοι στην Ψωροκώσταινα. Οι ίδιες αρχές άνοιξαν διάπλατη την πόρτα στον κ. Δ. Παπαγγελόπουλο. Μήπως εντωμεταξύ «μαλάκωσαν»; Χλωμό μου φαίνεται. Μάλλον ο νέος εισαγγελέας αποδείχθηκε αντάξιος των περιστάσεων.

Όμως δεν είναι τόσο απλά τα πράγματα. Τι έκανε ο κ. Γιαννόπουλος όταν αντίκρισε τους άδειους φακέλους των ανακριτών; Τους έβαλε στο αρχείο και συνέχισε τις τακτικές επεισοδικές μιντιακές εμφανίσεις του στα νυχτερινά «πολιτιστικά κέντρα». Ξέρω, θα πείτε τι κάθεσαι κι ασχολείσαι τώρα με τον Γιαννόπουλο...

Σωστά. Με τον κ. Σημίτη πρέπει να ασχοληθούμε, καλύτερα. Έτσι, για να οίξουμε –ακροθιγώς– ένα κατ' εξοχήν θέμα ταμπού της σύγχρονης ελληνικής πολιτικής σκηνής. Λοιπόν, τι έκανε ο κ. Σημίτης όταν έμαθε από τον τότε υπουργό Δικαιοσύνης ότι οι ανακριτές παρέδωσαν άδειους φακέλους; Απ' ό,τι είμαι σε θέση να γνωρίζω, τίποτα. Ούτε καν «οργίστηκε», όπως το συνηθίζει σε παρόμοιες περιπτώσεις απραξίας των υπουργών του. Ούτε καν συνέστησε στον κατ' ευφημισμό «υπουργό» του να επαναλάβει την προσπάθεια, αυτή τη φορά με καινούργιους ανακριτές. Το θεώρησε απλά ένα φρυσιολογικό συμβάν: δεν μπορεί, οι γερμανικές αρχές

θα είχαν βάσιμους λόγους, λόγους ίσως «εθνικής ασφαλείας», για ν' αρνηθούν πεισματικά την εξυπηρέτηση των ανακριτών. Τώρα πώς ο κ. Παπαγγελόπουλος κατάφερε να εξασφαλίσει τα στοιχεία, ένας Θεός ξέρει. Μάλλον τα υφάρπαξε, ως επίδοξος James Bond, θέτοντας σε κίνδυνο μάλιστα την ίδια την ασφάλεια του γερμανικού κρατικού μηχανισμού.

Είναι καιρός να σταματήσει η δημοσιογραφική οπερέτα, και οι επαγγελματίες του τύπου να απεχδυθούν την ενδυμασία των cheerleaders του σημαντικού μπλοκ. Στη συγκεκριμένη περίπτωση ο πρωθυπουργός –όπως εκ των υστέρων αποδείχθηκε– έχασε, λόγω ανικανότητας και ατολμίας (τζιιζ!, σ' αυτό το σημείο ενεργοποιείται ενστικτωδώς το αντιδεξιό αντανακλαστικό...), μια σημαντική ευκαιρία για το έγκαιρο ξεκαθάρισμα του ομιχλώδους τοπίου της διαπλοκής. Δεν την έχασε αναγκαστικά εξαιτίας της προσωπικής του συμμετοχής στα δίκτυά της. Εξάλλου δεν έχει καμία σημασία το αίτιο της αδράνειάς του. Σημασία έχει ότι σε μια καθοριστική περίοδο για τον πολιτικό και οικονομικό βίο, με δική του τελικά ευθύνη, έμεινε αναξιοποίητη μια καίρια και θεσμικά προβλεπόμενη δυνατότητα βελτίωσης των εν Ελλάδι τεκταινομένων. Η παρομιώδης σημαντική αδράνεια, τόσο σιωπηλά συγκαλυμμένη από τις κυβερνητικές φυλλάδες –για τα τηλεοπτικά ΜΜΕ καλύτερα να μη μιλήσουμε, έχουν ξεφύγει εντελώς από την πραγματικότητα–, έχει αναχθεί, εξαιτίας της ηθικά ασπίλου περσόνας του πρωθυπουργού, στον πιο δυνατό κρίκο της διαπλοκής.

Τώρα τρέχουν να τα μαζέψουν. Ας πρόσεχαν... Η Δεξιά βρίσκεται προ των πυλών της εξουσίας και η πόρτα ανοίχθηκε από ένα σύμφυρμα επαγγελματιών απατεώνων, κάτω από τη διακριτική παθητική κάλυψη του «καταλληλότερου» πρωθυπουργού από ιδρύσεως του ελληνικού κράτους. Καταλληλότερου να, για τι ακριβώς όμως;

Δ.Α. Παπαδόπουλος ερευνητής Δ' στο Ι.Γ.Ε.Κ.Ε., ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε.

Ο βασιλιάς Κόκκαλης είναι γυμνός;

του Στέλιου Π. Καφαντάρη

Οι πρόσφατες διώξεις Κόκκαλη για τα 5-6 κακουργήματα (κατασκοπία, ξέπλυμα χρημάτων, δωροδοκία, απάτη κ.ά.) εντυπωσίασαν και ώθησαν το πανελλήνιο να χωριστεί σε κοκκαλικούς και αντικοκκαλικούς. Αυτό είναι μάλλον παράδοξο. Παρακολουθούμε από χρόνια μια αλληλουχία επαναλαμβανόμενων φαινομένων με μια συστηματικότητα που θα έπρεπε πλέον να την θεωρούμε υπόθεση ρουτίνας.

Κατά πρώτον, ο Κόκκαλης παίρνει τις παχυλότερες εργολαβίες του δημοσίου, συνήθως με διαγωνισμούς που αφήνουν πολλές αμφιβολίες για την αντικειμενικότητά τους. Και επειδή οι διαγωνισμοί είναι προβληματικοί απ' αυτήν την άποψη, αγκαλιάστηκε από την κυβέρνηση το ευρωπαϊκής ανοχής σύστημα των προγραμματικών συμβάσεων, μέσω των οποίων έλαβε ποιος ξέρει πόσα δισ. τα τελευταία 3-4 χρόνια – ίσως περισσότερα απ' όσα έλαβε μέσω διαγωνισμών.

Είναι κι αυτό σημείο της ρουτίνας: Οι προϋπολογισμοί των έργων Κόκκαλη να μην συμποούνται, για να μην ξυπνήσουν περισσότερο τους ιθαγενείς. Μόλις τώρα ο βουλευτής Π. Καμμένος, όψιμος Ιβανόης της Κάθαρης, ζήτησε όλες τις συμβάσεις μεταξύ εταιρειών Κόκκαλη και ελληνικού δημοσίου.

Δεύτερον, αρκετά έργα Κόκκαλη έχουν οδηγηθεί στη δικαιοσύνη, είτε για ατασθαλίες κατά την ανάθεση είτε κατά την εκτέλεση. Μερικές υποθέσεις εκκρεμούν, αλλά πολλές έχουν τεθεί στο αρχείο. Και σ' αυτό το σημείο οι ιθαγενείς αγνοούμε το όλον – για ευνόητους λόγους. Το αρχείο λειτουργεί καθαδικά για την Ιντρακόμ η οποία δεν χάνει ευκαιρία να το επικαλείται αμυνόμενη σε κάθε νέα δίωξη.

Η σχεδόν ρουτινιάρικη ανάμιξη της δικαιοσύνης στις περισσότερες υποθέσεις εργολαβιών Κόκκαλη δεν χαλάωσε ούτε κατ' ελάχιστο τον εναγκαλισμό Κόκκαλη και ελληνικού δημοσίου.

Τουναντίον μάλιστα, οι τρομακτικοί κύκλοι εργασιών των εταιρειών Κόκκαλη του επέτρεψαν να επεκτείνει τις δραστηριότητές του πειραματιζόμενος και με εγχειρήματα εκτός τηλεπικοινωνιών.

Η συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρησιακών περιπετειών του βρίσκονται στην αγκάλη του δημοσίου. Είναι σαφές ότι περισσότερο από υψηλή τεχνολογία τηλεπικοινωνιών των 8.000 επιστημόνων, οι εταιρείες του σερβίζουν την μάλλον συμβατική αλλά δυσεφάρμοστη τεχνολογία των σχέσεων με το δημόσιο. Δεν είναι γνωστή η αναλογία τεχνικών προς δικηγόρους ανάμεσα σ' αυτούς τους διατυμπανισμένους 8.000 επιστήμονες, αλλά είναι πολύ πιθανό το βάρος των δικηγόρων και ο χρόνος που ξοδεύει ο Πρόεδρος Κόκκαλης σε συσκέψεις μαζί τους να είναι δυσανάλογα μεγάλος.

Τρίτον, οι βασικές κατηγορίες της τρέχουσας δίωξης ήσαν γνωστές εδώ και αρκετά χρόνια, με στοιχεία δημοσιευμένα κυρίως στο *Αντί* και σε ορισμένες εφημερίδες. Η Εισαγγελία είχε συγκινηθεί κάπως το 1998, όχι ειδικά για τον Κόκκαλη αλλά γενικότερα για όλες τις συμβάσεις όπου υπήρχε υποψία διαπλοκής και διαφθοράς – η πλειοψηφία βεβαίως ανήκε σε έργα Κόκκαλη, όπως π.χ. Ξυστό, Προκαθορισμένο Στοιχείμα, διεθνείς δραστηριότητες του ΟΤΕ. Η παραγγελία του εισαγγελέως πρωτοδικών κ. Κολιοκώστα είχε τότε θαυμαστεί μάλιστα για έναν απίθανο λόγο, που ίσως μόνο οι δικονόμοι να αντιλαμβάνονται: Κάθε υπόθεση θα είχε τη δική της δικογραφία. Φαίνεται ότι οι ξεχωριστοί φάκελοι προσδίδουν πρόσθετο κύρος στην ανεξαρτησία της δικαιοσύνης.

Αυτές όλες οι διεργασίες με τα χρόνια ανέδειξαν δυνάμεις κοκκαλικές και αντικοκκαλικές. Χονδροειδώς, το Συγκρότημα του ΔΟΛ είναι ο κύριος υπερασπιστής, ενώ η οικογένεια Αλαφούζου ο κύριος πολέμιος. Στιγμαία ο Χρ.

Τεγόπουλος φανατίστηκε εναντίον του Κόκκαλη με τους Κοκκαλίνειους αφορισμούς και τα υπονοούμενα. Και αυτή η υπόθεση εκκρεμεί στα δικαστήρια. Τέλος, ακούγεται πως και η οικογένεια Βαρδινογιάννη δεν τρέφει φιλικά αισθήματα για τον Κόκκαλη.

Το ενδιαφέρον σ' αυτές τις αντιπαράθεσεις είναι το ακαθόριστο της αιτιολογίας. Ασφαλώς δεν πρόκειται για ευθύ επιχειρησιακό ανταγωνισμό, δεδομένου ότι η Ιντρακόμ είναι κυρίαρχη στις τηλεπικοινωνίες ενώ οι άλλοι επιχειρηματίες καταγίνονται με άλλες δραστηριότητες. Ίσως η εχθρότητα να εξηγείται με την ψυχολογία (φθόνος για τις καλές τακτοποιήσεις με το δημόσιο;).

Ασφαλώς η εμμονή της *Καθημερινής* εναντίον του Κόκκαλη δεν είναι αποτέλεσμα προετοιμασίας αντιπερισπασμού για την αντικανονική διοχέτευση στη ναυτιλία του προϊόντος της αύξησης κεφαλαίου, όπως ισχυρίζονται οι κοκκαλικοί. Βεβαίως δεν είναι συμπτωματικό πως τώρα συγκινήθηκε η εισαγγελία και προς αυτή την κατεύθυνση ενώ η υπόθεση ήταν ανοιχτή και γνωστή εδώ και ένα χρόνο.

Ενδιαφέρον έχει η πολιτεία της δημοσιογράφου Αριστέας Μπουγάτσου της *Καθημερινής*. Δείχνει ερευνητικότητα και συστηματικότητα προς πάσαν κατεύθυνση διαπλεκομένων. Δεν χαρίζεται σε κανένα και έτσι διακρίνεται κάποια απόκλιση από τη γραμμή της εφημερίδας, γιατί η *Καθημερινή* είναι πολύ επιλεκτική στις επιθέσεις της. Ασχολείται με τον Κόκκαλη από πολύ παλιά και τώρα μπορεί να επιχαίρει για τη δικαιώση των ερευνών της, που στην σημερινή συγκυρία αξιοποιείται, σχεδόν συμπτωματικά, και από την οικογένεια Αλαφούζου.

Μόνο η στάση του *Αντί* δικαιολογείται, γιατί δεν είναι εκλεκτική κατά ατασθαλιών. Όσα στοιχεία είχε βρει και για όποιον διαπλεκόμενο, τα δημοσίευσε. Η εισαγγελία πρέπει να δικαιο-

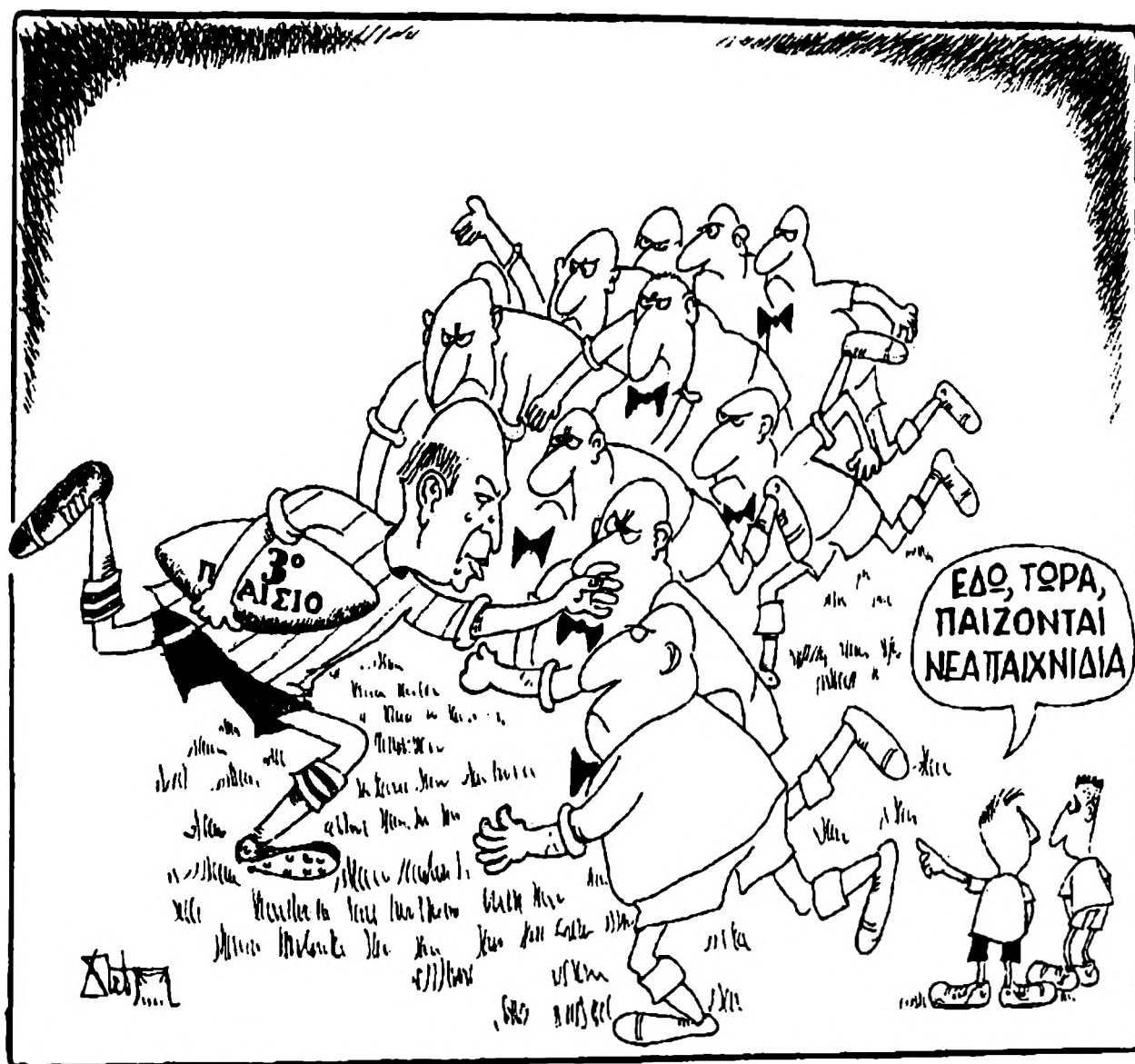
λογηθεί γιατί δεν χρησιμοποίησε τα στοιχεία του Αντί για τον Κόκκαλη σχετικά με Στάζι και λογαριασμούς αμέσως μόλις δημοσιεύτηκαν.

Με κάθε νέα δίωξη Κόκκαλη η κυβέρνηση δείχνει την αμηχανία της και πέφτει σε γκάφες. Τι άλλο φανέρωσε ο λόγος περί εκτροπής του Σημίτη που αναγκάστηκε να τον μαζέψει σιγά-σιγά; Αλλά και η προτροπή στον Έβερτ στην Ώρα του Πρωθυπουργού να ανοίξουν πρώτα οι λογαριασμοί της Μαγο δείχνει σαφή οικειοποίηση της άμυνας στην υπόθεση Κόκκαλη. Τον προστατεύει όπως θα κάλυπτε έναν δικό του άνθρωπο, λόγου χάρη έναν οικείο του υπουργό αν είχε προσωρινές δυσκολίες με τη δικαιοσύνη. Βεβαίως οι δυσκολίες υπουργών πρέπει να ερμηνευτούν ελαστικά, με ευρύτητα: Αν είχαν εκτοξευθεί τέτοιες κατηγορίες εναντίον υπουργού, δεν θα μπορούσε να σταθεί στη θέση του εωσότου να αποφανθεί η δικαιοσύνη.

Η σταθερή καραμέλα απέκδυσης ευθυνών είναι ότι πρόκειται για διαμάχη μεταξύ ανταγωνιστικών επιχειρησιακών συμφερόντων. Την σερβίρουν με αφέλεια και άνεση τόσο τα φίλια μέσα όσο και η κυβέρνηση. Είναι χαρακτηριστικός ο τίτλος των Νέων της 27/2/2002: «Η πίττα των 18 τρισ. που έσπειρε την πολιτική θύελλα». Το Βήμα μυθιστορεί: «Σε ένα σπίτι στα βόρεια προάστια περί τα τέλη Νοεμβρίου φαίνεται ότι πλέχθηκε το “σενάριο συνωμοσίας” που βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη και το οποίο καταγγέλλουν η κυβέρνηση και το ΠαΣόΚ.» (24/2/2002).

Ως προς το δέον γενέσθαι, η κυβέρνηση αποφαίνεται ότι πρέπει να αφεθεί η δικαιοσύνη να κάνει τη δουλειά της. Μόνο ο Μαντέλης, τότε (1999) υπουργός Μεταφορών και Επικοινωνιών, είχε προσθέσει τη θερμοκέφαλη ρήση «...αν δεν το κάνει τώρα [ενν. η δικαιοσύνη να ξεκαθαρίσει τα πράγματα], να έρθει να πάρει τα κλειδιά των επιχειρήσεων αυτών και να αναλάβει εκείνη να διοικήσει τις ΔΕΚΟ!». Ίσως γι' αυτό δεν μακροημέρευσε στο υπουργείο.

Ο Σημίτης είναι μεν αμέτοχος στη διαπλοκή Κόκκαλη, ωστόσο δεν γνωρίζουμε να έκανε και πολλά για να περιορίσει την αδηφάγο συμπεριφορά του στις εργολαβίες. Η αρνητική αντίδρασή του

του Δ. Πετσετίδη

στην πρόταση Κόκκαλη για πάντρεμα ΟΤΕ-Ιντρακόμ έδειξε σαφώς πως αντιλαμβάνεται πολύ καλά τα πράγματα από παλιά και ανησυχεί πώς θα προστατέψει καλύτερα το καλό του όνομα. Φάνηκε τότε πως δικαιολογούσε και αυτός την απόφαση του Πασόκ της πρώτης σοσιαλιστικής περιόδου να κλείσει την κρατική εταιρεία ΕΛΒΗΛ πριν αποδώσει τους προσδοκώμενους καρπούς, υπέρ της ιδιωτικής πρωτοβουλίας Ιντρακόμ-Ζήμενς.

Τι μέλλει γενέσθαι; Η Ιντρακόμ υποστηρίζεται από πάσης φύσεως πρόσωπα, περιλαμβανομένου και του παντογνώστη Μίμη Ανδρουλάκη, ο οποίος την θεωρεί μεγάλη εταιρεία που προάγει την τεχνολογία. Είναι άγνωστη η τεχνολογική αξία της εταιρείας και δεν μπορεί να εκτιμηθεί η κοινωνικο-οικονομική ζημιά αν κλείσει, πέραν της ανεργίας των υπαλλήλων της, αλλά μάλλον δεν χρειάζεται τόση ανησυχία για το μέλλον της αν χρειαστεί να υπάρξει χωρίς τον Κόκκαλη. Τότε θα μπορέσουν οι 8.000 επιστήμονες να αυτονομηθούν και να δημιουργήσουν. Τι θα έκαναν άλλωστε οι επιστήμονες αν ο Κόκκαλης την πουλούσε ή την συγχώ-

νευε με πολυεθνική;

Το δικαστικό αρχείο αναμένει τα περισσότερα αδικήματα. Πού να βρεθούν μάρτυρες να ισχυριστούν ότι έδωσε τεχνολογία στους Ανατολικούς; Και ποια τεχνολογία, ελληνική, σουηδική, γερμανική ή αμερικανική; Η στενή του σχέση με τους Αμερικανούς, που έχουν όλο το αρχείο της Στάζι, εκ των πραγμάτων τον διευκολύνει, όσο κι αν είναι γνωστό ότι οι Αμερικανοί συνεννοούνται καλύτερα με πρώην πράκτορες. Και οι Αμερικανοί που εκτιμούν τους πράκτορες όσο και το κεφάλαιο, αποκλείεται να τον άδειασαν εν ψυχρώ.

Η ποινή με αναστολή είναι μια άλλη διέξοδος έστω και με στέρηση πολιτικών δικαιωμάτων. Μικρό το κακό της αποχής από το εκλέγειν και εκλέγεσθαι. Άλλωστε το βασικό πολιτικό δικαίωμα του Κόκκαλη, αυτό της γενναιοόδωρης οικονομικής ενίσχυσης πολιτικών σχηματισμών, μόνο η ανέχεια μπορεί να του το στερήσει. Και κάτι τέτοιο δεν είναι εν όψει, δεδομένων των μάλλον ικανοποιητικών αμοιβών που έλαβε από το κράτος για να μας φέρει τη νέα τεχνολογία στις τηλεπικοινωνίες.

'Οσοι θυμούνται, χαίρονται...

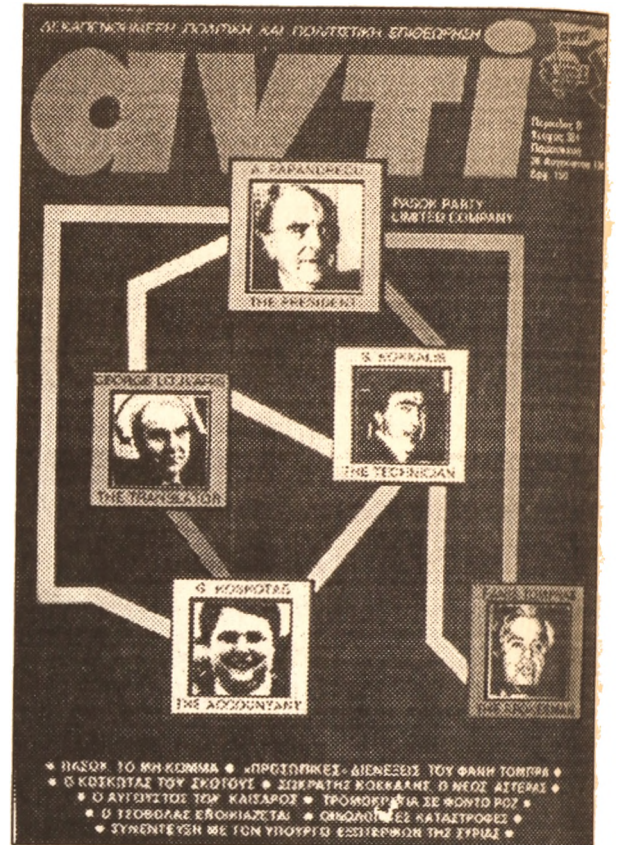
Μετά τα τελευταία δημοσιεύματα της *Καθημερινής* περί τον Σωκράτη Κόκκαλη μερικοί θυμήθηκαν ότι το *Αντί* προ διετίας ήδη είχε αναφερθεί με συνεχή δημοσιεύματα και στις κατασκοπικές επιδόσεις του και στα μικροχαφιέδικα καμώματά του ως φοιτητή στο Βερολίνο και στην ιστορία της διείσδυσής του στον ΟΤΕ και τις επιχειρηματικές του δραστηριότητες. Και στους αριθμούς των λογαριασμών με τους οποίους, μέσω του τροφοδότη 0709, χαρτζιλίκωνε πολιτικούς και στελέχη του ΟΤΕ προκειμένου να επιτυγχάνει προμήθειες. Κατέληξε να είναι ο αποκλειστικός προμηθευτής του ΟΤΕ· όσο για τις τιμολογήσεις... ε, αυτά έχουν επίσης εκτεθεί αναλυτικά. Μερικοί λοιπόν θυμήθηκαν το *Αντί*, αλλά ελάχιστοι παρέπεμψαν σ' εκείνα τα προ διετίας δημοσιεύματα του περιοδικού.

Καλά, τώρα είναι γνωστά πια τα παιχνίδια. Εμείς όμως δεν αποφασίσαμε με σκοπιμότητες τον χρόνο της δημοσίευσης των τεκμηρίων για τον Κόκκαλη. Όταν προ διετίας είχαμε τα στοιχεία, τα δημοσιεύσαμε. Έκτοτε άκρα του τάφου σιωπή. Και αιφνιδίως άρχισε η υπονόμευση του αποκαλυπτικού υλικού. Σήμερα ακούγονται «ερωτήματα» του τύπου: Γιατί τώρα η δικαστική δίωξη; Τί συμφέροντα υπηρετεί αυτή την ώρα η *Καθημερινή*; Είναι ο Κόκκαλης ο μόνος επιχειρηματίας που ανέβηκε με αυτές τις μεθόδους;

Εμείς θα θέλαμε να θέσουμε άλλα ερωτήματα: Γιατί ο αιφνίδιος, ανοιχτός «έρωτας» της *Ελευθεροτυπίας* με την κυβέρνηση; Και γιατί η καλή εφημερίδα παράχωσε σε βαθιά αφάνεια την αντιπαλότητά της με τον «Κοκκαλίνο»;

Τι μέλλον όμως έχει τώρα πια ο Σωκράτης Κόκκαλης; Απαξιωμένος «κοινωνικά» τώρα που ξαναθυμήθηκαν τον χαφιεδάκο της Στάζι –κι ας του δίνει αμνηστεία ο Θ. Πάγκαλος–, με τις μετοχές των εταιρειών του να έχουν βυθιστεί στα χρηματιστηριακά τάρταρα και έχοντας να αντιμετωπίσει σοβαρές κατηγορίες για βιομηχανική και πολιτική κατασκοπία, ο Σ. Κόκκαλης έχει αρχίσει να μπαίνει στο περιθώριο. Είναι κωμικό, αλλά και ενδεικτικό, ότι ο κ. Χρήστος Λαμπράκης δεν κρεμά πια τα διαφημιστικά πανό των χορηγιών της Ιντρακόμ έξω από το Μέγαρο. Μέχρι και ο Θωμάς Λιακουνάκος της ΑΧΟΝ... παίρνει αποστάσεις από τον Κόκκαλη· αυτός, ο μέχρι πρότινος υποτακτικός του!

Παρακολουθούμε με προσοχή τη συμπεριφορά των ΜΜΕ και του πολιτικού κόσμου στην υπόθεση Κόκκαλη. Τις ημέρες αυτές οι «σοβαροί και υπεύθυνοι» τηλεπαρουσιαστές είχαν συνεντεύξεις για άλλα θέματα με «καυτά πρόσωπα» όπως η Βάνα Μπάρμπα και η Άντζελα Δημητρίου. Και ο πολιτικός κόσμος σφύριζε αδιάφορα. Ο άγνωστος Χ είναι η αντίδραση του Σ. Κόκκαλη τώρα που ο πύργος φαίνεται να κατακρημνίζεται. Την υπόθεση Κοσκωτά μπόρεσαν να την θέσουν υπό έλεγχο. Θα επανηληφθεί η ιστορία; Ως φάρσα, ως δράμα, τι τέλος πάντων;

Αντί, τχ. 381 της 26.8.1988.

• **26.8.88, τχ. 381:** Το *Αντί*, την εποχή που κορυφωνόταν ο θόρυβος για το σκάνδαλο Κοσκωτά, με άρθρα κατονομάζει την διάρθρωση της... «PASOK COMPANY». Είναι οι: Ανδρέας Παπανδρέου ως «Πρόεδρος», Σ. Κόκκαλης ως «Τεχνικός», Γ. Λούβαρης ως «Μεταφραστής», Γ. Κοσκωτάς ως «Ταμίας» και... Φάνης Τόμπρας ως... «Εκπρόσωπος Τύπου». Και σημειώνει ότι οι καλοί φίλοι του Προέδρου ήταν εκείνη τη στιγμή (Αύγουστος 1988) ο Γ. Λούβαρης και ο Σ. Κόκκαλης. Πριν δύο χρόνια, στο ΚΥΣΥΜ της 16.9.1986 είχε αποφασιστεί το ξεχαρβάλωμα της ΕΛΒΗΛ και η ανάθεση της προμήθειας των ψηφιακών κέντρων του ΟΤΕ στην Ιντρακόμ και τη Ζήμενς.

• **9.9.1988, τχ. 382:** Στο επόμενο τεύχος το *Αντί* αναφέρεται στην αντίδραση του Τόμπρα, στον Μπαλέριμπα και το ταξίδι του Σ. Κόκκαλη μαζί με τον Γ. Λούβαρη στο Λονδίνο προκειμένου να επισκεφθούν τον Ανδρέα.

• **22.2.1991, τχ. 460 και 8.3.1991, τχ. 461:** Και στα δύο τεύχη γίνεται εκτενής αναφορά στην χαριστική ανάθεση από την οικουμενική κυβέρνηση Ζολώτα των 470.000 ψηφιακών παρο-

χών στην Ιντρακόμ. Δεν ήταν γνωστά τότε τα ποσά για τα «δώρα» του Κόκκαλη στα τρία κόμματα. Όμως τα ερωτήματα που απευθύνει το περιοδικό αιωρούνται. Αρχίζει η διαμάχη Αλαφούζου με τον Μητσοτάκη.

• **14.6.91, τχ. 468:** Το *Αντί* γράφει για την μετακοσχωτική Ελλάδα, τις κομπίνες του Σαλιαρέλη στον Ολυμπιακό και επισημαίνει την διαδοχή του Σ. Κόκκαλη ως νέου «Προέδρου».

• **12.7.1991, τχ. 470:** Συνέχεια για τις χαριστικές αναθέσεις από την οικουμενική και την «κουλτούρα με τα μπαχτσίσια» του Κόκκαλη. «Όταν ο Κόκκαλης έχει διαβρώσει οικουμενικώς τον πολιτικό κόσμο, όταν έχει “υποχρεώσει” τα μεγάλα συγκροτήματα τύπου και όταν έχει εκμαυλίσει τον ΟΤΕ σε όλα τα κλιμάκια –από Διοίκηση έως συνδικαλιστικά στελέχη– οι εξηγήσεις για όσα συμβαίνουν είναι προφανείς», σημειώνει το *Αντί*.

• **21.8.1992, τχ. 501:** Σε άρθρο για την κινητή τηλεφωνία και το ρόλο του δίδυμου Λαμπράκη-Κόκκαλη το *Αντί* γράφει: «Είναι τυχαίο ότι ανατίθεται σ' αυτούς μια τεράστια επένδυση για πρώτη φορά μετά το σκάνδαλο Κοσκωτά; Μήπως ξέχασε η Νέα Δημοκρατία τι έλεγε για την “Ιντρακόμ του ΠΑΣΟΚ”; Ποιος θα απαντήσει στα ερωτήματα που υπάρχουν στην κοινή γνώμη η οποία μετά το σκάνδαλο Κοσκωτά, δεν μπορεί πλέον να δεχθεί ανυποψίαστα το οτιδήποτε;».

• **8.12.1995, τχ. 593:** Το *Αντί* αναφέρει ότι υπάρχει στα χέρια της Δικαιοσύνης φάκελος για τις σχέσεις του «νονού» Κόκκαλη με τη Στάζι και για τις έρευνες της γερμανικής βουλής για τον Κόκκαλη.

• **24.5.1996, τχ. 606:** Με σειρά άρθρων αναδεικνύεται ο ρόλος του Τόμπρα στις αναθέσεις του ΟΤΕ στον Κόκκαλη.

• **7.6.1996, τχ. 607:** Το *Αντί* αναφέρεται στις ανακρίσεις που διεξάγονταν για τις ύποπτες συναλλαγές του Σ. Κόκκαλη και τις συμβάσεις του ΟΤΕ για τις 1.100.000 ψηφιακές παροχές.

• **25.10.1996, τχ. 619:** Με αφορμή τον διορισμό του Στ. Ψυχάρη ως Διοικητή του Αγίου Όρους και τον θόρυβο που ξεσηκώθηκε γίνεται εκτενής αναφορά στο τρίο Λαμπράκης-Ψυχάρης-Κόκκαλης. Σημειώνονται οι τότε συμβα-

χίες του Κόκκαλη στον Τύπο (Λαμπράκης-Ψυχάρης-Κουρής). Ο Κουρής αναφωνούσε: «Αλίμονο σε ολόκληρο τον πολιτικό κόσμο αν ο Κόκκαλης και οι άλλοι μεγαλοεργολάβοι ανοίξουν το στόμα τους». Σημειώναμε τότε ότι ο Κόκκαλης συνάντησε τους πάντες (ακόμη και τον κ. Αλαφούζο). Εκείνο το διάστημα η *Ελευθεροτυπία* αλλά και η *Καθημερινή* σταμάτησαν να γράφουν οτιδήποτε για το τρίο Λαμπράκη-Ψυχάρη-Κόκκαλη.

• **8.11.1996, τχ. 620:** Συνεχίζεται η έρευνα του περιοδικού που αποκαλύπτει τις «πολιτιστικές σχέσεις» του Ψυχάρη με τον έμπορο όπλων Θ. Λιακουνάκο της ΑΧΟΝ που θα... αγόραζε προ ημερών την Ολυμπιακή Αεροπορία και αποκαλύπτεται η «ταυτότητα» της εταιρείας ΠΑΝΑΒΟΞ Α.Ε. στην οποία συμμετέχουν οι Κόκκαλης-Ψυχάρης και ένιοι άλλοι...

• **3.1.1997, τχ. 625:** Το *Αντί* γράφει ότι ο Σ. Κόκκαλης άρχισε να συνεργάζεται με τους Αμερικανούς, σε ένδειξη ενός γενικότερου στρατηγικού «δεσίματος» μ' αυτούς. Ήδη, οι αιφνιδίως(;) προκύψαντες υπερατλαντικοί σύμμαχοι αποκρύπτουν τα στοιχεία της Στάζι που αφορούσαν στη δράση του στη ΛΔΓ. Τα κατοπινά δημοσιεύματα εφημερίδων επιβεβαιώνουν το γεγονός.

• **9.5.1997 τχ. 634:** Βράζει το θέμα των ψηφιακών τηλεφώνων και ο τρόπος που αυτά δόθηκαν στην Ιντρακόμ. Διάχυτη είναι η αίσθηση ότι επιχειρείται υποβάθμιση της υπόθεσης, οι πιο πολλές εφημερίδες σιγούν, μερικές κάτι γράφουν. Το *Αντί* αφιερώνει ολόκληρο φάκελο στο ζήτημα. Καυτηριάζει το *Βήμα* για τα σχόλιά του («...γιατί να τρέχουμε στη Γερμανία και να ανοίγουμε λογαριασμούς στην Ελβετία;», έλα ντε!), αλλά και την υπόδειξή του για σύσταση Επιτροπής περί του θέματος, ρωτάει τους αρμοδίους για τη σύνθεση της Επιτροπής, περνάει από κόσκινο τα μέλη της και καταπιάνεται με τη δικαστική διερεύνηση των δραστηριοτήτων Κόκκαλη στη Γερμανία που «ανέλαβαν» να διεκπεραιώσουν έλληνες δικαστικοί. Είναι το μόνο Μέσο Ενημέρωσης που ρωτάει ευθέως –αποκαλύπτοντας συγχρόνως– γιατί ο δικαστικός Γ. Ναυπλιώτης δεν υπέβαλε επίσημο αίτημα στις γερμανικές αρχές για δικαστική συνδρομή (κάτι που

έκανε 5 ολόκληρα χρόνια αργότερα ο εισαγγελέας Δ. Παπαγγελόπουλος). Το αφιέρωμα του *Αντί* έχει όμως κάτι πιο ουσιαστικό: Περιέχει κατάλογο για τον τροφοδότη λογαριασμό 0709 και για τους άλλους επιμέρους λογαριασμούς στις ξένες τράπεζες και παραθέτει αναλυτικά τις τράπεζες και τα ονόματα ανωτέρων στελεχών του ΟΤΕ που φαινόταν στις κινήσεις των εν λόγω λογαριασμών. Όλα αυτά με ημερομηνίες και υποκαταστήματα τραπεζών. Παρελαμβάνουν στις σελίδες του (εκτός από την περίφημη πια Handelsbank) οι Cemical Bank, Trade Development, United Overseas Bank, Barclays Bank, Credit Suisse, Chase Manhattan. Φυσικά τίποτε δεν αναδημοσιεύεται από τις εφημερίδες. Μαζί με την ελληνοπρεπή «δεοντολογία», βασιλεύει και ο ζόφος... Το ίδιο και από πλευράς πολιτείας. Τίποτε δεν κινείται.

• **18.7.1997, τχ. 640:** Ο Σ. Κόκκαλης συναντάται με τον τότε αντιπρόεδρο της βουλγαρικής κυβέρνησης Στογιάνωφ και επιθυμεί να κρατηθεί η συνάντηση μυστική. Υπάρχουν ανοιχτά θέματα στη Βουλγαρία: η συμφωνία για την Boulfon και άλλα που βρίσκονται στο στάδιο του «ψησίματος» (αργότερα σκάει η συμφωνία για το βουλγαρικό Eurofootball). Το *Αντί* γράφει για τη συνάντηση αυτή, καθώς και για μιαν άλλη συνάντηση του Κόκκαλη με τον πολύ Hans Dietrich Genscher στην Αθήνα, δημοσιεύοντας μάλιστα και φωτογραφία από τη συνάντηση. Το γερμανικό πρόβλημα καίει τον Κόκκαλη. Παίρνει τα μέτρα του. Την ίδια εποχή, η εφημερίδα *Ελεύθερος Τύπος* υιοθετεί την άποψη του Σ. Κόκκαλη για τον ΟΤΕ και επιτίθεται κατά του επιχειρηματία Δ. Κοπελούζου (αντιπάλου του Κόκκαλη) γράφοντας ότι «ο Κοπελούζος είναι επιχειρηματίας χωρίς παραγωγική βάση...». Τέτοια... ενημερωτικά.

• **24.10.1997, τχ. 646:** Μετά το τεκμηριωμένο ρεπορτάζ της *Καθημερινής* για τις προμήθειες στις Ένοπλες Δυνάμεις αναφέρεται η ιστορία για τους ασυρμάτους του στρατού και τον σημμένο διαγωνισμό που κατακύρωσε την Ιντρακόμ ως «μειοδότη»!

• **7.11.1997, τχ. 647:** Το *Αντί* πληροφορεί ότι το αμερικανικό πανεπιστήμιο

Harvard πήρε από τον Κόκκαλη 1 εκ. δολάρια για το στήσιμο του «Προγράμματος Κόκκαλη».

• **30.1.1998, τχ. 653:** Με την ευκαιρία των προγραμματικών συμβάσεων για τις ΔΕΚΟ το *Αντί* επανέρχεται στις απευθείας αναθέσεις στον Κόκκαλη από την κυβέρνηση Σημίτη.

• **8.5.1998, τχ. 660:** Με την ευκαιρία της προσφυγής Τεγόπουλου στην Ευρωπαϊκή Ένωση για την υπόθεση Nova και Multichoice το *Αντί* αποκαλύπτει τι κρύβεται πίσω από τη σύνθετη αυτή ιστορία και τον ρόλο του Κόκκαλη.

• **22.5.1998, τχ. 661:** Συνέχεια στις αναφορές για την ψηφιακή τηλεόραση και την ανάπτυξη της αντιπαλότητας Τεγόπουλου-Κόκκαλη.

• **19.6.1998, τχ. 663:** Βρισκόμαστε στις ημέρες με τα «σκολιάκια» του Κίτσου Τεγόπουλου για τον «Κοκκαλίνο». Το *Αντί* αναφέρει όλη την σχετική ιστορία και απευθύνει έκκληση στον κ. Κολιοκώστα: «Αρχίστε από τα εύκολα».

Αμέσως μετά, σε συνεχή τεύχη, το *Αντί* ερευνά τις ιστορίες των διαπλεκόμενων και προσκομίζει νέα στοιχεία. Είναι πια γνωστό ότι κάθε φορά που αναφέρεται ο όρος «διαπλεκόμενα», ο Σωκράτης Κόκκαλης κρύβεται από πίσω.

• **1.1.1999, τχ. 677:** Διεξοδική αναφορά στις ευθύνες του κ. Σημίτη για το όργιο των σκανδάλων Κόκκαλη.

• **29.10.1999, τχ. 698:** Η ιστορία του Βιντεολόττο, μια παρωνυχίδα στα σκάνδαλα που συνδέονται με τον Κόκκαλη.

• **10.12.1999, τχ. 701:** Η «Εθνική Εταιρεία» Ιντρακόμ: Απαγγέλλονται διώξεις κατά Σ. Κόκκαλη, Κ. Τσουκαλίδη, Γ. Χρυσολούρη και Π. Νικάκη για την υπόθεση του ΟΤΕ στη Ρουμανία. Πλήρες ρεπορτάζ του *Αντί* για το ζήτημα, αλλά και την «αγανάκτηση του τότε υπουργού Επικοινωνιών Τ. Μαντέλη γιατί η Δικαιοσύνη δένει τα χέρια των ΔΕΚΟ και δεν τις αφήνει να δράσουν ελεύθερα»... «Δηλαδή, κ. Μαντέλη, να βγούνε όλοι λάδι;», ρωτάει το *Αντί*, αλλά απάντηση, όπως είναι φυσικό, δεν παίρνει. «Κάποιοι μάς πολεμούν», λέει η Ιντρακόμ, αλλά δεν συγκεκριμενοποιεί ποιοι είναι αυτοί οι κάποιοι.

• **4.2.2000, τχ. 705:** Το *Αντί* επισημαίνει πάλι τη σχέση των ψηφιακών τηλεφώνων με την ύπαρξη των συγκεκριμένων λογαριασμών στις ξένες τράπεζες, υποστηρίζει ότι η υπόθεση αυτή είναι διεθνούς διάστασης λόγω ανάμιξης της Στάξι, τονίζει τη σημασία του τροφοδότη λογαριασμού 0709 και επισημαίνει το ξεφούσκωμα της ρεπορταζιακής ορμής της *Ελευθεροτυπίας*, που από «ψηφιακή καταιγίδα (όπως η ίδια έλεγε) εκφυλίστηκε σε απλή βροχόπτωση». Παράλληλα αναρωτιέται γιατί δεν κατέστη δυνατό το άνοιγμα των συγκεκριμένων λογαριασμών του Σ. Κόκκαλη, όταν σε απείρως σοβαρότερη υπόθεση οι λογαριασμοί του πρώην δικτά-

Αντί, τχ. 468 της 14.6.1991.

τορα των Φιλιππίνων Μάρκος άνοιξαν με μια απλή αίτηση. Στο ίδιο τεύχος του το περιοδικό δημοσιεύει το ιστορικό της στρατολόγησης του Σ. Κόκκαλη στη Στάξι και ξεδιπλώνει ένα άγνωστο έως τότε παρελθόν του κεντρικού ήρωα της υπόθεσης, διανομισμένο με λαθρεμπόριο μικροπραγμάτων δυτικής προέλευσης από Δυτικό σε Ανατολικό Βερολίνο, ένα λαθρεμπόριο που εκμεταλλεύτηκε ο Karl-Heinz Detzer και τον κατέστησε υποχείριό του. Τότε αποκαλύπτονται από το *Αντί* τα ψευδώνυμα Kaskadeur και Rocco, με τα οποία δρούσε ο Κόκκαλης στην ανατολικογερμανική MfS και κυρίως όλη η ιστορία της έλευσής του στην Ελλάδα το 1965, της προσέγγισης διαφόρων

πολιτικών, του στησίματος της εταιρείας Integra που μετεξελίχθηκε σε Intracom και του απώτερου στόχου που ήταν η μεταφορά δυτικής τεχνολογίας περί τα τηλεπικοινωνιακά στην Ανατολική Γερμανία, επειδή για την τελευταία ίσχυε διεθνές εμπάργκο. Παρατίθενται μαρτυρίες πρώην στελεχών της Στάξι στην επιτροπή της Bundestag που ερευνούσε το θέμα και δημοσιεύονται επίσης οι κωδικοί των «ευαγών» μυστικών υπηρεσιών οι οποίες πήραν στη δούλεψή τους τον Κόκκαλη. Τέλος, επαναλαμβάνονται οι αριθμοί των υπόπτων τραπεζικών λογαριασμών από τους οποίους έπαιρναν το κατιτίς τους οι δωροδοκούμενοι για την υπόθεση των ψηφιακών τηλεφώνων.

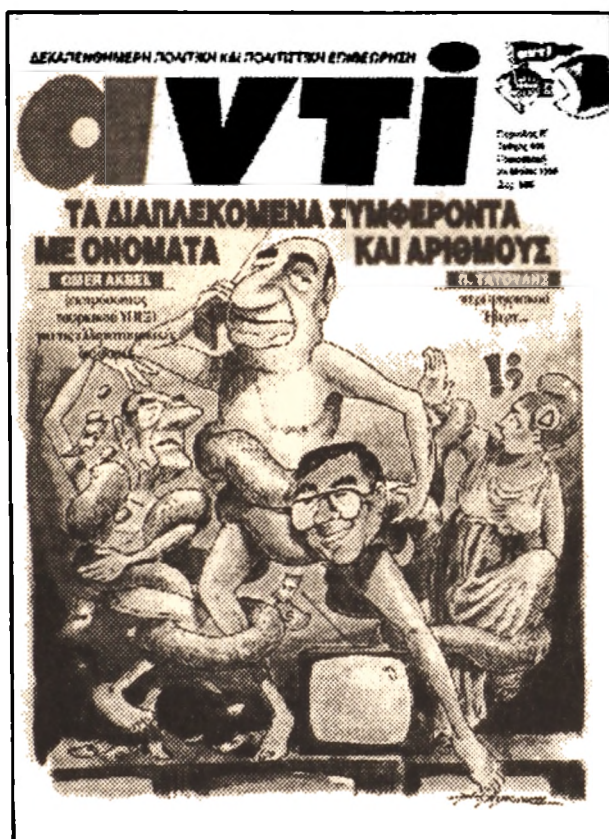
• **18.2.2000, τχ. 706:** Το *Αντί* κάνει λόγο, πρώτο αυτό, για το περίφημο ποσοστό 2% επί των υπογεγραμμένων συμβάσεων ΟΤΕ-Ιντρακόμ που είχε συμφωνηθεί να δίνεται στο ΠΑΣΟΚ, προφανώς για «προσφερθείσες» υπηρεσίες, και τον αριθμό του λογαριασμού μέσω του οποίου ο Κόκκαλης αναλάμβανε να μεταφέρει τις αμοιβές αυτές. Και εδώ επαναλαμβάνεται ο διαβόητος 0709. Παράλληλα, δημοσιεύει την ενώπιον της επιτροπής της Bundestag μαρτυρία του πρώην υπουργού Εξωτερικού Εμπορίου της ΛΔΓ Dr Beil ότι αυτός ήταν ο εισηγητής για το 2% υπέρ ΠΑΣΟΚ, αλλά και μιαν επισημάνσή του για μεταφορά 2 εκ. γερμανικών μάρκων στο περιβάλλον του Α. Παπανδρέου. Όλοι μένουν «άφωνοι». Παραμένουν ακόμη... Στο ίδιο τεύχος του το *Αντί* δημοσιεύει όλη την κυβερνητική μεθόδευση για να καταστεί η Ιντρακόμ αποκλειστικός τηλεπικοινωνιακός προμηθευτής του ΟΤΕ, αρχής γενομένης από την υπονόμηση της ΕΛΒΗΛ, τις μετέπειτα ενέργειες για τη δημιουργία της κοινοπραξίας EOMMEX-Intracom-AZIKO για τα 700.000 ψηφιακά τηλέφωνα, και τους τριγμούς στο αλήστου μνήμης ΚΥΣΥΜ (16.9.1986) για την κατακύρωση της προμήθειας στην Ιντρακόμ, με τον μακαρίτη Μένιο να αντιτάσσεται, τον Τσοβόλα και τον Τσοχατζόπουλο να λένε επίσης «όχι», τον Παπαντωνίου και τον Τζουμάκα να τηρούν σιωπή, αλλά τον Σημίτη να συμφωνεί με την εισηγήση της Βάσως Παπανδρέου να δο-

θούν τα ψηφιακά στον Κόκκαλη (αργότερα, μετά την εκλογή του -1996- ο Σημίτης αναθέτει στην Ιντρακόμ την προμήθεια 350.000 ψηφιακών τηλεφώνων). Αναλύεται ακόμη η ιστορία της ανάθεσης, δηλαδή χωρίς διαγωνισμό, στην Ιντρακόμ προμήθειας 470.000 ψηφιακών τηλεφώνων το 1989, με πρωταγωνιστή το άλλο παλληκάρι της «Αλλαγής», μακαρίτη πλέον Θεοφάνη Τόμπρα: ο θόρυβος που προκλήθηκε από τη σκανδαλώδη αυτή ανάθεση, η κατάθεση στο όνομα Tobras 270.000 DM στην Barclays Bank του Λονδίνου, ο αριθμός του λογαριασμού, η ημερομηνία κατάθεσης, καθώς και μερικά άλλα χαρτζιλίκια στο όνομα διαφόρων στελεχών του ΟΤΕ - και αυτά με στοιχεία, αριθμούς κ.λπ. Το ωραίο για το τέλος: Το Αντί δημοσιεύει συμπληρωματικά στοιχεία για τη δράση του Κόκκαλη, ως μέλους πλέον στη Στάζι, με λεπτομέρειες καταδόσεων φίλων του, ακόμη και της πρώην αρραβωνιαστικής του, αλλά και με στοιχεία για το παντρολόγημά του με τους Αμερικανούς, διερωτώμενο «πώς εξηγείται η συνεργασία του με τις αμερικανικές βιομηχανίες;» αλλά και «το Harvard δεν ήξερε τίποτε όταν δέχτηκε τον Κόκκαλη ως χρηματοδότη;». Απαντήσεις δεν δόθηκαν.

• 3.3.2000, τχ. 708: Το Αντί σκαλίζει την υπόθεση των χορηγιών της Ιντρακόμ στο Μέγαρο Μουσικής, αλλά επισημαίνει και στυγνά ότι καμιά εφημερίδα δεν επεξεργάζεται τα ρεπορτάζ για τον Κόκκαλη. Ούτε καν οι αριστερές εφημερίδες. Και προβαίνει σε μια μπηχτή περί γενναιοδωρίας Κόκκαλη, που περνάει αναπάντητη. Ιστορεί την έρευνα του Γ. Ζορμπά για την προμήθεια 1.100.000 ψηφιακών τηλεφώνων στην Ιντρακόμ, την ανάμιξη Τζανακάκη στην υπόθεση, σχόλια δικαστικών για πράξεις του Τζανακάκη, και την απρόσμενη και παράνομη ενέργεια να κοπεί η συγκεκριμένη δικογραφία στα δύο. Επαναλαμβάνει την «εισπληρωμή» Κόκκαλη στην ελληνική πολιτική σκηνή το 1965 και αναφέρεται στην πρωτοβουλία της Στάζι για την ίδρυση της Ιντρακόμ, την κολεγιά του με τον Άρη Βουδούρη, το ξωπέταγμα Βουδούρη από τον συνεταιρισμό, το χτίσιμο του κτηρίου της Ιντρακόμ στην Παιανία από τον μετέπειτα γεν. διευθυντή της ΝΔ Α. Σγαρδέλη. Ταυτό-

χρονα το Αντί διαμαρτύρεται κατά της ΕΡΤ, διότι το κρατικό κανάλι αρνείται να διαφημίσει (επί πληρωμή φυσικά) το περιοδικό που ήταν γεμάτο με ρεπορτάζ περί Κόκκαλη. Στην Ελλάδα είσαι ελεύθερος να μιλάς και να γράφεις, αρκεί να μη θίγεις τα κακώς κείμενα.

• 17.3.2000, τχ. 708: Το Αντί βγάζει νέα στοιχεία των λογαριασμών Κόκκαλη σε 4 ξένες τράπεζες. Ιστορεί την πρώτη συνάντησή του με τον Α. Παπανδρέου, οπότε αγγίζει ένα θέμα με αρκετό ζουμί. Παραθέτει τη συνάντησή του Ν. Καλούδη (ΚΚΕ) με τον Χ. Άξεν στο Αν. Βερολίνο το 1985. Ο Άξεν -υπεύθυνος τότε του ΚΚ της ΛΔΓ

Αντί, τχ. 606 της 24.5.1996.

για τις διεθνείς σχέσεις - φέρεται στο ρεπορτάζ να εντέλλεται την υποστήριξη του Α. Παπανδρέου στις εκλογές. Το ΚΚΕ ετήρησε αιδήμονα σιωπή για το θέμα αυτό. Δημοσιεύει την ιστορία της κρουαζιέρας που έκανε το ζεύγος Παπανδρέου στο Αιγαίο στο κότερο του Κόκκαλη, αλλά και τις εκφράσεις θαυμασμού του αμερικανού πρεσβευτή Μπερνς προς το πρόσωπο του Κόκκαλη και τη δήλωσή του ότι θα υποστηρίξει πολύ το «Πρόγραμμα Κόκκαλης» στο Harvard. Την ίδια εποχή κόβεται απροειδοποίητα η τηλεοπτική εκπομπή «Δίκη» από την ΕΡΤ3, διότι βγάζει στη φόρα τα καμώματα Κόκκαλη στο ποδόσφαιρο. Στη βουλή κατατίθενται ερωτήσεις βουλευτών για το κόψιμο

της εκπομπής, αλλά η απάντηση Ρέππα είναι περί διαγραμμάτων. Ταυτόχρονα ο εισαγγελέας Γρ. Πεπόνης ασκεί διώξεις κατά ανθρώπων του Σ. Κόκκαλη για τα όσα ειπώθηκαν στην εκπομπή «Δίκη».

• 31.3.2000, τχ. 709: Νέα στοιχεία για τη δράση Κόκκαλη υπό την ιδιότητα του πράκτορα της Στάζι αποκάλυπτει το Αντί, ενώ δημοσιεύει για πρώτη φορά τον αριθμό μητρώου του στην ανατολικογερμανική μυστική υπηρεσία.

• 14.4.2000, τχ. 711: Το Αντί κάνει λόγο για σχέσεις της Στάζι με την ΕΛΑΣ και τις επαφές που είχε ανατολικογερμανός αξιωματούχος της ΒΚΑ (Γερμανικής Κρατικής Ασφάλειας) στην Ελλάδα. Ιστορεί την «αρπαγή» των φακέλων της Στάζι από την αμερικανική CIA, την άρνηση της τελευταίας να τους επιστρέψει στη Γερμανία, και την περίφημη μετάβαση του Μιχ. Νησιτάκη στη Γερμανία για έρευνες περί Κόκκαλη. Κυκλοφορεί μια φήμη ότι ο Κόκκαλης φέρεται ειπών πως «αν ανοίξουν οι λογαριασμοί, θα γκρεμιστούν όλοι μαζί μου», αλλά δεν επιβεβαιώνεται.

• 28.4.2000, τχ. 712: Το Αντί δημοσιεύει συμπληρωματικά στοιχεία για το 2% του ΠΑΣΟΚ, καθώς και τη μαρτυρία του Willy Koch γι' αυτή τη συστηματική δωροδοκία. Ο W. Koch υπήρξε επικεφαλής της Γ. Διεύθυνσης XVIII της Στάζι. Ο ίδιος, καταθέτοντας στην επιτροπή της Bundestag, υποστήριξε ότι χωρίς το ΠΑΣΟΚ ο Σ. Κόκκαλης δεν θα κατάφερνε τίποτε και παραδέχτηκε πως Κόκκαλης και Στάζι δωροδοκούσαν συστηματικά το ΠΑΣΟΚ. Το γερμανικό έγγραφο με την κατάθεση Koch δημοσιεύεται στο Αντί. Στα σχετικά έγγραφα που παρέσχε η Bundestag εμφανίζονται τα ονόματα των Roland Winckler (πράκτορας της Στάζι που υπό το ψευδώνυμο Peter Schumann δρούσε στην Ελλάδα) και Arthur Wenzel, ταγματάρχη της Στάζι που προσπάθησε -παίρνοντας μαζί του αρχεία της υπηρεσίας του- να διαφύγει στη Δύση, αλλά λίγο αργότερα βρέθηκε κρεμασμένος σ' ένα μπαρ. Είχε προλάβει πάντως να μιλήσει για τις καταθέσεις σε ελβετικές τράπεζες για λογαριασμό του ΠΑΣΟΚ. Το Αντί δίνει πακτωλό πληροφοριών για τη δραστη-

ριότητα των προσώπων της Στάζι που κινούνταν δορυφορικά γύρω από την επιχείρηση διείσδυσης στην Ελλάδα, καθώς και για τους τρόπους τους οποίους μετέρχονταν για την επίτευξη του σκοπού τους, ενώ προσθέτει και αριθμούς νέων λογαριασμών σε ελβετικές τράπεζες αυτή τη φορά.

• **12.5.2000, τχ. 713:** Το *Αντί* δημοσιεύει μιαν ιστορία τρομοκρατίας, σε σχέση με την Ελλάδα, τη σύλληψη ανθρώπων του Κάρλος σε ελληνικό έδαφος, την απελευθέρωσή τους σε σύντομο διάστημα. Και ακολουθεί ένα εξαιρετικά κατατοπιστικό ρεπορτάζ του Β. Ζήση, ο οποίος –συντάκτης του *Ελεύθερου Τύπου* την εποχή εκείνη– πήγε στη Γερμανία και ξεσήκωσε στοιχεία για τη δράση του Κόκκαλη. Ο *Ελεύθερος Τύπος* αρνείται να τα δημοσιεύσει (περίεργο...) και ο δημοσιογράφος αποχωρεί.

• **9.6.2000, τχ. 715:** Το *Αντί* δημοσιεύει αριθμούς λογαριασμών σε τράπεζες του Λονδίνου και τα ονόματα των ελλήνων δικαιούχων. Και πάλι ουδείς συγκινείται. Δημοσιεύονται επίσης ενδιαφέρουσες λεπτομέρειες από τη σύμβαση για το Προκαθορισμένο Στοιχείμα που γέμισε λεφτά τον Κόκκαλη.

• **23.6.2000, τχ. 716:** Επισημαίνεται για πολλοστή φορά ότι τα ΜΜΕ αγνοούν τα ρεπορτάζ του *Αντί* για την υπόθεση. Επίκαιρο θέμα του περιοδικού αυτή τη φορά προκήρυξη της 17N, η οποία μεταξύ άλλων λέει «κάποιος πράκτορας της Stasi παριστάνει τον επιχειρηματία», ενώ παρακάτω αποκαλεί τον Κόκκαλη «κλεφτάκο» και «πρακτοράκο». Το περιοδικό αποκάλυπτει ότι ο Κόκκαλης αντιμετώπισε από τη CIA τον ίδιο εκβιασμό που είχε

υποστεί από τη Στάζι, δηλαδή «'Η πας μέσα για κατασκοπία ή στο εξής δουλεύεις για μας». Ταυτόχρονα το *Αντί* αναρωτιέται γιατί η 17N να ενδιαφέρεται τόσο πολύ για τον Κόκκαλη, αλλά την απάντηση την γνωρίζουν προφανώς ελάχιστοι.

• **21.7.2000, τχ. 718-719:** Το *Αντί* βγαίνει με νέα συνταρακτικά στοιχεία για την υπόθεση Κόκκαλη. Δημοσιεύει λεπτομέρειες από τη «στάζικη» δράση του, ονόματα, αριθμούς, ημερομηνίες, μητρώα, καθώς και μια βιογραφία του από τότε που η οικογένειά του έφυγε από την Ελλάδα μετά τον εμφύλιο πόλεμο και εγκαταστάθηκε στη Ρουμανία αρχικά και στην Ανατ. Γερμανία στη συνέχεια. Παραθέτει στοιχεία από τις σπουδές του Σ. Κόκκαλη στη Λειψία και τις διετείς σπουδές στη Μόσχα (διάβαζε KGB). Παραθέτει ένα αξιοπρόσεκτο στοιχείο, που δημοσιεύεται για πρώτη φορά: Ο Σ. Κόκκαλης ήρθε στην Ελλάδα με μια βαλίτσα γεμάτη χρήματα. Η είδηση κάνει αίσθηση.

• **8.9.2000, τχ. 720:** Σ' ένα ενδιαφέρον ρεπορτάζ για τον ΟΤΕ το *Αντί* αποκαλύπτει ότι ο Μητσοτάκης σκόπευε να δώσει τον Οργανισμό στους Ιάπωνες μέσω του γνωστού τραπεζίτη Μ. Ζομπανάκη, αλλά η δουλειά χάλασε. Ο Β. Ζήσης γράφει ότι ο Κόκκαλης ανέτρεψε τον Μητσοτάκη επειδή θύμωσε με τις κινήσεις του να δώσει τον ΟΤΕ στην ιαπωνική NTT.

• **20.10.2000, τχ. 723:** Επειδή κάποιοι επιχειρούν να αμφισβητήσουν τη γνησιότητα των γερμανικών εγγράφων σχετικά με τη δράση του Κόκκαλη, το *Αντί* βεβαιώνει τους αναγνώστες του ότι όλα τα έγγραφα είναι πολλαπλώς ελεγμένα από τους ίδιους τους Γερμανούς. Επαναλαμβάνει όλη την

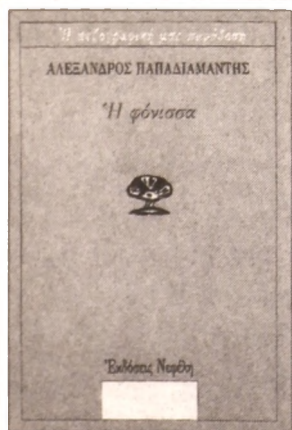
ιστορία του Κόκκαλη από τότε που ήλθε στην Ελλάδα, παραθέτει έγγραφα που αποδεικνύουν τη λεηλασία του ΟΤΕ από την Ιντρακόμ, ιστορεί την προσπάθεια Κόκκαλη να πάρει τα 1.100.000 ψηφιακά τηλέφωνα από τον τότε υπουργό Οικονομίας Στ. Μάνο, επικουρούμενος από τον εκδότη τότε της *Απογευματινής* Π. Καραγιάνη, την άρνηση Μάνου, το μανουβράρισμα Μητσοτάκη για να κερδίσει χρόνο, την υπογραφή της σύμβασης για το Ξυστό, την εν τέλει άρνηση Μητσοτάκη για τα τηλέφωνα, την παραίτηση Ν. Θέμελη από τον ΟΤΕ και, τέλος, την κατάρρευση της κυβέρνησης Μητσοτάκη ύστερα από τις γνωστές αποσχίσεις βουλευτών. Ταυτόχρονα έχει ρεπορτάζ για τον πόλεμο που ξέσπασε γύρω από την υπόθεση του ΟΤΕ, τις καταγγελίες Π. Καμμένου κατά του Ν. Μανασή (για τον οποίο έχουν ήδη γράψει το *Αντί* και η *Καθημερινή*), τη θορυβώδη μήνυση Μανασή κατά της *Καθημερινής*: επαναλαμβάνονται τα στοιχεία των τραπεζικών λογαριασμών και τα ονόματα των αποδεκτών, τα ποσά που έπαιρναν οι αποδέκτες, οι ημερομηνίες των καταθέσεων, τα τραπεζικά καταστήματα όπου γίνονταν οι καταθέσεις.

• **3.11.2000, τχ. 724:** Δημοσιεύεται επιστολή του Μ. Ζομπανάκη, με την οποία ο τραπεζίτης, χωρίς να αρνείται την ανάμειξή του στην υπόθεση του «γάμου» ΟΤΕ-NTT, υποστηρίζει ότι η μεσολάβησή του ήταν φιλική, χωρίς καμιά αμοιβή. Σημειώνεται ότι το *Αντί* δεν έγραψε ότι η μεσολάβηση Ζομπανάκη έγινε επ' αμοιβή.

Ε, τα επόμενα δημοσιεύματα είναι πιο πρόσφατα. Μην κουραζόμαστε άλλο...

Η Πεζογραφική μας Παράδοση

ΟΛΟΚΛΗΡΗ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ ΑΠΟ ΤΟ 1800 ΜΕΧΡΙ ΤΟ 1930

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης

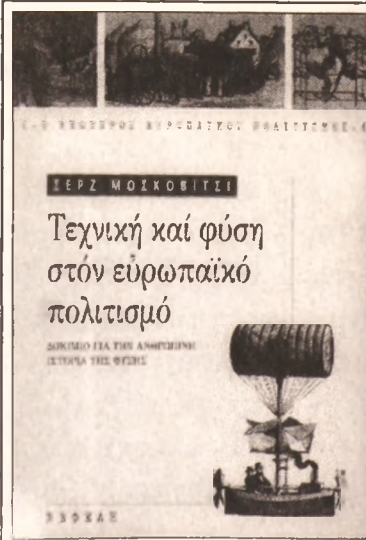
• Η ΦΟΝΙΣΣΑ

[μυθιστόρημα]

• ΝΑΥΑΓΙΩΝ ΝΑΥΑΓΙΑ

[διηγήματα]

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

Ο ΝΕΩΤΕΡΟΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
Διεύθυνση: Παναγιώτης Κονδύλης

Σερζ Μοσκοβιτσιό

ΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΥΣΗ
ΣΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

Δοκίμια για την ανθρώπινη ιστορία της φύσης

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

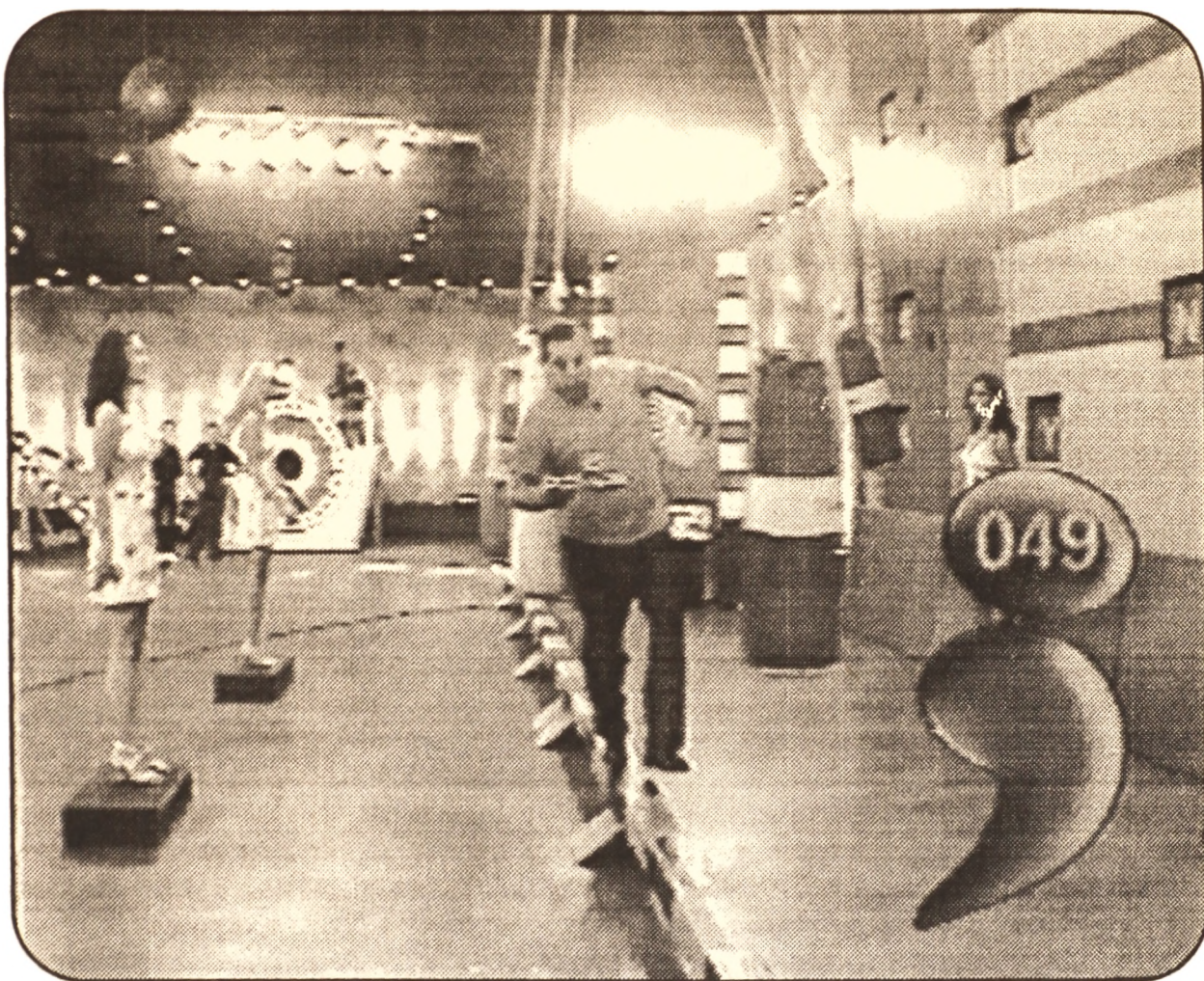
Η TV τιμή δεν έχει και χαρά σ' όποιον την έχει (κλειστή)

του Βασίλη Μαρουλά

Οι κάτοικοι αυτής της χώρας έχουν ένα περίεργο χαρακτηριστικό. Χαίρονται εύκολα. Και μετά το μετανιώνουν. Κι ύστερα ξαναχαίρονται. Κάτι τα 400 χρόνια τουρκοκρατίας (αυτό είναι σαν την Coca-Cola, πάει με όλα), κάτι η κατοχή, κάτι η χούντα, μας έμεινε το εύκολο γέλιο. Τρεις είναι οι σταθμοί της χαράς που χαρακτηρίζουν κατά κύριο λόγο την τελευταία εικοσαετία μας: Όταν βγήκε το ΠΑΣΟΚ και όλοι νόμισαν πως έπεσε η Δεξιά, όταν δημιουργήθηκε η ιδιωτική τηλεόραση και όλοι νόμισαν ότι δεν θα ξανάβλεπαν κρατικά κανάλια και όταν πήραμε τους Ολυμπιακούς του 2004.

Έστω και κάπως αργά, οι περισσότεροι κατάλαβαν ότι η Δεξιά δεν έπεσε ποτέ και ότι τους Ολυμπιακούς δεν τους πήραμε αλλά μας τους φόρτωσαν.

Δυστυχώς, ακόμη να καταλάβουν ότι η ιδιωτική τηλεόραση εκπλήρωσε τον χαρακτηρισμό της κατά το ήμισυ. Είναι ιδιωτική, αλλά όχι τηλεόραση. Δεν πειράζει, συνειδητοποιήσαμε την τζάμπα χαρά κατά τα 2/3. Δεν είναι κι άσχημο ποσοστό για ένα λαό που το 39% δηλώνει στα γκάλοπ ότι εμπιστεύεται τον Σημίτη.

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ:

Αναβράζον δισκίο ηλιθιότητας. Πρωί-μεσημέρι-βράδυ. Μαζί με το φαγητό. Οι φουσκάλες του αφαιρούν κάθε ίχνος σκέψης και βουλώνουν κάθε τρύπα διαφυγής του νου. Υπερβολές; Ναι, καλά.

Ξεκινώ από τα πρόσφατα. Big Brother. Χιλιάδες άνθρωποι πληρώνουν -μέσω τηλεφωνημάτων- σε μια επιχείρηση για να αγοράσουν τίποτε. Βρίσκετε κάτι πιο ηλίθιο; Σε ποιο μαγαζί θα πήγαινες να δώσεις χρήματα δίχως να πάρεις κάτι; Σε κανένα. Κι όμως, στο μαγαζί του Big Brother σχεδόν όλοι οι Έλληνες πλήρωναν το... τίποτε.

Οι όροι της εκπομπής είναι δεδομένοι. Κάποιοι θα αποχωρούσαν σε τακτά χρονικά διαστήματα. Οι συμπαίκτες ψήφιζαν. Άρα ο τηλεθεατής δεν

αγόραζε με το τηλεφώνημά του τίποτε. Απλώς πλήρωνε. Υπερβολικό; Απλά ηλίθιο.

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΔΙΑΠΛΟΚΗ:

Το κράτος αναγνωρίζει το ασυμβίβαστο και την δεδομένη παρανομία οποιουδήποτε διαθέτει Μ.Μ.Ε. και ταυτόχρονα έχει σχέσεις με κρατικές προμήθειες. Τι κάνει; Του δίνει δικαίωμα παρανομίας 5%.

Δηλαδή, δύο άνθρωποι δολοφονούν έναν τρίτο με 20 μαχαιριές. Αυτός που έριξε το 5% των μαχαιριών, δηλαδή την μία, είναι νόμιμος. Αν τώρα ο άλλος που έριξε τις 19 μαχαιριές είναι συγγενής του είναι επίσης νόμιμος, διότι ο νόμος το λέει καθαρά. Αρκεί ο πρώτος των δολοφόνων να μην έχει μαχαιρώσει το θύμα πάνω από μία φορά και ο δεύτερος να ανήκει στην ομάδα παρα-

θύρων του νόμου στον όρο «παρένθετα πρόσωπα». Πρόκειται περί μιας εκσυγχρονιστικής μεθόδου ποσοστικοποίησης της παρανομίας η οποία αθώνει και νομιμοποιεί αυτό που εξ αρχής θεωρείται αδίκημα. Υπερβολικό; Απλώς, εξοργιστικό.

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ:

Παλιότερα θεωρούνταν έγκλημα να δηλώσει κάποιος αθλητικογράφος την ομάδα που συμπαθεί. Το να περιγράφεις έναν ποδοσφαιρικό αγώνα είχε τους ίδιους κινδύνους με το να τον διαιτητεύεις. Μία λάθος εκτίμηση του εκφωνητή και το παιχνίδι τινάζοταν στον αέρα. Σήμερα όλοι γνωρίζουμε την πολιτική τοποθέτηση του παρουσιαστή και σχολιαστή πολιτικών ειδήσεων. Του ιδιοκτήτη του Μέσου. Τις προμήθειες και τα έργα που παίρνει. Την κυβέρνηση που τον βολεύει. Δεν έχει περάσει πολύ καιρός από τότε που ο κ. Χατζηνικολάου δήλωσε περήφανος ότι ο συνιδιοκτήτης του σταθμού όπου εργάζεται, κ. Βαρδινογιάννης, του ζήτησε να μην κατέβει στις δημοτικές εκλογές. Δεν γνωρίζουμε τι άλλο μπορεί να του ζήτησε. Γνωρίζουμε απλά ότι ο κ. Χατζηνικολάου δεν κατέβηκε υποψήφιος.

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΟΜΗΡΙΑ:

Ο κ. Πάγκαλος ξεφώνισε το νομοσχέδιο για τον αιγιαλό χαρακτηρίζοντάς το «Αττίλα». Ύστερα από λίγες ημέρες το ψήφισε. Το γεγονός ότι οι πλαζ του ΕΟΤ δόθηκαν σε κονσόρτσιουμ εκδοτών και τηλεϊδιοκτητών τους οποίους βόλευε το εν λόγω νομοσχέδιο για να αναπλάσουν(!!!) τις παραλίες με μπουζουκομάγαζα εκεί που σκάει το κύμα, δεν νομίζω να έχει σχέση. Ο κ. Πάγκαλος απλώς θα βολευόταν δίνοντας συνεντεύξεις στο TV Ελενίτσα και στη «ΦΩΝΗ των ΑΜΟΡΓΙΑΝΩΝ».

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΠΑΝΙΔΑ:

«Γυάλινος Τοίχος», «Μπορώ» και «Παρατράγουδα». Τσαρλατάνοι, ψυχοπαθείς, γραφικοί, μάγκες, γδάρτες και παλυνκοκάφτες, άγνωστοι σταρ και παπάδες σε κρίση καριέρας, αιρετικοί, αντιαιρετικοί, πιστοί και άπιστοι, ο Άγιος Παντελεήμων της τηλεόρασης είναι εδώ. Απαραίτητο προσόν να σου λείπουν δόντια. Όσο περισσότερα δόντια σου λείπουν τόσο περισσότερες

ευκαιρίες έχεις να βγεις στην τηλεόραση. Αν σου λείπει και η μύτη από κάποια πλαστική εγχείρηση, ακόμη καλύτερα. Μεγαλύτερη επιτυχία: «Ο πνευματικός της Άντζελας Δημητρίου». Καλύτερη ατάκα: «Την κάνει ο Ζαχαράτος χοντρή ενώ η Άντζελα είναι απλώς γυμνασμένη». Προφανώς της μετράει ο πάτερ τα πους-απς για να μην μπερδεύεται.

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΧΛΩΡΙΔΑ:

«Πήγε για εγχείρηση χολής κι έμεινε φυτό», «πήγε στην αίρεση κι έμεινε φυτό», «του έκανε μάγια κι έμεινε φυτό». Αυτό δεν είναι τηλεόραση, θερμοκήπιο είναι. Όλα τα φυτά του Αμαζονίου δεν πιάνουν μία μπροστά στα φυτά της ελληνικής τηλεόρασης. Αν βάλεις και τα φυτά που παρακολουθούν τα τηλεοπτικά φυτά τότε αποδεικνύεται ότι το νέφος στην Αθήνα δεν είναι φωτοχημικό αλλά φωτοσυνθετικό.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ:

Θα μπορούσα να γράψω ένα σοβαρό κείμενο. Κι έτσι ξεκίνησα. Πόσο να αντέξεις όμως να ασχοληθείς σοβαρά με την τηλεόραση; Ξεγλιστράς. Χάνεσαι. Θυμάσαι. Τι να πρωτογράψεις γι' αυτά τα άθλια προγράμματα που ο μόνος ρόλος τους είναι να καλύπτουν τα κενά ανάμεσα στις διαφημίσεις; Βγαίνουν τόσο σοβαροί στις ειδήσεις να μας πουν ότι το γοριλάκι στον ζωολογικό κήπο του Άμστερνταμ γέννησε δίδυμα ώστε δεν περισσεύει γέλιο. Παίζουν τόσο άθλια στις ελληνικές σειρές που η παράσταση ερασιτεχνικής σκηνης στην επαρχία θυμίζει Βρετανικό Βασιλικό Θέατρο. Προχτές σε συνέντευξή του ο Παρτσαλάκης ειρωνευόταν τον Θόδωρο Αγγελόπουλο επειδή σε μια ταινία του τον έβαλε να περπατάει επί 8 λεπτά. Σου λέει, ο ηθοποιός, εμείς σε 8 λεπτά γυρίζουμε 8 τηλεοπτικά επεισόδια, τι πλάνο ήταν αυτό 8 λεπτών; Έλα ντε! Αν δεν ήταν πλάνο, θα μπορούσαν να ήταν 8 λεπτά σιγής για την χαμένη αξιοπρέπεια του έλληνα τηλεθεατή. Αλλά δεν φταίει κανείς άλλος. Ο Αγγελόπουλος φταίει, που έστω και μετά από 8 λεπτά φώναξε ΣΤΟΠ. Ας τον να φύγει. Ας τον να περπατάει στο άπειρο. Ας τον να πάει, ας τον. Ένας λιγότερος. Κάτι είναι κι αυτό.

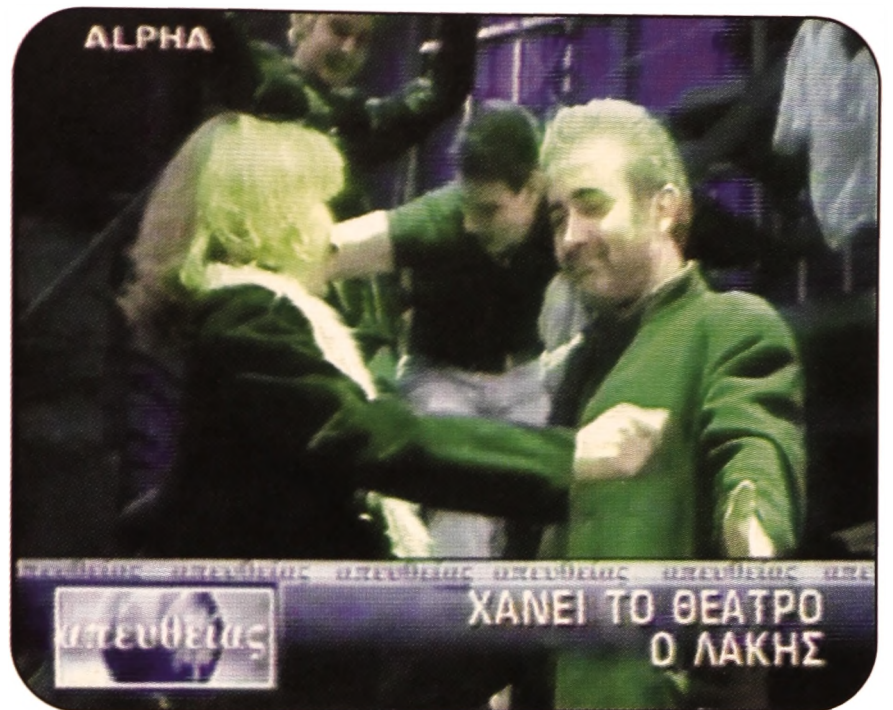
Ο τηλεοπτικός καρνάβαλος

Η σκέψη ήταν πολύ απλή. Στο πλαίσιο του Τριωδίου, να ντύσουμε την κατά τον υπόλοιπο χρόνο... σοβαρή,... δημοκρατική,... έγκυρη,... δημιουργική και... πολιτισμένη τηλεόρασή μας, καρνάβαλο... Εγχείρημα αρκετά δύσκολο και για το οποίο απαιτήθηκε πολύ φαντασία, αφού όπως όλοι γνωρίζουμε, η λειτουργία της ελληνικής ιδιωτικής τηλεόρασης είναι τόσο... άψογη, και... σύμφωνη με την δεοντολογία και βεβαίως το... καλό γούστο... Επιστρατεύσαμε λοιπόν όση φαντασία είχαμε, και στη θέση όλων αυτών είδαμε μια τηλεόραση ασύδοτη με την ανοχή της πολιτείας, η οποία προκειμένου να εξασφαλίσει μεγάλες θεαματικότητες μας τροφοδοτεί με τα λογής reality show, με talk-show όπου τα παραθυρόφυλλα ανοιγοκλείνουν, με ψώνια που έχουν «τις εκπομπές τους» σε απίθανα κανάλια, με τα Bar και τον Big Brother, με... Με πολύ φαντασία είδαμε εργολάβους-δημοσιογράφους να καταπιάνονται με «πιασάρικα» θέματα και τα σύνθετα και ουσιώδη προβλήματα να τα αφήνουν στην άκρη. Να υπάρχουν μόνο μερικές εκπομπές που μετριούνται στα δάκτυλα του ενός χεριού (όπως για παράδειγμα του Γιώργου Μητσικώστα), οι οποίες δεν δικαιώνουν την τηλεοπτική αθλιότητα. Επιχειρήσαμε μια αποκριάτικη περιήγηση, κάνοντας ζάπινγκ σε διάφορα κανάλια. Και απομνημονεύσαμε, έτσι «για να μείνουν», μερικές εικόνες. Στην προετοιμασία των σελίδων αυτών συνεργάστηκαν οι: Τάσος Αναστασίου, Λούση Βαλάση, Αθανασία Κοντοχρήστου, Π.Μ., Βασίλης Μαρουλάς, Ελευθερία Παπουτσάκη, Μάνος Στεφανίδης, Άγγελος Τσέκερης, Βασίλης Φλώρος και Στέλιος Χατζής.

Ζάπινγκ, ζάπινγκ, ζάπινγκ...

Και εκδρομές στο φεγγάρι οργανώνουμε. Σύλλογος περιορισμένης ευθύνης ΤΟ ΑΠΕΡΑΝΤΟ ΓΑΛΑΖΙΟ.

Δύσκολες ώρες για την αυλή της Εκάλης. Χτες αλώθηκε η Νέα Σμύρνη, σήμερα το θέατρο του Λάκη.

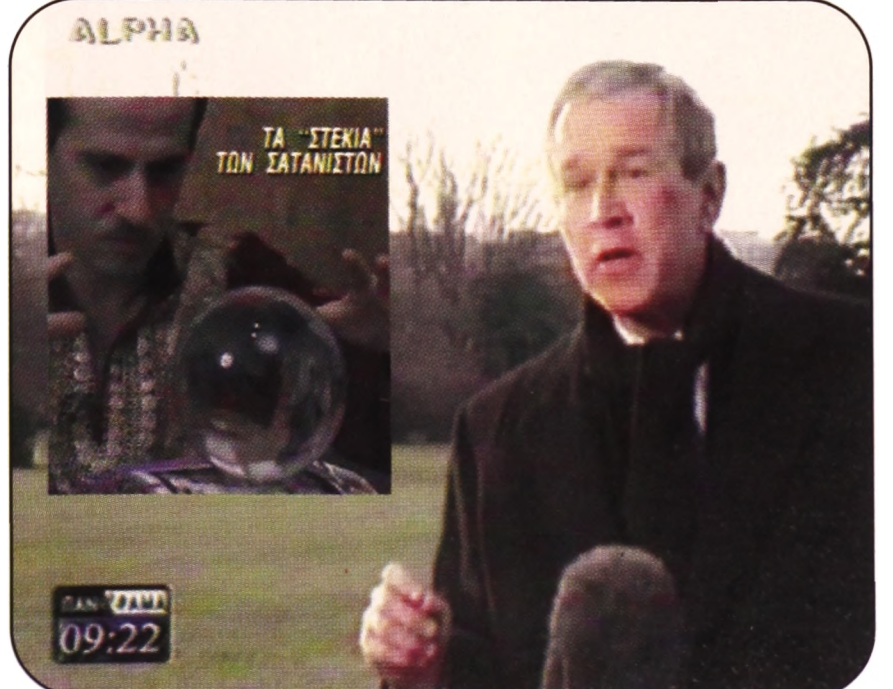

Διατίθενται τηλε-σταυροί και τηλε-ευχέλαια. Πληρώνετε με αντικαταβολή ή με τηλε-καντήλια.

Πρόκειται για τη δημοφιλέστερη τηλεοπτική αναμετάδοση που δεν την είδε κανείς γιατί όλοι βλέπανε Τσάκα.

Είμαι και πάλι εδώ, ατσαλάκωτος, άψογος, φιλομειδής, δεκαοκταβάλβιδος, καταλυτικός, ανεξάρτητη κίνηση και στους τέσσερις τροχούς, πολιτικός νέας εσοδείας, αμόλυβδος, φωτογενής και διατίθενται όχι πλέον με πεπαλαιωμένες δραχμές, αλλά με το καινούργιο εθνικό-πανευρωπαϊκό μας νόμισμα, το EURO! Όχι πια σακαράκες τύπου Σημίτη και Lada. Εμπιστευτείτε τη νέα τεχνολογία του πολιτικού marketing.

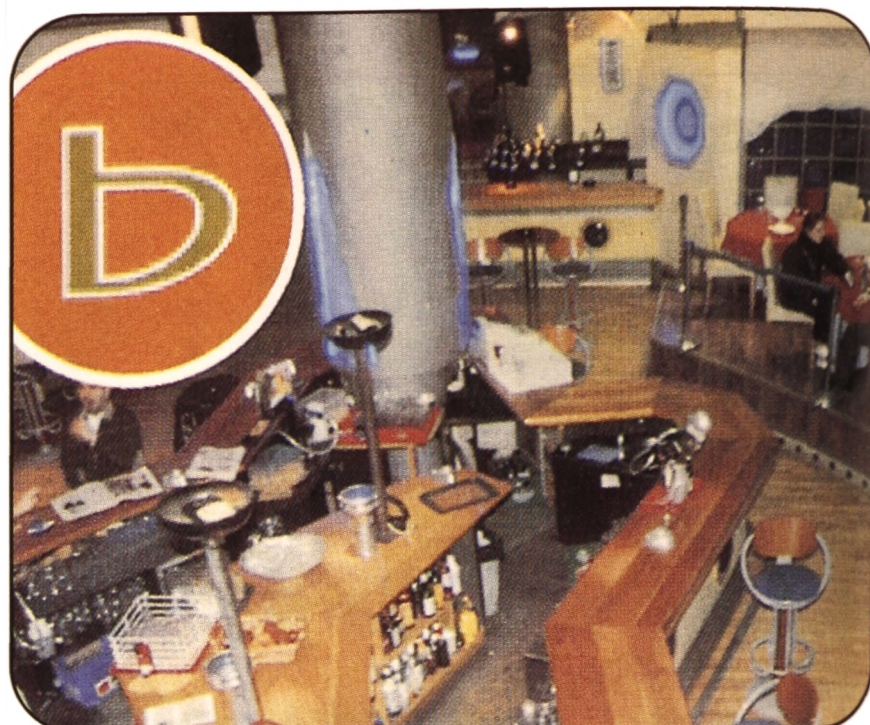

Εγκαινιάζουμε τον πόλεμο εναντίον του Σατανιστάν.

Ζάπινγκ, ζάπινγκ, ζάπινγκ...

Σημέρωσε μια καινούργια εποχή για την τηλεόραση... και την Ελλάδα. Ο Big Brother έφυγε...

...το Bar και το ευρώ ήρθαν.

-Κύριε Σεραφείμ, εσείς δεν με απολύσατε από την *Ελευθεροτυπία*.

-Περασμένα-ξεχασμένα, Τρύπα μου, χάριν της τηλεοπτικής ειρήνης.

- Θα 'ναι ο Κόκκαλης ωραία με τον Πάσσαρη παρέα; Εδώ σε δέλω κυρ Αστρολόγε μου!
- Θα πάει Σίφνο το καλοκαίρι ο κ. Σημίτης ως πρωθυπουργός;
- Έχει συναστρίες ο Γιωργάκης;

Η μέθοδος Χριστοδουλάκη για τη φορολογία εισοδήματος.

Νά, έτσι θα χορέψω το χορό του Ζαλόγγου αν μας ξεπεράσει το BAR.

...ζάπινγκ στο Δελτίο Ειδήσεων

Έτσι καταλάβαμε τη Νέα Σμύρνη. Ανάλογα σχέδια εφαρμόσαμε στον ΟΤΕ και το ΛΟΤΤΟ. Κάπως έτσι δ' αλώσουμε και το Μαξίμου. Ζητώ απ' όλους σας το μάξιμουμ των προσπαθειών σας.

Άννα η Αυστριακιά: Είστε σίγουρος, κ. μάρτυς, ότι βγήκε ο σατανιστής από του Μαξίμου;
Μάρτυς: Μάλιστα, κυρία Άννα μου, κι όχι μόνο αυτό, αλλά κρατούσε και μια εκτροπή νά, με το συμπάδειο.
Άννα η Αυστριακιά: Ναι, αλλά είστε βέβαιος ότι ήταν ο αρχισατανιστής;
Μάρτυς: Μα το σταυρό που σας κάνω!
Άννα η Αυστριακιά: Και γιατί είχε ελιές στο πρόσωπο;
Μάρτυς: Μάλλον είχε ντυθεί Σημίτης λόγω της Αποκριάς.

Παναγιωταρέα: Για να περάσουμε τώρα σε κάποιον αρμοδιότερο. Πού είναι ο παπά-Κατινάς;
Φωνή από το στούντιο: Έχουμε σήμερα άλλον. Να βγεί;
Παναγιωταρέα: Εντάξει. Σας ακούμε παπά...
Παπάς: Διαμαρτύρομαι, κυρία Παναγιωταρέα μου.
Άννα: Γιατί, πάτερ μου;
Παπάς: Το μακιγιάζ του σταδμού σας με βγάζει πολύ μαύρο. Σε άλλα κανάλια δείχνω φωτεινότερος.
Άννα: Τότε να πάτε αλλού! Raus!...

ΠΩΣ ΝΑ ΞΕΧΩΡΙΖΕΤΕ ΤΑ ΚΡΑΤΙΚΑ ΚΑΝΑΛΙΑ

Η διαφορά των κρατικών καναλιών από τα ιδιωτικά βρίσκεται στις ειδήσεις

πολιτικές ειδήσεις

οικονομικές ειδήσεις

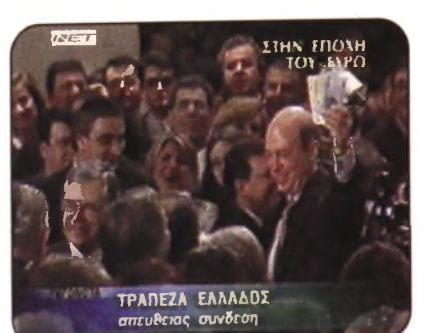
καλλιτεχνικές ειδήσεις

διεδνείς ειδήσεις

αθλητικές ειδήσεις

καιρός

Α ΞΕΧΩΡΙΖΕΤΕ ΤΑ «ΕΥΤΕΛΗ» ΑΠΟ ΤΑ «ΣΟΒΑΡΑ» ΚΑΝΑΛΙΑ
 Ένα «ευτελές» κανάλι έχει: Ένα «σοβαρό» κανάλι έχει:

κουτσομπολιά

κοινωνικά ρεπορτάζ

κατιναριό

καλλιτεχνικές ειδήσε

σκουπίδια

ψυχαγωγικά προγράμματα

ΤΩΣ ΝΑ ΞΕΧΩΡΙΖΕΤΕ ΤΑ «ΕΥΤΕΛΗ» ΑΠΟ ΤΑ «ΣΟΒΑΡΑ» ΚΑΝΑΛΙΑ

Ένα «ευτελές» κανάλι έχει:

ρενούς ορίζοντες

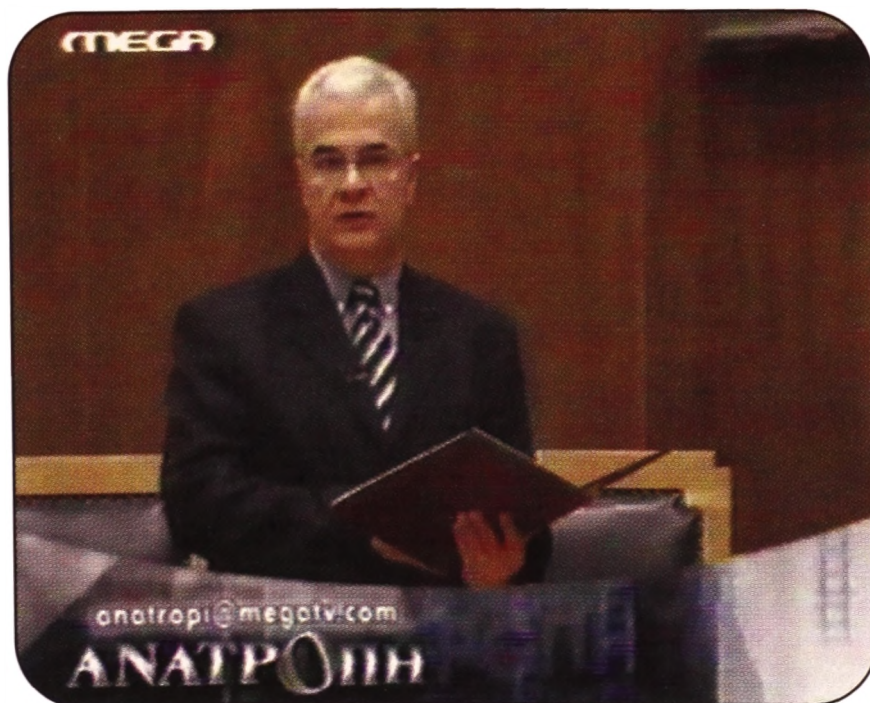
Ένα «σοβαρό» κανάλι έχει:

όραμα και αισθητική

ϊκισμό

εκσυγχρονισμό

βαρούς και υπεύθυνους παρουσιαστές

σοβαρούς και υπεύθυνους παρουσιαστές

Έρωτας με ένα σεντόνι

Ρεάλιτυ-θρίλερ

Όλοι οι ήρωες
επί της τηλεοπτικής οθόνης

Μια παραγωγή που θα σας
μείνει στο χέρι

«Μου ζήτησε να κάνω έρωτα με το σεντόνι»... Χειμώνα καιρό!

Πάλι καλά. Άλλοι εκμεταλλεύτηκαν «το κληρονομικό χάρισμα της Αννίτας Πάνια»!

Έτσι η κ. Πάνια συνέβη να είναι μια από τις πέντε γυναίκες στο αυτοκίνητο του Ντίνου:

Οι άλλες τέσσερις γυναίκες είναι: η Στέλλα Μπετζετάκου, που τη διάλεξε από φωτογραφία στον Πάπυρο-Λαρούς

η Νίκη Καρτσώνα, επίσης διαλεγμένη από φωτογραφία

η Άννα Παναγιωταρέα από την κοσμητεία του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης...

η οποία δήλωσε, μετά, ότι είχε ανέβει στο αυτοκίνητο νομίζοντας ότι πάει σε στέκι σατανιστών

και η Άννα Βίσση. Αυτή, όταν κατάλαβε πως πήγαιναν σε σατανιστές, πήδηξε από το αυτοκίνητο...

Μάρτυρας της σκηνής η Ελένη Ανουσάκη, δήλωσε στην Αννίτα Πάνια: «πρωτοφανής κτηνωδία».

Μετά από Χριστοπαναγίες, και ο Κακουνάκης μετέφερε πληροφορίες Γρυλλάκη που παρακολουδούσε το αυτοκίνητο...

Σε 3 λεπτά η πρόταση επαναλήφθηκε. Πάλι της ζήτησε να κάνει έρωτα με το σεντόνι (ριγέ με ούγια).

Αυτή τη φορά όμως «με τις ευλογίες του αρχιεπίσκοπου», ο οποίος εμνήσθη της Αγίας Σινδόνης.

Δεν πειράζει. Σε ευλογημένο γάμο το σεξ είναι ευλογία.

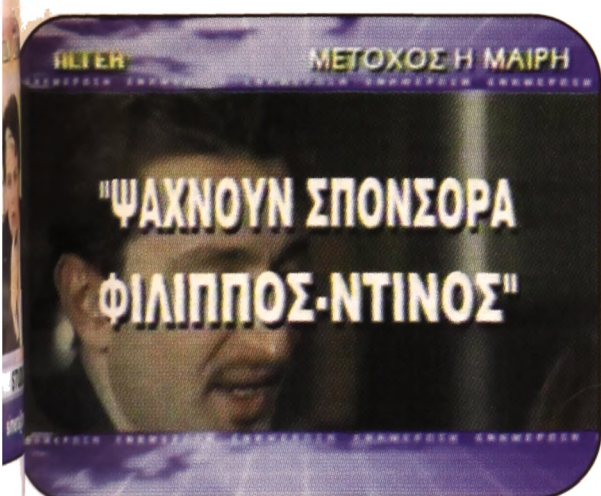
Έτσι ο πελαργός έφερε στη Βάνα Μπάρμπα μια καλοραμμένη μαξιλαροθήκη.

Στη βάφτιση του μωρού θα τραγουδήσει ο Πρόδρομος, που κάνει «μαθήματα με δασκάλα τη Βανδή» στο Μέγαρο.

Κάποιοι που ξέρουν πως τα μαθήματα δεν αρκούν, ετοιμάζουν «Γιούχα στον Πρόδρομο».

Φίλιππος-Ντίνος (με μέτοχο τη Μαίρη) τρέχουν να βρουν σπόνσoρα για να αλλάξει η πορεία των εξελίξεων.

Όχι εκνευρισμοί! Υπάρχουν λύσεις. Σας προτείνω να ρίξετε μια ματιά...

...Νέοι πρόθυμοι περιμένουν το τηλεφώνημά σας.

Σε 3 λεπτά. Νά η ευκαιρία, φίλες μου. Τι εντόνια και τι μαξιλάρια!

Αναζητήσατε την αλήθεια. Κάτω απ' το φως...

...Καλύτερα να διασκεδάσετε με ευχαρίστηση στη συντροφιά σε στέκια σατανιστών.

Γάτες

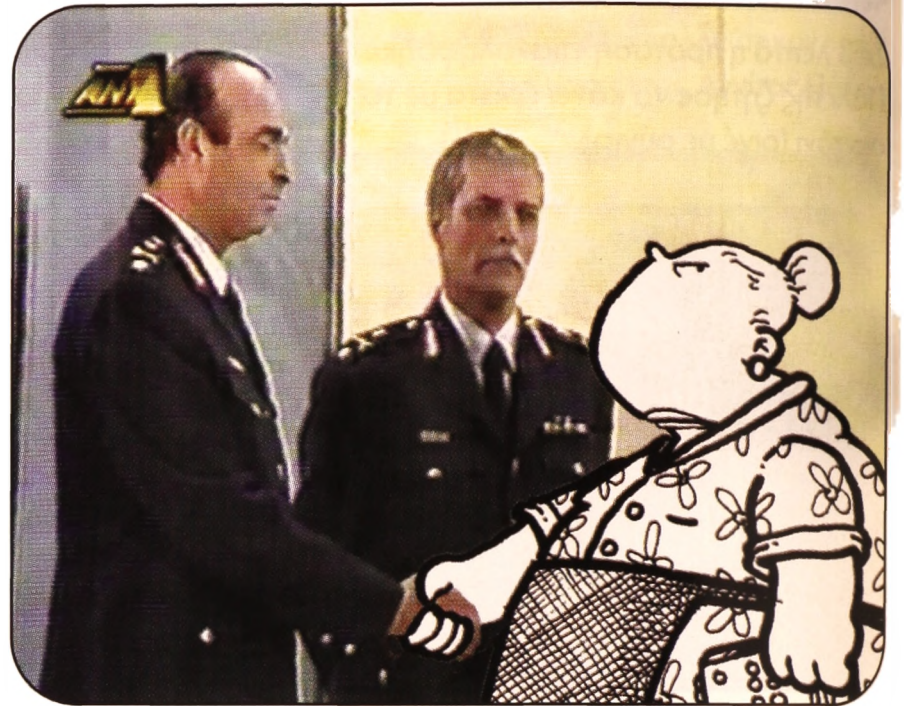
Σενάριο: Β. Μαρουλάς – Εικονογράφηση: Τ. Αναστασίου

Όπου η δυστυχής κυρία Ελένη
μέσα από σειρά
διατηλεοπτικών περιπετειών
με τους ταξίαρχους της ΕΛ.ΑΣ.
καταλήγει στη μόνη
απομένουσα λύση...
Η συνέχεια στο κανάλι σας...

... Η κ. Ελένη μόλις είχε τελειώσει τον αμφίδρομο διατηλεοπτικό διάλογο που είχε με τον αρχηγό και τους δύο ταξίαρχους της ΕΛ.ΑΣ. Στον αρχηγό έλεγε άλλες πληροφορίες για την γειτονιά και στους ταξίαρχους έδινε διαφορετικές. Έτσι κι αλλιώς δεν θα μάθαιναν ποτέ το παιχνίδι της. Ο ένας έπαιζε στο «ΚΑΛΗΜΕΡΑ ΖΩΗ» και οι άλλοι δύο στη «ΛΑΜΨΗ».

... Νά όμως που το πονηρό μυαλό –σχεδόν διαολεμένο– του Φώσκολου την ανακάλυψε. Κι έφερε και τους τρεις πρωταγωνιστές στην ίδια σειρά για να λύσουν ένα κοινό πρόβλημα. Ποιος άφησε έγκυο την Βάνα Μπάρμπα; Ο Ραπτάκης, ο Μαναβάκης, ο Περιπτεράκης ή ο πελαργός που ερωτικά πετούσε πλάι της –κι ερωτικότερα κουτσουλούσε– στο νέο σίριαλ που πρωταγωνιστεί; Το αίνιγμα της εγκυμοσύνης του εθνικού μπούστου έπρεπε να λυθεί από τους καλύτερους. Η υπόθεση ανατέθηκε στον Στάδη ο οποίος είχε εμπειρία σ' αυτά τα ζητήματα. Με μεγάλη επιτυχία είχε ανακαλύψει τους δράστες για τις οχτώ εγκυμοσύνες της γυναίκας του, της αδερφής του, της ανιψιάς του και εσχάτως ενός φίλου του κουμπάρου τους.

... Ήταν 7 η ώρα το απόγευμα όταν ο αρχηγός και οι δύο ταξίαρχοι ανακάλυψαν, όχι τον δράστη της εγκυμοσύνης της Μπάρμπα, αλλά τον κοινό πληροφοριοδότη τους, την κ. Ελένη. Την κάλεσαν σε αμφίδρομη ανάκριση στο κανάλι του Video για να μην βλέπουν άλλοι. Την πίεσαν. Εκείνη δεν ομολογούσε. Όσοι την απείλησαν ότι θα της κόψουν τη «ΛΑΜΨΗ». Κάρφωσε τον άντρα της. Έπαιζε φρουτάκια στο χωριό. Αυτό ήταν. Οι ταξίαρχοι ήδη έβλεπαν τα γαλόνια του υπερταξίαρχου στις βάτες τους.

... Η σύσκεψη δεν κράτησε πολύ ώρα. Η απόφαση ήταν εύκολη. Θα έδιναν τα στοιχεία στον εξωθεσμικό συνεργάτη Μάκη. Εκείνος ήξερε.

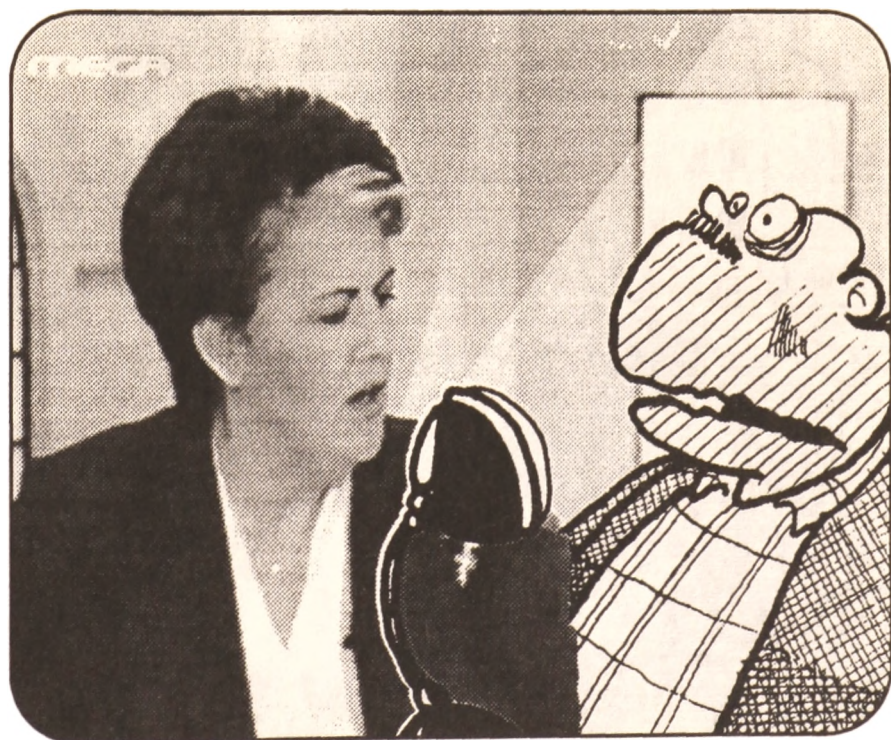
... Η ομάδα του Μάκη μόλις τελείωνε το δεύτερο ποτήρι σαμπάνια. Στο βόδρο είχαν μετρήσει τόσες φουσκάλες που πολλαπλασιάζοντάς τις με 340,75 έβγαине 89%: Το ποσοστό τηλεθέασης της προηγούμενης εκπομπής. Το φαξ άρχισε να «ξερνάει» την αποστολή της αστυνομίας. Ο Τζιμάνης την πήρε πρώτος στα χέρια του. Μάκη -φώναξε- στέλεχος του ΠΑΣΟΚ στην Καλογρίτσα, του καποδιστριακού Δήμου Βραχονίτσας στην Ιτέα, παίζει φρουτάκια. Είναι κακό αυτό; Ο Μάκης κατάλαβε. Η διαφθορά είχε κατακλύσει τα πάντα. Ζελέ, φώναξε. Όλοι κατάλαβαν. Όταν ο Μάκης έβαζε «ζελέ» η υπόθεση θα είχε τηλεθέαση.

... Η κ. Ελένη δεν κατάλαβε ποτέ άλλαξε η ζωή της. Την είχε πειράξει όμως. Στο χωριό τα μεσημέρια κοιμούνται οι άνθρωποι. Στην τηλεόραση κάνουν εκπομπές. Κι αυτή έπρεπε να είναι σε όλες. Πιο συμπαθητική ήταν η Στεφανίδου. Την ρωτούσε συνεχώς για το δράμα της. Πώς έφτασε στο σημείο να καταγγείλει τον άντρα της. Κι αυτή έλεγε ό,τι είχε ακούσει. Χάσαμε τρία κοπάδια, δύο σπίτια και όλες μας τις καταθέσεις. Στα φρουτάκια. Κι ως μην είχαν ποτέ κοπάδια, δεύτερο σπίτι και καταθέσεις. Τι είχαμε, τι χάσαμε; Το μόνο που δεν έπρεπε να μαθευτεί ποτέ ήταν ότι στο χωριό τους δεν υπήρχαν φρουτάκια.

Ο Μάκης πάνω στο σκαμπό έβλεπε αφ' υψηλού τους 352 καλεσμένους του. Ένας από αυτούς και ο καταγγελλόμενος σύζυγος της κυρίας Ελένης. Δεν πρόλαβε να πει κουβέντα. Αλλά δεν είχε σημασία. Το ύφος του τα έλεγε όλα. Ήταν νυσταγμένοι, πεινασμένοι, αζύρι-στος και ταλαιπωρημένοι. Οι ανακριτικές αρχές της ελληνικής τηλεόρασης είχαν κάνει καλά την δουλειά τους.

Τον ξύπνησαν χαράματα και τον ανέλαβε η Παναγιωταρέα. Δεν καταλάβαινε τις ερωτήσεις. Νόμιζε ότι του έκαναν πλάκα και γέλασε. Το χαστούκι που του έριξε η σκληρή παρουσιάστρια πόνεσε. Άρχισε να καταλαβαίνει τις ερωτήσεις από τα συμφραζόμενα. Πρόσθετε και κάποια γράμματα που έλειπαν από τις λέξεις μόνος του και απαντούσε ό,τι νόμιζε. Τον είπαν ασυνάρτητο και τον πέταξαν έξω με τις κλωτσιές. Τον ανέλαβε ο Παπαδάκης που ποτέ δεν έχει κακιά κουβέντα – για όποιον είναι μπροστά. Δυστυχώς ο σύζυγος της κυρίας Ελένης ήταν μπροστά. Κι έτσι αναγκάστηκε να παραδεχτεί ότι ήταν πολύ καλός τραγουδιστής, ακόμη καλύτερος ηθοποιός, δαυμάσιος πολιτικός και πολύ ερωτευμένος με κάποια που δεν ήξερε και δεν μπορούσε να πει. Στον Βαρεμένο ξεκουράστηκε είναι η αλήθεια. Το μόνο που έπρεπε να κάνει ήταν να κουνάει το κεφάλι του. Άλλωστε δεν τους έβλεπε και κανείς.

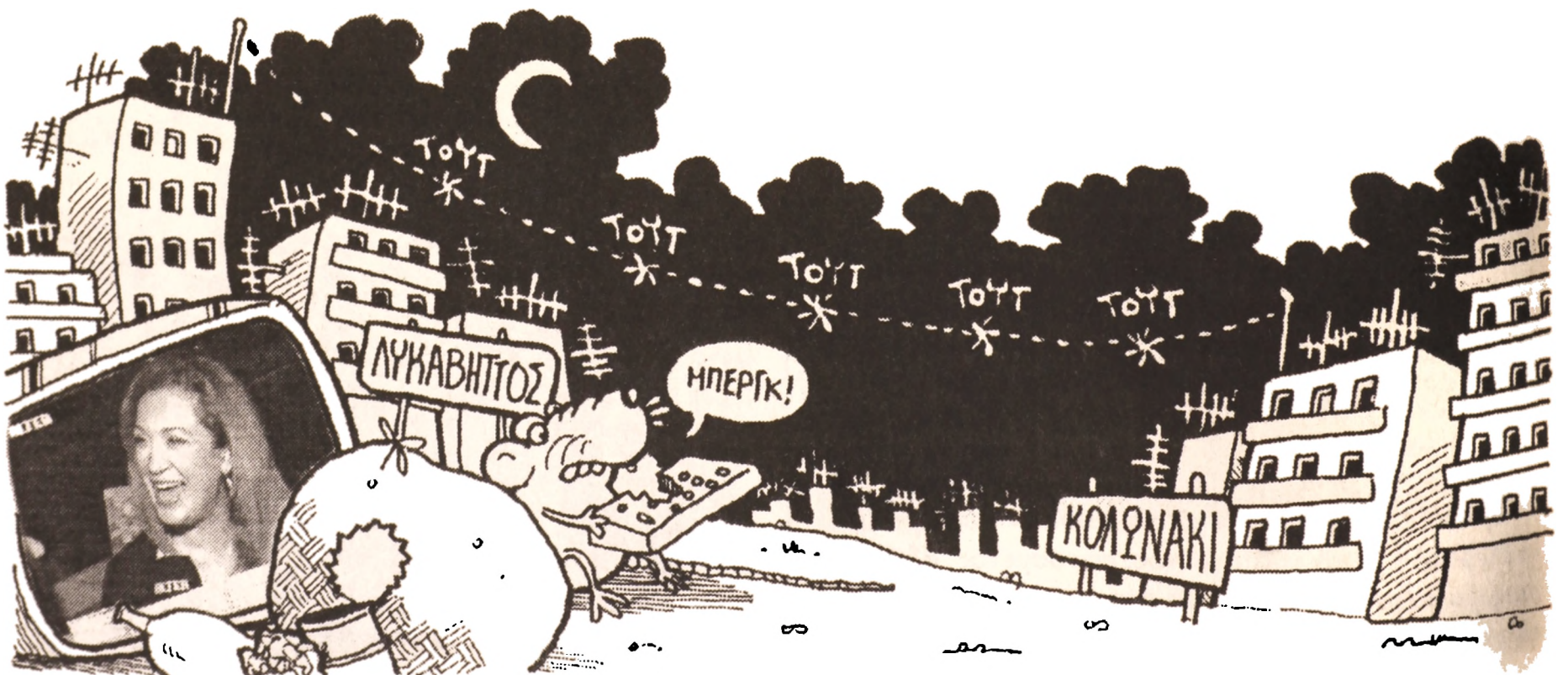
Η κυρία Ελένη δεν κατάλαβε πώς, αλλά είχε βρεθεί γυμνή κάτω από πολλά φώτα και ομπρέλες. Ο φωτογράφος του *PLAYBOY* φώναζε συνέχεια κι ένας ανεμιστήρας την χτυπούσε στα μάτια τόσο δυνατά που είχαν πρηστεί. Την έντυσαν και την πήγαν σε μια άλλη με πρησμένα μάτια. Τόσο πρησμένα που τα είχαν κάνει και τίτλο εκπομπής. Σκέφτεστε να κατεβείτε στην πολιτική; – ρώτησε η Έλλη την κυρία Ελένη. Εκείνη μόλις κατάλαβε ότι έτσι όπως την έντυσαν στα γρήγορα είχαν βάλει την μπλούζα της ανάποδα. Φτου, έκανε. Τέτοια απαξίωση λοιπόν; – είπε η Έλλη και στράφηκε στον υπουργό Δικαιοσύνης.

Χαράματα χτύπησε το τηλέφωνο, σε σχήμα γέφυρας με οκτώ πυλώνες, στο σπίτι του Λαλιώτη. Σήκωσε το ακουστικό, σε σχήμα πινακίδας που έγραφε Μπάμπης Βωβός, κι άκουσε το καλύτερο νέο της σύγχρονης πολιτικής ιστορίας στη θέση του Γραμματέα Κόμματος. Κλείσε –είπε–, παίρνω τον πρωθυπουργό. Και τον πήρε.

Το *Βήμα* την επόμενη ημέρα δημοσίευε τα οριστικά ονόματα των υποψηφίων δημάρχων του ΠΑΣΟΚ στους πέντε μεγάλους δήμους, που θα αποφάσιζε ο πρωθυπουργός ύστερα από πολλή σκέψη. Στον Πειραιά φιγουράριζε το όνομα της κυρίας Ελένης. Στην ΝΔ χτύπησε συναγερμός. Το μεσημέρι δόθηκε συνέντευξη τύπου. Υποψήφια για τον Πειραιά και πάλι η Ντόρα. Κι όπου το ΠΑΣΟΚ χτυπά με τέτοια ονόματα, θα βρίσκει απέναντί του τη Ντόρα. Για κάτι τέτοιες δύσκολες ώρες είχαν πληρώσει εκατομμύρια για να την κλωνοποιήσουν μυστικά.

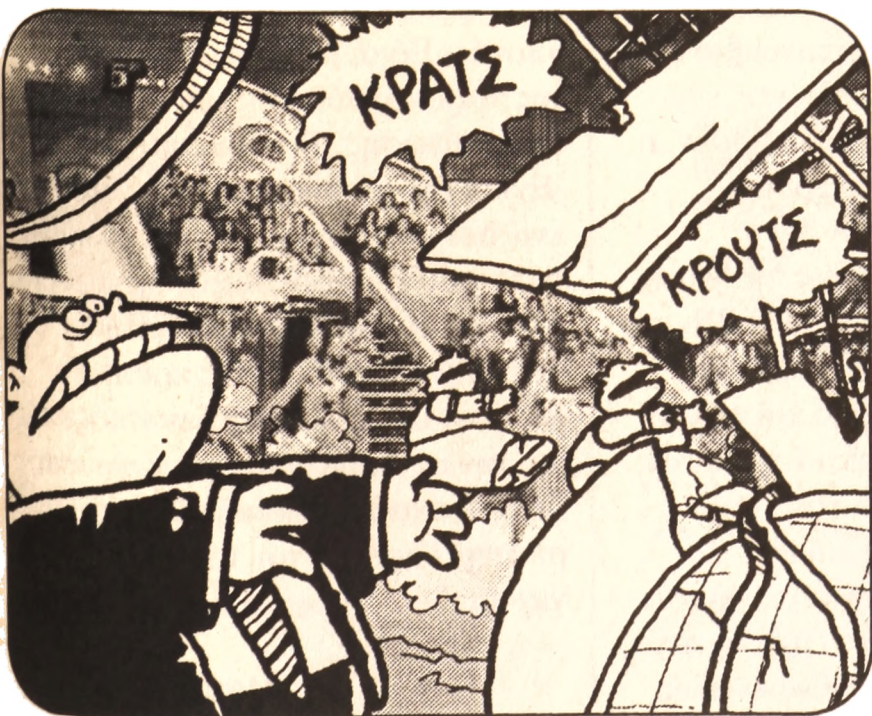
Στο «Ενώπιος Ενωπίω» ο Νίκος Χατζηνικολάου είχε ήδη καταναλώσει 10 λεπτά για τον σύντομο πρόλογο «κυρίες και κύριοι καλησπέρα σας». Διαφημίσεις και... Ο Μίκης Θεοδωράκης μαζί με την κυρία Ελένη. Η συνεργασία της χρονιάς. Η ελληνική απάντηση στο δίδυμο Μούσχουρη-Ρουβά που πάει για Ηρώδειο με αφιέρωμα στον Γκάτσο. Θεοδωράκης, λοιπόν, με Ελένη και αφιέρωμα –δε δέλω χαζά– στον Θεοδωράκη. Σε

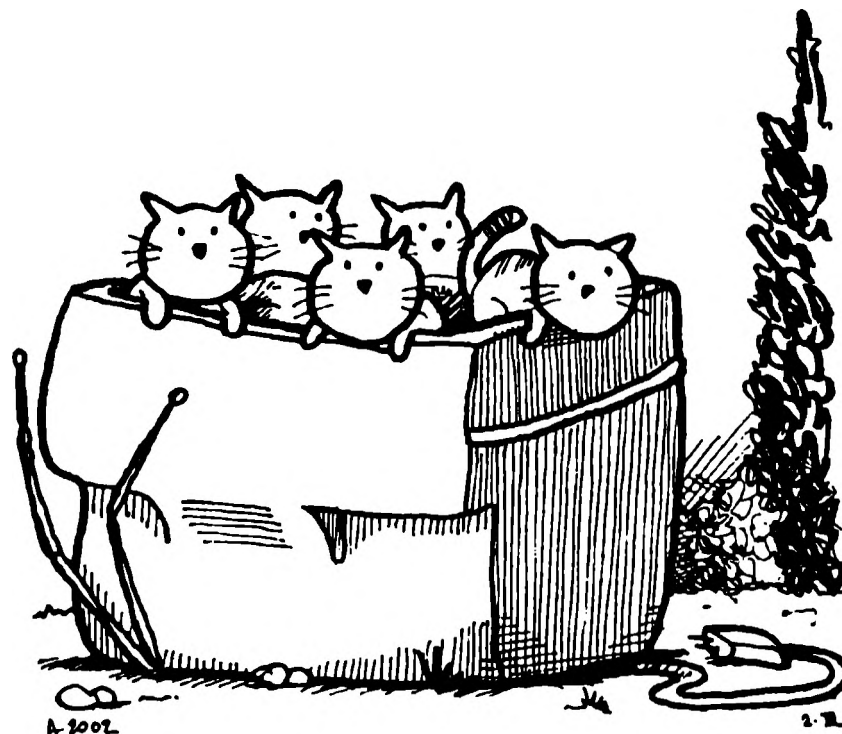

Ο καιρός από το πρωί ήταν καλός. Το απόγευμα χάλασε κάπως, αλλά κανείς δεν περίμενε την καταιγίδα. Την ώρα που ξεκινούσε η δυνατή βροχή και οι λάμπειες στον ουρανό άρχισαν να πλησιάζουν, η κυρία Ελένη έκοβε την κορδέλα των εγκαινίων στο δεύτερο σπίτι του Big Brother. Ο σύζυγός της ήταν ακόμη στην εκπομπή του Μάκη, αυτή τη φορά όμως όχι ως καταγγελλόμενος αλλά ως αναλυτής του σκανδάλου της κατασπατάλησης των ευρωπαϊκών κονδυλίων για τη γεωργία. Πού ξέρεις; -σκεφτόταν-, μπορεί αύριο να ξυπνήσω υπουργός Γεωργίας. Από δω ξεκινάνε όλοι. Μέχρι κι ο Οικονομέας είχε έρδει στην Ζούγκλα να καταγγείλει τα σκουπίδια και την αθλιότητα της ελληνικής τηλεόρασης και σήμερα είναι με καθημερινή εκπομπή. Γιατί όχι κι εγώ;

Δεν πρόλαβε να συνεχίσει την σκέψη του. Δυνατοί κεραυνοί άρχισαν να πέφτουν στις εγκαταστάσεις των μεγάλων καναλιών. Πομποί, κεραιές, στούντιο, οδόνες, όλα μαύρα. Η φύση αποφάσισε επιτέλους να αναλάβει τις ευθύνες της. Οι ζημιές τεράστιες. Θα χρειαστούν τουλάχιστον έξι μήνες, εκτιμούσαν οι υπεύθυνοι.

Μετά το πρώτο σοκ, η ζωή είχε αρχίσει να βρίσκει τους ρυθμούς της. Οι τηλεθεατές είχαν αρχίσει να γίνονται και πάλι άνθρωποι. Με μεγάλη δυσκολία στην αρχή κι ύστερα ευκολότερα κατάφεραν να ξεπεράσουν την αγκύλωση στα δάχτυλα και μπορούσαν άνετα να γυρνάνε τις σελίδες των βιβλίων. Μιλούσαν. Γελούσαν. Έκαναν παρέα. Κι ούτε κατάλαβαν πότε ήρθαν και πότε πέρασαν οι εκλογές. Κάποιοι πάλι κέρδισαν, κάποιοι έχασαν. Όταν τελειώσουν τα λεφτά κι αρχίσει η πολιτική, τότε θα εμφανιστούν κι αυτοί που κρύφτηκαν για να γλυτώσουν. Η κυρία Ελένη δεν κατέβηκε τελικά στις εκλογές. Ούτε ο άντρας της έγινε ποτέ υπουργός. Γέννησε όμως η γάτα τους πέντε πανέμορφα μικρά που ακόμη δεν μπορούσαν να πηδήξουν και να βγουν από το κουτί της τηλεόρασης. Στην αρχή, την είχαν κάνει εργαλειοθήκη, αλλά τώρα την είχαν δώσει στη γάτα. Μόλις μεγάλωναν τα γατάκια θα την είχαν για να κουβαλάνε την κοπριά για τον κήπο. Να βρει κι η κούτα τη χαρά της. Να θυμηθεί τα παλιά.

Γυάλινη Ελλάδα

Έστω. Ανάπηρος δείξε τα χέρια σου.
Κρίνε για να κριθείς.
Μανόλης Αναγνωστάκης

Ας πούμε για πολλοστή φορά τις γνωστές αλήθειες. Την Πέμπτη 28 Φεβρουαρίου η Ακαδημία Αθηνών εκλέγει τακτικό μέλος της την ποιήτρια Κική Δημουλά. Όπως ήταν αναμενόμενο, τα τηλεοπτικά δελτία αγνοούν την είδηση –σιγά μην ασχοληθούν με ποιητές και ακαδημαϊκούς–, συνεχίζουν απτόητα την μετάδοση των γνωστών κορορομαχιών, την «έρευνα» γύρω απ' τη φάβα της Eurovision κ.λπ.

Οι διευθυντές ειδήσεων των «σοβαρών» καναλιών έχοντας μιαν virtual Ελλάδα κατά νου και πολλαπλασιάζοντας στη νιοστή την προσωπική τους παιδεία(;) και την καψουροσκυλοκυριλέ κουλτούρα τους, νομίζουν πως ενδιαφέρει το πανελλήνιο –και άρα πως πουλάει– μόνο ό,τι έχει να κάνει με τα καπρίτσια της φσκυλοντίβας, με τους έρωτες της χμοντέλας ή με την υστερία του ψμόδιστρου. Αυτή μόνον, τη γυάλινη Ελλάδα, αντιλαμβάνεται δυστυχώς η αναπηρία τους: αυτήν οι ίδιοι προσφέρουν σ' εγκληματικές υπερδόσεις, ώστε να έχει εθιστεί και ο υπερβολή πλέον το τηλεοπτικό κοινό. Γιατί σαφώς η τηλεόραση προκαλεί εθιστικά φαινόμενα σαν τη νικοτίνη ή τα ναρκωτικά. Οι πάντες γνωρίζουν και ομολογούν την κατάντια και τον χυδαίο της χαρακτήρα και οι πάντες της ρίχουν κλεφτές, λιγωμένες ματιές ή την καταβροχθίζουν αμάσητη χωρίς αναστολές και χωρίς τύψεις. Εκεί έγκειται ο μέγιστος κίνδυνος για όλους και αυτό το γνωρίζουν οι μικροί και οι μεγάλοι μας έμποροι της τηλεοπτικής ηδονής και της γυάλινης ευήθειας. Εδώ επίσης εντοπίζεται η μεγάλη ευθύνη της πολιτείας αλλά και η συγκεκριμένη, ατομική ευθύνη ένιων μεγαλόσχημων και ζάπλουτων

συμπολιτών μας που νομίζουν ότι δεν οφείλουν τίποτε σ' αυτόν εδώ τον τόπο από τον οποίο πάντως έχουν υπεραντλήσει. Κάποτε οι πολύ πλούσιοι αισθάνονταν την ανάγκη να καταστούν εθνικοί ευεργέτες για ν' αποδώσουν κάτι απ' όσα οι ίδιοι κέρδισαν με την ανοχή ή την υποστήριξη του κοινωνικού συνόλου. Διερωτώμαι σήμερα οι κ.κ. Λαμπράκης, Μπόμπολας, Κυριακού κ.λπ. δεν οφείλουν τίποτε στη χώρα αυτή που τους ανέδειξε και που τους επέτρεψε την πολυδιάστατη δράση τους κάποτε-κάποτε ακόμη και στο περιθώριο των νόμων;

Αλήθεια το μόνο που αξίζει να δώσουν σ' αυτόν τον λαό είναι bigbrotherόσπιτα και bars; Είναι «βελούδινη» αστυνόμευση, χαφιεδισμός, τιποτολογία και μυθοποίηση του ασήμαντου; Ντροπή! Σ' αυτή τη μικρή χώρα όλοι γνωριζόμαστε και δεν υπάρχει λόγος ν' αποκαλύψει κανείς τα κρυμμένα μυστικά ή τις άγνωστες λεπτομέρειες του βίου των «επωνύμων».

Η πορεία ενός εκάστου, μια πορεία συχνά δια πυρός και σιδήρου (ή σιδηρού παραπετάσματος), είναι παγκοσμίως γνωστή. Πώς βγήκαν τα λεφτά κι από πού, πώς αυγάτισαν και μέσω ποιων. Ο Μανόλης Αναγνωστάκης το λέει πολύ καλά συνθέτοντας το ακριβές επιτύμβιο ενός «επιφανούς»: «Α, ρε Λαυρέντη, εγώ που μόνο τόξερα τι κάθαρμα ήσουν, τι κάλπικος παράς». Οι σύγχρονοι λοιπόν επιφανείς μας που δεν στερούνται ομολογουμένως παιδείας, είναι δυνατόν να προσφέρουν πλάι στο Μέγαρο το Βαγ; Έτσι εννοούν την ευθύνη τους προς τον τόπο και το λαό; Αλήθεια τι σόι πατριώτες είναι –γιατί δηλώνουν και τέτοιοι–, όταν εκμαυλίζουν συνειδητά επί μία δεκαετία τώρα την ελληνική κοινωνία ταΐζοντάς την σκουπίδια; Προσέξτε τα προγράμματα των «ιδρυμάτων» τους

και θα καταλάβετε: φτήνια, έλλειψη αισθητικής, αποθέωση του μέτριου, αποσιώπηση του σοβαρού, άρνηση του όποιου παιδευτικού ή εκπολιτιστικού ρόλου, εμμονή στο εύκολο και τελικά βρόμικο κέρδος. Ασύδοτοι από μιαν περιδεή πολιτεία που περί άλλα τυρβάζει, κολακευμένοι απ' τα χαρέμια των ανίκανων που τους περιβάλλουν, οι μιντιοκράτορές μας γνωρίζουν καλά την καταλυτική επίδραση που έχει το γυάλινο όπλο τους, ιδιαίτερα προς τις λαϊκές μάζες, και το χρησιμοποιούν με κυνισμό και χωρίς αιδώ. Οι στρατιές των προγλωσσικών και των αγραμιμάτων που κατακλύζουν πλέον τη χώρα και δυστυχώς συνιστούν την πλειοψηφία της νέας γενιάς, αποτελούν το πιο εγκληματικό επίτευγμά τους.

Κι όμως υπάρχει και η άλλη Ελλάδα: Ζωντανή, παρούσα, δημιουργική, αξιοπρεπής, αγωνιζόμενη, αισιόδοξη, δυναμική – θα ήθελα να προσθέσω και αμείλικτη προς όσους την έχουν τόσο ξεδιάντροπα απαξιώσει. Γιατί κ.κ. Λαμπράκη, Μπόμπολα, Κυριακού και σία η «γυάλινη» Ελλάδα που εκπροσωπείτε, αντανakλάται μόνο στη γυάλινη έκφραση του άδειου σας βλέμματος. Η αληθινή Ελλάδα είναι αλλού κι είναι αλλιώς. Είναι πέρα από τις μπιζνες, τα παιχνίδια, τα σαπισμένα σας «φρούτα» και τα νοθευμένα σας «ποτά». Είναι μακριά απ' τα «σπίτια» της παρακολούθησης και τα μπαρ της αποχαύνωσης. Τι κρίμα για σας! Έχετε την αίσθηση ότι είστε αιώνιοι, ενώ δεν είστε. Αγνοείτε την αληθινή διάσταση του χρόνου και της ιστορίας, η οποία και δεν θα μεροληπτήσει υπέρ σας στην τελεσίδική της κρίση. Μάλλον όμως κι εσείς δεν νοιάζεστε για την υστεροφημία σας, έννοια που ήταν ανέκαθεν βασική αξία στο σύστημα αρετών του τόπου. Τι κρίμα για σας!

MANOS ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.

ΒΑΣΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΚΑΙ ΟΜΙΛΟΥ ΤΗΣ 31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2001

A.M.A.E. 6062/06/B/86/01

(σε εκατομμύρια)

	ΤΡΑΠΕΖΑ				ΟΜΙΛΟΣ			
	ΔΡΧ		ΕΥΡΩ		ΔΡΧ		ΕΥΡΩ	
	31/12/2001	31/12/2000	31/12/2001	31/12/2000	31/12/2001	31/12/2000	31/12/2001	31/12/2000
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ								
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	715.936	2.351.104	2.101	6.900	845.713	2.457.071	2.482	7.211
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	3.289.217	1.638.817	9.653	4.809	3.238.519	1.613.259	9.504	4.735
Ομόλογα, ομολογίες και άλλα αξιόγραφα	5.189.139	4.601.995	15.229	13.505	5.827.526	5.213.516	17.102	15.300
Απαιτήσεις κατά πελατών	5.584.274	5.099.933	16.388	14.967	6.560.052	6.053.484	19.252	17.765
Προβλέψεις	(267.103)	(258.732)	(784)	(759)	(343.961)	(328.034)	(1.009)	(963)
Μετοχές και άλλοι τίτλοι μεταβλητής απόδοσης	188.081	136.653	552	401	318.472	362.320	934	1.063
Συμμετοχές σε μη συνδεδεμένες επιχειρήσεις	100.976	99.051	296	290	111.734	108.049	328	317
Συμμετοχές σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις	568.568	536.868	1.670	1.576	277.592	278.011	815	816
Άυλα πάγια στοιχεία	34.139	31.333	100	92	42.326	37.843	124	111
Ενσώματα πάγια στοιχεία	120.330	111.940	353	329	227.124	199.413	667	585
Ίδιες μετοχές και ομολογίες	473	174.199	1	511	65.411	242.753	192	713
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	673.278	192.405	1.976	565	716.018	221.267	2.101	649
Προπληρωμένα έξοδα και έσοδα εισπρακτέα	106.400	72.881	312	214	118.728	90.360	348	265
Σύνολο Ενεργητικού	16.303.708	14.788.447	47.847	43.400	18.005.254	16.549.312	52.840	48.567
ΠΑΘΗΤΙΚΟ								
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	1.065.395	669.959	3.127	1.966	1.131.256	728.754	3.320	2.139
Υποχρεώσεις προς πελάτες	13.811.946	12.533.123	40.534	36.781	15.269.897	13.932.975	44.813	40.889
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	18.176	25.683	53	75	29.470	39.021	86	114
Λοιπά στοιχεία παθητικού	475.862	537.432	1.397	1.577	516.883	595.659	1.517	1.748
Προεισπραγμένα έσοδα και πληρωτέα έξοδα	76.654	61.447	225	180	88.844	78.709	261	231
Προβλέψεις	7.519	8.362	22	25	20.329	22.752	60	67
Μειωμένης εξασφάλισης στοιχεία παθητικού	76.105	72.761	223	214	69.983	66.177	205	194
Ίδια Κεφάλαια (Μετοχικό Κεφάλαιο - Αποθεματικά)	772.051	879.680	2.266	2.582	878.592	1.085.265	2.578	3.185
Σύνολο Παθητικού	16.303.708	14.788.447	47.847	43.400	18.005.254	16.549.312	52.840	48.567
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΣ								
Καθαρά έσοδα από τόκους	305.707	247.035	897	725	378.577	310.170	1.111	910
Έσοδα από τίτλους	23.338	24.045	69	71	13.586	16.244	40	48
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	76.486	83.718	224	245	115.812	125.365	340	368
Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων	120.073	238.872	352	701	132.961	273.232	390	802
Λοιπά έσοδα εκμετάλλευσης	5.354	4.721	16	14	10.896	9.928	32	29
Σύνολο οργανικών εσόδων	530.958	598.391	1.558	1.756	651.832	734.939	1.913	2.157
Δαπάνες προσωπικού	(203.641)	(193.609)	(598)	(568)	(245.838)	(233.237)	(721)	(684)
Άλλα έξοδα διοίκησης	(65.713)	(61.736)	(193)	(181)	(96.457)	(88.985)	(283)	(261)
Αποσβέσεις	(27.125)	(22.925)	(79)	(67)	(47.033)	(40.388)	(138)	(119)
Λοιπά έξοδα εκμετάλλευσης	(3.965)	(3.385)	(12)	(10)	(4.395)	(4.095)	(13)	(12)
Κέρδη εκμετάλλευσης προ προβλέψεων	230.514	316.736	676	930	258.109	368.234	758	1.081
Προβλέψεις	(40.000)	(38.000)	(117)	(112)	(59.425)	(49.318)	(174)	(145)
Έκτακτα αποτελέσματα	30.119	19.278	88	57	42.624	28.167	125	83
Αναλογία μειοψηφίας	—	—	—	—	(3.243)	(12.933)	(10)	(38)
Καθαρά κέρδη (προ φόρων)	220.633	298.014	647	875	238.065	334.150	699	981
Φόροι	(60.461)	(76.702)	(177)	(225)	(73.203)	(89.594)	(215)	(263)
Καθαρά κέρδη (μετά φόρων)	160.172	221.312	470	650	164.862	244.556	484	718

1 Ευρώ = 340,75 Δρχ

Οι πλήρεις Οικονομικές Καταστάσεις της Τράπεζας και του Ομίλου δημοσιεύονται στον ημερήσιο τύπο της 27/02/2002.

'Όταν οι πολιτικοί λησμονούν τα λόγια τους

του Μανόλη Καρέλλη

«... Το πολιτικό σύστημα της χώρας παρουσιάζει έντονα σημεία φθοράς... Όσοι δέχονται τις ιδεολογικές θέσεις των παραδοσιακών κομμάτων αποτελούν στις έρευνες για τις κοινωνικές τάσεις μειοψηφία... Στους πολίτες αναπτύσσεται επιθετικότητα και περιφρόνηση προς τους πολιτικούς, το πολιτικό σύστημα και την πολιτεία... Η αίσθηση του πολίτη είναι ότι ζει ως υποτελής αυθαιρέτων και ανεξέλεγκτων δυνάμεων... Παρά τα ωραία λόγια που τον θέλουν επίκεντρο όλων των φροντίδων, ο χώρος που τον περιβάλλει τον ταπεινώνει και τον εξευτελίζει... Η χώρα μας καλείται να συμμετάσχουμε (sic) σε εθνικές σταυροφορίες χωρίς προετοιμασία, χωρίς συμμαχίες και με άφευκτο αποτέλεσμα οδυνηρές οπισθοχωρήσεις... Η εντύπωση του πολίτη είναι ότι το πάνω χέρι έχουν εκείνοι με τις λιγότερες αναστολές, την πιο ελαστική ηθική, που χωρίς δισταγμό παρουσιάζουν το ωφέλιμο γι' αυτούς ως επιβεβλημένο για τη χώρα ή το κόμμα τους. Η εντύπωση του πολίτη είναι ότι τα φαινόμενα της διαφθοράς όλο και πληθαίνουν. Φακελάκια, γρηγορόσημα και μίζες είναι αναπόφευκτες πρακτικές, σχεδόν μόνιμα)...»

Η πρώτη εντύπωση που αποκομίζει κανένας διαβάζοντας αυτές τις υπερβολικές πιθανώς και ιδιαίτερα έντονες αλλά προς τη σωστή κατεύθυνση επισημάνσεις είναι ότι κάποιος από την πλευρά της αντιπολίτευσης, είτε της αξιωματικής, είτε της «ροδοπέταλης», όπως θα την αποκαλούσε ο επίτιμος Πρόεδρος της Ν.Δ., είτε της «εσωκομματικής» του ΠΑΣΟΚ, θα τις είχε συντάξει και ότι ο πρωθυπουργός ή οι άνθρωποί του θα έσπευδαν να μιλήσουν για επιθέσεις που στρέφονται «κατά του πολιτεύματος» και εντάσσονται στα σχέδια «κάποιας εκτροπής».

Τα πράγματα όμως δεν είναι ακριβώς έτσι, όπως θα δούμε στη συνέχεια.

«... Η πολιτική αποτελμάτωση έχει οδηγήσει σε διαφορετικές στάσεις στην κοινωνία... Πολλοί αντιδρούν γελοιοποιώντας την πολιτική και τους πολιτικούς, θεωρούν και παρουσιάζουν τους πολιτικούς ως πρόσωπα ανέντιμα, κενά και ιδιοτελή... Η μηδενιστική αυτή προσέγγιση πολλές φορές εξυπηρετεί συνειδητά τη διατήρηση της σημερινής κατάστασης. Το συμπέρασμα που καταλήγει είναι: αφού το όλο σύστημα είναι φάυλο και αδιέξοδο δεν έχουμε άλλη λύση παρά να το υπομένουμε γελώντας...»

Και πάλι η ίδια υποψία – καλύτερα να πούμε βεβαιότητα. Κάποιος, από κάποια αντιπολίτευση εκκινώντας, σκιαγραφεί με χαρακτηριστική ακρίβεια την ελληνική πολιτική πραγματικότητα και προδιαγράφει τη στάση της ελληνικής κοινωνίας, μιας κοινωνίας που παρουσιάζει συμπτώματα ηθικού μθριδατισμού – ή και αφασίας. Κι εδώ όμως τα φαινόμενα μας απατούν.

«...Οι δυνατότητες επηρεασμού των κυβερνητικών και διοικητικών αποφάσεων πρέπει να περιορισθούν. Οι σχέσεις πολιτικών και οικονομικών συμφερόντων πρέπει να οριοθετηθούν, ώστε να είναι κατά το δυνατόν διαφανείς και ελεγχόμενες...»

Κανένας σοβαρός και υπεύθυνος και προβληματιζόμενος πολίτης δε θα είχε αντίρρηση να προσυπογράψει το αίτημα αυτό του εκπροσώπου κάποιας αντιπολίτευσης. Η μόνη αντίρρηση – αν είχε: γιατί απλώς να περιορισθούν οι δυνατότητες επηρεασμού των κυβερνητικών κ.λπ. αποφάσεων και όχι να εκλείψουν εντελώς; Και γιατί να γίνουν οι σχέσεις πολιτικών και οικονομικών συμφερόντων «κατά το δυνατόν» διαφανείς και ελεγχόμενες και όχι «εις ολόκληρον»;

«Στόχος μας είναι: η καταγραφή των στοιχείων οποιουδήποτε δωρίζει σε ένα κόμμα ποσό που υπερβαίνει ένα συγκεκριμένο όριο...».

Εδώ θα είναι τα πράγματα παραπάνω

από φανερά.

Θα είναι κάποιος από τους κυρίους Κώστα Καραμανλή ή Νίκο Κωνσταντόπουλο ή η κυρία Αλέκα Παπαρηγόπουλου που ζητάει ν' ανοίξει ο λογαριασμός 709 του κυρίου Κόκκαλη «και όποιον πάρει ο χάρος».

Η αλήθεια είναι, όπως σαφώς υπαινιχθήκαμε, εντελώς διαφορετική.

Όλες οι επισημάνσεις, όλες οι προειδοποιήσεις, όλα τα αιτήματα που «ανθολογήθηκαν» έχουν υπογραφή, διαφορετική πάντως από εκείνη που λογικά υποπτευθήκαμε. Και η υπογραφή είναι εκείνη του κυρίου Κώστα Σημίτη, του πρωθυπουργού και προέδρου του ΠΑΣΟΚ.

Σε άρθρο του που δημοσιεύθηκε στις 10.4.93 στο Βήμα έγινε η αρχική καταχώρισή των. Τίτλος του άρθρου: «Για μια πολιτική ανατροπής». Και στο βιβλίο του ίδιου του κυρίου Κώστα Σημί-

τη *Ενωμένοι ας τολμήσουμε - σκέψεις για το Συνέδριο*, που εκκκλοφόρησε τον Απρίλιο του 1994, έγινε η αναπαραγωγή των.

Κρίθηκε τότε (το 1993 αλλά και το 1994) ότι ο κύριος Κώστας Σημίτης είχε δίκιο διατυπώνοντας τις επισημάνσεις του, εκθέτοντας τις σκέψεις του και προβάλλοντας τα αιτήματά του και ότι κανένας δεν είχε το δικαίωμα να του περιορίσει την πρόσβαση στον πολιτικό λόγο ή να τον κατηγορήσει για εκτροπή του πολιτεύματος γιατί τον επιχείρησε. Και το ερώτημα: γιατί ο κύριος Σημίτης μιλάει σήμερα για εκτροπή επειδή άλλοι προχώρησαν στην επανάληψη πάνω-κάτω όσων εκείνος είχε πρώτος αναφέρει 8-9

χρόνια πιο πριν;

Ένα άλλο ερώτημα που έχουμε το δικαίωμα να το καταθέσουμε όσοι πήραμε στα σοβαρά τις ανησυχίες του κυρίου Σημίτη, όπως τις επρόβαλε πριν 8-9 χρόνια και τις αξιολογήσαμε αναλόγως στα συνέδρια του ΠΑΣΟΚ που ακολούθησαν:

Γιατί ο κύριος Σημίτης δεν ανέτρεψε όσα νοσηρά κατήγγειλε πριν 8-9 χρόνια εφαρμόζοντας την πολιτική που είχε υποσχεθεί, όταν πήρε την απόλυτη εξουσία και όταν τα ελληνικά Μ.Μ.Ε. του επεφύλαξαν μια πρωτοφανή για τα ελληνικά δεδομένα «θωπευτική» μεταχείριση; Ή, γιατί, αν προτιμήσουμε άλλη, λιγότερο σκληρή, διατύπωση, δεν είναι εμφανή τα αποτελέσματα της

ανατροπής στους καλόπιστους και ανυποψίαστους πολίτες, κάτι που είναι πολλές φορές ισοδύναμο της μη ανατροπής;

Τέλος, τι είναι εκείνο που υποχρέωσε τον κύριο Σημίτη να «εξορκίζει» το άνοιγμα των λογαριασμών του κυρίου Κόκκαλη εν έτει σωτηρίω 2002 όταν πριν 8-9 χρόνια καθόριζε ως στόχο του την καταγραφή των στοιχείων οποιουδήποτε δωρίζει σ' ένα κόμμα κάποιο ποσό που υπερβαίνει ένα συγκεκριμένο όριο;

Το συμπέρασμα που βγαίνει αβίαστα: οι πολιτικοί μας πρέπει να διαθέτουν μνήμη. Ή, τουλάχιστον, να επιτρέπουν στους πολίτες να χρησιμοποιούν την ιδική των.

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Γιώργος Καραμπελιάς

ΙΣΛΑΜ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ

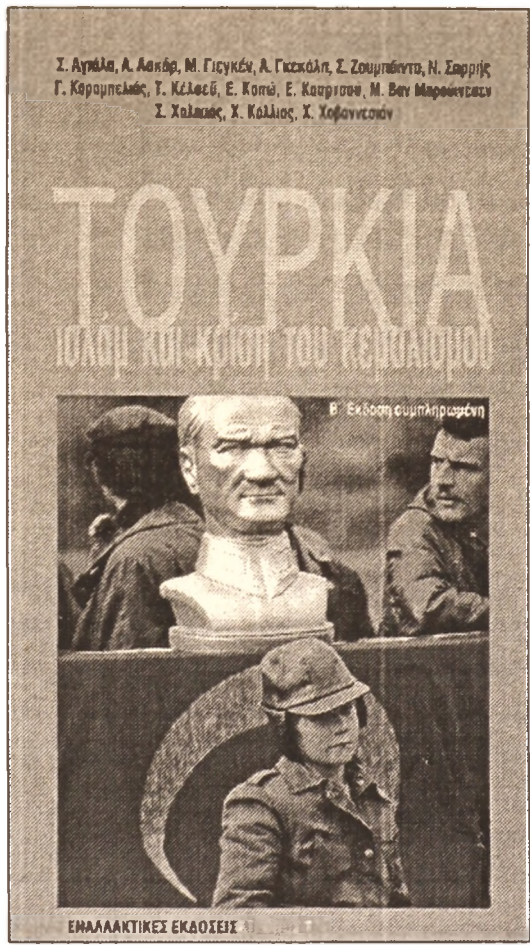
Η ΘΑΝΑΣΙΜΗ ΔΙΕΛΚΥΣΤΙΝΔΑ

σελ. 268, Δεκέμβριος 2001

Β' έκδοση συμπληρωμένη

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ

106 77 ΑΘΗΝΑ

Σ. Αγιάλα, Α. Ασκάρ, Μ. Γιεγκέν, Α. Γκεκάλη, Σ. Ζουμπάιντα, Ν. Σαρρής
Γ. Καραμπελιάς, Τ. Κέλσεϋ, Ε. Κοπώ, Ε. Κουρτσού, Μ. Βαν Μπρούινεσεν
Σ. Χαλικιάς, Χ. Κόλλιας, Χ. Χοβαννεσιάν

ΤΟΥΡΚΙΑ

ΙΣΛΑΜ ΚΑΙ ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΚΕΜΑΛΙΣΜΟΥ

σελ. 251, Δεκέμβριος 2001

Β' έκδοση συμπληρωμένη

ΤΗΛ: 38 26 319, FAX: 38 39 930, email: enal@hol.gr

Όσα ο Τσίλερ ονειρεύτηκε...

- Η Εκκλησία φτιάχνει ξενοδοχείο στο «πρώην 401»
- Θυσία στο «2004» και ο Λυκαβηττός

Όλγα Ι. Φωτακοπούλου

Ας φανταστούμε για λίγο το City του Λονδίνου ή ακόμα –γιατί όχι;– την Ουάσινγκτον D.C. ή όποια άλλη «χλιδάτη» πρωτεύουσα. Όσοι δεν έχουμε βρεθεί εκεί, ας ανατρέξουμε σε σχετική και πλούσια φιλμογραφία της προηγούμενης δεκαετίας, τότε που ανθούσαν οι γιάπις και τα εγχώρια αντίγραφά τους (ως την κατάρρευση του προτύπου, μετά και την κατάρρευση του εγχώριου Χρηματιστηρίου).

Τεράστια πολυόροφα κτήρια τα οποία στεγάζουν υπηρεσίες, άνθρωποι που πηγαίνουν κι έρχονται σ' αυτές με «κοστούμια εργασίας» κ.λπ., κ.λπ. Και τώρα φανταστείτε αυτή την εικόνα ως πραγματικότητα στο Λυκαβηττό και στο Κολωνάκι...

Αυτά είναι τα κτήρια που θα «ακυρώσει» η Εκκλησία, προκειμένου να φτιάξει ξενοδοχείο.

Φεύγουν οι κάτοικοι, καταστρέφεται η φύση –όση έχει απομείνει– και έρχονται οι μεγάλες εταιρείες και τα γραφεία τους, δηλαδή το ατσάλι, το γυαλί και το μπετόν...

Λοιπόν, από ό,τι φαίνεται, το... City της Αθήνας, ή αλλιώς το Μητροπολιτικό Κέντρο γύρω από το Κολωνάκι και τον Λυκαβηττό, είναι προ των πυλών και ήδη μπαίνει σε εφαρμογή.

Αυτά βέβαια για να πραγματοποιηθούν, θα βαπτιστούν στην κολυμπήθρα του Σιλωάμ, δηλαδή τους Ολυμπιακούς του 2004.

Όλα τα παραπάνω ως συμπεράσματα αναφέρθηκαν σε πρόσφατη συνέντευξη Τύπου και Ημερίδα του Συλλόγου Λυκαβηττού. Αντικείμενο ήταν η επαιλούμενη ανέγερση ξενοδοχειακής μονάδας χωρητικότητας 750 κλινών

–μεγαλύτερη και από το Χίλτον– στον χώρο όπου σήμερα στεγάζεται το Εκκλησιαστικό Λύκειο, και που ορίζεται από τις οδούς Δεινοκράτους, Ιατρίδου και την επέκταση της Σουηδίας. Σε έντεκα μόλις στρέμματα!!!...

Πρόκειται για μέρος του ενιαίου συνόλου κτηρίων στα οποία ανήκουν και τα γνωστά στρατιωτικά κτήρια του Μουσείου ΕΑΤ-ΕΣΑ στο Πάρκο Ελευθερίας, όπου έχουν ήδη χαρακτηριστεί «διατηρητέα» με τα ΦΕΚ υπ' αριθ. 227/Δ/26.3.1997 και υπ' αριθ. 753/Β/28.8.1997.

Τα κτήρια αυτά εναρμονίζονται με τον ιδιόμορφο περιβάλλοντα χώρο που θυμίζει έντονα, με την πλακόστρωση και διαμόρφωση από λίθινα στοιχεία, παλαιό στρατόπεδο με αλέες γεμάτες με δενδροστοιχίες μεγάλων αιωνόβιων δέντρων.

Ακριβώς για τον λόγο αυτό ο Οργανισμός της Αθήνας στις στρατηγικές του επιλογές για την διαμόρφωση ενός ενιαίου άξονα πρασίνου και πολιτιστικών δραστηριοτήτων, που θα συνδέει το ιστορικό κέντρο της Αθήνας με τους Αμπελόκηπους (περιοχή προσφυγικών κ.λπ.), προβλέπει την μη δόμηση του συγκεκριμένου χώρου.

Το «οικόπεδο» όμως είναι ιδιοκτησίας της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Η Εκκλησία της Ελλάδος, σχεδιάζει να επενδύσει στην ανέγερση αυτού του ξενοδοχείου. Επένδυση «για τις ανάγκες της Ολυμπιάδας του 2004». Λένε...

Η «στροφή» ως προς τις επενδύσεις σε τέτοιου είδους ακίνητα της Εκκλησίας, λέγεται ότι προέκυψε μετά και από την πρόσφατη μεγάλη «χασούρα» της από την επένδυση σε μετοχές της Εθνικής Τράπεζας, ύψους κάποιων δις.

Προκειμένου να γίνει αυτό, παίρνει «έξωση» το Εκκλησιαστικό Λύκειο (από την Εκκλησία της Ελλάδος!...), του οποίου η διεύθυνση, ας σημειωθεί, δεν συμφωνεί με τα σχέδια αυτά -υπάρχει και σχετική αλληλογραφία- και αντιδρά...

Το υπουργείο Ανάπτυξης -επί υπουργίας κ. Χριστοδουλάκη- χορήγησε άδεια σκοπιμότητας.

ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΠΑΡΑΝΟΜΟΙ

Για να γίνει αυτό παραβιάζονται μια σειρά ηθικοί (μια και μιλάμε για Εκκλησία), αλλά το κυριότερο, και μια σειρά... κανονικοί νόμοι. Νόμοι που θα ίσχυαν, αν οποιοσδήποτε ιδιώτης σκόπευε να πραγματοποιήσει κάτι τέτοιο στον συγκεκριμένο ή σε αντίστοιχο χώρο.

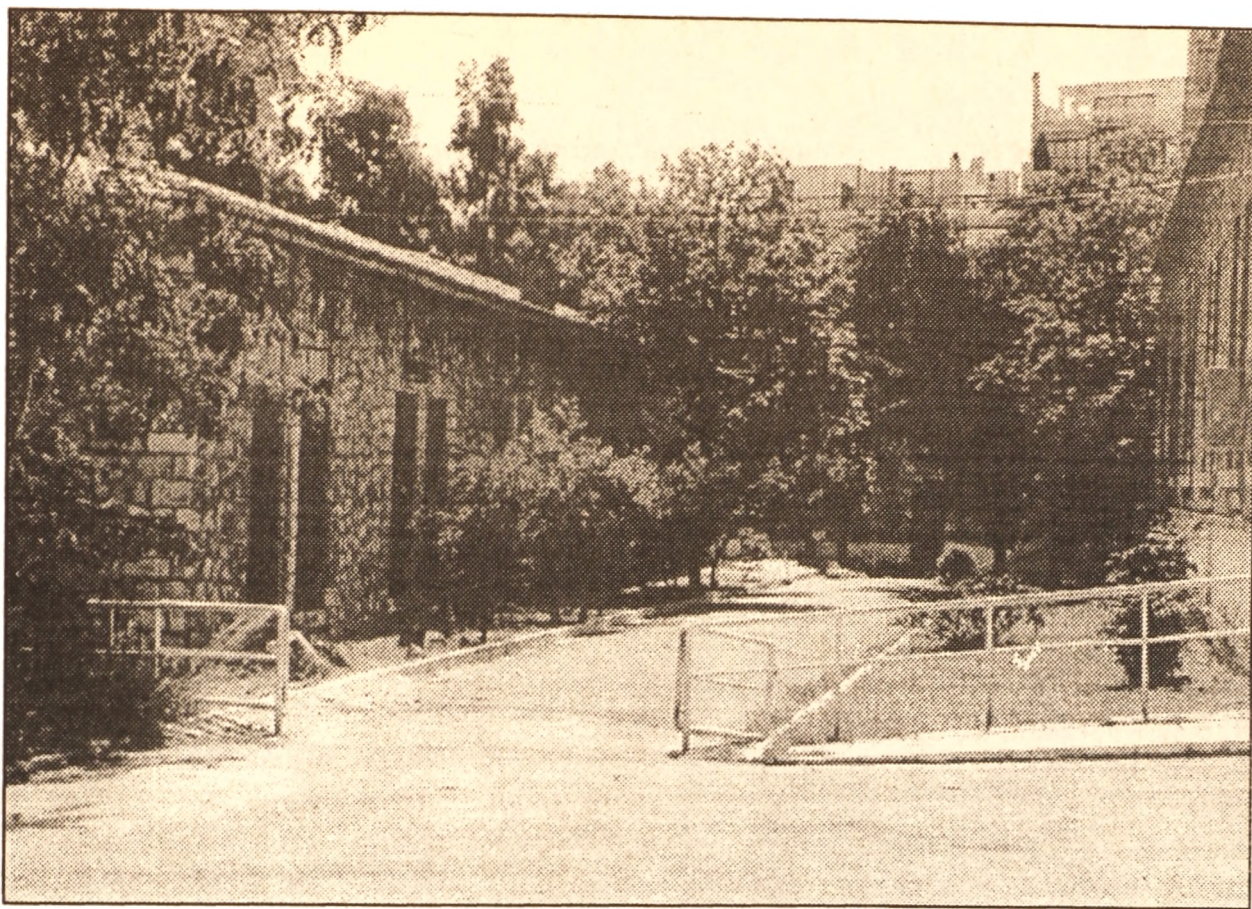
Συγκεκριμένα, παραβιάζονται αρκετές από τις διατάξεις του Κανονισμού του ΕΟΤ, (π.χ. δεν είναι προσπελάσιμος ο χώρος από τα μέσα μαζικής μεταφοράς, δεν απέχει τουλάχιστον εκατό μέτρα από νοσοκομείο, το Ναυτικό Νοσοκομείο είναι ακριβώς δίπλα) και ειδικές διατάξεις που αφορούν το Γενικό Πολεοδομικό και ρυθμιστικό Σχέδιο.

Το ΥΠΕΧΩΔΕ το 1993 απάντησε αρνητικά, όταν του ζητήθηκε από την Εκκλησία έγκριση κατεδάφισης των κτηρίων αυτών.

Οι κάτοικοι και οι συλλογικοί φορείς αντιδρούν και έχουν καταθέσει αιτήσεις τόσο στο υπουργείο Πολιτισμού, όσο και στο ΥΠΕΧΩΔΕ, βάσει του άρθρου 4 του Νόμου 1577/87 του Γ.Ο.Κ., ώστε να χαρακτηριστούν τα υπάρχοντα κτήρια και ο περιβάλλων χώρος «διατηρητέα», όπως έγινε κατά το πρόγραμμα παρελθόν (1977) και με τα παρακείμενα κτήρια του Πάρκου Ελευθερίας.

Επίσης έχουν ήδη καταφύγει στο Συμβούλιο της Επικρατείας, ώστε να ακυρωθεί η απόφαση χορήγησης άδειας σκοπιμότητας από τον ΕΟΤ, ως σε ισορροπημένη περιοχή.

Από την πλευρά της Εκκλησίας την πρόθεση χειρίζεται μια επιτροπή, η οποία αποτελείται από τα ίδια πρόσωπα που χειρίστηκαν μια αντίστοιχη πρόθεση πριν μερικά χρόνια. Αυτήν του Μεγάλου Μουσικής... Γεγονός, που κάνει τους κατοίκους της περιοχής να ανησυχούν επιπλέον...

Ο χρόνος τα σεβάστηκε. Η «λογική» των Ολυμπιακών;

Αξιίζει να σημειώσουμε ότι ο συγκεκριμένος χώρος έχει απειληθεί να γίνει ξενοδοχείο από το 1895 μέχρι σήμερα τέσσερις φορές. Την πρώτη φορά μάλιστα η προσπάθεια ανέγερσης ξενοδοχείου προέκυψε με επιχείρημα τους πρώτους Ολυμπιακούς Αγώνες, που έγιναν στην Αθήνα το 1896. Από κείνους τους Ολυμπιακούς την γλύτωσε η περιοχή... Να δούμε τι θα γίνει με τους επικείμενους του 2004, οι οποίοι πάλι προβάλλονται ως επιχείρημα για την ανέγερση του ξενοδοχείου.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ «ΜΙΛΑ» ΑΠΟ ΜΟΝΗ ΤΗΣ...

Ακόμα και προεπαναστατικά, το 1770, τότε που η Ελλάδα δεν ήταν καν Ελλάδα -και «Ψωροκώσταινα» ακόμα, έγινε πολύ αργότερα- οι Πρόκριτοι ξεσηκώθηκαν και ξήλωσαν από την περιοχή μαντρί(!) που είχε χτιστεί για να μην χαλάσει το τοπίο...

Ας αναλογιστούμε ότι το 1834 το Ελληνικό Κράτος αγόρασε τον Λυκαβηττό από ιδιώτες...

Είναι ελάχιστα γνωστό ότι η δεντροφύτευση του Λυκαβηττού, που έγινε το 1885, έγινε κατόπιν πρότασης του Τσίλερ, (ποτέ δεν υλοποιήθηκε στο σύνολό της και όπως ο ίδιος την σχεδίασε) με το σκεπτικό ότι ο Λυκαβηττός είναι ίσως και σημαντικότερης αξίας από την Ακρόπολη, αφού αυτή είναι

έργο των ανθρώπων, ενώ ο Λυκαβηττός είναι έργο του Θεού...

Πρόκειται για την πρώτη στα Βαλκάνια τέτοιας έκτασης προσπάθεια σχεδιαζόμενης παρέμβασης, για την οποία υπάρχουν αδημοσίευτες υδατογραφίες του Τσίλερ, που σήμερα βρίσκονται σε χέρια ιδιώτη και στο αρχείο της Εθνικής Πινακοθήκης.

Τότε, προκειμένου να μην κινδυνέψει το έργο της δεντροφύτευσης, κινητοποιήθηκε ολόκληρη Αστυνομική Διεύθυνση ώστε να «μαζέψει» βοσκό, ισχυρό κομματάρη, με υπουργικές πλάτες (τον περίφημο Γιαλαμάνη), για να σωθούν τα δεντράκια...

Το 1901 ξεσηκώθηκε το σύνολο των πνευματικών ανθρώπων της εποχής, για να αποτραπεί η αλλοίωση του τοπίου της περιοχής...

Δεν πρόκειται για «Κολωνακιώτικη» ιστορία. Αφορά όλη την Αττική.

Αφορά κυρίως και την Εκκλησία (ως προς τον κοινωνικό της ρόλο και ως προς την απαράδεκτη έλξη της από τον Μαμμωνά) και την Πολιτεία (δίνει εξετάσεις περιβαλλοντικής ευαισθησίας και ενδιαφέροντος για την ποιότητα ζωής των ανθρώπων, καθώς και της διατήρησης όλων αυτών που δεν ανήκουν σε κανέναν ιδιώτη, παρά μόνο στον χρόνο και στο σύνολο των πολιτών)...

Οι παιδοπόλεις

Από τον δικηγόρο κ.
Αντώνη Βενέτη, η
επιστολή που ακολουθεί:

Κύριε Διευθυντά,
Στο τεύχος 754 (22.2.2002) του
Αντί διάβασα την κριτική του Δ.
Χαρίτου για το βιβλίο του Β.
Μπούτου *Τα δάκρυα της Βασί-
λισσας* και σημειώνει ο Δ. Χαρί-
τος ότι το βιβλίο του Β. Μπούτου
αναφέρεται σε μια «από εκείνες
τις περιβόητες παιδοπόλεις της
Βασιλικής Πρόνοιας, που είχαν
ιδρυθεί από τη Βασίλισσα Φρει-
δερίκη». Εγώ λοιπόν υπήρξα
τρόφιμος αυτών των «περιβόη-
των παιδοπόλεων», και μάλιστα
της παιδόπολης στην οποία ανα-
φέρεται ο Β. Μπούτος, που δεν
είναι άλλη από την παιδόπολη
Ζηρού-Φιλιπιάδος. Θα ήθελα
να καταθέσω λοιπόν τη μαρτυ-
ρία μου.

Πρώτα-πρώτα θα ήθελα να επι-
σημάνω ότι την ίδρυση και λει-
τουργία των παιδοπόλεων αμέ-
σως μετά τον εμφύλιο πόλεμο
επέβαλαν οι σκληρές συνθήκες
της εποχής, η ερήμωση και εξα-
θλίωση της υπαίθρου κ.λπ. Πολ-
λοί τρόφιμοι υπήρξαν παιδιά
ανταρτών και το σύνολο σχεδόν
παιδιά φτωχών χωρικών, που εί-
δαν στη δεκαετία 1940-1950 να
καταστρέφονται τα χωριά τους
και να μην μπορούν να επιβιώ-
σουν οι οικογένειές τους. Προϋ-
πόθεση απαραίτητη για την εισ-
δοχή του τροφίμου στις παιδου-
πόλεις ήταν η ύπαρξη αίτησης
του γονέα ή κηδεμόνα. Οι εγκα-
ταστάσεις της παιδούπολης του
Ζηρού ήταν για την εποχή τους
εξαιρετικές και είχαν κατασκευα-
στεί από τον ελβετικό Ερυθρό
Σταυρό. Στην παιδούπολη βρή-
καμε καλές συνθήκες ζωής, υγι-
εινής, εκπαίδευσης και καλής
συμπεριφοράς από το προσωπι-
κό. Πρόσφατα γνώρισα κάποιον
από διπλανό χωριό, κοντά στην
παιδούπολη, που μου είπε πόσο
μας εξήλευαν εμάς τους τροφί-

μους. Γενικά από τη θητεία μας
στις παιδοπόλεις πήραμε αρχές
και κανόνες που ακόμα ακολου-
θούμε. Η προσωπική μου εμπει-
ρία, αλλά πιστεύω και των πε-
ρισσότερων τροφίμων, από την
παιδούπολη υπήρξε θετική. Δεν
διαπίστωσα να γίνεται προπα-
γάνδα, τουλάχιστον εμφανής, ή
διάκριση στους τροφίμους ανά-
λογα με τις πολιτικές πεποιθή-
σεις των γονέων τους. Εδώ θα
ήθελα να αναφερθώ στην περί-
πτωση ενός φίλου μου, τρόφιμου
κι αυτού των παιδουπόλεων, ο
οποίος ήταν ανάπηρος από το
αριστερό του πόδι, γιατί είχε πα-
τήσει νάρκη· ο πατέρας του ήταν
αντάρτης του Δ.Σ. και είχε σκο-
τωθεί και η μητέρα του στη φυ-
λακή, ως κομμουνίστρια. Ο Σί-
μος τελείωσε το γυμνάσιο στην
παιδούπολη και είναι ένας επι-
τυχημένος γιατρός σε πόλη της
Μακεδονίας και αριστερός. Και
χάρηκα ιδιαίτερα που πρόσφα-
τα γνώρισα και την κόρη του, αρ-
χιτέκτονα, με μεταπτυχιακές
σπουδές στο Χάρβαρντ...

Αντώνης Βενέτης

Για τα σχόλια του Ν. Γουλανδρή

Στα σχόλια του Ν.
Γουλανδρή στο τχ. 747,
της 5.10.2001 αναφέρεται
η επόμενη επιστολή:

Με προσοχή διαβάσαμε τις
παρατηρήσεις του κ. Ν. Γουλαν-
δρή στις οποίες εντοπίζονται
ορισμένα ζητήματα σχετικά με
την έκδοση *About Greece*. Ειδι-
κότερα, τα σχόλια αυτά επιση-
μαίνουν:

1. Σημεία από το αγγλικό κεί-
μενο που είναι είτε τυπογραφι-
κά λάθη είτε εμφανίζουν κά-
ποια συντακτικά προβλήματα.

2. Περιπτώσεις όπου δεν ανα-
φέρονται τα ορθά πραγματικά
περιστατικά (ημερομηνίες).

Θα παραμείνουμε σε αυτά και
θα αναφερθούμε και σε ορισμέ-
να ζητήματα στα οποία εξ αντι-

κειμένου δεν ισχύουν όσα κατα-
λογίζονται, ενώ για κάποια άλ-
λα θεωρούμε ότι ο σχολιαστής
έχει άλλη προτίμηση, διαφορε-
τική θεώρηση, αν θέλετε, από τη
δική μας.

Πιο αναλυτικά.

Για την 1η περίπτωση:

• Στην αριστερή στήλη της σ.
58 του περιοδικού σας, όλα τα
σημεία που αναφέρει είναι ορ-
θά.

• Όλα όσα επισημαίνονται
στο κάτω μέρος της αριστερής
στήλης της σ. 59, (εκτός από το
σημείο της σ. 73 του βιβλίου) εί-
ναι επίσης σωστά.

• Το ίδιο ισχύει για τα σχόλια
στη σ. 60 του άρθρου.

Για τη 2η περίπτωση:

• Έχει δίκιο για την ημερομη-
νία της πρώτης έκδοσης της
Στροφής του Σεφέρη στο πάνω
μέρος της δεξιάς στήλης της σ.
57 του περιοδικού.

Κατά τη δική μας αντίληψη δεν
δείχνουν να ισχύουν:

1. Όλα τα σχόλια για σημεία
του βιβλίου στη σ. 57 του ár-
θρου (εκτός αυτού για τον Σεφέ-
ρη).

2. Η παρατήρηση για τη μετα-
θεώρηση που αναφέρει το κεί-
μενο σ' ότι αφορά τον Παπα-
διαμάντη και τον Freud στη σ.
58.

3. Για την «παρατοποθέτηση»
της λέξης "ροει" στο μέσον τς
δεξιάς στήλης της σ. 58.

4. Το σχόλιο για τις σσ. 73 και
78 του βιβλίου στη δεξιά στήλη
της σ. 59.

5. Το σχόλιο στη δεξιά στήλη
της σ. 59 για τον Πρόεδρο της
Δημοκρατίας.

6. Τα ποσοστά θνησιμότητας
πάντα επί των 1000 γεννήσεων
υπολογίζονται και συνεπώς ορ-
θά παραλείπονται, στην αριστε-
ρή στήλη της σ. 60.

7. Η παρατήρηση στο μέσον
της αριστερής στήλης της σ. 60
για τη σ. 400 του βιβλίου ως εν
μέρει αβάσιμη.

8. Στο μέσον της αριστερής

στήλης της σ. 61 δεν είναι ακρι-
βές ό,τι αφορά τις μεταγραφές
των ονομάτων και πιο ειδικά τον
τρόπο αναγραφής των διευθύν-
σεων στα αγγλικά.

Σε ό,τι αφορά, τέλος, κάποιες
διαφορετικές θεωρήσεις σχετι-
κά με τον επικοινωνιακό σχε-
διασμό και τη φιλοσοφία του
κειμένου έχουμε να παρατηρή-
σουμε τα εξής:

Α. Ότι σε κανένα αντίστοιχο
εθνικό οδηγό άλλης χώρας δεν
βρίσκει κανείς «το γιατί της έκ-
δοσης και [το] σε ποιο κοινό
απευθύνεται αυτό το βιβλίο».

Β. Από πού πουθενά δεν συνά-
γεται και μάλιστα «εξ ορισμού»
ότι το *About Greece* απευθύνεται
«στους έλληνες πολίτες». Δεν
απευθύνεται σε αυτούς.

Γ. Θεωρούμε κάπως υπερβολι-
κή την αξιολογική κρίση της σ.
61 ότι «ο δημοσιογράφος του
διεθνούς τύπου δεν θα βρει σε
αυτό μια έγκυρη και σωστά δια-
τυπωμένη πηγή πληροφοριών
στα θέματα που επιδιώκει να
καλύψει ο τόμος».

Σε κάθε περίπτωση, θα θέλαμε
να διαβεβαιώσουμε τους ανα-
γνώστες του περιοδικού σας ότι
εφόσον μας ανατεθεί η επιστη-
μονική επιμέλεια της 2ης έκδο-
σης, θα λάβουμε υπόψη μας όχι
μόνο τα καλόπιστα σχόλια του κ.
Ν. Γουλανδρή αλλά και άλλες
επισημάνσεις ή βιβλιοκρισίες
που μας αφορούν, ορισμένες
από τις οποίες είναι πολύ εν-
θαρρυντικές, προκειμένου να
δοθεί η πληρέστερη δυνατή ει-
κόνα της χώρας στον εθνικό
οδηγό *About Greece*.

Και είναι ακόμα ενδεχόμενο
να προηγηθεί μια συνάντηση με
όσους είχαν την ευγένεια και το
ενδιαφέρον να ασχοληθούν με
την έκδοση αυτή ώστε να αντλη-
θεί η μεγαλύτερη δυνατή ωφέ-
λεια για τη νέα έκδοσή της.

Με τιμή και ευχαριστίες,
Α.-Ι. Δ. Μεταξάς
Μάνος Στεφανίδης

ΕΠΙΣΗΜΑΪΝΟΥΜΕ

8 Μαρτίου 1888

Αγαπητές αναγνώστριες, μην απορείτε για την τιτλοφόρηση του σχολίου. Σαν σήμερα πριν από 114 χρόνια κυκλοφόρησε στην Ελλάδα το πρώτο έντυπο που δημιουργήθηκε με τη συνεργασία γυναικών σχεδόν κατ' αποκλειστικότητα. Η *Εφημερίς των Κυριών*, δημιούργημα της Καλλιρρόης Παρρέν διαμόρφωσε τον πρώτο πυρήνα ενεργών γυναικών, την προδρομική φάση του γυναικείου κινήματος στην Ελλάδα.

Πολύ νερό κύλησε από τότε στο αυλάκι της πατρίδας μας· τόσο νερό όσο για να ξεχαστεί και το ιστορικό και καταληκτικό άρθρο 114 του προδικτατορικού μας Συντάγματος, αυτό που οι χειραφετημένες ελληνίδες φώναζαν πλάι-πλάι με τους λοιπούς δημοκρατικούς άντρες. Όσο για τις επετείους, αυτές πολλαπλασιάστηκαν σε τέτοιο βαθμό, που καμιά πλέον δεν ξεχωρίζει.

Αγαπητές αναγνώστριες, μη γελάτε με τις γιαγιάδες που ίδρυσαν επαγγελματικές σχολές για τις νεανίδες. Σήμερα που τα κορίτσια γεμίζουν τα πανεπιστήμια, που η «ισότητα», σ' αυτό τουλάχιστον το επίπεδο, είναι πλέον γεγονός, σήμερα άντρες και γυναίκες σπουδάζουν για να μην έχουν κανένα επάγγελμα. Σήμερα μπορούμε με θλίψη να σχολιάσουμε την ανυπαρξία όχι απλώς του γυναικείου κινήματος, αλλά την ανυπαρξία του όποιου κινήματος.

Κι αν η επέτειος έρχεται επαναληπτικά την ίδια πάντα μέρα κάθε χρόνο δεν είναι διόλου περίεργο πως στη φετινή σύμπτωση της ημερομηνίας με την Αποκριά μπορούμε ασφαλώς να αναζητήσουμε το συμβολισμό της μεταμόρφωσης: Οι καιροί αλλάζουν δίχως να κοιτάζουν τη δική μας μελαγχολία.

Και μη χειρότερα

Ανήθως μαζί με την άνοιξη επέρχεται η κούραση που επιζητεί τη διακοπή, το διάλειμμα, τη γλυκιά ραστώνη, που όμως δεν καθλώνει στο ιαμέρισμα, αλλά ωθεί τους ανθρώπους προς τα έξω, στις πλατείες, τα αφενεία, ακόμη και στην ύπαιθρο, σίγουρα πάντως όχι στα στούντιο του Μεγάλου Αδελφού» και του νεότευκτου «ΒΑΡ».

Και ίσως έτσι να γίνονταν τα πράγματα, εάν τα άφηναν και δεν ενέπλεκαν τον νέο επιτήδεια τον κόσμο στο διαγωνισμό για τη συμμετοχή στους κύκλους των γνωστών τηλεπαιχνιδιών.

Ανα συνεχές άγχος που θυμίζει εγρήγορση δημιουργείται τεχνηέντως και κρατά θεατές και συμμετέχοντες εγκλωβισμένους μέσα στο θέαμα, που θυμίζει τη ζωή. Δραστηριοποιούνται οι μεν, με ό,τι μέσο τούσ προσφέρεται, για να καταφέρουν να μπουν στην παρέα των διάσημων αικτών, ψηφίζει το κοινό σε καθημερινή βάση για την τελική επιλογή, υπονοώντας ότι αποφασίζει.

Αιτιητές και εργαζόμενοι, νεαρά παιδιά στην αρχή της ενήλικης ζωής τους και τριαντάρηδες αποσύρονται από την πραγματικότητα για να είναι αυτοί εκεί, όπως και τόσοι άλλοι, μέσα στο γυάλινο κουτί ή απέναντί του. Η μέθεξη στο παιχνίδι θεωρείται απαραίτητη και όποιος απέχει κοινωνικά κατακριτέος.

Εργοί μέσα στην αδράνεια της χρησιμοποίησής τους για την αύξηση της θεαματικότητας του ενός ή του άλλου καναλιού, με τ' ανακλαστικά αρκωμένα, μεταπλάθονται καθημερινά στα ιδανικά υποχείρια αυτών που ελέγχουν την αγορά των μέσων μαζικής ενημέρωσης και ίσως όχι την ίδια των ίδων.

Λήδα Καζαντζάκη

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

- Δείτε την έκθεση «Η Paula Modersohn-Becker και οι καλλιτέχνες του Worspede. Σχέδια και χαρακτικά 1895-1900». Το καλλιτεχνικό χωριό Worswede ιδρύθηκε το 1890 στη βόρεια Γερμανία. Οι καλλιτέχνες του Worswede αντιμάχονται τον καλλιτεχνικό ακαδημαϊσμό και η Paula Modersohn-Becker προχώρησε ένα βήμα παραπέρα: «Δε χρειάζεται να σκέφτεται κανείς τόσο πολύ τη φύση όταν ζωγραφίζει· η ουσία είναι αυτό που νιώθω εγώ». Η έκθεση οργανώνεται από το Ινστιτούτο Γκαίτε (Ομήρου 14-16) και θα διαρκέσει από τις 20 Μαρτίου έως τις 25 Απριλίου.

- «Η ποίηση των κλόουν» είναι ο τίτλος της έκθεσης του καλλιτέχνη Γιάννη Καρούσου. Περιλαμβάνει 40 λάδια που προσκαλούν τον θεατή να ξανακοιτάξει το έργο και πίσω από το παιχνίδι να ξεκινήσει τον προσωπικό του διάλογο. Η έκθεση διαρκεί από τις 27 Φεβρουαρίου έως τις 16 Μαρτίου και πραγματοποιείται στο Κέντρο Τέχνης Πανταζίδης (Σασινού 8, Αθήνα).

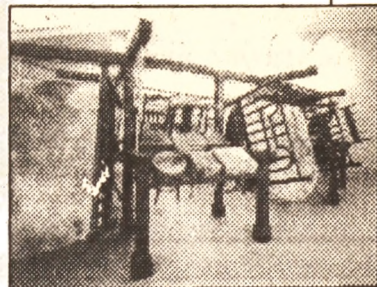
- Το θέμα του σώματος είναι πανταχού παρόν στο έργο του πρόωρα χαμένου κινέζου καλλιτέχνη Chen Zhen. Η δουλειά του χαρακτηρίζεται από την παράθεση παραδοσιακών και σύγχρονων στοιχείων καθώς επίσης και από την παρουσία πτυχών της κινεζικής κουλτούρας αλλά και ταυτόχρονα της δυτικής. Η έκθεση θα βρίσκεται στο Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης (Καλλιρρόης και

Αμβροσίου Φραντζή) (παλιό εργοστάσιο ΦΙΞ), από τις 21 Μαρτίου έως τις 19 Μαΐου.

- Στις 21 Μαρτίου, στην Τερρακότα στη Θεσσαλονίκη (Χρυσ. Σμύρνης 13) θα παρουσιάσουν τη δουλειά τους σε ομαδική έκθεση ο Λάζαρος Ζήκος, ο Κοσμάς Λιλικάκης και η Ελένη Μιχαλακοπούλου. Οι καλλιτέχνες παρουσιάζουν μια άλλη διάσταση που ξεγλιστρά με χιούμορ από την καθημερινότητά μας.

- Η Σχολή Βακαλό μας προσκαλεί στις εκδηλώσεις που θα πραγματοποιηθούν στα πλαίσια του θεσμού της «Συνάντησης Νέων Δημιουργών». Οι εκθέσεις των βραβευμένων έργων ζωγραφικής και γλυπτικής θα βρίσκονται στο χώρο της σχολής (Λ. Κατσώνη 26) ενώ η προβολή ταινιών και η απονομή των βραβείων θα γίνει στο Ινστιτούτο Γκαίτε (Ομήρου 14-16) στις 30/3/02.

Δ. Μ.

Και όμως συμβαίνει

Με τη στήλη αυτή δέλουμε να καταδείξουμε καθετί το καινούργιο που γενιέται σ' αυτήν την πόλη και λειτουργεί ως νέος πνεύμονας ζωής.

Συμβαίνει στην πόλη...

Συμβαίνει σε μια από τις υποβαθμισμένες συνοικίες των Αθηνών. Παρόλο που και σ' αυτήν διακρίνονται ήδη κάποια σημάδια της αλλοτρίωσης που κάποιοι ονομάζουν αναβάθμιση: Τα μπαρ και τα εστιατόρια με τα «μεταμοντέρνα» εδέσματα και την τυποποιημένη πλέον «καινοτομία» της γυμνής πέτρας, της προβαλλόμενης ως καλλιγραμμής, πλην όμως ακρωτηριασμένης γάμπας, που αναδύονται στη θέση εργαστηρίων, μικρομάγαζων ή εγκαταλελειμμένων κατοικιών. Στον Βοτανικό, δίπλα στις «Γραμμές», σε μία κάθετο της Κωνσταντινουπόλεως, λίγο πριν φτάσουμε στην Ιερά Οδό, επί της Αγίου Όρους 16. Εκεί λοιπόν, στο Θέατρο «Βαφείο», όπου από Παρασκευή μέχρι και την Κυριακή ανεβάζεται το έργο του Ζωρζ Περέκ *Αύξηση* σε σκηνοθεσία Λάκη Καραλή, τα πρωινά από τις 11 μέχρι τη 1 μ.μ. είναι

αφιερωμένα στους μικρούς και στο θεατρικό παιχνίδι που οργανώνει μαζί τους ηθοποιός Μαρία Σκούπα, μία εκ των συντελεστών του θεάτρου. Μέσα από τη μεταμόρφωση σε αλεπού ή λύκο, το τραγούδι ή απλά το τρεχαλητό, έρχονται σε επαφή παιδιά από διαφορετικά κοινωνικά στρώματα, διαφορετικές πολιτισμικές καταβολές, παιδιά της γειτονιάς όπως ο Χασάν και ο Μουσταφά και παιδιά που τα φέρνουν οι θεατρόφιλοι γονείς τους από άλλες περιοχές. Μαζί με τις λέ-

ξεις πλέκονται τα χέρια, απαντιούνται τα χνώτα, τα παιδιά γνωρίζουν το ένα το άλλο με το μοναδικό τρόπο που τους χαρίζει η απροκατάληπτη και ακατανίκητη περιέργεια για καθετί το καινούργιο, το μη γνώριμο. Για ένα συμβολικό αντίτιμο η Μαρία Σκούπα πλάθει κάθε Κυριακή μαζί με τα παιδιά μια μικρή, τρυφερή κυψέλη ζωής μέσα στη συχνά απάνθρωπη πόλη όπου καταργούνται έστω και για λίγο τα εθνικά, ταξικά, πολιτιστικά όρια. Θα μπορούσα να την αποκαλούσα πολυπολιτισμική, αν δεν κινδύνευα να εγκλωβισθώ μέσα στα συνήθη και βολικά σχήματα ταξινόμησης. Αυτό που έχει σημασία είναι ότι μέσα από τη μεταμόρφωση του θεατρικού παιχνιδιού συντελείται μια άλλου είδους μόρφωση, διάπλαση, καλλιέργεια, που δεν έχει σχέση με τη συνήθη προσπάθεια χειραγώγησης και την προσαρμογή των μικρών ανθρώπων στους καθιερωμένους μηχανισμούς αναπαραγωγής των προτύπων των μεγάλων. Σημασία έχει ότι η προσφορά στα παιδιά ενός χώρου όπου μπορούν ελεύθερα να δημιουργήσουν δυναμώνει μέσα τους την τάση για αυτόνομη έκφραση.

Λήδα Καζαντζάκη

Διαβαλκανική Ελπίδα

Ο υπουργός Πολιτισμού κ. Ευ. Βενιζέλος πήρε πρόσφατα μια πολύ θετική πρωτοβουλία. Συγκάλεσε στη Θεσσαλονίκη συνάντηση με τους ομολόγους του από τα κράτη της Βαλκανικής εγκαινιάζοντας έτσι ένα γόνιμο –πιστεύουμε– διάλογο και θέτοντας τις βάσεις για περαιτέρω συνεργασία. Προσωπικά, επειδή πιστεύουμε πως τα Βαλκάνια είναι μια –πολύτιμη– γειτονιά με ένα εν πολλοίς κοινό αξιακό και πολιτισμικό σύστημα, προσδοκούμε πολλά από αυτή την ενδοβαλκανική συνεννόηση κι όχι μονάχα στο πλαίσιο των διακρατικών ανταλλαγών, εκθέσεων, συνεδρίων κ.λπ. όσο στη χάραξη μιας κοινής βαλκανικής πολιτικής για τον πολιτισμό και στην ίδρυση μιας σειράς θεσμών που θα προάγουν αυτή την κοινή βαλκανική κληρονομία στο διεθνές κοινό. Τα πλεονεκτήματα της χώρας μας είναι πολλά: η θέση της στην Ευρώπη, η θέση της στην χερσό-

νησο του Αίμου, η πρόσφατη αλλά και η παλαιότερη ιστορία της, οι πολιτικές και οι αθλητικές συγκυρίες, ο ζων μύθος της.

Μετά μάλιστα τον διυπουργικό διάλογο σαφώς σειρά έχουν οι δημιουργοί και οι κατά τόπους καλλιτεχνικές κοινότητες για να μετουσιώσουν τη θεωρία σε έργο και τις ιδέες σε πράξη. Αμποτε...

Πινακοθήκη της Κέρκυρας

Το Αντί και άλλοτε πρότεινε την αξιοποίηση του υποβαθμισμένου παραρτήματος της Εθνικής Πινακοθήκης στην Κέρκυρα και τη μετατροπή του σε διαβαλκανικό εικαστικό κέντρο και αιχμή του πολιτιστικού μας προσώπου στα Βαλκάνια. Ο υπογράφων με προτάσεις του στους υπουργούς Εξωτερικών και Πολιτισμού κατά καιρούς υπογράμμισε την υψίστη πολιτική διάσταση μιας τέτοιας πολιτιστι-

κής απόφασης.

Ως γνωστόν η Κέρκυρα είχε και έχει ιστορικούς δεσμούς με τους βαλκάνιους γείτονες, τους Σέρβους και τους Αλβανούς, ενώ η ίδια είναι συγχρόνως και κοσμοπολίτικο σημείο αλλά και ακριτικό σύνορο.

Επιπλέον, η Πινακοθήκη της –Παράρτημα της Εθνικής– λόγω θέσης, εξοπλισμού και διαθέσιμων χώρων έχει τη δυνατότητα να παίξει έναν βαρυσήμαντο ρόλο, αρκεί να υπάρξει η ανάλογη βούληση και από πλευράς πολιτείας. Έχει ξενώνες για να φιλοξενήσει καλλιτέχνες, αυλές ή στεγασμένες αίθουσες για την προβολή ταινιών, συναυλίες, ποιητικές βραδιές κ.λπ. Και μακάρι εκεί να παρουσιαστεί, όταν ολοκληρωθεί, η πολύγλωσση ανθολογία βαλκανικής ποίησης που προετοιμάζει εδώ και καιρό το Αντί με χορηγία της Εθνικής Τράπεζας.

Πώς να το κάνουμε; Τα Βαλκάνια είναι η γειτονιά μας!

Μάνος Στεφανίδης

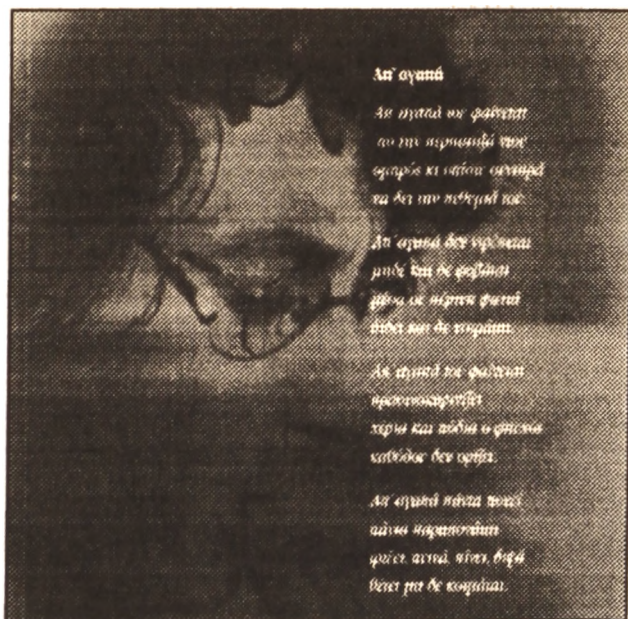
Κυκλοφόρησε πρόσφατα ο πρώτος δίσκος του τρίο «αχός», με παραδοσιακά κομμάτια κυρίως από την Κρήτη. Οι «αχός» (Ν. Κατριτζιδάκης: φλογέρες, Σ. Συκάκης: νυκτά έγχορδα, Γ. Παπατζανής: κρουστά) καταδύονται στην παράδοση με κέφι και φαντασία, αλλά πάνω απ' όλα με σεβασμό και γνώση, στοιχεία που συχνά λείπουν από τους αυτόκλητους διασώτες της παράδοσης. Αποτέλεσμα, η κατάθεσή τους να ξεπερνάει κατά πολύ την πρακτική μιας ακόμη γραφικής αποτύπωσης της παράδοσης σε ψηφιακό μέσο.

Με των ονείρω τον αχό...

Το πρώτο που ξενίζει είναι ότι ενώ ο κεντρικός άξονας των «αχός» είναι η κρητική μουσική, απουσιάζει παντελώς το θεωρούμενο ως κατεξοχήν κρητικό όργανο, η λύρα. Βέβαια οι αυλοί προϋπήρχαν των εγχόρδων, αλλά αυτό απλά το αναφέρουμε, χωρίς να δικαιώνουμε τις επιλογές τους. Τουλάχιστον όχι μ' αυτό τον τρόπο.

Το εν λόγω CD σε καμία περίπτωση δεν επιδιώκει να δρέψει δάφνες για την εθνο-μουσικολογική και ιστορική πιστότητά του, δεν επιδιώκει να καταγράψει, διορθώσει, αποκαταστήσει, διασώσει τίποτα απ' την παράδοση. Κι αυτό γιατί, όπως καταλαβαίνει κανείς από την πρώτη κιόλας ακρόαση, η παρέα των τριών κρητικών δείχνει να γνωρίζει καλά πως η παράδοση δεν χρήζει διάσωσης από κανένα μας.

Για τους «αχός» η παράδοση είναι αυτονητοσύνη ζωντανή, και μονίμως γόνιμη αφετηρία καλλιτεχνικής έκφρασης και δημιουργίας. Η χρήση οργάνων όπως το σάζι και το μπουλγαρί, οι φλογέρες από μπαμπού και το μπάσο φλάουτο, τα νταούλια και το ζαριμπ, φαντάζει καιτ' αρχήν ύποπτη. Όχι όμως και στη συνέχεια. Οι «αχός» ξεφεύγουν από την παγίδα μιας ακόμη «λάιτ-έθνικ» ανάγνωσης. Ο τρόπος με τον οποίο εισέρχονται στα άδυτα της μουσικής που πραγματοποιούν, θα μπορούσε να είναι ένα καλό μάθημα ήθους προς όλες τις τυμβωρυχικές τάσεις που τελευταία κάθε άλλο παρά απουσιάζουν από το χώρο. Παρά απουσιάζουν από το χώρο. Παρά μένουν πιστοί στις παλιότερες εκτελέσεις των ίδιων κομματιών, ιχνηλατούν τα βήματα των πρωτομαστόρων κι αφού συμπληρωθεί ο κύκλος της βιωματικής μελέτης, παίζουν και τραγουδούν υποδειγματικά, χωρίς να αντιγρά-

φουν ή να αναπαριστούν. Οποιαδήποτε καινοτομία εισάγεται νομίμως, σαν ανάγκη κι όχι σαν εξυπνακισμός.

Η επιτυχία του συγκεκριμένου δίσκου οφείλεται στο ότι τα καινοφανή στοιχεία του δεν προβάλλονται με τεταμένο το δάχτυλο, ως κατορθώματα υψίστης εμπνεύσεως, αλλά αφήνονται να λειτουργήσουν και να πουν, σ' όσους θέλουν να ακούσουν. Η συγκεκριμένη δουλειά δεν απευθύνεται στους μουσικολόγους ή στους μουσικολογούντες, αλλά στον μέσο ακροατή, τον οποίο δεν αντιμετωπίζουν σαν πελάτη, αλλά σαν κοινωνό του μυστηρίου που οι ίδιοι βιώνουν.

Ερωτηματικά γεννά μόνον η υπερβολικά καθαρή ηχητική επεξεργασία του ήχου. Θα προτιμούσαμε να υπήρχε περισσότερο απ' τη "θεία βρομιά" που συνοδεύει όλα τα ζωντανά όντα. Και για όσους αμφιβάλλουν για το πόσο "θεία" είναι αυτή η "βρομιά", τους προ(σ)καλούμε να τους ακούσουν στις 8 και 9 Μαρτίου στο «Φως Ανέσπερον», εκεί όπου ο δαίμων του στούντιο δεν θα μπορέσει, ελπίζουμε, να τους αγγίξει.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΥΡΙΑΚΑΚΗΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΑΛΛΙΑΣ

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ «ΤΙ ΞΕΡΩ;»
QUE SAIS-JE?

François de Teyssier
Gilles Baudier
Η ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Jean Maisondieu
Léon Métayer
ΟΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ
ΘΕΡΑΠΕΙΕΣ

Reynal Sorel
ΟΡΦΕΑΣ
ΚΑΙ ΟΡΦΙΣΜΟΣ

Reynal Sorel
ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ
ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΕΣ

Henri & Pierre Léo
Η ΚΑΤΑΘΛΙΨΗ

Paul Couderc
Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ
ΣΧΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Adolfo Fernandez-Zoïla
ΤΑ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΑ

Δ Α Ι Δ Α Λ Ο Σ
Ι. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
*Αρσάκη 6 - Τηλ. 3233271, FAX 3247791
www. daedalus-zaharopoulos. gr
e-mail: daed-zah@otenet.gr

Το άλγος της αφής

Συνέντευξη του Α. Κοσματόπουλου στην Έρη Κασίμη

Συναντήσαμε στη Θεσσαλονίκη τον ποιητή και πεζογράφο Αλέξανδρο Κοσματόπουλο. Συνομιλήσαμε με αφορμή την έκδοση του τελευταίου πεζού του κειμένου, «Ο πιο σύντομος δρόμος», και καταγράψαμε μια συζήτηση μαζί του «εφ' όλης της ύλης». Έργα του: «Μικρή Είσοδος», ποιήματα: «Τα δύο φορέματα», εκτενές πεζογράφημα: «Το άλγος της αφής», «Ο πιο σύντομος δρόμος», μια περιπλάνηση στη «δική του» Θεσσαλονίκη: «Ταξίδι στην Αλεξανδρούπολη» και άλλα.

Το στοιχείο που μου κέντρισε το ενδιαφέρον για το έργο του Α. Κοσματόπουλου είναι, πέρα από τη θεματική του, ο τρόπος γραφής του λογοτέχνη, που ακουμπάει τόσο στην παράδοση όσο και στη νεοτερικότητα.

• «Δεν ενδιαφέρει η δράση, οι περιπέτειες που στο μάταιο χρόνο χάνονται. Δεν ενδιαφέρομαι για αφηγήσεις ανεξάρτητα από το σώμα μου της ρευστότητας. Το σώμα μέσω της φθοράς του σκέφτεται.» Μ' αυτά τα λόγια από το πεζογράφημα «Τα δύο Φορέματα» προβαίνετε σε μία προγραμματική, τρόπον τινά, τοποθέτηση για την τέχνη σας. Ποιο στοιχείο πέρα απ' την κατασκευή σάς ενδιαφέρει στην πεζογραφία;

— Δεν με ενδιαφέρει η πεζογραφία όπου ο γράφων, η σωματική του υπόσταση, μ' ό,τι αυτή η υπόσταση μπορεί να αγκαλιάζει, απουσιάζει. Για να προσεγγίσουμε το πραγματικό πρέπει να καταθέσουμε την ψυχή μας. Τότε μας ανοίγονται δρόμοι που δεν θα μπορούσαμε να διανοηθούμε και αναδύεται η αλήθεια των πραγμάτων. Δεν γράφω για να σταδιοδρομήσω. Πέρα από την ιαματική ιδιότητα της γραφής, το γράψιμο μπορεί να αποτελεί μια πραγμάτωση που ξεπερνά τον εαυτό μας. Τότε η φθορά εμφανίζεται ως ακμή επί ενός άλλου επιπέδου, πέραν της αμεσότητας. Αν δεν είχα αυτή την αντίληψη, δεν θα είχα κανένα λόγο να γράφω. Τελικά η προσπάθειά μου είναι να δώσω ένα νόημα σε μια εποχή που το κύριο χαρακτηριστικό της είναι η απουσία νοήματος.

• Πως νοείτε το ανθρώπινο πρόσωπο πέραν των προσωπειών, όπως το θέτετε στα «Δύο Φορέματα»; Τελικά έχετε καταφέρει να περιγράψετε κάποιον Άλλον πέραν των ποικίλων προσωπειών; Ή θεωρείτε την προσπάθεια χωρίς ενδιαφέρον και τελικά μάταιη;

— Στα «Δύο Φορέματα» εκφράζονται καταστάσεις συντριβής. Όμως το θέμα δεν είναι η διάσπαση του «εγώ». Η πόλη της Καστοριάς με τις ιστορικές και άλλες προσχώσεις της των ανθρώπων που πέρασαν, προσφέρει τον ζωοποιό εκείνο χώρο όπου το πάσχον σώμα λυτρώνεται από τους σκοτεινούς δαιμονιώδεις δαιδάλους της ψυχής. Τα προσωπεία υφίστανται μια μεταμόρφωση και παύουν να λειτουργούν ως προσωπεία.

• Στο έργο σας διακρίνεται μία έντονη αλλά και ιδιότυπη σχέση με την παράδοση. Πιστεύετε πως αρκεί να την οικειοποιηθεί κανείς σαν ένα ρούχο που θα τον εντάξει σε κάποια κοινωνική ομάδα, ή με ποιον άλλον τρόπο θα μπορέσει κανείς να την προσεγγίσει, επανασυνδεόμενος με το φαινομενικά κομμένο ή και πραγματικά κομμένο νήμα μ' αυτήν;

— Στην Καστοριά κατάλαβα την τεράστια σημασία του παραδεδομένου. Αλλά το θέμα δεν είναι να ντυθούμε

την παράδοση σαν ένα έτοιμο ρούχο για να έχουμε ένα πρόσωπο στην κοινωνία. Η παράδοση, αν δεν εργάζεται κανείς στον εαυτό του και δεν προσπαθεί ν' ανοίξει την καρδιά του στον κόσμο, είναι άχρηστη. Αλλά ζώντας κανείς και υφιστάμενος καταστάσεις καταρρακώσεως, αν τα πράγματα που του έχουν παραδοθεί ζωντανέψουν μέσα του, τότε ανθίζει η ελπίδα.

• Μιλάτε από τα πρώτα σας γραπτά μέχρι το «Ταξίδι στην

Αλεξανδρούπολη» και τον «Πιο σύντομο Δρόμο» για μια ροή ύδατος στην οποία θέλετε ν' αφεθείτε μέσα από την τέχνη της αφήγησης. Βλέπετε να υπάρχει κάποια σχέση με τον ελεύθερο συνειρμό και τον υπερρεαλισμό; Κόβονται στο έργο σας οι δεσμοί με την πραγματικότητα;

— Κατ' αρχάς η γραφή μου δεν είναι συνειρμική. Στο «Άλγος της Αφής» μπορεί να φαίνεται σαν τέτοια, αλλά έτσι βγήκε η αλλοίωση των αισθήσεων που είχα υποστεί και κυρίως η διάσπαση της αισθήσεως της αφής. Η διάσπαση αυτή υπήρξε απαρχή δεινών αλλά και ανατάσεων. Δεν μπορώ να γράφω ερήμην πραγματικών γεγονότων, καταστάσεων και βιωμάτων. Μήτε έχω σχέση με τον υπερρεαλισμό. Αισθάνομαι όμως βαθύτατα μέσα μου το στοιχείο του ύδατος κι αυτή η ρευστότητα είναι που πολλές φορές με οδηγεί. Άλλο πράγμα όμως η πραγματικότητα που υποτίθεται πως ζούμε, και άλλο το πραγματικό που έχει σχέση με την εσώτατη υπόστασή μας και την πραγματάωσή της. Αν μας ενδιαφέρει μόνο το εφήμερο, τότε κάθε τέτοια συζήτηση δεν έχει νόημα.

• Ο τρόπος γραφής σας παραπέμπει και στην παράδοση την Ορθόδοξη, αλλά και στη νεοτερικότητα. Πώς θα κρίνατε απ' αυτές τις καταβολές σας την επικρατούσα, θα λέγαμε,

μεταμοντέρνα κατάσταση στη λογοτεχνία όπου οι συγγραφείς διατείνονται πως θέλουν ένα συμπίλημα παραδοσιακού και σύγχρονου, αλλά πόρω απέχουν από μία προσωπική, συνειδησιακή πάλη, η οποία δίνει το στίγμα στο δικό σας έργο.

—Ο τρόπος της γραφής μου υπαγορεύεται απ' όσα θέλω να εκφράσω. Για να καταλάβω όμως και εγώ τι είναι αυτό που πραγματώνεται εντός μου, υπόκειμαι σε μια πειθαρχία. Οι ιδεολογίες περί του τρόπου της γραφής δεν μου λένε τίποτα. Δεν κινούμαι βάσει ιδεών, όσο κι αν αυτό ακούγεται παράξενα στην εν πολλοίς ιδεοκρατούμενη διανόηση. Όλα τα υφίσταμαι κατά τρόπο σωματικό. Η παράδοση για μένα δεν αποτελεί δέσμη ιδεών ή θεωριών. Θα μπορούσα να πω ότι είναι μια κολυμβήθρα όπου αλλοιούνται και αποκαθαίρεται ο άνθρωπος. Κι εδώ, όπως βλέπετε, έχουμε πάλι το στοιχείο του ύδατος. Όλη αυτή η πάλη που υπαι-

νίσσεσθε είναι ένα μερτικό. Δεν είναι κάτι που το επιζητεί κανείς. Είναι μια λαχτάρα και μια δίψα βαθύτερη, σε σημείο να μη σε ενδιαφέρει πλέον να έχεις κάποια αναγνωρίσιμη θέση. Στην εποχή μας η φυσιολογική θέση για έναν άνθρωπο που τον ενδιαφέρει η πνευματική ζωή είναι το περιθώριο, και αν το αγαπήσει, το περιθώριο προσφέρει τέτοια αφθονία ζωής που μπορεί και να σε τρελάνει.

• Θα ήθελα να σας θέσω μιας γενικότερης φύσεως ερώτηση. Πιστεύετε πως οι έντονες ιδεολογικές αντιπαραθέσεις του εικοστού αιώνα, με τόσο αίμα ως κατάληξη, από τη σοβιετική επανάσταση στο δικό μας Εμφύλιο και τόσες άλλες ιδεολογικές διαμάχες, είναι προτιμότερες για την ανθρωπότητα από μία κοινωνία όπως η σημερινή που αδιαφορεί για τα μεγάλα ιδανικά του παρελθόντος και που

τις επαναστάσεις που γνώρισε μέχρι τώρα ο κόσμος; Και πώς μπορεί να γίνει αυτό όταν η βία και η επιβολή νοούνται ως φυσικές ανθρώπινες καταστάσεις; Παραιτούμενοι, ωστόσο, από κάθε μορφή επιβολής και εξουσίας ήδη κάνουμε το βήμα προς μια άλλη κατεύθυνση, και τότε θα δούμε μια άγνωστη δύναμη να μας ενισχύει. Γιατί όλα έχουν ειπωθεί, αρκεί να έχει κανείς κατάλληλα αυτιά να τα ακούσει.

διόλου δεν ανησυχεί για την πλήρη ισοπέδωση και την επερχόμενη

παγκοσμιοποίηση που επιφέρει η *Rax Americana*;

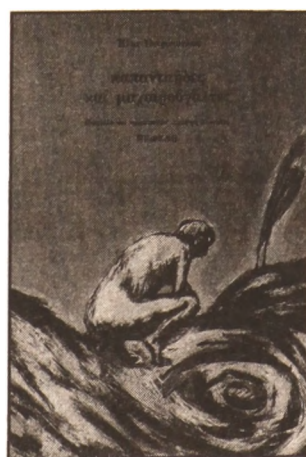
— Όλες οι διαμάχες του εικοστού αιώνα ήταν μια πάλη γύρω απ' την κατάκτηση της εξουσίας ή τη διαιώνισή της. Και θα είναι αφέλεια να πιστεύει κανείς ότι το αίμα θα σταματήσει να ρέει. Πιστεύω μάλιστα πως τώρα που υποτίθεται πως γίνουμε κύριοι του οίκου μας και ο άνθρωπος φτιάχνει μόνος του την ιστορία, η άνευ νοήματος σύγκρουση θα πάρει τεράστιες διαστάσεις. Η επιχειρούμενη παγκοσμιότητα είναι ένα κατασκευάσμα που περιέχει μέσα του τα στοιχεία της κατάρρευσής του. Όμως η εποχή αυτή πιστεύω πως παρέχει και πολύ μεγάλες πνευματικές ευκαιρίες. Πώς θα σας φαινόταν αίφνης η παραίτηση, έστω και σε ατομικό επίπεδο, από κάθε μορφή εξουσία; Δεν θα αποτελούσε μια πραγματική επανάσταση πολύ ανώτερη όσον αφορά το περιεχόμενό της από όλες

Αντώνης Μανιτάκης

**ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΜΕ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ-ΕΘΝΟΣ**

ΣΤΗ ΣΚΙΑ ΤΩΝ ΤΑΥΤΟΤΗΤΩΝ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

Ηλίας Πετρόπουλος

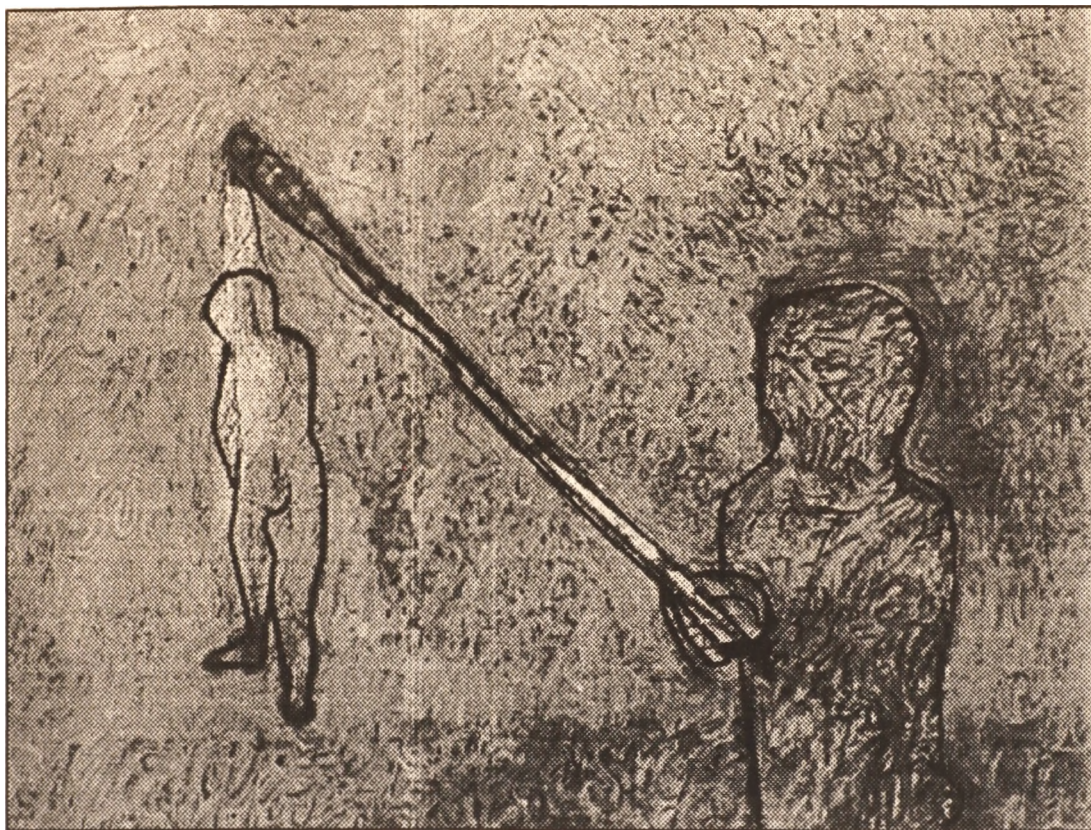
**ΚΑΠΙΑΝΤΑΗΔΕΣ ΚΑΙ
ΜΑΧΑΙΡΟΒΓΑΛΤΕΣ**

Μόλις κυκλοφόρησε

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

Έπιασε το πόμολο της πόρτας
και ένωσε τέτοια μοναξιά,
που έσκυψε και φίλησε το κρύο σίδερο.
Ξέρετε τα πόμολα γνωρίζουν πολύ καλά
να ξεχωρίζουν το χέρι του κυνηγημένου
από το χέρι του καλού αστού.
Γ. Κοντός, «Καταιγίδα», Περιμετρική, εκδ. Κέδρος 1970.

Η τρυφερή μας καθημερινότητα

Μάκης Θεοφυλακτόπουλος, Χωρίς τίτλο. Μεικτή τεχνική, 57x70 cm, 1999.

Είναι αλήθεια ότι η γενιά του '70 πλησίασε τα πιο οικεία αντικείμενα της καθημερινής μας ζωής, την ίδια την καθημερινότητα, με μια απίστευτη συμπάθεια, που κάποτε φτάνει στα όρια της τρυφερότητας. Κι αυτό όχι από έναν ιδιότροπο «φετιχισμό». Τουναντίον. Πλησίασε τα αντικείμενα για να τα αναδείξει, να τους δώσει συμβολικές προεκτάσεις, να τα καταστήσει μάρτυρες της πιο οικείας, συχνά της πιο οδυνηρής καθημερινότητας – κι αυτό χωρίς ίχνος ρητορείας ή ηθικολόγου διδακτισμού. Μετέρχεται τα πιο ταπεινά μέσα για να πει τις πιο μεγάλες αλήθειες. Ξεκινά από το πιο μικρό για να φτάσει στο καθολικό. Γιατί η γενιά του '70 πέτυχε τούτο το παράδοξο. Να υπερβεί το ρεαλιστικό, το παραστατικό μέσα από την ίδια την παραστατικότητα. Έτσι ο ρεαλισμός αυτός απο-

κτά διαστάσεις υπαρξιακές και γίνεται καθρέφτης των πιο σκληρών κάποτε πλευρών της ίδιας της πραγματικότητας.

Αυτή τη σημαντική, αλλά σχετικά παραγνωρισμένη ή έστω αποσπασματικά γνωστή στο ευρύ κοινό γενιά, τη γενιά του '70, επιχειρεί να παρουσιάσει το Μουσείο Φρουσίρα στην έκθεση «Η Ζωγραφική της Γενιάς του '70 - Α' Ανάγνωση». Βέβαια μια έκθεση δύσκολα χωρά τον δυναμικό και πολυπρόσωπο χαρακτήρα αυτής της γενιάς, η οποία, αν και εμφορείται από μία κοινή ιδεολογία και έχει να επιδείξει έντονη πολιτική δράση, εντούτοις δεν παρουσιάζεται συμπαγής, αφού περιλαμβάνει δημιουργούς εντός αλλά και αυτοεξόριστους, εκτός Ελλάδος.

Η γενιά του '70 ανδρώθηκε σ' ένα φορτισμένο, πολιτικά, κοινωνικά και

ιδεολογικά, περιβάλλον. Από τη μια έχει να αντιπαλέψει τη βιαιότητα του καθεστώτος των Συνταγματαρχών και την επιβολή μιας νέας αισθητικής, που κινείται στα όρια του πιο kitsch ελληνοκεντρισμού, κι από την άλλη ζει σε μία εποχή που κλυδωνίζεται διεθνώς από τα κινήματα διαμαρτυρίας και αμφισβήτησης της νεολαίας ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του '60. Στοιχιζόμενοι μ' αυτό το κλίμα διαμαρτυρίας, οι έλληνες δημιουργοί αποφασίζουν να κάνουν την τέχνη τους μέσο αντίστασης και κοινωνικής παρέμβασης. Κι είναι ίσως η πρώτη φορά που συμπορεύονται με τις καλλιτεχνικές εξελίξεις σε διεθνές επίπεδο, χωρίς τη συνήθη καθυστέρηση μίας τουλάχιστον δεκαετίας.

Την εποχή αυτή το διεθνές πρόσωπο της τέχνης αλλάζει. Η αφαίρεση έχει αρχίσει πλέον να εξαντλεί τις δυνατότητες της και η ανάγκη μεταστροφής της τέχνης – σ' ό,τι αφορά στους στόχους και τα μέσα – γίνεται όλο και πιο έντονη. Το αιτούμενο δεν είναι πλέον μια τέχνη «αυτόνομη», «καθαρή», υποταγμένη στη φόρμα και σε σαφείς αισθητικές ιδεολογικές διακηρύξεις, αλλά μία τέχνη με ενεργό κοινωνικό ρόλο, που να συνδέεται με την ίδια τη ζωή. Η έκρηξη της Pop Art, η επικράτηση του Νέου Ρεαλισμού και της Arte Povera εκφράζουν αυτήν ακριβώς τη μεταστροφή της τέχνης, όπου το καθημερινό, το πρόσκαιρο, το οικείο, τα ίδια τα αντικείμενα ανάγονται πλέον σε κυρίαρχες αισθητικές αξίες. Ακολουθώντας τις διεθνείς επιταγές, αλλά και εμποτισμένοι από το ιδιαίτερο κλίμα της ελληνικής κοινωνίας την περίοδο αυτή, οι έλληνες καλλιτέχνες τολμούν να έρθουν σε αντίθεση με την κρατούσα αισθητική και να δώσουν πολιτική διάσταση στην τέχνη τους, διαμορφώνοντας έναν ιδιόζοντα κριτικό ρεαλισμό, παρά τις συγγένειες που απηχεί μ' εκείνον της μεταπολεμικής Γερμανίας, κυρίως σ' ό,τι αφορά στους στόχους και τις προθέσεις.

Ο Κριτικός Ρεαλισμός ως ομαδική κίνηση με ισχυρά ιδεολογικά ερείσματα και με αφετηρίες –όπως υπογραμμίζει ο επιμελητής της έκθεσης κ. Μάνος Στεφανίδης– την αντιστασιακή τέχνη των Κανιάρη και Δεκουλάκου, αποτελεί το έναυσμα της δράσης της γενιάς του '70. Η ομάδα των πέντε (Γ. Βαλαβανίδης, Κλ. Δίγκα, Κ. Κατζουράκης, Χρ. Μπότσογλου, Γ. Ψυχοπαίδης) στοχεύει μέ-

σω της τέχνης στην αφύπνιση της κριτικής λειτουργίας απέναντι στα πράγματα και στην αποκάλυψη όλων εκείνων των μηχανισμών που έρχονται να συγκαλύψουν αποπροσανατολίζοντας τις βαθύτερες προθέσεις εκείνων που τους κινούν.

Γι' αυτό άλλωστε δεν πρόκειται για ένα στενά πολιτικό φαινόμενο (αν και η πρώτη έκθεση της ομάδας στο Ινστιτούτο Γκαίτε το 1972 πήρε πραγματικά πολιτικές διαστάσεις), αλλά ευρύτερα κοινωνικό. Η νέα μορφή της ελληνικής κοινωνίας –πέρα από τον αυταρχισμό των δικτατόρων–, ο ανερχόμενος καταναλωτισμός, τα ΜΜΕ, η διαφήμιση, ο αθλητισμός ως μαζικό θέαμα και το εντέχνως καλλιεργούμενο κλίμα μιας επίπλαστης ευφορίας, γίνονται το στόχαστρο και ταυτόχρονα το μέσο μιας οξύτατης κοινωνικής παρέμβασης, μέσα από όλους τους τρόπους που διαθέτει η σύγχρονη τέχνη (collage, comics, διαφήμιση, φωτογραφία...) για την απόδοση του καθημερινού και του πραγματικού. Και δεν είναι τυχαίο ότι όσο κι αν η χούντα προσπάθησε να ανακόψει την κίνηση αυτή, τόσο αυτή εδραιωνόταν, έτσι που μεταπολιτευτικά κυριάρχησε με άλλες μορφές και άλλες προθέσεις. Ίσως όχι τόσο «κριτικός», αλλά πάντως ρεαλισμός. Άλλοτε ως επαναφορά στην παράδοση και αναβίωση του κλασικού, ως προσπά-

Χρόνης Μπότσογλου, *Το ακοόλ*, (τριπτυχο). Λάδι, γραφίτης σε καμβά.

θεια ανάκτησης της ζωγραφικότητας για την απόδοση σύγχρονων θεμάτων, ως υπερ-ρεαλισμός ή ως ρεαλισμός με έντονα τα εξπρεσιονιστικά στοιχεία...

Η έκθεση του Μουσείου Φρουσίρα παρουσιάζει όλες αυτές τις εκδηλώσεις μιας κατά βάση παραστατικής ζωγραφικής, ακολουθώντας τις πορείες των καλλιτεχνών αυτής της γενιάς μέχρι και τις δεκαετίες '80-'90, οπότε πλέον οι προσπάθειες είναι περισσότερο εξωτομικευμένες. Μέσα από αυτές τις πολυπρόσωπες διαδρομές είναι φανερό ότι οι ζωγράφοι της γενιάς του '70 αγαπούν τα θέματά τους, αναπτύσσοντας μια προσωπική σχέση μ' αυτά, όσο μικρά και ταπεινά κι αν δείχνουν ότι είναι. Τα *Εργαλεία* του Βαλαβανίδη, οι *Νεκρές Φύσεις* του Α. Κανακάκι (ανάμεσα στη γενιά του '60 και '70), ένα ατσαλάκωτο κοστούμι φορτωμένο παράσημα, ένα ζευγάρι καλογυαλισμένα παπούτσια, ένα κράνος, ένα κομμάτι ύφασμα και μια μισάνοιχτη πόρτα μέσα σ' ένα χώρο ακαθόριστο και αινιγματικό (Σ. Καραβούζης), γίνονται οι εικόνες μιας νέας γλώσσας, μιας γλώσσας συμβόλων. Σύμβολα της απουσίας, της αποξένωσης, της πιο «λουστραρισμένης» και αφανέρωτης βίας.

Μαζί με αυτούς είναι και οι ζωγράφοι που καταπιάστηκαν με την ανθρώπινη μορφή στα χρόνια του '80, ως φορείς ενός δυναμικού εξπρεσιονισμού, που έρχεται ν' ανανεώσει τις ρεαλιστικές τάσεις του '70: Ο Δ. Σακελλίων, ο Τ. Πατρασκίδης, ο Σ. Ιωάννου, ο Δ. Ράτσικας, ο Μ. Πολυμέρης, κυρίως όμως ο Μ. Θεοφυλακτόπουλος, που πλάθει κυριολεκτικά με το χρώμα μορφές και χώρο και που δεν ξέρεις αν τελικά οι μορφές αναδύονται από το χώρο ή μήπως χάνονται σ' αυτόν. Κι ακόμα ο Γ. Ψυχοπαίδης, ο Ν. Χουλιαράς, τα καθηλωτικά έργα του Χ. Μπότσογλου, ο λυρικός κόσμος των Χ. Λάμπερτ, Γ. Κόττη, Β. Κυπραίου, ο *Ισορροπιστής* της Μ. Κάσση, που όσο κι αν θέλεις δεν μπορείς να αποφύγεις τη συσχέτιση με τον *Σχοινοβάτη* του Ζενέ (αν και το έργο δεν έχει τη σκληρότητα του τελευταίου), οι ελεγειακές συνθέσεις του Κ. Κατζουράκη ή τα «πέτρινα» πρόσωπα-μάσκες με την ανατριχιαστική ακρίβεια του Δ. Σκουλάκη. Η έκθεση του Μουσείου Φρουσίρα είναι μία πληθωρική έκθεση που παρουσιάζει όλον αυτόν τον διάλογο των

Σ. Καραβούζης, *Αγαλμα μπροστά σε ντουλάπα*. Λάδι σε καμβά, 59x79cm, 1980.

τάσεων· θα μπορούσε ωστόσο, μέσα από μια πιο στέρεη παρουσίαση των έργων μιας ούτως ή άλλως πολυπρόσωπης γενιάς, να δώσει ένα συμπαγέστερο σύνολο.

Σύμφωνα με μια παλιά αναγνωρισμένη αρχή «ό,τι δεν μπορείς να πολεμήσεις, ιδιοποιήσου το». Η γενιά του '70 στην πιο κριτική της μορφή αυτό ακριβώς έκανε. Ξεσκέπασε το πρόσωπο μιας ζοφερής και επίπλαστης πραγματικότητας, χρησιμοποιώντας τα ίδια της τα μέσα: το καθημερινό, το πραγματικό, το οικείο. Άλλοτε πάλι τα χρησιμοποίησε ως μέσο διαφυγής απ' αυτή την πραγματικότητα. Η ίδια γενιά συνέχισε στις δεκαετίες '80-'90 μέσα από τους ίδιους δρόμους, άλλοτε επιτυχώς κι άλλοτε, είναι αλήθεια, με μικρότερη επιτυχία.

Πάντως, ανεξάρτητα από το εικαστικό αποτέλεσμα, αυτό που έχει σημασία είναι η γνησιότητα των προθέσεων μιας γενιάς που –για να θυμηθούμε τα λόγια του μεγάλου ποιητή, του Γ. Σεφέρη– δε ζήτησε να της δοθεί παρά μονάχα ετούτη η χάρη: Να μιλήσει απλά. Κι η γλώσσα της απλότητας είναι τις περισσότερες φορές η γλώσσα της αλήθειας.

[Η έκθεση θα παραμείνει ανοιχτή ως τις 13 Απριλίου.]

ΜΑΡΙΑ ΑΡΩΝΗ

Το θεατρικό έργο είναι *installation* πραγμάτων

Τη συνέντευξη πήρε η Ειρήνη Μουντράκη

«Ξεκίνησα να γράφω –σαν τυπικός νεαρός– με μια νουβέλα επιστημονικής φαντασίας που δεν θέλησε να εκδώσει κανείς. Μετά άρχισα να γράφω θέατρο γιατί δίπλα στο σπίτι μου υπήρχε ένα θέατρο που ενδιαφέρθηκε για τη δουλειά μου. Αυτό έγινε μια μορφή εξάρτησης. Δεν σταμάτησα ποτέ να γράφω θέατρο παρόλο που κάποιες φορές νιώθω πως θα ήθελα να σταματήσω να γράφω.» Έτσι περιγράφει την είσοδό του στο χώρο του θεάτρου ο βρετανός θεατρικός συγγραφέας Μάρτιν Κριμπ. Ο Κριμπ μπορεί να αρνείται τον ισχυρισμό της κριτικής πως είναι ο σύγχρονος Πίντερ, ωστόσο είναι ένας άξιος συνεχιστής της παράδοσης των βρετανών συγγραφέων. Τα έργα του βρίθουν από υπόγειες μυστικές δυνάμεις, η αλήθεια παρουσιάζεται με διαφορετικά πρόσωπα, κάθε ανθρώπινη πράξη έχει πολλαπλά νοήματα, η σιωπή είναι δύναμη και ο λόγος δράση. Τη γνωριμία του ελληνικού κοινού με τον Κριμπ έκανε η σκηνοθέτρια Άσπα Τομπούλη, σκηνοθετώντας τις Απόπειρες ζωής το 1999 στην Πειραματική Σκηνή του Εθνικού Θεάτρου και φέτος το έργο Στην Εξοχή στο Θέατρο Εμπρός. Το Στην Εξοχή είναι το τελευταίο έργο του και έκανε πρεμιέρα μόλις τον Μάιο του 2000 στο Ρόγιαλ Κορτ στο Λονδίνο. Για την παράσταση αυτή επισκέφτηκε την Ελλάδα ο συγγραφέας.

• Όταν παρακολουθεί κανείς ένα έργο σας, έχει την εντύπωση πως το τέλος δεν έρχεται με την τελευταία σκηνή. Το έργο σας συνεχίζεται στο μυαλό του κάθε θεατή, παίρνοντας διαφορετικές διαστάσεις. Είναι αυτή η πρόθεση σας; – Δεν ξέρω αν το καταφέρνω, αλλά θα μου άρεσε να είναι έτσι. Σε μια εποχή που η τηλεόραση και οι ταινίες mainstream μοιάζουν να παρέχουν ένα αίσθημα αφηγηματικότητας σίγουρο και συνεχώς επιβεβαιούμενο, με ενδιαφέρει τα έργα μου να απομακρύνονται από αυτή την αίσθηση ασφάλειας και να την ταράζουν. Είναι ένα στοιχείο περισσότερο ποιητικό στα έργα.

• Στο Απόπειρες ζωής μάς παρουσιάσατε διαφορετικές όψεις της πραγματικότητας. Το ίδιο γεγονός, το ίδιο πρόσωπο, ιδωμένο από διαφορετικούς ανθρώπους. Στο τελευταίο σας έργο, το Στην εξοχή, τα πρόσωπα εξακολουθούν να έχουν την προσωπική τους εικόνα για τον κόσμο,

αλλά κάποια έχουν λανθασμένη αντίληψη. Αυτό σημαίνει πως δεν είστε πια τόσο αισιόδοξος;

– Δεν έχω στ' αλήθεια μια απάντηση γι' αυτό. Δεν νομίζω πως πρέπει απαραίτητα να βλέπεις ένα συγγραφέα και το έργο του σαν μια συνεχή εξέλιξη. Πρέπει να το βλέπεις σαν μια *installation* πραγμάτων. Τα δύο έργα έχουν πολύ διαφορετική φόρμα. Το Απόπειρες ζωής είναι κυρίως ένα σατιρικό έργο που κοιτάει τον κόσμο από απόσταση. Το Στην Εξοχή είναι ένα έργο που μπαίνει στο μυαλό των ανθρώπων. Όσο πιο πολύ μπαίνεις στο μυαλό των ανθρώπων, τόσο περισσότερο ξεθάβεις τα πιο επικίνδυνα και δύσκολα πράγματα.

• Τα έργα σας είναι περισσότερο βασισμένα στον λόγο και λιγότερο στη δράση. Το νόημά τους βρίσκεται σ' αυτό που οι ήρωες λένε ή δεν λένε, παρά σε ό,τι κάνουν.

– Νομίζω πως ο λόγος είναι μια μορφή

δράσης. Στο Απόπειρες Ζωής δεν υπάρχει καθόλου δράση. Τη δράση μπορεί ο σκηνοθέτης αν θέλει να την επινοήσει. Το έργο αποτελείται από ένα πολύ ισχυρό στοιχείο αφήγησης το οποίο όμως είναι βασικό στοιχείο δράσης. Αρκεί να σκεφτεί κανείς το δράμα της αρχαίας Ελλάδας, όπου όλα τα σημαντικά γεγονότα τα αφηγούνται οι αγγελιοφόροι, και μάλιστα με τέτοιο τρόπο που η δράση γίνεται ακόμα πιο δυνατή όταν εκφράζεται με λέξεις, όταν παρουσιάζεται στη σκηνή μέσω της αφήγησης. Για τον λόγο αυτό δεν πιστεύω στη διάκριση της δράσης και του θεάτρου που στηρίζεται στον λόγο. Για μένα ακόμα και μια λέξη μπορεί να είναι μια πράξη.

• Οι βρετανοί κυρίως κριτικοί σας θεωρούν τον σημερινό Πίντερ. Πώς νιώθετε γι' αυτό;

– Σίγουρα είναι πολύ κολακευτικό, αλλά δεν συμφωνώ. Ο Πίντερ δημιούργησε ορισμένα εργαλεία έκφρασης και δουλειάς που κάθε καλλιτέχνης έχει το

δικαίωμα να χρησιμοποιήσει. Είναι όπως τα εργαλεία που ανακαλύπτει ένας τεχνίτης και μετά μπορούν να τα χρησιμοποιήσουν και οι συνάδελφοί του προκειμένου να βελτιώσουν τη δουλειά τους. Ο Πίντερ επινόησε εργαλεία εμφανή όπως η χρήση της σιωπής και ο τρόπος που αναπτύσσει την αφηγηματικότητα η οποία δεν ολοκληρώνεται πάντοτε, δεν την βρίσκεις απαραίτητα και δεν καταλαβαίνεις ίσως απόλυτα τις σχέσεις ακόμα και μεταξύ των χαρακτήρων. Ανακαλύπτουν τον εαυτό τους, υπάρχει μια δόση αυτοσχεδιασμού, πιστεύω, στα έργα του, πράγμα που μου αρέσει. Από την άλλη έχει τον δικό του φανταστικό κόσμο και εγώ έχω τον δικό μου, και κάθε συγγραφέας οφείλει να έχει τον δικό του. Στο *Στην εξοχή* μπορεί κανείς να διακρίνει και μια άλλη σημαντική διαφορά. Εμένα ο κόσμος μου έχει έντονο το θηλυκό στοιχείο, πράγμα που λείπει από τον Πίντερ. Είναι διαφορετικός ο κόσμος μας.

• *Ποιον τρόπο συγγραφής ακολουθείτε;*

— Δουλεύω μόνος μου. Για άλλους μπορεί να είναι διαδεδομένος τρόπος εργασίας το γράψιμο στην πρόβα, αλλά όχι για μένα. Ωστόσο συνεργάζομαι με τον σκηνοθέτη, ειδικά στα πρώτα ανεβάσματα του έργου στην Αγγλία, και είμαι διατεθειμένος να κάνω κάποιες αλλαγές, αν χρειαστούν. Το θεατρικό έργο είναι προορισμένο για να παίζεται, να ακούγεται και να ενδιαφέρει. Δεν απορρίπτω τις αλλαγές.

• *Αυτό θα συνέβαινε και μετά από κάποια χρόνια;*

— Όχι, μετά από κάποια χρόνια δεν θα άλλαξα ούτε μια λέξη. Θα έχω προχωρήσει κάπου αλλού και αυτό θα είναι ένα σημαντικό κομμάτι του έργου μου.

• *Από πού προτιμάτε να αντλείτε τα θέματά σας;*

— Τα θέματά μου προέρχονται κυρίως από τον κόσμο σήμερα. Ο κόσμος αποτυπώνεται συνεχώς σε φωτογραφίες, είναι γεμάτος πληροφορίες· ό,τι συμβαίνει σε οποιοδήποτε σημείο του πλανήτη γίνεται γνωστό αμέσως παντού και απασχολεί όλους τους ανθρώπους ταυτόχρονα παρά τη διαφορετική του πρόσληψη. Ταλαντεύομαι μέσα σ' αυτή την κατάσταση. Είναι κυρίως όμως μια διαδικασία ενστίχτου. Ο συγγραφέας κατά τη γνώμη μου δεν κάθεται κάτω και λέει: νά το θέμα μου, πάμε. Είναι

μια διαδικασία πολύ περισσότερο ενστικτώδης από αυτό.

• *Πώς αισθάνεστε που τα έργα σας παίζονται σε όλο τον κόσμο και τι είδους σχέση αναπτύσσετε με τις παραστάσεις τους;*

— Οι σχέσεις μου με κάθε χώρα που παίζεται το έργο μου έχουν να κάνουν κυρίως με τον συγκεκριμένο σκηνοθέτη. Εξαρτάται πόσο κοντά μου είναι, πόσο ενδιαφερόμενος, πόσο «ενοχλητικός» μπορεί να είναι ο σκηνοθέτης. Η Άσπα Τομπούλη ήρθε να με συναντήσει στο Λονδίνο, να μου μιλήσει για το έργο, με έκανε να ενδιαφερθώ γι' αυτά που είχε να πει και μου προκάλεσε την περιέργεια και το ενδιαφέρον να θέλω να έρθω να δω τι έκανε με το έργο, να δω τη δουλειά της. Διαλέγω τι θα δω. Η αλήθεια είναι ωστόσο πως είμαι πιο κοντά στο γερμανικό κοινό γιατί εκεί τα έργα μου παρουσιάζονται περισσότερο.

• *Σας έχουν δυσαρεστήσει παραστάσεις;*

— Έχω απογοητευτεί πάρα πολύ. Το χειρότερο που μπορεί να σου συμβεί είναι να βλέπεις το έργο σου και να λες «τι κακό έργο!».

• *Τα πρόσφατα γεγονότα στην Αμερική σάς επηρέασαν ως συγγραφέα;*

— Ποιον δεν επηρέασαν; Νομίζω όμως πως απλώς επιβεβαίωσαν πράγματα που ξέραμε και που ίσως δεν θέλαμε να παραδεχθούμε. Το θέμα είναι πώς θα τελειώσει όλη αυτή η κατάσταση, γιατί η Αμερική κυβερνιέται από ανθρώπους ιδιαίτερα επικίνδυνους. Κανείς δεν μπορεί να προβλέψει την επόμενη κίνησή τους.

• *Κάνετε και πάρα πολλές θεατρικές μεταφράσεις. Όταν μεταφράζετε ένα έργο, ο συγγραφέας που εσείς είστε απειλεί τον μεταφραζόμενο συγγραφέα;*

— Η μετάφραση είναι μια δουλειά. Όταν γράφεις ένα έργο, παρά το ότι μπορεί να έχεις ένα ωραίο θέμα, δεν ξέρεις πώς να το κάνεις, κάθε φορά δοκιμάζεις. Όταν μεταφράζεις είναι σα μια δουλειά, ξέρεις τι πρέπει να κάνεις, απλώς πας στο σπίτι με το έργο και δουλεύεις. Μερικές φορές η μετάφραση μου επιτρέπει να δουλέψω με πολύ ενδιαφέροντες σκηνοθέτες, κάτι που συντελεί στην επιλογή του έργου. Μεταφράζω μόνο έργα με την προοπτική της

παράστασης. Δεν μεταφράζω για εκδόσεις. Όταν μεταφράζω, αυτός που απειλείται είμαι εγώ. Συνήθως ο συγγραφέας που μεταφράζω με επηρεάζει, τον νιώθω να διεισδύει στη σκέψη μου. Αυτό συμβαίνει κυρίως γιατί εγώ τους επιλέγω.

• *Ποιές είναι οι εντυπώσεις σας από την επίσκεψή σας στην Ελλάδα;*

— Για μένα είναι ευχάριστο να έρχομαι σε μια πόλη όπου οι άνθρωποι ενδιαφέρονται τόσο πολύ για το θέατρο, θέλουν να το ανακαλύψουν και το παίρνουν στα σοβαρά. Αυτό ήταν συγκινητικό για μένα και επίσης εξουθενωτικό. Μου άρεσε η Αθήνα γιατί είναι μια πόλη γεμάτη φως και είναι εκπληκτικό πόσο διαφορετική είναι σε πολύ μικρές αποστάσεις. Θα ήθελα να είχα την ευκαιρία να δω ελληνικές παραστάσεις.

• *Κατά τη διάρκεια της παραμονής σας στην Ελλάδα διοργανώθηκε και μια συζήτηση γύρω από το έργο σας. Πώς κρίνετε την πρόσληψη του έργου σας στην Ελλάδα;*

— Μπερδεύτηκα. Εννοώ πως είναι ωραίο να βλέπεις μια αίθουσα γεμάτη από ανθρώπους που ενδιαφέρονται για το έργο σου και έρχονται να σε ακούσουν να μιλάς γι' αυτό. Οι άνθρωποι θέλουν να κάνουν ερωτήσεις και αυτό είναι απολύτως λογικό, αλλά η κύρια δουλειά του συγγραφέα δεν είναι να απαντάει σε ερωτήσεις. Είναι να γράφει. Είναι μια περίεργη εμπειρία για μένα να βρίσκομαι σ' αυτή τη θέση. Δεν κατάλαβα πόσοι από τους συμμετέχοντες στη συζήτηση είχαν δει παραστάσεις έργων μου. Δεν μπορώ να καταλάβω αν έχουν καταλάβει το έργο μου.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα της *Επετείου* στο Απλό δεν είναι ότι διαρκεί μόλις 45 λεπτά της ώρας, αλλά πως ακόμη κι αυτά αποδεικνύονται αρκετά για να κοιτάξεις τρεις φορές ανυπόμονα το ρολόι σου.

Πολύ κακό για το τίποτα

Μια θολή μνήμη με τυραννούσε από την αρχή σχεδόν της παράστασης της *Επετείου*, μια φάρσα που σκάρωσε κάποτε ο Γρηγόριος Ξενόπουλος σε κάποιο θίασο. Παρέδωσε, λέει, ο αθεόφοβος μια μετάφραση ενός γαλλικού έργου και ύστερα περίμενε υπομονετικά ν' ακούσει γνώμες. Τον χαροποίησε πράγματι πολύ η αυτόματη αναγνώριση της ανωτερότητας του γάλλου συγγραφέα, η άνευ όρων παράδοση όλων στη φαντασία, στο στιλ και στο χιούμορ του. Τον χαροποίησε ακόμη περισσότερο επειδή εκείνος ο γάλλος συγγραφέας ήταν ο ίδιος ο Ξενόπουλος.

Τι θα γινόταν αν η *Επέτειος* είχε γραφεί από Έλληνα; Πώς θα την αντιμετωπίζαμε; Θα έβρισκε άραγε ποτέ το δρόμο προς τη σκηνή, και μάλιστα με τόση φροντίδα, με τόση επιμέλεια, τόση θεωρητική θωράκιση (δείτε το πρόγραμμα) και με τόση προσμονή από τους φίλους του Απλού;

Αυτά όμως είναι πιθανόν ψευδοπροβλήματα. Όπως και να το κάνουμε, με τον Πίντερ έχουμε γενικά στην Ελλάδα μια ιδιαίτερη σχέση και ο Αντύπας έχει βαδίσει μαζί του μια σταθερή μέχρι τώρα διαδρομή. Είναι καλό, πολύ καλό μάλιστα, να βλέπουμε με κοντινό ορίζοντα πρόσληψης τα τελευταία δημιουργήματα συγγραφέων που αποτελούν σημαντικούς πόλους θεατρικού ενδιαφέροντος παγκοσμίως. Το κακό ξεκινάει όταν παραδινόμαστε σ' αυτούς άνευ όρων. Γιατί αλήθεια υπάρχουν στιγμές στο τελευταίο έργο του Πίντερ που σου δίνουν την εντύπωση πως χρειάστηκε για να γραφεί λιγότερο από τα 45 λεπτά που αναλογούν στην παράστασή του.

Τέλος πάντων, ο Πίντερ επικεντρώνει το ενδιαφέρον του στη σύγχρονη αγγλική κοινωνία και σε μια νόθα τάξι-

κώς ομάδα ανθρώπων που ακόμα ούτε εύκολα μπορεί να οριστεί, ούτε μπορεί να συνδεθεί με σαφήνεια με κάποιο αναγνωρίσιμο χώρο συνάθροισης. Αυτό το δεύτερο είναι κάτι πολύ σοβαρό για τους Άγγλους: Γιατί οι Βρετανοί, με παράδοση στην αστική ιεραρχία, ανέκαθεν ανεγνώριζαν τις τάξεις σε σχέση με τους χώρους της συνεστίασής τους. Από τις λαϊκές μπιραρίες μέχρι τις εξαιρετικά αυστηρού πρωτοκόλλου λέσχες, οι Άγγλοι ακολουθούν απaráβατα το ρητό *πες μου πού τα πίνεις με τους φίλους σου, να σου πω ποιος είσαι*. Αυτή όμως η νέα ομάδα ανθρώπων μοιάζει να πίνει το ακριβό κρασί των εστιατορίων με τη «χάρη» που κάποιοι σηκώνει τη μπίρα του στη συνοικιακή μπιραρία. Με τον ίδιο τρόπο χρησιμοποιεί την αγγλική γλώσσα, συντάσσει εκθέσεις οικονομικής προόδου ή χειρίζεται τεχνοκρατικά παιχνίδια που αφορούν την παγκόσμια ειρήνη. Είναι μια τάξη από μεγαλοπιασμένους πρώην μικροαστούς, οι οποίοι αναδύονται σε μια κοινωνία που αναδομείται με βάση όχι ποιος είσαι αλλά πού είσαι ικανός να φτάσεις. Μορφωμένοι αλλά απαίδευτοι. Απαίδευτοι αλλά ικανοί. Ικανοί αλλά αναίσθητοι. Αναίσθητοι αλλά δυνατοί. Δυνατοί αλλά ανασφαλείς. Ανασφαλείς αλλά επικίνδυνοι.

Σε κάποιο σημείο εισέρχεται ο Σερβιτόρος, ένας «από μηχανής θεός», με την καυστική όμως και ειρωνική έννοια που δίνει σ' αυτό το ρόλο το θέατρο του παραλόγου. Ο Πίντερ αντιπαράθετεί μέσω αυτού στην κενότητα των προσώπων μια άλλη, αντίπαλη κενότητα: ένα φλύαρο κατεβατό από ονόματα μεγάλων ανδρών, μια ομοίως κενή παραμυθία ονομάτων, συνειρμική, ψυχρή και επιδεικτική.

Όλα αυτά μοιάζουν πιθανόν πολύ όμορφα και πολύ σημαντικά. Το πρό-

βλημα με την *Επέτειο* είναι ότι τίποτα απ' αυτά δεν αναπτύσσεται: όλα μένουν στο επίπεδο της νύξης, της λεπτής σημείωσης για μια μελλοντική εμβριθέστερη μελέτη και ανάπτυξη. Σ' αυτό το επίπεδο της επιπολαιότητας δύσκολα κανείς κρύβει το χασμουρητό του μπροστά σε τόσα μισοειπωμένα και ήδη ειπωμένα πράγματα.

Πιθανόν στους Άγγλους ο κοινός κώδικας να συμπλήρωνε τα κενά του έργου. Γιατί αλήθεια έχω την εντύπωση πως απ' όλα τα έργα του Πίντερ αυτό το μονόπρακτο είναι ίσως το μόνο που μοιάζει να περιορίζεται τόσο από τα όρια της εντοπιότητάς του. Και ο Αντύπας, αν όχι ο ίδιος ο Πίντερ, οφείλουν μεγάλη χάρη στον Παύλο Μάτεσι, που εδώ πραγματικά αφήνιασε, βάζοντας όλη του τη γλωσσική ευφυΐα, όλο το θεατρικό του στίγμα, την αναγνωρίσιμη φωνή του στη μετάφραση του έργου. Μου φαίνεται πως ο Μάτεσις κατάλαβε αυτό το καίριο πρόβλημα του αγγλικού έργου και βάλθηκε να κάνει ένα ελληνικό έργο. Αν θέλετε τη γνώμη μου, εδώ δε μιλάμε για μετάφραση. Έχουμε να κάνουμε με μια διασκευή του έργου στα «κατά Μάτεσιν» πρώτα κι ύστερα στα καθ' ημάς.

Αλλά δυστυχώς μου φαίνεται πως το έργο του Πίντερ πάσχει και στο επίπεδο ακόμα της δραματουργικής τεχνικής. Κι όποιος αμφιβάλλει, ας σκεφτεί πως τάχα θα αντιμετωπιζόταν ένα ελληνικό έργο που αφήνε τους μισούς ηθοποιούς του και για το μισό διάστημα της παράστασης να τρώνε τα νύχια τους επί σκηνής, περιμένοντας να έρθει η ώρα τους για να μιλήσουν.

Μ' αυτό το μετριότατο έργο μην περιμένετε και πολλά πράγματα από τους καλούς ηθοποιούς του θιάσου. Κάνουν την ασάφεια του ρόλου τους υποκριτικό στιλ. Παίζουν θολά, κλεισμένοι σε μια γκάμα δυο-τριών τρόπων, φανερά βαριεστημένοι κι ανήξεροι. Καθαρή άμυνα. Κι όμως εξακολουθώ να πιστεύω ότι η παράσταση του Απλού είναι η καλύτερη συνταγή που μπορούσε να βγει απ' αυτά τα πρώτα υλικά.

Για να τελειώνουμε: Πριν δει κάποιος την *Επέτειό μας*, ας δει το *Μεγάλο Παιχνίδι* της Λεΐας Βιτάλη (το *Γεύμα* δυστυχώς είναι περσινό). Γιατί δηλαδή δυο Έλληνες πρέπει να συνομιλούν μέσω Αγγλίας;

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Η θεατρική ομάδα Ανέμη σε συνεργασία με το Δημοτικό Θέατρο Ζακύνθου παρουσιάζει την τέταρτη δουλειά της στα πέντε χρόνια που αριθμεί στο θεατρικό τοπίο. Αυτή τη φορά επέλεξε το μονόπρακτο έργο του Μαριβώ *Το νησί των Σκλάβων*. Το «μικρό κόσμημα» κατά τον Μπωμαρσαί, που γράφτηκε και παρουσιάστηκε το 1725 στο Παρίσι.

Ο Μαριβώ και η ταξική πάλη

Το νησί των σκλάβων είναι ένα ουτοπικό μέρος. Η δράση μεταφέρεται στην αρχαία Ελλάδα. Ένας κύριος με τον υπηρέτη του και μια δεσποινίδα με την υπηρέτριά της βρίσκονται ναυαγοί σε ένα νησί που χρόνια πριν το κατέλαβαν σκλάβοι και τώρα τιμωρούν κάθε άρχοντα που θα βρεθεί για κακή του τύχη στο νησί τους. Αφεντικά και υπηρέτες μέσα αυτό το «παιχνίδι» σωφρονισμού αλλάζουν ρόλους. Οι υπηρέτες ντύνονται αφεντικά ενώ τα αφεντικά μετατρέπονται σε δούλους. Η αλλαγή θέσης καλείται να επιφέρει και την αλλαγή νοοτροπίας και την μετάνοια. Ωστόσο, παρά το φαινομενικά αίσιο τέλος, όπου οι υπηρέτες αποδεικνύονται μεγαλόκαρδοι και τα αφεντικά μετανιωμένα αναγνωρίζουν τη γελοιότητα της πρωτινής συμπεριφοράς τους και επισφάλματά τους, μένει να αιωρείται στην ατμόσφαιρα η ειλικρίνειά τους.

Πρόκειται για μια ειλικρινή μετάνοια ή για μια υπεκφυγή; Οι υπηρέτες είναι τόσο μεγαλόψυχοι ή δεν αντέχουν το βάρος του νέου τους ρόλου και προτιμούν τη συνήθειά τους; Μήπως οι άρχοντες υποχωρούν μπροστά στον κίνδυνο θέλοντας να ξεφύγουν από την απειλή;

Παρά την αρχαιοελληνική επίφαση του θέματος, του τόπου και των ονομάτων, ο Μαριβώ δεν καταφέρνει να «ξεγελάσει» το κοινό του. Είναι σαφέστατο πως εναντιώνεται στην κοινωνία του και αυτό που τον απασχολεί είναι το αιώνιο πρόβλημα των σχέσεων εξουσίας ανάμεσα στους ανθρώπους. Δεν είναι τυχαίο πως γράφει το έργο αυτό λίγα χρόνια μετά την οικονομική του καταστροφή και όταν πια, κατά κάποιο τρόπο, έχει περάσει στην άλλη πλευρά της κοινωνίας. Όταν πια δεν είναι στη θέση ισχύος που του εξασφάλιζε η οικονομική του κατάσταση. Ο συγγραφέας ανάγει την σύγκρουση των προσώπων σε σύ-

γκρουση δυνάμεων, αναπόφευκτη στις κατακερματισμένες ταξικά κοινωνίες.

Η σκηνοθεσία της Μαρίας-Λουίζας Παπαδοπούλου προσπάθησε να προβάλει την επικαιρότητα του έργου αλλά και να διατηρήσει μια διακριτική αναλογία με την εποχή της συγγραφής του καθώς και με τις εντυπώσεις που προκάλεσε η παράστασή του στο παρισινό κοινό. Έντυσε, κίνησε και προίκισε τους ρόλους με συνήθειες νεότερες, χρησιμοποίησε σύγχρονη μουσική και έκανε αφετηρία και φινάλε της δράσης ένα παιχνίδι. Προσπαθώντας να μην παγιδευτεί σε ένα ανατρεπτικό για την ατμόσφαιρα του έργου ρεαλισμό, δε δίστασε να καταφύγει και στην προσεκτική χρήση της υπέρβασης. Επιπλέον, άφησε το πλεονέκτημα στον θεατή να δει τα πράγματα και από τις δύο πλευρές, να κρίνει και να αποφανθεί. Το αποτέλεσμα των επιλογών της την δικαίωσε. Έφτιαξε μια καλοκουρδισμένη παράσταση, με ρυθμό και μουσικότητα που έκανε το κείμενο ιδιαίτερα προσιτό στον θεατή.

Πολύτιμοι αρωγοί της οι ηθοποιοί της που αγκάλιασαν με ενθουσιασμό το όλο εγχείρημα. Ο μετρημένος εκπρόσωπος του νόμου του νησιού των Σκλάβων, Τριβελίνος του Νίκου Παντελίδη, ο εύθυμος, ανέμελος, καλόκαρδος Αρλεκίνος του Νίκου Καμόντου, η μεταίοδοξη Ευφροσύνη της Όλγας Μανέτα, η μπριόζα και τσαχπίνια Κλεάνθης της Δέσποινας Σιδηροπούλου, ο απόμακρος, και λίγο αμήχανος, Ιφικράτης του Γιάννη Βουλγαράκη, έδωσαν πνοή στην παράσταση. Ο Νίκος Καμόντος και η Δέσποινα Σιδηροπούλου κέρδισαν τις εντυπώσεις και λόγω των πλεονεκτημάτων που τους έδινε ο ρόλος τους.

Η μετάφραση της Έφης Γιαννοπούλου και του Θεόφιλου Τραμπούλη εξυπηρέτησε τους ρυθμούς της παράστασης, το σκηνικό και τα κοστούμια της Άντας Κορφιάτη κλήθηκαν να λύσουν τα προβλήματα που γεννά ο ιδιότυπος χώρος του Τεχνοχώρου και να ακολουθήσουν την σκηνοθετική έμπνευση, όπως και οι φωτισμοί του Παναγιώτη Μανούση. Ιδιαίτερα εύστοχη ήταν η μουσική επιμέλεια του Δημήτρη Ιατρόπουλου, που έντυσε τη φαινομενική δράση του χθες με ήχους από το σήμερα.

ΕΙΡΗΝΗ ΜΟΥΝΤΡΑΚΗ

Το να αναλαμβάνει κανείς να συνδέσει στο θέατρο αποσπάσματα και βιωματικά ίχνη στην αναζήτηση της κοινής μας ταυτότητας διαφοροποιεί τη λογική του από εκείνη των σκηνοθετών που ανεβάζουν έργα προς ψυχαγωγία και κατανάλωση. Βέβαια ένα ολοκληρωμένο έργο είναι αρτιότερη μορφή τέχνης. Αλλά η αρτιότητα συχνά κλειδώνει τα θεατρικά έργα, σύγχρονα ή μη, στο αλλού και στο άλλοτε... Ακόμα και κείμενα γραμμένα σε οξεία γλώσσα συμβαίνει να απονευρώνονται στην «εντός ασφαλούς κάδρου» σκηνική τους αναπαράσταση, να καθίστανται ανίκανα να μιλήσουν για τη δική μας πραγματικότητα. Σ' αυτό το «εντός κάδρου» συμπεριλαμβάνεται και η αντιμετώπιση της παράστασης ως πολιτιστικό προϊόν. Αντλώντας από εντελώς σύγχρονο υλικό, ο Εθνικός Ύμνος του Μ. Μαρμαρινού εμπεριέχει την πρόθεση επανορισμού του θεάτρου στο κέντρο του κοινωνικού γίγνεσθαι. Του θεάτρου, όχι ως αντανάκλασης, αλλά ως «δημιουργού πραγματικότητας» όπως ασκήθηκε από ομάδες σαν αυτή του Living Theatre, του Γκροτόφσκι, της Μνουςκίν και άλλων δημιουργών κατά τις δεκαετίες '60-'70.

«Υψηλή μορφή δαπάνης»

Ο Εθνικός Ύμνος χτίστηκε ως δρώμενο κι αν δεν μπορεί κανείς να μιλάει για σαφή αναφορά στην τελετουργική φόρμα, μπορεί πάντως να αναγνωρίσει εδώ τα αισθητικά μοτίβα του «ανθρωπολογικού θεάτρου». Το τελετουργικό δρώμενο, όπως το είδε ο Αρτώ, ως σαινίδα σωτηρίας ενάντια στη νεκροφάνεια του εμπορικού θεάτρου, αποτέλεσε πρότυπο κάθε θεατρικής απόπειρας ακύρωσης των ορίων μεταξύ ζωής και τέχνης. Αυτό ακριβώς είναι και το ζητούμενο όταν αντλεί κανείς κάποια από τα χαρακτηριστικά του. Στις προθέσεις του Εθνικού Ύμνου αναγνωρίζονται σχεδόν όλα: Η επιθυμία δημιουργίας ενός χορού δρώντων που σπάει τα σύνορα μεταξύ «σκηνης» και

«πλατείας», η ανάδυση του κειμένου μέσα από τον αυτοσχεδιασμό, η οικοδόμηση της δράσης γύρω από ένα οριοθετημένο κέντρο, η ουσιαστική διάθεση...

Σκηνή και πλατεία στον Εθνικό Ύμνο δεν υπάρχουν, υπάρχει ο Χώρος και μέσα σ' αυτόν δρα ένα σύνολο ηθοποιών που έχει δουλευτεί υποκριτικά ως χορός: «είναι ο χορός μιας άγνωστης Ορέστειας που διαδραματίζεται στα κέντρα της Μεγάλης Πόλης αντανακλώντας ως ευαίσθητα όργανα τους ρυθμούς του υπόγειου πόνου αυτού του καιρού...» – διαβάζουμε στο πρόγραμμα της παράστασης¹. Το κοινό καλείται να καθίσει με τους δρώντες, να φάει μαζί τους, να πιει, να μοιραστεί την αγωνία τους: «Τι είναι

Εθνικός Ύμνος; Τι σημαίνει για μας;... Υπάρχει κάτι που έχει χαθεί στις μέρες μας;...» Η σκηνοθεσία προτείνει τον κάθε ηθοποιό ως ιδεατό τόπο εξερεύνησης της κάθε απάντησης, ως σωματική αφορμή του στοχασμού μας. Επιδιώκεται η αντιμετώπισή τους ως κομμάτι ενός ευρύτερου συνόλου: του συνόλου των θεατών. Αλλά και εκτός παράστασης, του συνόλου μέρος του οποίου αποτελούν οι θεατές. Του ελληνικού έθνους; Του κόσμου; Οι θεατές καλούνται λοιπόν να αισθανθούν ως δυνάμει ηθοποιοί. Αυτήν ακριβώς την δυνατότητα ποθεί μια παράσταση σαν αυτή να ενεργοποιήσει. Αυτός είναι ο ορισμένος από την ίδια στόχος της και με άξονα την επίτευξή του κρίνεται.

Αλλά ο στόχος αυτός δεν επετεύχθη: όλα τα παραπάνω παρέμειναν στο επίπεδο της δεδηλωμένης πρόθεσης. Γιατί στην περίοδο του προχωρημένου καπιταλισμού που διανύει ο δυτικός κόσμος, η κοινότητα έχει σκορπιστεί και μαζί της η πνευματικότητα που ενυπάρχει στην ανθρώπινη ένωση. Οι σκηνοθετικές επιλογές λειτούργησαν σχηματικά, ως ένδειξη της κατεύθυνσης στην οποία εγγράφεται η παράσταση και όχι ως φορείς περιεχομένου. Η παράσταση δομήθηκε δηλαδή σε σαθρή βάση ως προς την «τελετουργική της αποτελεσματικότητα»: στην εύλογη έλλειψη ομάδας και κοινού αιτήματος. Βέβαια, αν δεν τίθεται πλέον ζήτημα κοινής πίστης, τίθεται το ζήτημα της αναζήτησής της. Αλλά η αναζήτηση του «τι μας ενώνει» διαδραματίστηκε ερήμην των θεατών...

Ενδεικτική, όταν είδαμε την παράσταση, η διαφορά ηλικίας μεταξύ των νεαρών ηθοποιών – με μία μόνο εξαίρεση – και του άλλης ηλικίας ακροατηρίου. Η δε trendy αισθητική της θ πρέπει να ήταν μάλλον γραφική γι τους πλειοψηφούντες μεσήλικες, οι οποίοι ανέκφραστοι, ενοχλημένοι από το θόρυβο και φοβισμένοι μήπως κάποιος τους αγγίξει παρακολουθώντας τα τεκταινόμενα γύρω από τη τραπεζί. Τι έχει συμβεί; Γιατί αυτό το «υποψιασμένο» καλλιτεχνικά αλλά αισθητηριακά ανενεργό κοινό; Ίσως γιατί ο κόσμος των media δήλωσε: «Το πιο ενδιαφέρονσα πρόταση του θεατρικού χειμώνα» και αυτή η προτροπή

έφτασε για να πιάσει η παράσταση αλλά και για να παγιωθεί σε κάτι που δεν επιδίωξε να είναι, σε κάτι που θα ήθελε να έχει ανατρέψει: το πεπερασμένο της θεατρικής σύμβασης. Κι όμως όχι μόνο δεν το ανατρέπει, αλλά το αναπαράγει. Κανείς εκ των θεατών δεν απάντησε στις ερωτήσεις όταν είδαμε την παράσταση, κανείς δεν αντέδρασε όταν η δημοσιογράφος επανέλαβε «δεν υπάρχει λοιπόν κανείς μέσα στην αίθουσα που να μπορεί να τραγουδήσει τον Εθνικό Ύμνο;». Και το δρώμενο εξακολούθησε στο σκηνοθετημένο του κάδρο.

Άλλη μία από τις σταθερές του «ανθρωπολογικού θεάτρου» που τηρούται στον Εθνικό Ύμνο αποτελεί η παρουσία γραπτού αυτοτελούς κειμένου. Γιατί ζητούμενο μιας τέτοιας απτικής είναι η συλλογική προσέγγιση του θέματος που χειρίζεται στην πιο υψηλή μορφή του, με συνέπεια συχνά το «τραπαιτσάρισμα» της ποίησης – όχι της ίδιας της γλώσσας, αλλά της μεταφοράς που συνιστά τη δύναμη του δραματικού είδους. Τα πρόσωπα ξεπηδούν μέσα από τον χρόνο αυθόρμητα, συνθέτοντας ένα τοπίο εναλλαγής πόψεων και βιωμάτων χωρίς ορατή σύνδεση. Αυτές οι άναρχες πνοές λόγου που ποδοπατούν η μία την άλλη, ννοούν να λειτουργήσουν ως αντανάκλαση του χαοτικού, ανεξάντλητου κόσμου. Αλλά στην τέχνη καλείται κανείς να ενώσει τα κομμάτια, δεν αρκεί η απάθειά τους. Γιατί ο άξονας ενός κειμένου δεν εξαντλείται στο θέμα, περιβάλλεται και το υπόγειο νήμα με το οποίο ο συγγραφέας γεφυρώνει τα κενά μεταξύ των φραστικών, έστω κάποιων συγκινητικών εκλάμψεων. Γι' αυτό και γοητευόμαστε από το κείμενο της ζωίδας μυθιστορήματος που παρεμβάλλεται και τη σαγηνευτική ερμηνεία του. Αλλά το απόσπασμα αυτό στέκει ποτελές μέσα στο δραματουργικό πλαίσιο. Πάντως και μόνο γι' αυτό είναι ανείκτες ευγνώμων που υπάρχει το θέατρο, αυτό το θέατρο της σύμβασης που γλιστράει μέσω της ποίησης από το κάδρο.

Απαρνούμενος την εκδοχή της δραματικής μεταφοράς, ο Μ. Μαρμαρινός προτίμησε αυτή της στενά σκηνικής μεταφοράς με την τοποθέτηση του πεζιού περιμετρικά του χώρου για δημιουργία Κέντρου. Αλλά κέντρο

υπάρχει όταν όλοι στρέφουμε τις ελπίδες μας στη δράση που εκτυλίσσεται στα όριά του, όπως στα δρώμενα όπου η κοινότητα συγκεντρώνεται γύρω από την τελετουργική πράξη εναποθέτοντας τις ελπίδες της για εξαγνισμό του κακού στον μάγο που λειτουργεί. Αντιθέτως εδώ, η δράση χτίστηκε ως επί το πλείστον περιμετρικά του τραπέζιου ακολουθώντας μια σταδιακή πορεία προς το κέντρο. Ετσι ορίστηκε στο χώρο η αναζήτηση της συν-κίνησης. Όταν όμως δεν προκύπτει ούτε από τη δραματική εξέλιξη της «συμβατικής» αφήγησης, ούτε από το κοινό αίτημα που προϋποθέτει η ρήξη των συμβάσεων, καλλιτεχνικών και μη, η συγκίνηση εκπίπτει σε αισθητικό σχήμα. Γι' αυτό ακριβώς ακυρώθηκε και η ουσιαστική διάθεση του τέλους. Η έκβαση αυτή εμπνεύστηκε προφανώς από ανάλογες παραστάσεις του '60 και του '70 σε Ευρώπη και Αμερική – που όμως δεν θα είχαν καμία δραστηριότητα χωρίς το πολιτικό αίτημα της Ουτοπίας που τις τροφοδότησε: Ο ηθοποιός, συμβολική εικόνα του δυτικού ανθρώπου, παίρνει στις πλάτες του την «αμαρτία» του πολιτισμού μας και μέσα από τον «εξευτελισμό» του, εξευμενίζει τα πνεύματα και καθιστά δυνατή την έγερσή μας. Ο ηθοποιός, ως δημόσιος ταπεινός λειτουργός, προσφέρεται στο σύνολο. «Είμαι ευτυχισμένος», απεκδύομαι των ρούχων, της ενοχής μου. «Κάνετε κι εσείς το ίδιο», υπονοεί αυτή η πράξη, «γκρεμίστε την πανοπλία που κρύβει το σώμα σας, το πνεύμα σας, την καρδιά σας, βγάλτε τη μάσκα με τα νεκρά μάτια, δείτε ο ένας τον άλλον, αγαπηθείτε...» Αντικρίζοντας τη συγκινητικά αδέξια γύμνια του ηθοποιού που γδύνεται στο τέλος της παράστασης, το μυαλό δεν μπορεί να μην πιάει στην εικόνα-σύμβολο μιας ολόκληρης εποχής, του Cieslak, από τον Ταπεινό Πρίγκηπα του Grolowski. Αλλά εδώ το δώρο δεν γίνεται δεκτό. Ή μάλλον κάτι χειρότερο: «το δώρο» εκλαμβάνεται ως μια «διαφορετική αισθητική πρόταση», «ως τρέλα που αγαπιέται»³ (!) κτλ... Γιατί λοιπόν οι ηθοποιοί μάς φιλούν εκστασιασμένοι, τι σημαίνει αυτό το τόσο φορτισμένο βάλς του τέλους; Γιατί προσεύχονται και σε ποιον;

Ας μας συγχωρήσει ο αναγνώστης την αναποφασιστικότητα. Δεν έχουμε

γι' αυτήν παρά μία δικαιολογία, την ίδια την αναποφασιστικότητα του Εθνικού Ύμνου, μέρος της γενικότερης σύγχυσης του καιρού. Κάλιστα θα μπορούσε κανείς να είναι αρνητικός ως προς το αποτέλεσμα: Αυτού του είδους το θέατρο δεν έχει νόημα σε μία επαναστατικά άγονη εποχή. Αντιθέτως συμβάλλει στην έκπτωση του αιτήματος της ρήξης με την εξουσία, την τυποποίηση, το φαίνεσθαι, σε αίτημα φόρμας. Οι προθέσεις όμως της παράστασης ήταν ευγενείς: «Μπορεί κανείς να δαπανηθεί χωρίς να δοθεί γιατί είναι δύσκολο να βρεθεί δέκτης πραγματικός»⁴, όπως λέει ο Δημήτρης Δημητριάδης. Νομίζω ότι ο δέκτης έλλειψε, αφού δέκτης πραγματικός θα ήταν ένα σύνολο ενεργητικό, διαθέσιμο, έτοιμο και το ίδιο να εκτεθεί... Την έλλειψή του –συνέπεια της γενικευμένης παθητικότητας και της τάσης ιδιοποίησης από το σύστημα κάθε ζωντανής καλλιτεχνικής πρότασης– πιθανόν την γνώριζαν οι συντελεστές της παράστασης εκ των προτέρων. Σ' αυτήν την περίπτωση θα πρέπει κανείς ν' αναγνωρίσει ότι ο Εθνικός Ύμνος υπήρξε «υψηλή μορφή διαπάνης»⁵...

ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΟΝΔΥΛΑΚΗ

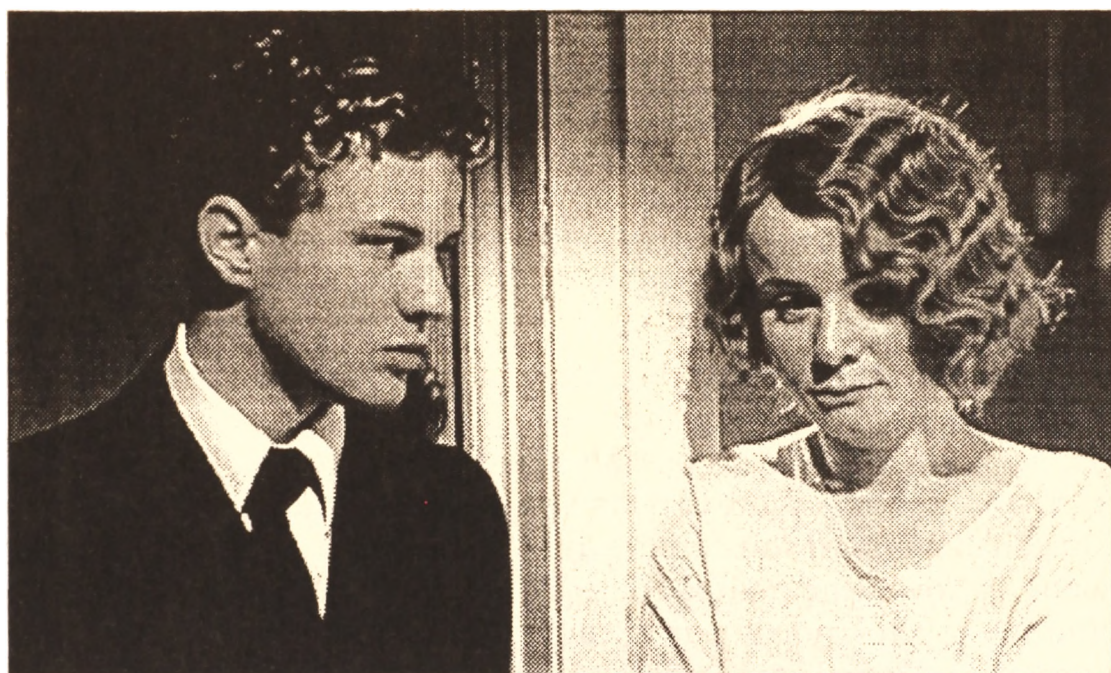
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Το κείμενο του Εθνικού Ύμνου συνοδευόμενο από υλικό φωτογραφιών, κειμένων, τραγουδιών και άλλων αναφορών, ελληνικών και μη, που ενέπνευσαν τη σύνθεσή του, αποτέλεσε αντικείμενο μιας ενδιαφέρουσας έκδοσης από τις εκδόσεις ΚΟΑΝ, γενναιόδωρο αντίδωρο στο εφήμερο της θεατρικής στιγμής. Αλλά και το πρόγραμμα της παράστασης, φιλοτεχνημένο από τον Σάκη Στριτσίδη, υπήρξε κομψό και λεπταίσθητο ίχνος της.
2. Η αποτελεσματικότητα της μαγείας προϋποθέτει την πίστη σ' αυτήν: Claude Levi-Strauss, "Le sorcier et la magie", στο *Anthropologie structurale*, Ed. Plon, Paris, 1958 και 1974, σ. 192 (μετάφραση της συντάκτριας).
3. Σωτηρία Ματζίρη, «Εκκεντρισμός και παράδοση», *Ελευθεροτυπία*, 25.02.2002.
4. Δημήτρης Δημητριάδης, «Η δυσκολία και η παροδική ζάλη, Συνέντευξη στη Δ. Κονδυλάκη», *Περ. Θραύσμα*, Φεβρ. 1995, σελ. 34.
5. Ό.π.

Το υφολογικό μετιέ ετούτης της ταινίας του 77χρονου πλέον αμερικανού σκηνοθέτη, υποψήφια ήδη για επτά όσκαρ και κάτοχος της φετινής «Χρυσής Σφαίρας» σκηνοθεσίας, θυμίζει τις πιο επιτυχημένες μεταφορές στην οδόνη γνωστών λογοτεχνικών έργων από τον Τζαίμς Άιβορι.

Ευρωπαϊκό καλλιτέχνημα από έναν Αμερικάνο

Η σημαντική, εντούτοις, διαφορά βρίσκεται στο ότι το *Έγκλημα στο Γκόσφορντ Παρκ* δεν στηρίζεται σε διασκευή βιβλίου. Είναι δηλαδή απαλλαγμένο από τον «πειρασμό» σύγκρισης βιβλίου-ταινίας και την επαρκή ή όχι «πιστότητα» στη μεταφορά. Το θαυμάσιο σενάριο του (αγνωστού μας) Τζούλιαν Φέλοους στηρίζεται σε μian ιδέα του ίδιου και του Άλτμαν. Αυτός άλλωστε είναι ο πρωτογενής και πιο αυθεντικός τρόπος προς την κινηματογραφική δημιουργία.

Αγγλία, 1932. Νωπές ακόμα οι μνήμες του μακελειού του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου ενώ το χιτλερικό «αβγό του φιδιού» επωάζεται. Με αφορμή ένα κυνηγετικό weekend στον εξοχικό πύργο Γκόσφορντ Παρκ του σερ Γουίλιαμ Κορντλ και της λαίδης Σίλβια (Κριστίν Σκοτ-Τόμας), μια πολυάριθμη συντροφιά, κυρίως συγγενών τους, καθώς και τρεις Αμερικάνοι του Χόλιγουντ, επιδίδονται σε σχολαστικές «ιεροτελεστίες» φαγοποσίας, υπερφίαλων ενδυματολογικών –μεταξύ των γυναικών– ανταγωνισμών, ανοητολογιών και βρετανικού φλέγματος. Ένας φόνος και ένας ηλί-

θιος ανακριτής θα ανατρέψουν σε βαθμό παρωδίας το γνωστό μοντέλο της Αγκάθα Κρίστι, κάνοντας σαφή την πρόθεση σεναριογράφου και σκηνοθέτη να βασίσουν σε άλλο υποδόμημα την ταινία τους.

Λόγος, δράση και εικόνα υπηρετούν μια κλασική αφηγηματική σύνταξη, διάστικτη (κυριαρχούμενη, πιο σωστά) από δεξιότητες του πιο μοντέρνου κινηματογράφου και σκηνοθετικούς αιφνιδιασμούς που αποκαλύπτουν αμέσως ότι ο θεατής βρίσκεται μάρτυρας ενός έξοχου καλλιτεχνικού προσχήματος και μιας ισόποσης ανατροπής: Με αφορμή την εικαστική αναπαράσταση του *modus vivendi*, των μεγαλουστικών τρόπων και ηθών, στο πρώτο τρίτο του αιώνα που πέρασε, συνεπικουρούμενη από μια (ψευδο)αστυνομική ιστορία, ουσιαστικά τρόπος για να οδηγηθεί προς την έξοδό της η ταινία, ξεδιπλώνεται μια εντυπωσιακή *tapiserie* και άλλοτε ένα περίτεχνο όσο και περίπλοκο γαϊτανάκι κάθε είδους κοινωνικών αντιθέσεων και διαπροσωπικών συγκρούσεων. Ατομικά ψυχογραφήματα, δια-συγγενικά «διασταυρούμενα σπα-

θιά» συμφερόντων, πορτρέτα φθοράς, υποκρισίας, πλήξης και παρακμής. Και μόνο οι ήμεροι και ο ωμός ερωτισμός ακόρεστοι αναζητούν με κάθε –ευτελές– τίμημα και τρόπο την ικανοποίησή τους.

«Τιμή μάρτυρος», που λένε στις μικροβιολογικές εξετάσεις, η «κάτω» κοινωνική πραγματικότητα: Μπάτλερ, υπηρέτες, καμαριέρες, μάγειροι, και οι προσωπικοί υπηρέτες των καλεσμένων, συντεταγμένοι σε «ιεραρχική» απομίμηση των δεσποτικών αφεντικών τους. Με την άλλοτε φλύαρη κι άλλοτε μουδιασμένη γλώσσα της δικής τους «κοινωνίας» έχουμε την αυθεντική ερμηνεία της «παθολογίας» των «επάνω», αυτών που πειθήνια μεν υπηρετούν αλλά ταυτόχρονα και δίχως έλεος «απογυμνώνουν». Οι χιαστί σχέσεις, συχνά με ανθρώπινο πρόσωπο, των «πάνω» με τους «κάτω» συνιστούν πραγματικότητα που, παρά τις ιστορικές μεταμορφώσεις των ταξικών διαστρωματώσεων, δεν έχασε ούτε για μια στιγμή την αποδεικτική της αξία. Συγκρούσεις βουβές, μίση και περιφρόνηση πειθαρχημένα, κληρονομημένη μοιρολατρία. Είναι απίστευτο πώς αυτός ο αυθεντικός Αμερικάνος αναπαράστησε με τέτοια πιστότητα το πιο χαρακτηριστικό και αντιπροσωπευτικό κομμάτι των κατάλοιπων του αστικοφεουδαρχισμού της Ευρώπης, ποιήταν η Αγγλία, με πνεύμα, ποιότητα και αισθητικό κύρος του πιο γνήσιου ευρωπαϊκού κινηματογράφου και των αξιών του.

Οι υπόγειοι χώροι δουλειάς και συνάντησης των «κάτω», μια σκάλα που ενώνει τους χώρους ευωχίας και ύπνου των «επάνω» και ανάμεσά τους μια αληθινά δαιμονιακών ρυθμών, ταχύτητας και ακρίβειας κίνηση με εντυπωσιακό σύνδεσμο τους διαλόγους. Διαλόγους που ούτε μια τους λέξη, ούτε μια φράση δεν υπάρχει που να μη υπηρετεί σφιχτά δράση, συμβάντα και νοήματα. Βέβαια κυριαρχεί, άλλοι υπονοούμενη και άλλοτε αποκάλυπτη, η ειρωνία και ο σκωπτικός σαρκασμός με πιο αντιπροσωπευτικό εκπρόσωπο την μαγική Μάγκι Σμιθ (Κορσέν, αδελφή του οικοδεσπότη). Απλά τον καιρό των *Στιγμιότυπων* είχε Άλτμαν να δώσει τέτοια πιστοποίηση της μεγάλης δημιουργικής του κλάσης.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

«Στέκια» και Ιστορία

Γιάννης Παπακώστας,
Φιλολογικά σαλόνια και καφεενία της
Αθήνας,
(πέμπτη έκδοση με προσθήκες),
Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2001, σελ. 533.

Την ψυχή και το σώμα πάλι
στη δουλειά θα δίνω, στην πάλη.

Αλλά με τη δύση του ηλίου
θα πηγαίνω στου Βασιλείου.
Εκεί θα βρίσκω όλους τους άλλους
λογίους και τους διδασκάλους.

Τα λόγια μου θα 'χουν ουσία
η σιωπή μου μια σημασία.
Κ. Γ. Καρυωτάκης, «Σταδιοδρομία»

μα το καφενείο «Ζαχαράτου», κατόπιν το βιβλιοπωλείο «Ελευθερουδάκη» και στη συνέχεια το καφενείο-ζαχαροπλαστείο «Καπερώνη». Όμως κι αυτός ο χώρος επικοινωνίας και συνεύρεσης δεν άντεξε στη πίεση των νέων κοινωνικο-οικονομικών συνθηκών, των εμπορικών δραστηριοτήτων και των επιχειρηματικών συμφερόντων. Στη θέση του χτίστηκε νέο κτήριο, στο ισόγειο του οποίου σήμερα στεγάζεται υποκατάστημα Τραπέζης. Κι αυτό, όπως και πολλοί άλλοι χώροι συναθροίσεως πολιτών, κτήρια με τεράστια ιστορική, αρχιτεκτονική και πολιτισμική σημασία, αντικαταστάθηκαν βίαια με νέα κτήρια άχρωμα και απρόσωπα, μέσης ή κατώτερης της μέσης ποιότητας. Οι θαμώνες έχασαν τα στέκια τους, το «δεύτερο σπίτι» τους σύμφωνα με τον ΑΤΤΙΚΟ (σελ. 427) και η πόλη-Αθήνα ένα από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κοινωνικού της προσώπου και της φυσιογνωμίας της.

Το βιβλίο του κ. Γιάννη Παπακώστα *Φιλολογικά σαλόνια και καφεενία της Αθήνας*, που κυκλοφόρησε πρόσφατα απ' τις εκδόσεις «Πατάκη», στην πέμπτη του έκδοση με προσθήκες (πρωτοεκδόθηκε το 1988), φιλοξενεί στις 536 σελίδες του ένα σημαντικό κεφάλαιο της γεωγραφικής-κοινωνικής-πνευματικής ιστορίας της Αθήνας και της Ελλάδας ευρύτερα. Σύμφωνα με τα λόγια του συγγραφέα: «Την έκδοση επέβαλαν επίσης λόγοι εθνικής αυτογνωσίας· η ανάγκη δηλαδή να καταστεί κοινωνική συνείδηση ότι οι χώροι και τα κτήρια εν γένει, πέρα από την οικονομική αποτίμηση και υπεραξία, που αποκτούν με τον καιρό, έχουν και μια άλλη, ειδική αξία, η οποία δεν αποτιμάται με οικονομικά κριτήρια: συνδέονται ευθέως με την πολιτισμική μας κληρονομιά και την πνευματική ζωή γενικότερα [...]».

Υστερα από πολυετή έρευνα ο κ. Παπακώστας κατόρθωσε να αναστήσει εννέα φιλολογικά σαλόνια, εικοσιδύο φιλολογικά καφεενία και έξι φιλολογικά στέκια (κυρίως βιβλιοπωλεία) που καλύπτουν έναν αιώνα ζωής (1860-1960) και μέσα απ' αυτά να φωτίσει και να αναδείξει αθέατες, μα πολύ σημαντικές πλευρές της λογοτεχνίας μας. Τα σαλόνια του Σουρή, του Βλάχου, του Παλα-

Νομίζω πως η λογοτεχνία, όταν συνδέει την ύπαρξή της με την ιστορία, μας προσφέρει το καλύτερο ιστορικό μάθημα: μάθημα αυτογνωσίας μέσα από τις ψηφίδες που συνθέτουν το παρελθόν μας. Διαβάζοντας το βιβλίο του Δημήτρη Σαραντάκου, *Ο άγνωστος ποιητής Άχθος Αρούρης (1903-1977)*, (εκδ. Ερατώ) δεν έχουμε απλώς μια «μυθιστορηματική βιογραφία», όπως με αυτοσυγκράτηση χαρακτηρίζει ο συγγραφέας το βιβλίο του, αλλά διαθέτουμε ένα βιβλίο που μας μεταφέρει στο κλίμα μιας εποχής, ενός αιώνα, σε διάφορα σημεία της Ελλάδας· από τη Μάνη στον Πειραιά, στην Αθήνα στο Παγκράτι, κατόπιν στη Θεσσαλονίκη, στη Μυτιλήνη, ξανά στην Αθήνα, αυτή τη φορά στη γειτονιά της Καλλιθέας, στην Κρήτη, στη Σάμο... και ξανά, γύροι πολλοί, συνεχείς, ατελείωτοι... Οι παρέες, οι φιλίες, οι πολιτικές περιπέτειες, οι αγωνίες του νεαρού κομμουνιστή, ο πόλεμος, η κατοχή, αλλά και ο έρωτας, η οικογένεια, οι βιοτικές ανάγκες. Πάνω απ' όλα η ποίηση-ζωή, τα γραφτά τού κατά κόσμον Νίκου Σαραντάκου, του άγνωστου ποιητή που αυτοαποκλήθηκε με τη χαρακτηριστική θυμοσοφική διάθεσή του «βάρος της γής-άχθος αρούρης-άχρηστος άνθρωπος»· αυτός που έλεγε για τον εαυτό του ότι «γεννήθηκε υπό ιλαρόν αστέρα» και έγραψε ποιήματα, μιμήσεις-παρωδίες à la manière de..., ποιήματα-επιστολές προς φίλους,

σχόλια γεμάτα χιούμορ: «Η έκτασις της αχανούς / οδού πλήρης χωμάτων / πεσόντων εκ τινος / πρηνούς / κι ήτανε να σου φύγει ο νους / ο ρους των οχημάτων. / Παράφρων κίνησις οργά. / Είν' κόλασις ο δρόμος, / κανείς δεν πήγαινε σιγά, / ιδίως κάτι φορηγά... / Καθένα λαιμητόμος», για να θυμηθούμε, με την παρωδία του, το ποίημα «Διονύσου Πλους» του Ραγκαβή!

Ξεκινώ από τον κοινό τόπο: η ποίηση δύσκολα διδάσκεται. Κάθε προσπάθεια για τη συστηματοποίησή της είναι σχεδόν καταδικασμένη να την περιορίζει. Η διδασκαλία λειτουργεί κανονιστικά και είναι επόμενο να περιορίζει το υπό εξέταση αντικείμενο. Ωστόσο, είναι όχι μόνο χρήσιμο αλλά και αναγκαίο να δοκιμάζουμε τρόπους, να επιχειρούμε προσεγγίσεις: η δοκιμή, αν και είναι μια δοκιμασία, είναι σίγουρο πως προσφέρει ορισμένα εργαλεία για να προχωρήσει κανείς. Ένας τόμος, το αποτέλεσμα μια επιστημονικής συνάντησης, που τιτλοφορείται *Ο Ελύτης στην εκπαίδευση. Ζητήματα ποιητικής - Διδακτικές προσεγγίσεις* (εκδ. της σχολής Ι.Μ. Παναγιωτόπουλου, 2002) είναι το αποτέλεσμα αυτής της επίπονης προσπάθειας.

Ο Άγγελος Σικελιανός κράτησε σημειώσεις σ' ένα μικρό τετραδιάκι από το ταξίδι του στα Ιεροσόλυμα τον Απρίλιο του 1921· σημειώσεις συνοπτικές, που με την

μά, του Εμπειρικού, τα καφενεία του «Γιαννόπουλου», του «Ζαχαράτου», του «Απότσου», το «Μπάγκειον», ο «Μαύρος Γάτος», η «Δεξαμενή», το «πατάρι» του Λουμίδα, τα βιβλιοπωλεία του «Ελευθερουδάκη», της «Εστίας», του «Κέδρου», του «Ίκαρου», χώροι συνάντησης και ψυχαγωγίας, μα και πνευματικών συζητήσεων, διεργασιών και ζυμώσεων συνδέθηκαν στενά με την πνευματική μας ζωή, αναδείχθηκαν σε λογοτεχνικά εργαστήρια, σε φιλολογικά εντευκτήρια και σε πολιτιστικά κέντρα. Μέσα τους παραλεύνουν στις δημόσιες και ιδιωτικές στιγμές τους δεκάδες λογοτέχνες, δημοσιογράφοι, λόγιοι, ζωγράφοι, μουσικοί: Παλαμιάς, Παπαδιαμάντης, Δροσίνης, Κατοίμπαλης, Βάρναλης, Άγρας, Ελύτης, Χατζηδάκης, Γκάτσος, Μόραλης κ.ά.

Στα εισαγωγικά κεφάλαια ο κ. Παπακώστας εκθέτει το κοινωνικό και το πολιτισμικό πλαίσιο μέσα στο οποίο αναπτύσσεται η Αθήνα και διαμορφώνεται η πνευματική ζωή της χώρας τον 19ο αιώνα καθώς και το ρόλο του καφενείου ως κοινωνικού και πολιτισμικού χώρου και τις επιρροές που δέχτηκαν τα φιλολογικά καφενεία και σαλόνια της χώρας μας από τον τρόπο λειτουργίας των ευρωπαϊκών και κυρίως των παρισινών

που είχαν ήδη μεγάλη παράδοση.

Η γλαφυρή αφήγηση, ο πλουσιότατος-εξαντλητικός υπομνηματισμός (οι παραπομπές προσφέρουν σχεδόν έτοιμο υλικό για δεκάδες μικρότερες μελέτες), το αρχαικό φωτογραφικό υλικό που πλαισιώνει τα κείμενα, το παράρτημα με δημοσιεύματα στον Τύπο της εποχής σχετικά με το θέμα, τα αναλυτικά ευρετήρια καθιστούν το βιβλίο ένα εξαιρετικά ευχάριστο ανάγνωσμα κι ένα πολλαπλώς χρήσιμο έργο. Τα πολύμορφα και πολύχρωμα φιλολογικά στέκια, χώροι ενέργειας, ζωντάνιας, προόδου, κοινωνικότητας και θαλπωρής, τα άτυπα αυτά σπουδαστήρια δεν μπόρεσαν να αντισταθούν στον αστικό μετασχηματισμό της Αθήνας και στις ποικίλες αλλαγές του 20ού αιώνα. Η φιλολογική μελέτη του κ. Γιάννη Παπακώστα συμβάλλει σημαντικά στην ανάδυση και στη διατήρηση της ιστορικής μνήμης πραγματοποιώντας αυτό που ο Βάλτερ Μπένγιαμιν ονομάζει «*άλμα της τίγρης στο παρελθόν*». Η ζωντανή μνήμη των φιλολογικών αυτών χώρων και των ανθρώπων που τα δημιούργησαν και τα «κατοίκησαν», μας είναι πολύτιμη για το παρόν και φυσικά για το μέλλον.

Παναγιώτης Στυλ. Σκορδάς

Η αποτυχία του «υπαρκτού καπιταλισμού»

Ευτύχης Μπιτσάκης,
Τα γονίδια του μέλλοντος,
Εκδόσεις Προσκήνιο - Άγγελος Σιδεράτος.

Πολυγροφότατος ο καθηγητής Ευτύχης Μπιτσάκης, στα 18 βιβλία του που έχουν ως τώρα εκδοθεί –χωρίς να αναφέρω τις πάμπολλες δημοσιεύσεις του σε περιοδικά και εφημερίδες– επικεντρώνει το ενδιαφέρον του σε δυο ενότητες θεμάτων: στη φιλοσοφία της φύσης και στην ερμηνεία των τρεχουσών πολιτικών και κοινωνικών εξελίξεων. Κοινός παρονομαστής και στις δυο περιπτώσεις είναι η δημιουργική εφαρμογή της μαρξικής σκέψης, της διαλεκτικής και του υλισμού.

Σαράντα και πάνω χρόνια τώρα ο Ευτύχης Μπιτσάκης, συνεπής στην πολύχρονη αγωνιστική του πορεία, αντιπαλεύει, με τόλμη, παρηγορία, επιστημονική τεκμηρίωση και μεθοδικότητα, τον επελαύνοντα ανορθολογισμό, τόσο στον τομέα της φιλοσοφίας όσο και στον τομέα της πολιτικής ανάλυσης.

Το προκείμενο βιβλίο ολοκληρώνει κάποιο τρόπο τη σειρά των βιβλίων του που άρχισε με τη *Θεωρία και Πράξη* και τη *Θεωρία του Ανθρώπου* και συνεχίστηκε με τα *Ιδεολογικά*, τη *Ρήξη ή Ενσωμάτωση* και το *Ένα φάντασμα πλανιέται*. Πέντε από τα δώδεκα κεφάλαια του βιβλίου είναι ανάπλαση συμπλήρωση ή επέκταση άρθρων του που έχουν δημοσιευτεί στα περιοδικά *Διαλεκτική* και *Ουτοπία* ή εισηγήσεών του σε συνέδρια. Αυτό φυσικά δε μειώνει τη φρεσκάδα τους, ούτε την πρωτοτυπία του βιβλίου και τη διαχρονική του επικαιρότητα.

Όπως μαρτυρεί και ο τίτλος του βιβλίου του, σ' αυτό ο Μπιτσάκης αναζητεί τα «γονίδια του μέλλοντος», τουτέστιν τα δομικά στοιχεία των μελλοντικών εξελίξεων. Στην αναζήτησή του αυτή, ακολουθώντας την παράδοση του Σωκράτη, δε δίνει απαντήσεις αλλά θέτει ερωτήματα και καλεί τον αναγνώστη σε προβληματισμό. Ξεκαθαρίζει από τη αρχή πως εφαρμόζει τη μαρξική μεθοδολογία και σκέψη μολονότι η αποτυχία της προηγούμενης εφαρμογής του, στις χώρες του λεγόμενου

μενου υπαρκτού σοσιαλισμού, μας νομιμοποιεί να αναρωτιόμαστε για την επιστημονικότητα και την ερμηνευτική αξία του μαρξισμού.

Στο δεύτερο κεφάλαιο του βιβλίου, ο συγγραφέας αναλύει τον χαρακτήρα των κοινωνιών που οικοδομήθηκαν στις χώρες του λεγόμενου υπαρκτού σοσιαλισμού, φωτίζοντας τα αίτια που προκάλεσαν την κατάρρευσή τους, παράλληλα όμως επισημαίνει ότι για την ολοκληρωμένη ερμηνεία των γεγονότων που σημάδεψαν την πτώση των καθεστώτων αυτών, απαιτείται παραπέρα ανάπτυξη της θεωρίας. Ο Μπιτσάκης αμφισβητεί τον σοσιαλιστικό χαρακτήρα των καθεστώτων αυτών, που τα θεωρεί κρατική-γραφειοκρατική παραμόρφωσή του.

Ο συγγραφέας επιμένει ιδιαίτερα στο ρόλο που παίζουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και η διαχείριση των πληροφοριών γενικότερα, στα χέρια των ανθρώπων του κεφαλαίου και των υπάκουων οργάνων τους. Επισημαίνει την ελλιπή ή στρεβλή πληροφόρηση, την απόκρυψη σημαντικών, πολιτικών και άλλων, γεγονότων και την υπέρμετρη διάγνωση και προβολή άλλων, εφόσον εξυπηρετούν το παιχνίδι των επικυρίαρχων – και όλα αυτά για να αποκρυβεί η αποτυχία του «υπαρκτού καπιταλισμού», η οποία τελικά είναι πολύ μεγαλύτερη και με φοβερότερες συνέπειες από την αποτυχία του «υπαρκτού σοσιαλισμού». Αυτό το καταλαβαίνει κάθε σκεπτόμενος άνθρωπος και γι' αυτό το λόγο οι κυρίαρχοι του κόσμου δε θέλουν σκεπτόμενους ανθρώπους αλλά κοινωνίες λοβοτομημένων ευπειθών καταναλωτών.

Στο τρίτο κεφάλαιο ο Ευτύχης Μπιτσάκης διερευνά τη φύση του ανθρώπου, θέτει το ερώτημα αν ο σοσιαλισμός είναι ανεφάρμοστος επειδή αντίκειται στην εγωιστική φύση του ανθρώπου και μας βοηθά να απαντήσουμε στο ερώτημα αυτό, επισημαίνοντας πως η ιδέα αυτή στηρίζεται στην ιδεαλιστική και μεταφυσική αντίληψη για τη φύση του ανθρώπου, ο οποίος όμως είναι ταυτόχρονα βιολογικό και κοινωνικό ον.

Τα *Γονίδια του μέλλοντος* είναι τελικά αισιόδοξο βιβλίο. Ο συγγραφέας πιστεύει πως το αίτημα της Ελευθερίας εκκρεμεί. Αργά ή γρήγορα η τελευταία Επανάσταση θα οδηγήσει στη ρήξη με τον καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής και θα ανοίξει το δρόμο για νέες κοινωνικές δομές. Δε συνιστά όμως τη μοιρολατρική προσμονή μια τέτοια εξέλιξη γιατί δεν πιστεύει σε παρόμοιες νομοτέλειες της Ιστορίας. Επισημαίνει ότι το αυθόρμητο δεν αρκεί ενώ το υπάρχον οργανωμένο κίνημα δεν μπορεί να ανταποκριθεί στις σημερινές πραγματικότητες και θέτει το ζήτημα της διαμόρφωσης μιας επαναστατικής θεωρίας, προσαρμοσμένης στις απαιτήσεις της εποχής μας.

Το γνωστό γλαφυρό ύφος του Ευτύχη Μπιτσάκη, σε συνδυασμό με την υπαινικτική εικονογράφηση της Μαρίας Κοκκίνου και την πολλή καλή τυπογραφική δουλειά του εκδότη, κάνουν ευχάριστη και εύκολη την ανάγνωση του βιβλίου, παρά την πυκνότητα της γραφής και την εγγενή δυσκολία των θεμάτων που θίγει.

Δημήτρης Σαραντάκος

Η βία άρχισε στη Μήλο

Jacqueline de Romilly,
Αρχαία Ελλάδα εναντίον της βίας,
Μετάφραση: Μπάμπης Αθανασίου και
Κατερίνα Μηλιαρέση,
Πρόλογος: Εμμανουήλ Μικρογιαννάκης,
Εκδόσεις Το Άστυ.

Η βία δεν είναι φαινόμενο καινοφανές. Ανηλούσε και στον αρχαίο κόσμο... Και δεν είναι τυχαίο, ασφαλώς, το ότι ο καθηγητής της Αρχαίας Ιστορίας Εμμ. Μικρογιαννάκης, που προλογίζει το καινούργιο βιβλίο της Jacqueline de Romilly, επισημαίνει ότι η βία είναι λέξη ομόρριξη του βίου (της ζωής). Αλλά και αν επιχειρήσουμε μιαν άλλη ετυμολογική προσέγγιση, όπως αυτή που θέτει η βία να προέρχεται από τη δισύλλαβη ανσκριτική ρίζα «j(i)ya», το πράγμα δεν

αλλάζει, αφού «j(i)ya» θα πει «κυριαρχία». Και είναι κοινός τόπος ότι οι ασκούντες βία αποβλέπουν, πάντοτε, στην καθυπόταξη λαών ή εδαφών ή την καταλήστευση αγαθών.

Η συγγραφέας υπενθυμίζει ότι «πόλεμοι υπήρχαν πάντοτε». Και όσο και αν δέχεται ότι, σε άλλες εποχές, δεν υπήρχε η σημερινή πληθώρα των πληροφοριών, άρα η σύγκριση μεταξύ παλαιάς και νεότερης βαρβαρότητας δεν είναι ευχερής, αισθάνεται την ανάγκη να υπογραμμίσει ότι οι σημερινοί πόλεμοι, χάρη στην ανάπτυξη των όπλων μαζικής καταστροφής, «γίνονται ολοένα δολοφονικότεροι»: Χιροσίμα, μαζικές εκτοπίσεις, στρατόπεδα συγκέντρωσης, ολοκαυτώματα, αλλά και αναβιώσεις θρησκευτικών πολέμων (Ιρλανδία), φυλετικών καθάρσεων, κ.ά.

Τα χειρόγραφα του βιβλίου αυτού παραδόθηκαν στο τυπογραφείο λίγες εβδομάδες πριν από τα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου

πρώτη ματιά θα αποθάρρυναν τον αναγνώστη, καθώς είναι σχεδόν σιβυλλικά διατυπωμένες νύξεις-υπομνήσεις προς εαυτόν. Μία φιλόλογος που έχει αφιερώσει τη ζωή της στη μελέτη του έργου του Σικελιανού, η Ρίτσα Φράγκου-Κικίλια, δεν ήταν απλώς το κατάλληλο πρόσωπο αλλά το μοναδικό που θα μπορούσε να αναδείξει (συννά να αποκρυπτογραφήσει) το υλικό αυτό και να μας προσφέρει ένα βιβλίο που φωτίζει το προγενέστερο έργο του και ανοίγει δρόμους για την καλύτερη κατανόηση του μεταγενέστερου: Άγγελου Σικελιανού, *Ιερουσαλήμ. Ανέκδοτο Ημερολόγιο (Απρίλιος-Μάιος 1921)*, επιμέλεια-Σχόλια: Ρίτσα Φράγκου-Κικίλια (εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2001).

Παλαμιάς, ναι όπως το ακούτε, ένας Παλαμιάς ανθεκτικός που μπορεί να ανακαλύψει και ο πιο δύσπιστος σημερινός αναγνώστης: είναι ο Κωστής Παλαμιάς. Κ' έχω από σας μια δόξα να ζητήσω (εκδ. ο ανθολόγος Ερμής, 2001) που ανθολόγησε, εισηγήθηκε και επιμελήθηκε ο ποιητής Ηλίας Λάγιος. Ο Παλαμιάς των μικρών λυρικών συνθέσεων, ο Παλαμιάς της «Φοινικιάς», του «Τάφου», ο Παλαμιάς της «καθαρής ποίησης» βρήκε επιτέλους έναν αισθαντικό ανθολόγο για να ξαναδιαβαστεί και μέσα από την αναθεωρημένη ματιά να γίνει πάλι σύγχρονός μας, ένας ποιητής που ανταποκρίνεται σταθερά σε όλες τις εποχές και ως

μην είναι η ανταπόκριση αυτή στο σύνολο του έργου του. Αν ο σημερινός αναγνώστης αναζητά έναν άδολο λυρισμό, αυτό δεν πρέπει να μας κάνει να νομίζουμε πως η μεγάλη ποίηση τέλειωσε. Απλώς, έχει ο καιρός γυρίσματα ...: « Όσο στα βάθη πας και σβεις κι όσο οι καιροί γοργοπερνάν / και τούτοι σε λησμόνησαν κ' εκείνοι σε κατοφρονάν, / φρέσκος μπροστά μου τόσο ζης, τόσο η καρδιά μου εσέ σιμώνει. / Ξαν το κρασί και ο ποιητής όσο παλιώνει, δυναμώνει». **ο χαρτοκόπτης**

2001. Άλλως, η συγγραφέας θα είχε πολλά ενδιαφέροντα να μας πει για την έννοια της τρομοκρατίας και για τους τρόπους αντιμετώπισής της. Η δολοφονία αθώων πολιτών, στους Δίδυμους Πύργους της Ν. Υόρκης, ήταν ένα μαζικό έγκλημα. Αλλά εξίσου έγκλημα, μαζικό και απάνθρωπο, είναι η ισοπέδωση μιας χώρας (του Αφγανιστάν), η τιμωρία ενός λαού επειδή «ηνέχθη» τους τυράννους του (τους Ταλιμπάν), η προώθηση της «ανθρωπιστικής βίας», στο όνομα του εκδημοκρατισμού («εκδημοκρατισμού του φόβου» – τον αποκαλεί ο καθηγητής Εμμ. Μικρογιαννάκης...) ή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η J. de Romilly στέκεται ιδιαίτερα στο φαινόμενο της βίας, στην αρχαία Ελλάδα. Και δε μασά τα λόγια της. Αναφέρει συγκλονιστικά παραδείγματα άσκησης βίας, με κορυφαίο παράδειγμα την κατάληψη της Μήλου από τους Αθηναίους (στα μέσα του

5ου αιώνα), την πώληση των γυναικών του νησιού στα «σκλαβοπάζαρα» της περιοχής και τη θανάτωση όλων των ανδρών.

Ωστόσο, τις βιαιότητες αυτές –όπως σημειώνει η J. de Romilly– δεν τις μάθαμε από κάποιες αδιάφορες μαρτυρίες, αλλά από συγγραφείς που τις κατέγραψαν διαμαρτυρόμενοι, από φιλοσόφους ή τραγικούς που τις κατεδίκασαν. «Οι Έλληνες –γράφει– περιέγραψαν μια εμπειρία και υπερασπίστηκαν ορισμένες αξίες με τέτοια αίσθηση παγκοσμιότητας, ώστε ακόμα μας επιβάλλονται, σαν να ήταν σύγχρονες». Συμπέρασμα: Στα κείμενα των αρχαίων ελλήνων συγγραφέων μπορούμε, ακόμα και σήμερα, ν' αναζητήσουμε στοιχεία που ενισχύουν και ενθαρρύνουν την εναντίωσή μας στη βία. Το βιβλίο *Η αρχαία Ελλάδα εναντίον της βίας* είναι ένα βιβλίο φλέγουσας –θα έλεγα– επικαιρότητας.

Σοφ. Χρ.

Βιβλία που λάβαμε Βιβλία που λάβαμε Βιβλία που λάβαμε Βιβλία που λάβαμε

Πλάτων Τήνιος, *Κοινωνία, Οικονομία, Συντάξεις*, (Παπαζήση), Αθήνα 2001.
Γιώργος Λίλλης, *Η χώρα των κοιμωμένων υδάτων*, (Μανδραγόρας), Αθήνα 2001.
Gordon Graham, *Internet*, (Περίπλους), Αθήνα 2001.
Γεράσιμος Δ. Ρηγάτος, *Ο Άνθρωπος του Σοφοκλέους & ο Άνθρωπος της Σοφοκλέους*, (Ιωλκός), Αθήνα 2001.
Βασίλης Πολύζος, *DIZZILAND*, (Εριφύλη), Αθήνα 2001.
Ιωσήφ Βεντούρας, *TANAΪΣ*, (Γαβριηλίδης), Αθήνα 2001.
Mark Mazower, *Σκοτεινή Ήπειρος*, (Αλεξάνδρεια), Αθήνα 2001.
Ιωάννης Μπάρμπας, *Αρχαίοι Συγγραφείς - Θουκυδίδης*, (Ζήτρος), Θεσσαλονίκη 2002.
Ακακία Κορδόση, *Ο μυστικός κόσμος του καθηγητή Αναγνώστου*, (Άγκυρα), Αθήνα 2001.
Μαρσέλ Ράιχ-Ρανίτσκι, *Η ζωή μου*, (Ίνδικτος), Αθήνα 2001.
Αυγή Παπάκου-Λάγου, *Ανδρόνικος Α' Κομνηνός, ο «Φιλόσος»*, (Σύγχρονη Εποχή), Αθήνα 2002.
Αποστόλης Χαρίσης, *Θρησκεία και πολιτική στην Ελλάδα*, (Σύγχρονη Εποχή), Αθήνα 2001.
Γιάννης Παπαδόπουλος, *Αγάπη*, (Εξάντας), Αθήνα 2001.
Στάνισλαβ Λεμ, *Τα ημερολόγια των άστρων*, (Ποταμός), Αθήνα 2001.
Γιώργος Καραμπελιάς, *Ισλάμ και παγκοσμιοποίηση*, (Εναλλακτικές εκδόσεις), Αθήνα 2001.
Suzanne Said, Monique Trede, Alain

le Boulluec, *Ιστορία της Ελληνικής Λογοτεχνίας*, (Παπαζήση), Αθήνα 2001.
Γ.Ι. Μπαμπασάκης, *Guy Debord* (1931-1994), (Printa), Αθήνα 2001.
Γεράσιμος Δενδρινός, *Απέραντες συνοικίες*, (Κέδρος), Αθήνα 2001.
Παντελής Μπουκάλας, *Υποθέσεις, επιφυλλίδες στην Καθημερινή*, (Άγρα), Αθήνα 2001.
Carlo Emilio Gadda, *Η γνώση του Πόνου*, (Άγρα), Αθήνα 2001.
Αδαμαντίου Κοραή, *Μεταφραστικές Υποθήκες*, (Εθνική Τράπεζα), Αθήνα 2001.
Κωνσταντίνος Νούλας, *Ιστορία των πραγμάτων χωρίς όνομα*, (Κοχλίας), Αθήνα 2001.
Θανάσης Χειμωνάς, *Σπασμένα Ελληνικά*, (Κέδρος), Αθήνα 2001.
Σωτηρία Σταυρακοπούλου, *Οι δεξιότητες*, (Εστία), Αθήνα 2001.
Γιώργος Χειμωνάς, *Το ένατο μάθημα για τον Λόγο*, (Καστανιώτη), Αθήνα 2001.
Μίμης Σουλιώτης, *Ήλιος στην Σκοτία*, (Ερμής), Αθήνα 2001.
Βίκτωρ Αναγνωστόπουλος-Μέλκιαδες, *ANIMAS - Τα 13 Τραγούδια του Πνιγμού*, (Βιοπέλαγος), Αθήνα 2001.
Αντώνης Σανουδάκης, *Σφαιριστήριο Λαβύρινθου*, (Ελληνικά Γράμματα), Αθήνα 2001.
Περικλής Μονιούδης, *Παλλάδιο*, (Εστία), Αθήνα 2001.
Σταύρος Κρητιώτης, *Σελίδες σκόπιμα λευκές*, (Γαβριηλίδης), Αθήνα 2001.
Αθηνά Παπαδάκη, *Ο Θάνατος και η Κόρη*, (Καστανιώτη), Αθήνα 2001.

Γ. Παπαδημητρίου-Αντ. Μακρυδημήτρης, *Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στη νομολογία του Συμβουλίου Επικρατείας*, (Ν. Σάκκουλα), Αθήνα 2001.
Ιάσων Δεπούντης, *System avium*, (Μανδραγόρας), Αθήνα 2001.
Γιώργης Παυλόπουλος, *Ποιήματα (1943-1997)*, (Νεφέλη), Αθήνα 2001.
Αγλαΐα Γ. Καλαματιανού, *Τα χαρακτηριστικά των παλιννοστησάντων της περιόδου 1986-93*, (Παπαζήση), Αθήνα 2001.
Γιάννης Η. Χάρης, (Επιμ.), *Δέκα μύθοι για την Ελληνική Γλώσσα*, (Πατάκη), Αθήνα 2001.
Γιώργος Μπαγάκης, *Ο εκπαιδευτικός ως ερευνητής*, (Μεταίχμιο), Αθήνα 2002.
Ιωάννα Παπαθανασίου, *Ξνιαία Δημοκρατική Αριστερά*, (Θεμέλιο - Εθν. Κέντρο Κοιν. Ερευνών), Αθήνα 2001.
Τάσος Αναστασίου, *Βραδιά στο "Flower"*, (Πλανόδιον), Αθήνα 2001.
R.W. Emerson, *Άνθρωπος ο Μεταρρυθμιστής*, (Ροές), Αθήνα 2001.
Λίντια Ζόρζ, *Ο κήπος δίχως όρια*, (Πόλις), Αθήνα 2001.
Άννα Βιδάλη, *Αφήγηση και φαντασίωση*, (Νήσος), Αθήνα 2001.
Λεωνίδας Κεφαλάς, *Πλατεία Ευκαλύπτων*, (Το Ροδακιό), Αθήνα 2001.
Αύρα Ward, *Το έπος του Γκιλγκαμές*, (Ιστός), Αθήνα 2001.
Ζ. Κυτοπούλου, *Μια χάρτινη πεταλούδα*, (Σύγχρονη Εποχή), Αθήνα 2001.
Φερνάντο Πεσσόα, *Γράμματα στην Οφελία*, (Εξάντας), Αθήνα 2001.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ ΑΠΟ ΤΟΝ «ΚΑΚΤΟ»

ΜΑΚΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΣ ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ...

ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΚΑΤΡΑΚΥΛΑΣ

«Δεν γίνονται πια έρευνες. Χάθηκε η απόλαυση του ρεπορτάζ. Οι δημοσιογράφοι είναι βο-
λεμένοι, δεν θέλουν να ταλαιπωρούνται. (...) Τα χέρια των δημοσιογράφων είναι δεμένα.
Ποτέ στο παρελθόν δεν δέχονταν τόσες αγωγές όπως σήμερα. (...) Κάναμε το λάθος να
αφήσουμε την ενημέρωση στα χέρια του μάρκετινγκ. (...) Αυτή τη στιγμή τρέχουμε προς
την καταστροφή μας.»

ΤΖΙΟΡΤΖΙΟ ΜΠΟΚΚΑ, ΕΝΤΣΟ ΜΠΙΑΤΖΙ, ΙΝΤΡΟ ΜΟΝΤΑΝΕΛΛΙ, Ιταλοί δημοσιογράφοι, από το κείμενο της
ΣΟΦΙΑΣ ΒΟΥΛΤΕΨΗ *Η λογοκρισία στην πηγή και το «πρέπον να δημοσιεύεται»*

Γ Ρ Α Φ Ο Υ Ν

Θύμιος Παπανικολάου

Θόδωρος Αντικατζίδης

Βασίλης Φίλιας

Σαράντος Καργάκος

Σοφία Βούλτεψη

Αθανάσιος Γραμμένος

Κυριάκος Διακογιάννης

Σωκράτης Σκαρτσής

Γιάννης Παπαμιχαήλ

Νεοκλής Σαρρής

Λεωνίδας Χρηστάκης

Αργύρης Μαρινέρος

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΚΤΟΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 46, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 010.38.44.458-010.38.40.524, FAX: 010.33.03.098

Μετά το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου στην Αθήνα επικρατεί σύγχυση, ταραχή και μαρασμός.

Όταν ο καλύτερος μαθητής της Ακαδημίας του Πλάτωνος βρίσκεται νεκρός, ο φιλόσοφος Διαγόρας, πρεσβευτής του κόσμου των ιδεών, καταφεύγει στον Ηρακλή Πόντορα, αποκρυπτογράφο αινιγμάτων και οπαδό του ορθού λόγου, ενώ οι άγριοι φόνοι αρχίζουν να διαδέχονται ο ένας τον άλλον.

Ένα μυθιστόρημα, αποσπασματικό και ερμητικό, νευρώδες και γοητευτικό, όπου η λατρεία της ζωής γεννά την ηδονή του θανάτου. Ένα φιλοσοφικό δράμα απρόοπτων καταστάσεων και ακραίων αντιδράσεων. Ένα βαθύτατα ερωτικό παιχνίδι γραφής-ανάγνωσης σε μια ιστορία όπου η αναζήτηση της αλήθειας παρασύρει σε πολύ επικίνδυνα μονοπάτια...

ΧΟΣΕ ΚΑΡΛΟΣ ΣΟΜΟΘΑ

ΤΟ ΣΠΗΛΑΙΟ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

ΚΕΔΡΟΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

ΛΙΟΥ 12, 106 78 ΑΘΗΝΑ,

380

fax: 3302655

www.kedros.gr • kedros@otenet.gr